

SZERELMES VAGY?

IRTA:
SZIVÓS
DONÁT

MÁRTON
942.

KORDA R.T. KIADÁSA

SZERELMES VAGY?

IRTA:
SZIVÓS DONÁT

BUDAPEST, 1942
K O R D A R. T. K I A D Á S A

Nihil obstat. Budapestini, die 1. Decembris 1941. Dr. Polycarpus Radó O. S. B. censor. Nr. 1462/1941. Imprimi permittitur. In S. Monte Pannoniae, die 3. Decembris 1941. Chrysostomus Kelemen archiabbas. — Nihil obstat. Dr. Stephanus Kosztolányi censor dioecesanus. Nr. 1066/1942. Imprimatur. Strigonii, die 14. Februarii 1942. Dr. Joannes Drahos vicarius generalis.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Bp., VIII., Csepregy-u. 2.

***Fiainknak,
a magyar ifjúságnak***

BEVEZETÉS

Miért írtam ezt a könyvet?

Fiam!

Tudom, hogy te nem fogod kérdezni tőlem, miért írtam ezt a könyvet?! Te nem kérdezel semmit. Örölsz. ... Kezedbe fogod és mohón olvasod... És ha szépen sorjában végigrágod magadat rajta, hiszem, hogy megsimogatod ezt a könyvet és a te hálás nagyfiús szíved ezt muzsikálja:

— Köszönöm, Atyám! Hála Istennek, hogy megírta ezt a könyvet... Áldja meg az Isten érte!... Jobbá lettem, mert a szerelemben is megláttam a jó Isten szent gondolatát...

Igy duruzsol a te hálás szíved... És nem botránkozol, hogy éppen egy pap ír a szerelemről, akinek — sokak szerint — semmi köze sincs a szerelemhez. Te ebben a könyvben majd meglátod, hogy nemcsak azért van köze egy papnak a szerelem-

hez, mert az élet májusában ő is alá volt vetve az élet törvényeinek, — tehát nem ismeretlen borzalom előtte a diákszerelem, — hanem azért is, mert mint lelkiatya előtt, az egész diákelet hömpölyög és ebben az árban ott sodródik a diákszerelem is a maga kegyelemsugaras szépségében és néha szánnalmas eltorzultságában is, — akár akarják észrevenni egyesek, akár nem...

És a ma diákja már nem elégszik meg azzal, hogy a „néma“, problémák fölött elsikló gyóntatók feloldozzák bűnei alól. A diákok igazi lelkiatya tehát mindig az egész diákot nézi minden problémájával együtt, mert éppen a nagyfiúk kényyszerítik erre azzal, hogy (ha bíznak benne!) beszélgetéseikben minden problémájukat, tehát a szerelmüket is, a lelkiatyjuk elé viszik.

— De hiszen akkor éppen ezért volt fölösleges megírni ezt a könyvet! — mondhatná valaki.

— Ha minden diák megtalálná azt a lelkiatyát, akinek a kezébe egészen le meri tenni az életét minden problémájával együtt, még a szerelmét is, akkor igazán fölösleges lett volna megírni ezt a könyvet.

De:

Én tudom, hogy éppen azok lesznek leghálásabbak ezért a könyvért, akik eddig sem merték és ezután se mernék bizalmasan a lelkiatya kezébe adni diákszerelmüket.

Pedig de sokan vannak ilyenek!

A probléma felvetődik minden nagyfiúnál. És milyen tragikusan igaz, hogy milyen kevés nagyfiú fordul ezzel az igazi problémával a felnőttekhez! A

szülei előtt szégyelli ezt a szívügyet megtárgyalni. A lelki vezetőtől pedig — esetleg — olyan távol áll, hogy nem is mer arra gondolni, hogy ezt a problémát ő tudná legbiztosabb kézzel (kegyelmi segítséggel) helyes mederbe terelni. Ezért aztán maga birkózik meg — jól, rosszul — a problémával. És még ez a jobbik eset... Mert — Istenem! — mi lesz abból a hamvasan aranyos, istenakarta diákszerелеmből, amelyet a cimborák piszkos beszélgetéseiben, durva röhögéseiben és minden szent dolgot porbarántó cinizmusában forgattak meg.

Látod?! ... Ezért írtam ezt a könyvet.

A könyvtől nem kell félned. A könyv nem ráncolja a homlokát. A könyv nem fölényeskedik veled. A könyv nem csúfolja ki a szíved legszentebb érzelmeit.

Ez a könyv nyíltan beszél veled a szerelmedről is. Nem titkolózik, mert tudja, hogy nem éretlen kölyök vette a kezébe. Mert ha valamelyik éretlen tacsó azért szerezte volna meg magának ezt a könyvet, hogy ebben talán jó „csiklandós” dolgokat talál, az tegye le ezt a könyvet, mert nem neki való, és nem neki írtam e sorokat.

Mert valóban:

Lelki komolyság kell ehhez a könyvhöz. A problémát azért mertem teljes nyíltságában tárgyalni, mert tudom, hogy az éretlen kölyök az első fejezetek után félredobja ezt a könyvet, de az én komoly, problémái megoldását váró nagyfiaim szeretettel olvassák végig minden sorát.

És olvassátok is. Mert a felnőttekkel — tudom — azért nem mertek beszélni a problémáról, mert

igen „zsenánt” helyzetben érzitek magatokat ilyen problémák tárgyalásánál. — Ez a könyv nem hoz téged kényes helyzetbe. Négy szemközt vagyunk, — és e könyvben nem tanárod, nem papod akartam lenni, hanem szerető jóbarátod.

... Ó, hányszor ültem négy szemközt nagyfiaimmal és beszélgettünk nyíltan, „Isten füle hallatára” erről a kérdésről... Ó, a rengeteg diáklelkigyakorlat bizalmas lelki beszélgetéseinek problémazuhataga hányszor sodorta elém nagyfiaim első, hamvas vagy elrontott diákszerelmét...

E könyvvel is ez volt a tervem: Képzeld úgy, hogy íróasztalomnál ülök és te velem szemben ülsz. Nem félsz... A szívedet, a szerelmedet adod oda, mert bízol bennem... És beszélgetünk... És észre sem veszed, hogy diktálod ezt a könyvet...

Te, fiam, tudod ezt és hálás vagy. De nekem szembe kellett néznem egy másik kérdéssel, amit nem az a nagydiák, aki ezt a könyvet elolvasta, tesz fel nekem, hanem azok a felnőttek, akik még igen kevés nagyfiú-szívbe néztek vagy nézhettek bele. És ezek így teszik fel a kérdést:

— Nem veszélyes dolog-e az, ha a cicát megtanítjuk egérfogásra, hiszen az egérfogásra nem kell tanítani a cicát, megtanulja azt magától is, mert az ösztönében van ez a mesterség.

... Fiam! Ha majd elolvastad ezt a könyvet, szeretném, ha te magad mondanád meg a finomlelkű aggódóknak, hogy „egérfogásra” tanítottalak-e ebben a könyvben.

Mert én is azt mondom:

Fölösleges és lelkiismeretlen munka lett volna

léged „egérfogásra” tanítani, vagyis kitanítani a szerelemre. Erre nem vállalkoznék soha.

De:

Arra igenis meg akarlak tanítani, hogy a szerelemben is meglásd Isten nagy és szent gondolatát.

Arra is meg akarlak tanítani, hogyan bánj azzal a szent dologgal, melyen mint az Isten terveinek finom velencei tükrén, a legkisebb porszem is meg-látszik.

És azt hiszem, az nem „egérfogásra” való tanítás, ha olyan távlatba állítom be a diákszerelmet, hogy minden jólelkű nagyfiú önkénytelenül is térdre borul a diákszerelmet küldő Isten előtt, aki a szerelmes szívű nagyfiút is arra hívta meg, hogy a diákszerellel is előkészítse arra a fönséges férfifeladatra, hogy egykor nyugodt lélekkel kopogtathasson a Teremtő Isten emberteremtő műhelyének ajtaján.

Azt hiszem, hogy a diákszerelemnek olyan távlatot adni, hogy a diákszerelem előkészület a hódolatos isten- és az áldozatos életszolgálatra, ez nem „egérfogásra” való tanítás, hanem gyönyörűséges papi munka.

Mert igenis, azért írtam oly nyíltan erről az Isten-gondolatról, hogy beleláthass az Isten csodálatos jóságába, melyet akkor gyakorol veled, mikor a diákszerellel előkészít az életszolgálatra.

Ezért írtam ezt a könyvet.

És még valamiért.

Annyi elrontott diákszerelmet láttam, — és annyi nagyfiút sajnáltam meg, mert tönkre tették életük májusának rózsafakadását.

És nem voltak mind hitványul rosszak. Csak gyenge nagydiákok voltak, akik nem tudták, mit csináljanak, mikor a lelkük elé dobbant az Isten nagy és szép csodája: a hamvas első szerelem.

Ha nem féltek volna a felnőttek annyira kiábrándító fölényeskedésétől; — ha meglátták volna a szerelemben is a jó Isten fönséges gondolatát; — ha nem maga akart volna megbirkózni a problémával; — ha lett volna valaki, aki kegyelmi úton helyes mederbe szorítja a nagyfiú szerelmével együtt-hőmpolygó nemiséget; — ha valaki szeretettel, jósággal, gyóntatással lefogta volna a szerelmes nagyfiú követelődő vérért; — ha lett volna valakije, aki a szerelem idején is szeretettel fogta volna a kezét, — akkor kevesebb lett volna a meggyalázott diákszerelem és több a napsugaras diákboldogság, és akkor a felnőttek is szívesebben gondolnának vissza az élet első rózsaszínű álmára: első aranyos diákszerelmükre.

Azért írtam ezt a könyvet, hogy eltüntessem ezt a sok „ha”-val kezdődő panaszt.

Én szeretném, ha a te szerelmed napsugaras maradna. Szeretném, ha a te első szerelmed végig megőrizhetné hamvas érintetlenségét.

Azért írtam ezt a könyvet, hogy istenszolgálatnak tekintve a szerelmedet, átvezesselek e nehéz problémán is, — és kinyitva a szemedet, megóvjalak sok csalódástól, sok bűntől, sok kiábrándulástól.

De:

Fiam! Mielőtt elkezdenéd olvasni e könyv következő fejezetét, még mondani szeretnék valamit.

Soha még ennyi imádsággal nem írtam könyvet.

Sokszor kértem a jó Isten kegyelmét, mert tudtam, hogy ha itt hibázok, akkor igen nagyot hibázhatok. Ezért mindig ez az elv vezetett az írásban: „Sancta sancte!” = A szent dolgokat szentül kell kezelni.

A szerelmedet szent, Istentől eredt és Istent szolgáló dolognak tartom. Ezért úgy nyúltam minden témához, hogy Istenhez emeljem a szívedet, akár milyen kényes is magában a téma.

Nem érnék célt, ha te az éretlen kölyök komolytalanságával nyúlnál a könyvhöz.

Azt mondom: Tolle! Legel = Vedd! Olvasd! De „sancte” = olyan lelkülettel, mintha abban a kegyelemben részesülnél, hogy a jó Isten megengedi neked, hogy a fehér lélek tiszta szemével belepillanthass az élet titkaiba.

És ha az élet titkai, a te szerelmed mögött is meglátod a Teremtő Isten arcát és jóságát, akkor önkénytelenül térdre borulsz és Te Deum-ot zeng a lelked:

— Égi és földi szerelem, áldjátok az Urat!

— Magasztald lelkem az Urat, mert az Úr a szerelemmel is az áldozatos isten- és életszolgálatra nevel minden jóakarátú nagyfiút! . . .

Ha csak egy nagyfiú szívében is feltámad ez a Te Deum-os imádság, akkor boldog leszek és nem bánom, hogy megírtam ezt a könyvet.

I. RÉSZ:

„AZ ISTEN MÁGNESE”

Mi a szerelem?!

Le a sarukkal! Itt a Teremtő Isten csodálatos műhelyében járunk. Alljon félre a bűnös kíváncsiság és a már mindenen túl levő cinizmus. Szent ez a hely!

Az Isten elhúzza az élet titkai elől a függönyt. Nézd, fiam, neked is csodákat mutat az Isten:

... Két pici piros lüktető szív ... Az Isten bársonyos keze végigsimít rajtuk és a két szív testet kap: ragyogószemű fiú csodálkozik a hamvasan ártatlan kislány éjfékete szemébe. Csodálkoznak ... Mintha már ismernék egymást ... Most erősen megdobbann a szív és a szemekben a szív beszél ... Elmosolyodnak ... S mikor a fiú már hódolatosan kezét akar csókolni, mosolygós arccal megszólal az Úr:

— Jöjjetek, gyermekeim! Elvezetlek benneteket az életforráshoz ... Az életforráshoz vezető út a szerelem, de erre az útra csak olyan lányok léphetnek, akik tiszták, mint a virág, és olyan fiúk, akik tiszták, mint a napsugár ...

... És elindulnak ... Kéz a kézben ... Kacagva ... Boldogan ... Csókosan ... Egészen a gyertyafényes oltárig ... Addig, ahonnét ered az életforrás.

És az Úr mégegyszer szól:

— Szerettétek egymást ... Én gyujtottam ki a szívetekben a szent lángot ... Az én mágnesem vonzotta egymáshoz a szíveteket ... Most itt vagytok az életforrásnál ... Szívetek lángol ... Boldogságot vágytok ... A szerelem hozott ide benneteket az oltárhoz ... A szerelemben is az én terveimet szolgáltatók ... Most döntenetek kell: Vállaljátok-e egy élet áldozatos istenszolgálatát azzal, hogy most ti lesztek az életforrás?!

... Nem felelnek ...

... És ekkor egy pillanatra feltűnik a betlehemi jászolbölcső és benne aranyos szívű Gyermekek ...

A két szerelmes szívű fiatal szinte megijed a csodálatos látványtól ...

Egyszerre bámulnak a Gyermekekre ... Aztán egymásra néznek ... Megértik a titkot ... Boldogságosan elmosolyodnak, ... és alázatosan térdre borulva imádkozik a két szerelmes szív:

... Ime, az Úrnak szolgálja és szolgálója ... Legyen nekünk a te akaratod szerint ...

... Uram, köszönjük, hogy csodás mágneseddel az oltárhoz vonzottál ... Tebenned bízva vállaljuk a tiszta szerelemből táplálkozó életszolgálatot ...

FEATURING

A nagy titok

Mi a szerelem?

A IV.-es kamasz, ha csak a nevét hallja is, már kuncog. Nem tudja még mi az, de valami rendkívülit sejt mögötte, — azt gondolja, hogy a szerelem valami „csiklandós” dolog lehet... És játszik vele, de nem tudja, hogy az Isten nagy titkával játszik...

Önkénytelenül is az iskolában már tanult dolog: a Daedalus és Icarus jelenet jut az eszembe:

Az apa készíti a szárnyakat Icarusnak... A gyermek Icarus ott játszik az apja mellett... Az apa előtt kész a terv... Ő tudja, hogy mire valók a tollak... a szárnyak... Tudja, hogy életet adhatnak (mert kimenthetik a börtönbe zártakat), de azt is tudja, hogy a halál osztogatói is lehetnek... A gyerekek nem gondol komolyan a dologra... Játszik — mint a költő mondja — *ignarus sua se tractare pericla* = a nélkül, hogy tudná, hogy olyan dolgokkal játszik, amelyek, ha nem vigyáz, pusztulásba vihetik... Mint ahogyan oda is vitték...

A kamasz is játszik a szerelemmel... De csak úgy, mint Icarus a szárnyakkal... Valamit sejt... Valami talán már meg is mozdult benne... Azonban talán inkább többet hallott és talán többet olvasott róla, mint amennyit tudatosan átélt belőle.

...Az Isten nagy titkának talán még csak a nevét tudja, de mivel a felnőttek titokzatos élmé-

nyének tartja, vágyódik utána, — és megjátssza az elképzelt szerelmet...

*

A VI.-os, VII.-es, VIII.-os nagyfiúnak már megmozdul a szíve. Élményei is vannak... A boldogság előízét is érzi, de mégis csak úgy van a szerelemmel, mint mikor az erdőben eltévedt ember fényeket lát gyűlni az éjszakájában... Boldog, de nem tudja, nem lidércfények gyűltak-e az élete sötét, zűrzavaros éjszakájában... Elindul a fények után, mert azt hiszi, hogy hazatalál. De az Isten nagy titkát még csak sejtí. Nem tudja azonban: Miért kell szerelmesnek lennie?... Mi célja vele az Istennek?... Ki és hogyan dobantotta meg a szívét?!...

Jó is, hogy nem tudja, mert talán megrettenne

az Isten nagy titkának a felelősségétől... Így nem gondol rá, és élvezi első szerelmét, mint a melengető tavaszi napsugarat...

*

A felnőtt megéli vagy megélte a szerelmet, de kábító boldogságában nem ért rá analizálni a szerelmet. De nem is akarja. Annyira lefoglalja és boldoggá teszi a nála már valósággá lett nagy titok, hogy beállítja életébe és az élet szolgájává teszi, mint a villamos áramot, de nem is gondol arra, hogy nem az Isten nagy titka lett az ő szolgájává, hanem ő lett alázas szolgája az isteni titoknak...

*

A tudomány tárgyilagosan feszegeti a nagy titkot. Végigelemzi a szerelmet... Jelenségeket, szimptomákat figyel meg... Tudja, hogy milyen lelki és testi eredők összetevődéséből indul és hatalmasodik el... Leírja, hogy milyen lelki és testi jelenségek a kísérői, de a lényegre nézve érzi, hogy az élet titka körül tapogat. És ha tud eléggé alázas lenni, akkor bevallja: Elemeire szét tudom szedni a szerelmet, de az Isten — éppen mivel az élet nagy titkáról van szó — elég sok problémát dob fel a szerelemmel kapcsolatban, éppen akkor, mikor már azt gondoljuk, hogy végigelemeztük a szerelmet.

Mert titok marad minden kutatás után:

Miért van szüksége egyáltalán az Istennek a szerelemre az életforrás felfakasztásához? ... Vagy: Miért éppen Ő dobantotta meg a szívemet, mikor tudom, hogy nálánál szebb lányokat is ismerek, — és azok — bár talán kíváncsabbak lennének — hidegen hagynak, nem érdekelnek? ... Vagy: Miért független a szerelem megindulása tőlem, — és miért nem tudom irányítani vagy erőltetni?

Ugye mennyi „miért?”...

Igaz, hogy a tudomány nem mindig vallja be, hogy még sok dologban értetlenül áll a szerelem titka előtt, de mi kimondjuk:

Sokat tud már a gyakorlati és elméleti lélektan a szerelemről, de a szerelem a maga igazában most is titok. Az Isten nagy titka, noha lefolyását, tüneteit, alkotórészeit tudjuk. De lényegében mégis titok, mert az Isten a szerelemmel az élet forrásához akar elvezetni, — és mint magát az életet is titokká tette, titokká tette az életforráshoz vezető utat is.

Ezért:

Kamaszok, nagyfiúk játszanak a szerelemmel, és szerencsére nem elemzik azt...

Férfiak átélik a szerelmet, és a szerelem a férfiszívet boldogító élmény, de a szerelem az Isten nagy titka marad.

Fiam! Nem baj, ha előtted is az Isten nagy titka marad a szerelem. Ne várd, hogy én ebben a könyvben tudományos, képletszerű biztonságú tudást adok a szerelemről, melybe majd te behelyettesíted a te egyéni élményeidet, és ekkor már megoldod a szerelem nagy titkát. Ilyen titokmegoldást én se tudok. Igaz, hogy sok mindenről fogsz olvasni e könyvben, ami majd alázatos fátyol-fellebbentés lesz az Isten nagy titkáról, de nemcsak hogy nem tudom a titok teljes megoldását, hanem ha tudnám is, akkor se mondanám el minden válogatás nélkül, mert még az nem nektek való, mivel még nem bírjátok el.

De ne érezd azért szegénynek magadat!

Ezen rész elejére ezt a közös címet írtam: „Az Isten mágnese”. Vagyis: *A szerelem az Istentől kiinduló, emberszívekbe rejtett isteni erő, mely szíveket vonz egymáshoz, hogy azokat a mérhetetlen*

boldogság ajándékával rávegye a hűséges élet-szolgálatra.

De észreveszed-e ezt?

Tudod, hogy van mágnesség... Tudod, hogy van mágneses erő... Tudod, hogy a mágneses erőt ezerféle formában állították az élet szolgálatába... Sőt: Használod te magad is a mágnesességet... De nem tűnik-e fel neked, hogy valójában te se, a tudomány se tudja, mi a mágnesség?...

És mégse vagy boldogtalan.

Tudom, hogy nem leszel boldogtalan azért sem, ha az Isten nagy titka sem tárul fel előtted teljes egészében. A szerelmet az élet szolgálatába állította az Isten:

A szerelem az életforráshoz vezető út...

A szerelem előkészítője a nagy „Igen”-nek, mellyel az Isten ezen kérdésére felelünk: „Vállalod-e az emberteremtés áldozatos életszolgálatát?”...

A szerelem két emberszív boldogságos összedobbanása, hogy vállalhassák az áldozatos életszolgálatot.

A szerelem az Isten jutalma két áldozatos emberszívnek...

A szerelem az Isten mágnesese, mely egy férfit és egy nőt testben és lélekben eggyé tesz, hogy így eggyé léve szolgálják az élet titkát.

Az élet titka mögött az Isten áll... Az életforráshoz vezető utat, a szerelmet is az Isten őrzi...

Ha megdobbán a szíved, Isten titka kopogtat a szíveden...

Tudod, mi a te szerelmed?!

Az Isten el akar vezetni téged is az életforráshoz... Engedelmeskedj alázatosan!

A szerelem analízise

Analízis = alkotó elemeire bontás.

Az előző fejezetben *nagy titoknak* neveztem a szerelmet, amelynek mélységes titkait az Isten őrzi, — és az ember csak tapogat ezen isteni titok mélysége körül. De azt te is tudhatod már, hogy sokkal többet tudunk a szerelemről annál, amit én neked abban a fejezetben a szerelemről elmondtam. Nem becsapni akartalak... Nem akartam fölényesen elhallgattatni a kérdezősködéseket... Sőt: Ebben a néhány fejezetben éppen azt adagolom a szerelemre vonatkozólag, amire neked szükséged lehet, hogy a könyv további részeit könnyebben megérthesd részleteiben is.

Ezért bontom most is alapelemeire a szerelmet, (persze csak annyira, amennyire céloznak megfelel, és neked is elég).

Tehát:

Sokan vannak, akik a szerelemben *csak* testiséget, nemiséget, erotikus alapot látnak. Ebből akarják kimagyarázni a nemek egymáshoz való vonzódását. Sőt odáig mennek vakmerő állításaikban, hogy minden, ami a szerelem vonalán történik, az *csak* a természetes, ösztönös szekszualitás követelménye és kielégítése.

És ezzel az állat fajfenntartási ösztönére és annak ösztönös működésére akarják degradálni a nagy isteni titkot: a szerelmet.

Viszont mások elképzelhetőnek tartanak egy olyan szerelmet, mely annyira idealizált, annyira légies, annyira angyali, hogy csupa lélekszerelm lesz belőle, melyet meg sem közelíthet — még távolról sem — a szekszualitás, a nemiségnek semilyen formája sem.

Ezek viszont annyira *égiesítik* a szerelmet, hogy az ember azt hihetné róluk, hogy ők már a boldog mennyországban élnek, ahol már valóban nincs szekszualitás, mert majd úgy élünk ott, mint az Isten angyalai, akik már sem nem nőülnek, sem férjhez nem mennek.

Fiam! Vedd tudomásul: Mind a két vélemény szélsőség és túlzó. Mivel az ember testből és lélekből áll, — és mivel az áteredő bűn óta fokozottan ott vibrál a leglelkibb dolog körül is a test törvénye, viszont a legtestibb dolgot is isteni régiókba emelheti a lelkiiség, — ezen részben tragikus, részben Istennek köszönhető kettősség óta *kettős erő feszül a szerelemben: a lelkiiség, — és ennek szolgálja: a nemiség.*

Hogy világosan megérthesd ezt a mondatot, vizsgáljuk meg, milyen hatások érvényesülnek a szerelemben a lelkiiség és a nemiség vonalán.

*

a) *A lelkiiség vonalán történik és ezért a szerelem igazi értékét mérik a következő alapelemek:*

1. *Hódolva tiszteltem azt, akit az Isten mágnese hozzám kapcsolt. Ez a hódoló tisztelet megnyilvánul nemcsak abban, hogy nem teszek olyasmit a szerelem jogán, ami ezt a hódoló tiszteletet sértené, hanem még nem is gondolok Vele kapcsolatban olyant, ami ezt a tiszteletet lealacsonyítaná.*

2. *Áldozatos lélekkel csak Annak és Azért*

akarok élni, aki megdobbantotta szívemet. Az Ő öröme az én boldogságom, az Ő bánata az én gyöt-rődésem. Ezért védem mindentől, amitől csak tudom. Ezért tervezetek közös boldog jövőt. — Azért dolgozom boldogan, mert tudom, hogy minden áldozatom, minden munkám, minden lemondásom Érte, a mi boldogságunkért történik...

3. Érzem, hogy *Vele egy léletté, egy lélekké kell lennem*. Ezért boldog vagyok, ha életemet megoszthatom vele azzal, hogy megosztom vele a titkomat, az életem titkait, melyeket eddig csak a jó Isten ismert egészen. Nem félek attól, hogy mit szól hozzá. — Nem szégyellem magamat előtte a történelmemért. — Úgy érzem, hogy neki is joga van mindehhez... És boldog vagyok, ha az Ő titkai viszont már az enyéme is...

4. *Lelki gyönyörűség*, ha Vele lehetek, ... ha hallhatom hárfacsengésű hangját, ... ha felvillanyoz ezüstcsilingelésű kacagása... Ilyenkor én is azt szeretném imádkozni boldogságomban: Uram! Jó nekünk itt lennünk... De hajlékot csak egyet építenék e boldogságországban. Akkorát, melyben boldogok lehetünk: Ő és én...

5. *Lelkemben ég a kiegészülés vágya*. Érzem, hogy egyedül csak fél vagyok... Csonka az életem... Hiányzik valami... Kell, aki egészszé tegyen... Ezért eltűnik az Ő — és ÉN, — csak MI lesz, mert már egy test és egy lélek akarunk lenni.

6. *Boldogság nekem is*, ha kedves, figyelmes, odaadó, hűséges, szolgálatkész, szenvedésre-kész lehetek Érte... Ezért tudok szolgálja lenni. Hűséges és áldozatra is kész. Ezért mondok le sokról, hogy Neki egy szál virággal kedveskedhessem... Ezért lesem el minden vágyát, és ezért szolgálom ki még

a ki sem mondott parancsát is, hogy Őt boldognak tudhassam... Ezért boldogság mindaz a szenvedés is, amit Érte szenvedek, hogy Ő boldog lehessen...

7. Ha aztán *nagyra becsülöm Őt*, ha félttem még a széltől is, *ha imádkozom a boldogulásunkért és Érte, ha a lelkem és a gondolataim körülöpdösik*, mint tavasszal az illatos és ezerszínű virágot a gyöngyházas ragyogású lepkék, — ez mind léleki kiáradás, — ez mind lelkiség, amelyekhez, — ha igaziak ezek — semmi köze sincs a nemiségnek...

Fiam! Bár ezek a vonások dominálnának a te szerelmedben!

Mert:

b) *A testiség vonalán is feszülnek erők a szerelemben.* És ezt letagadni vagy észre nem venni olyan naívság, melyet jogosan kinevethet akármelyik szerelmes nagydiák.

Mik tehát ezek a testiség vonalán feszülő erők a szerelemben? Ezek:

1. *A vágyaid, melyek Őrá vonatkoznak, sokszor — akár akarod, akár nem — nemi színezésűek.*

2. *Ontudatlanul is megmozdul a testedben a szekszualitás, melyet a nemek különbözősége és Isten szavának engedelmeskedő vonzása idéz elő minden idegszáladban.*

3. És amikor a vágyak eljutnak a kifejlésig és csók, ölelés, bizalmas érintkezés és közelség lesz a vágyakból, — ezek a külső megnyilvánulások is magukon viselik a vér piros vonalát, mert ezek a piros vér színezetű útjelzők vezetnek el a teljes szekszualis beteljesülésig.

Látod, fiam! Nem tagadtam le a nemiség hatalmát a szerelemben. Csak egyet szeretnék még hozzá mondani:

Az Isten akarja a lelkeséget a szerelemben, de ugyanaz a jó Isten akarja a nemiség sodró erejét is a lelkek és szívek összeforrásánál.

Nem lehet tehát — önmagában — rossz és megalázó, hogy a szerelemben a lélek mellett a test is szerepet kap — *az Isten elgondolásában*. De hangsúlyozom: *Az Isten elgondolásában*. Amit az Isten akar, az nem lehet megalázó. Amit az Isten az élet szolgálatába állított, az nem lehet önmagában rossz... Amit az Isten jutalmul ad, azt meg kell köszönni alázatosan és hódolva, és nem megvetni.

De visszaél az Isten jóságával, aki a szerelemben csak a nemiséget akarja meglátni és a saját nemiségét akarja kiélni, a nélkül, hogy házassági esküvel életszolgálatra kötelezte volna magát.

Ezek az önmagukban is csak az állatit kihangsúlyozó szerelmesek nagyon csalódni fognak. *A szerelem lelkeség, sőt nagyfokú lelkeség nélkül összeomlik*. A nő is hamar észreveszi, hogy a másik szemében a szerelem csak alkalom arra, hogy szexualitását kiélhesse... Ez pedig megalázó rá, és ezért elpárolog a szerelem, mert ilyenkor az Isten mágneze nem működik már...

Fiam! Tisztában kell lenned ezekkel, hogy úgy készülhess, hogy majd a te szerelmedet ne a test, hanem a lélek színezzé dominánsan. Lesz a te szerelmedben is nemiség (rejtve, — akaratlanul, — úgy, ahogy az Isten is akarja), de ha boldog, Isten szemében is megengedett szerelmet akarsz, akkor jól jegyezd meg:

Az Isten akarata szerint is a lélek a fő a szerelemben, a nemiség csak adalék, az isteni célt biztosító isteni ajándék.

Isten terve a szerelemmel

Már az előző fejezetekben mondtam: Az Isten gyújtja meg a szerelem szent tüzét.

Mit jelent ez?

Ezt:

Az Isten nem bízta rád a megindítást. Te hiába erőltetnéd. Az igazi szerelem szikrája az Isten szívéből pattan ki, azért, hogy lángra lobbantson két emberszívet, akiket csodás mágnesével: a szerelemmel már egymáshoz vonzott. Az a kamasz gyerek, aki megteremti magának a szerelmet, még nem is sejti, hogy mi a szerelem, csak szerepet játszik, de ez a szerep éppen olyan mesterkélt, mint a hosszú nadrágban nagyokat utánzó, cigarettázva rosszullevő föl nőtt szerep.

De azt is jelenti ez, hogy — ha az Isten gyújtja meg a szívedben a szent tüzet — fogadd el ezt a kiválasztást alázatosan, és légy hűséges őrző papja a szent tűznek, mert *e szent tűz őrzése istenszolgálat*, mint ahogyan istenszolgálat volt a Vesta-szűzek szent tűz őrzése is. Mert azért gyújtja meg Isten ezt a szent tüzet a szíved oltárán, hogy azon cél szolgálataiba állítson be téged is, amit a szerelemmel el akar érni.

De:

Mi az Isten célja a szerelemmel?

Felelek a kérdésre. Hallgass ide!

1. Az Isten adja a kamasz kezébe is a szerel-

met, hogy játsszék vele, mint egykor játszott a színes építőkockáival... *És nem is kíván mást tőle...* Valamikor a színes építőkocka aranyos játékszer volt... Szórakoztatott. Boldogságot okozott... Tanított... Előkészített a jövőre... És, oh, mily boldogság töltötte el azt a kis játszadozót, mikor a színes kockákból felépült a vár.

Az Isten a kamasz kezébe adja a szerelem színes játékkockáit... Nem is szerelem az. Csak a szerelemnek égi megsejtése. Nem is azért adja a kezébe, hogy abból már megépítse a valóság boldogság-várát, hanem csak azért, hogy hadd örüljön a színes égi játékszernek, hadd készítgesse elő a szívét arra az időre, mikor majd komolyan megdobban a szív...

És a gyerek játszik az Isten mágnesével...

De mivel még nem komoly ez a szerelem, egy *egészséges* gyerekben ezzel a szerelemmel még nem vegyül az igazi szerelem adottsága: *majdnem teljesen hiányzik belőle a nemiség.*

Az Isten terve tehát a kamaszszerellel ez:

Olyan színes játékot ad a gyerek kezébe, mely boldoggá teszi, de észre se veszi, hogy ez a játék előkészíti a szív talaját az első komolyabb szívmege-dobbanásra...

2. A fiatalember szívét valóban lángra lobbantja az Isten.

A fiatalember már nem szerelem-jatékkockákkal játszik. A játékos gyerekklélek már eltűnt. Lelkileg már lehiggadt, és tanulással, tapasztalással már teherbíróvá tette a lelkét, hogy komolyan bele tudjon nézni az Isten nagy terveibe, még a szerelem vonalán is.

Az Isten a nagyfiús szerelemmel a fiatalember

lelkét akarja erősíteni és nevelni, hogy biztos alap lehessen a férfiszerelem számára.

Közben a test is átalakul. A játékos *gyerek* alakuló fiatalsága helyébe csakhamar odaérik a *férfi*-energiákat rejtő teste, hogy egyszer majd életforrás lehessen.

A nagyfiú szerelme még túlzottan ideális. A nemiség már ott dörömböl és elő akar törni, de a nagyfiú idealizmusa, ösztönszerű és szinte félelmet gerjesztő leánytisztelete nem engedi érvényre jutni.

Az Isten azt akarja, hogy a fiatalember szemében a lélek domináljon.

Ezért:

Ha egy nagyfiú észreveszi, hogy szerelmében erős hangsúlyt kap a szekszualitás, kiáltson magának *Vigyázz!*-t, mert az Isten akarata ezen kor szerelmében nem a kihangsúlyozott nemiség, hanem az a szent idealizmus, mely a szerelemben is meglátja az Isten nagy és szent gondolatát. Az Isten akarata, hogy ebbe a szerelemben már beledobbanjon a vér ritmusa is, de az is az Isten akarata, hogy a fiatalember tudja lefékezni a szerelem idealizmusával egyvonalon futó sűrű, fekete, ösztönös vért, amely most még nem szolgálhatja az Isten embertermelő céljait.

Az Isten tehát a nagyfiús szerelemmel csak ráállítja a fiatalembert az életforráshoz vezető útra, de csak azért, hogy a *férfi* eljuthasson majd az életteremtés forrásához.

3. *A férfit az Isten már elvezeti az életforráshoz.*

Lelkét már komollyá tette, hogy elbírja az élet komolyságát és elbírja az életadás felelősségét.

Testét már éretté gyúrta, hogy jó alapanyag lehessen új életek számára.

Felkeltette már benne a vágyat: Oh, mily szép lesz a férfi szerelmének komolyságával a teremítő Isten munkatársának lenni!...

A szent cél szolgálatába állítva megindította már a nemiség életformáló erejét is, melyről a férfi már tudja: *Szent erők ezek, — és átkozott, ki hivá-vány cél szolgálatába állítja a nemiség szent erejét!*

Az Isten az így felkészített férfit odavezeti egy aranyos női szívhez. Összeborul a két istenszolgálatban dobogó szív... Az Isten mágnese teljes erejével működik már. Az Isten megfogja a szerelmes emberpár kezét... Vezeti az életforráshoz: az Isten által megszentelt házassághoz. — Mikor boldogságtól dobogó szívvel a gyertyafényes oltárhoz érnek, a pap személyében Isten várja őket az oltárnál...

— Ti vagytok az életforrás! — mondja nekik...

— Meg akarom osztani veletek mindenhatóságomat... Meghívlak benneteket: Legyetek munkatársaim az ember teremítésénél...

— Meritek-e vállalni a szent feladatot?!

— Nem hagylak magatokra: Szerelmes boldogságot adok nektek, hogy merjétek vállalni az emberteremtéssel járó felelősséget...

— Szerелеmmel töltöm el a szíveteket, hogy ez a szerelem vigyen benneteket az emberteremtés istenszolgálatra...

— Vállaljátok-e a szent feladatot?...

...Nem hallatszott eddig se semmi a templomban. Most is némák az ajkak. De a szerelmes szívek ezt dobogják áhítatosan:

— Tebenned bízva, Uram, vállaljuk az emberteremtő életszolgálatot...

És az áldozatos szerelem könnyeit lecsókolják

egymás arcáról és elindulnak, hogy szerelmükkel is az Istent és szent terveit szolgálják.

*

Fiam!

Borulj térdre! ... Imádkozz!

... Uram! Köszönöm, hogy bepillantottam földes és szent terveidbe ... Köszönöm, hogy már én is tudom: *Istenszolgálat és szent életszolgálat a szerelem* ... Uram, köszönöm, hogy engem is méltattál erre ... Köszönöm, hogy már nekem is megdobbant a szívem, és én is ráléphetek az életforráshoz vezető útra ... Tudom, Uram, hogy engem még csak előkészítesz, — és lehet, hogy még hosszú lesz az út, az életforráshoz, de addig őrizd meg engem ... Őrizd meg istenakarta tisztának a szerelmemet ... Készíts elő, hogy egykor én is Valakinek a kezét fogva dobogó szívvel, szerelmes könnyekkel szememben én is mondhassam: Tebened bízva, Uram, akarok életforrás lenni ... És vállalom az emberteremtés istenszolgálatát ...

Bűn-e a szerelem?

Nem egy nagydiákom panaszkodott már így:

— Nem tudom, mi borzasztó lehet a szerelemben. Akkora ellenzéke van a szerelmemnek, hogy szinte félek tőle. Édesapám a fejét hajtogatja és szörnyen komolyan mondja:

...„Gyerek, gyerek... Nem lesz jó vége ennek a nagy szerelemnek!”... Édesanyám könnyes szemmel félt... Az iskola? Botránkozik és fenyeget... És jaj nekem, ha egy kislánnyal lát meg az osztályfőnököm!...

— Miért van ez a nagy szörnyűködés és féltés? Miért beszélnek mindig oly furcsán és sokszor oly botránkozva egy nagyfiú szerelméről?... Bűn talán a szerelem?!... Vagy talán valami aljas dolog?!... De hiszen ők is átestek ezen az „aljas” és „bűnös” dolgon... Vagy talán éppen azért óvnak annyira, mert szeretnek és nem akarják, hogy én is átvergődjem olyan dolgokon, amiken nekik fiatal korukban át kellett vergődniök?!....

— Atyám!... Mondja meg nyíltan:

Bűn-e vagy nem — a szerelem?!

Fiam! Te nagyon jól tudod, hogy én nem tartozom a te ellenzékedhez. De azokhoz sem, akik azt gondolják, hogy egy nagyfiú problémáit meg lehet oldani szörnyűködéssel, fölényes gúnnyal vagy atyai komoly fejcsóválással.

Nem akarom, hogy bennem is csalódj! Felelek

erre a problémára is, — mint ahogyan felelek majd az e könyvben előkerülő sok komoly problémára is — *nyíltan, férfiasan*... De te se kezelj úgy, hogy meghallgatsz és utána te leszel fölényes: Papol, mert ez a dolga!

— Fiam! Nekem — mint ti mondjátok — a „süket duma” nem kenyerem... Férfi szívem diktálja minden szómat, és a szeretet, hogy szebbé tegyem a nagyfiaim szívét és életét... Én bízom benned, mert tudom, hogy jóakarátú nagyfiú vagy, de te is bizzál bennem és hidd el, hogy szeretlek és minden szómat azért írom le, hogy napsugarasabb legyen az életed...

Ugye bízol bennem?!...

Akkor kezdhetjük:

Tehát bűn-e a szerelem?!

A szerelem az Isten akarata és az élet szolgája. A szerelem bent van az Isten tervében és akarja, hogy neked is megdobbanjon szerelmesen a szíved.

De:

Amit az Isten akar, az nem lehet — önmagában bűn vagy valami aljas dolog.

Tovább megyek:

A szerelem a természet, az élet szava, hiszen majdnem független tőled: Akkor jön, mikor nem is sejtöd, — és elmúlik, a nélkül, hogy engedélyt kérne tőled erre... Ezt az élet szavát az Isten szóltatja meg benned, hogy új életek szolgálatába állítsa.

De:

Az élet szava, a természet törvénye, — amíg az Isten terveit szolgálja, nem lehet önmagában bűn és szégyelni való dolog...

A fejedet csóválod... Mi baj van?!

— A szerelem analízise c. fejezetben nyíltan meg tetszett mondani, hogy a szerelemben — az Isten terve szerint — jó adag nemiség is van... Bizonyára ez teszi bűnössé a szerelmet?!...

— Igazad van, fiam! A szerelemben valóban van egy jó adag szekszualitás. De figyelj ide:

Az Isten úgy adagolja a szerelemhez a szekszualitást, hogy ne legyen olyan sodró erejű, hogy bűnökbe vigyen, hanem mindenki, minden szerelmes kora és ereje alapján ura tudjon lenni a szerelemmel együtt hullámozó nemiségnek is.

Ezért:

Tudd meg, hogy a *kamasz játékszerelmében úgyszólván semmi nemiség sincs*. A jó Isten tudja, hogy ennek a szegény kamasznak mennyi baja van amúgy is az ébredező nemiséggel, ezért az ő szerelem-játékába még nem kever követelődző nemiséget.

Ha a kamasz mégis bűnt csinál a játékszerelméből, az nem a szerelem baja, hanem azé a szegény kamaszé, aki ehhez az ártatlan gyerekszerlemhez is már közel engedte a bűnt. Igaz, hogy az ilyen lelkületű fiú nemcsak a szerelemmel él vissza, hanem mindennel, ami bármikép is felkeltheti szekszuális érdeklődését.

A nagyfiú szerelmében már ébredszik és követelődzni kezd a szerelem. És mégis milyen jó az Isten!...

A nagyfiú szerelmébe akkor bocsát az Isten több nemiséget, mikor az a nagyfiú kemény lelki harcokon már megedződött arra, hogy a szerelem leple alatt megbújó szekszualitással is meg tudjon birkózni. Sőt: Hányszor éppen a szerelme lesz a legfőbb segítője egy nagyfiúnak abban, hogy más téren

is tudjon féket dobni lobogó vérére. E tételem igazságáról csak azok a nagyfiúk tudnának igazán beszélni, akik éppen a szerelmük következtében lettek újra tiszták, akiket a szerelem tanított meg arra, hogy érdemes küzdeni a félperc rettenetes bűne ellen...

... És hogy mégis vannak nagyfiúk, akiket bűnbe taszít a szerelem?!

Fiam! Először is nem a szerelem taszítja bűnbe azt a nagyfiút. Mert ha ez a szerencsétlen nagyfiú lelkileg biztos alapokon állna, akkor a szerelme őt is csak megvédené a bűntől. De az a baj, hogy az ilyen nagyfiú nem akarja, hogy őt a szerelem megvédje a bűntől, hanem neki már szükséglet a mindennapos bűn, és ezért még a szerelméből is bűnalkalmat csinál.

De:

Ezt nem szabad a szerelem rovására írni, hanem az ilyen szegény, félrecsúszott lelkű nagyfiú gyengeségének, esetleg romlottságának a számlájára kell írni.

Mert:

A szerelemben lévő nemiség — önmagában — még ott se bűn, ahol az Isten akarata szerint már teljesen kifejti erejét: a férfi szerelmében.

Ez a nemiség az Istent és az életet szolgálja. És *amíg ezt szolgálja, bűnné sohasem lehet.*

De visszaélni lehet vele nemcsak fértikorban, hanem nagyfiú és kamaszkorban is.

Jól jegyezd meg azonban:

Az még nem rossz önmagában, amivel vissza lehet élni, mert még a legszentebb dologgal is vissza lehet élni.

Az se tesz valamit rosszá, hogy sokan valóban

visszaélnék vele. Mert az aszpirin se rossz azért, mert egyesek megmérgezik vele magukat.

A szerelem sem bűn, — önmagában — akár-mennyire rémet látnak mögötte egyesek, — és akár-mennyire visszaélhet vele az, aki lelkiileg nem áll biztos talajon.

Te, fiam, ne láss rémeket a szerelem mögött. Ne is azt kérdezzesd, hogy bűn-e a szerelem.

Hanem:

Álljon élesen a lelked előtt: A szerelem boldogságával azért ajándékozott meg az Isten, hogy az ő szent terveit szolgálod, — és hogy előkészítsen arra a fönséges hivatásra, hogy egykor te is — éppen a tiszta szerelem segítségével — életforrás lehess.

Légy hálás ezért és ne élj vissza az Isten nagy gondolatával, mert ez hitványság.

Lehet, hogy a te szerelmed idején is rohanni kezd majd a véred és követelődzik benned a nemiség. — Küzdj becsülettel a kísértések ellen, mert amíg küzdesz, amíg imádságos és erős lélekkel az Isten szent terveit szolgálod, addig nincs baj, — és a szerelmed nem lesz bűnné.

Mert:

Csak a lelkiileg félrecsúszott kéjencek gyalázzák bűnné az Isten szent terveit.

Ugye fiam te nem vállalkozol erre?!... Ugye téged inkább jobbra, szentebbé tesz majd a szerelmed?! Adja Isten!...

Én bízom benned!

Kell-e szégyellened?

Érdekes tünet:

Amíg a kamasz csak játszik a szerelemmel, addig fűnek-fának elmeséli a szerelmét, hősködik vele. (Talán éppen ezt a tünetet is fel lehet használni annak a bizonyítására, hogy bizony még nem tudatosított egyéni élmény ez a szerelem, a kamasz szerelme.) Boldogan eldicsekszik vele... Sőt hanceg vele.

De:

Mikor megkomolyodik a gyerek, elnémul a szerelmével a nagyfiú. Pedig mostan már komolyan megdobbanhat a szíve. De ha igazán megdobbant is, hallgat róla. Még az édesanyja sem ismeri szíve titkát... Édesapja?!... Nem... Az ne tudjon róla... Az a szegény robotember, aki fáradtra, idegesre dolgozza magát érte, az ne tudja meg, hogy míg ő a gondoktól megöszül, addig az ő nagyfia felelőtlenül szerelmes... és esetleg szégyent hoz őszülő fejére.

Ezek ne tudjanak róla... De a megosztott boldogság kettős boldogság... Ezért „igazi” jóbarátjának elárulja a nagy titkot. Igaz, hogy ez a „jóbarát” sokszor visszaél ezzel a nagy bizalommal, de legalább előtte nem kell szégyellnie azt, hogy már szerelmes... Mert igen. Bújniia kell a szerelmével, titkolódznia, szégyenkeznie...

De miért szégyelli egy nagyfiú azt, hogy sze-

relmes?! Talán *szégyenletes vagy talán szemérmetlen dolog a szerelem?*

Fiam! Láss te ebben is tisztán!

Az előző fejezetben már láttad, hogy egy nagyfiú ébredező szerelme Isten akarata . . . Már tudod, hogy a szerelem — önmagában véve — nem bűn . . . Tudd meg most, hogy *a szerelemben — ismét önmagában véve — nincs semmi szégyellni való.*

Hát honnét van mégis egy jólelkű nagyfiúnak szinte ösztönszerű szégyenkezése a szerelmével kapcsolatban?!

Megpróbálok felelni erre is:

Azt is tudod már, hogy a jó Isten akarata szerint a szerelemben egy jó adag nemiség is van. Egy finomlelkű nagyfiú, ha a nemiséggel találkozik bármilyen formában, könnyen megijed, ok nélkül rémeket lát. És ha ehhez hozzáveszem, hogy a jó Isten tervszerűen éppen ebben a korban fejleszti ki legjobban a lélekben a nagyfiús tisztaságot védő ellen-szert: az istenakarta, finom szemérmességet, akkor nem csodálkozom, hogy megmozdul a szemérmesség a lélekben az észrevett nemiség ellen, és a reflex az lesz, hogy szégyelleni kezdi a szerelmet, amiben fel kellett fedeznie az istenakarta szekszualitást. És ebben a korban annyira őszinte ez az akaratlan szégyenkezése, hogy szívből szeretné, ha volna olyan szerelem, vagy legalább az ő szerelme volna olyan, amelyik annyira tiszta volna, hogy ahhoz a nemiségnek nincs semmi köze. De mivel szomorúan tapasztalja, hogy az ő korában az ilyen szerelem csak vágyálom, működik a nagy kegyelem, a szemérmesség, és szégyelli a szerelmét.

Fiam! Nagy érték a lélekben a szemérmesség. Isten kegyelme. De nem szabad engedned, hogy a

nem helyes szemérmesség miatt torzító-tükörben nézd az élet — önmagában — jó és természetes mozanatait. Működjék nagyon is benned az Istennek ez a nagy kegyelme ott, ahol igazán kell, hogy védjen. De ne rontsa meg a te helyes ítéletedet ott, ahol nagyon is kell, hogy tisztán láss...

De nemcsak ez az oka a szégyellős titkolódzásnak, hanem ez is:

Kamaszkorodtól kezdve leghőbb vágyad, hogy a felnőttek közé tartozhass, és hogy férfinak tekintsenek.

Annyi eszed már van, hogy különbséget tudsz tenni a férfi szerelme és a te szerelmed között. Mert akármennyire komolyan vetted is már az első szerelmedet is, mégis tudod, hogy ez csak szárnypróbálgatás, mert az igazi szerelem: a férfi fészekrakásos szerelme.

És mivel ezt tudod, félsz attól, hogy a felnőttek kigúnyolnak szerelmedért, és esetleg „szerelmes kamasz”-nak bélyegeznek. Tehát: Hogy ezt a „szörnyű” bélyeget rád ne süssék, a félelem szégyellőssé tesz, mert nem akarod, hogy kinevessenek szerelmeddel együtt. Ezért visszahúzódsz. Ezért aztán titkolódsz, de mellesleg mindig ott van a szívedben, hogy valami olyan dolgot teszel, amit voltaképpen szégyelleni kellene, hiszen a felnőttek csak lesajnálóan kinevetni tudnak érte.

Fiam! Én megértem ezt a félelmedet, és helyes önvédelemnek is tartom. Légy csak óvatos! De nem tartom helyesnek, ha az óvatosság (vagy akár a megszégyenítéstől való félelem) akkora lesz benned, hogy magát a szerelmedet is — ezért — valamiképpen szégyelletesnek tartod.

Ez hiba lenne, mert az Isten nagy gondolatába

magyaráznál bele esetleg olyasmit, amit szégyelled kellene.

Tudom, hogy erre ezt szeretnéd mondani:

— Atyám, az én szerelmem annyira egyéni titkom, hogy úgy érzem, nincs jogom arra, hogy publikáljam... És amint más egyéni titkunkat is szégyenkezve tárjuk fel más előtt, úgy vagyok a szerelemmel is. Ha megosztanám a titkomat, nagy erőre volna szükségem, hogy ezt a lélek-kitárást akadályozó szégyenérzetet legyűrjem, mert mindig kell félnem, hogy nem méltatlanokra pazaroltam-e titkodaadó bizalmamat.

Fiam! Én nagyon megértem a te finom, úri, diszkrét tartózkodásodat. Én magam is azt mondom, hogy hitványság az első májusi álmot az élet zsv vásárára dobni, hogy mindenki rajta csámcsogjon.

Megértem, hogy tartózkodó vagy, mert félted a szerelmedet az emberektől. Megértem, hogy nem akarod engedni, hogy gúnyolódásukkal, fölényeskedésükkel szétrombolják a te első boldogságos szerelmedet. Megértem, hogy fel-feltámad benned a szégyenérzet.

De:

Ne szégyeld a szerelmedet a lelkiatyád előtt!

Ő megért... Ő nem gúnyol ki... Ő nem magyarázza félre a szerelmedben meglevő szekszualitást se. Ő jóbarátod lesz, és ez a tapasztalt jóbarát, ha megbízol benne, eligazít a nagyfiús szerelem tekervényes útjain is.

És:

Ha mindenki előtt szégyelled is a szívedet kitárni, *sohase szégyeld a titkodat odaadni az édesanyádnak.*

Te nem is gondolod, milyen boldoggá teszed az

édesanyádat azzal, ha megtudja, hogy a nagyfia megosztotta vele szíve legnagyobb titkát... És ne félj tőle: *Bizalmadra segítséggel felel.*

És még valamit tudj meg:

Minél inkább férfiasodol, minél inkább komolyabb lesz a szerelmed, természetes, hogy annál inkább óvod azt a nyilvánosság reflektorától, mert

e nagy nyilvánosságnál színét veszti, mint az állandó napfénytől a selyem.

De:

Hozzá kell szoknod ahhoz a gondolathoz, hogy egy tiszta, nemes szerelemben nincs semmi szégyellnivaló, — és nincs értelme a szégyellős titkolódzásnak éppen azok előtt, akik elé egyszer majd oda fogsz állni és férfiasan megmondod: Édesapám! Édesanyám! Szeretem ezt a kislányt! El akarom venni!

Addig azonban, amíg ez a nagy pillanat elérkezik, jó, ha óvatos leszel. De lelkedben ne szégyelld a szerelmedet, mert a szerelem Isten akarata, és az Isten biztosan nem indítana el olyasmit a szívedben, amit szégyellened kellene.

Akik botránkoznak

Valóban vannak ilyenek is.

Lehet, hogy pap az illető, bár hála Istennek, ezek már egyre kevesbednek, mert ha valakinek, akkor a papnak kell látnia, hogy a szerelem (még a diákszerelem is!) eszköz az Isten kezében az ember életének alakításához.

De azért még maradt belőlük. Igaz, hogy ezek nem rossz akaratból „botránkoznak”, hanem a céljukban annyira pappá elmélkedték magukat, hogy elfelejtik, hogy volt idő, amikor talán nekik is megdobbant a szívük, — de ezt az ébredező szerelmet hősiesen az Isten oltárára tették mindennapos áldozatul. — Ezért aztán öntudatlanul is úgy érzik (sőt talán azt is szeretnék), ha minden nagyfiú Isten oltárára tenné szerelmét. Pedig hiába! Nem lehet minden fiúból papot nevelni, és nem is szabad egy fiú életét a papi nőtlenség szemüvegén nézve a teljes szerelemelfojtás útjaira irányítani.

Ebből a lelki optikai csalódásból, — és a léleknek a féltéséből származik néha a pap idegenkedése a diákok szerelmével szemben.

Mert ez is fontos kérdés.

A pap sokszor csak a lelket nézi és azokat a veszélyeket, melyek a rábízottak lelkét fenyegetik. Nagyon jól tudja ő is, hogy a diákszerelem mennyi hordalékot és lelki salakot sodorhat magával... És fél, hogy a salak megüli nagyfia lelkét. Nagyon jól

tudja ugyanis, hogy nem minden nagyfiú olyan erős lélek, hogy baj nélkül kiállja a diákszerelem teherpróbáját. És mivel azt is tudja, hogy a szerelem esetleg közeli bűnalkalom lehet, úgy akar segíteni a bajon, hogy meg akarja szüntetni a bűnalkalmat és kiadja a parancsot: „Nincs diákszerelem, mert veszélyt rejt magában. Tehát: Tessék kiirtani a szívből!”

És a szerelmet még sem irtják ki. Legfeljebb gondosan eltitkolják azok elől, akik majdnem lehetetlenre és fölösleges lelki erőpocséklásra akarják rábeszélni a nagyfiút, a helyett, hogy a fiú lelkét más oldalról erősítették volna meg, és jósággal, szeretettel, a lelkiatya férfias tapintatával helyes mederbe terelték volna a diákszerelmet.

Mikor azonban ezek a jó emberek észreveszik, hogy a fiúk (mivel bizalmukkal nem találtak náluk megértést), magukra hagyják bennük a papot és a férfit, fáj nekik, hogy nem értik meg aggódó féltésüket. De talán most már késő... A bizalmat már nem kapják meg, mert az a nagyfiú nem vizsgálja a pap lelkének aggódó féltéseit, hanem mivel nem kapott férfias segítséget, csak lehetetlen feltételeket, az ilyen papot is a botránkozók közé sorolja és magára hagyja. Pedig az ilyen pap nem is igazi botránkozó.

Mert az igazi botránkozó nem félti a nagyfiú lelkét a diákszerellemben kapcsolatban se, mint ahogyan máskor se sokat törődik vele, hanem mivel jól esik neki a botránkozás, azért így botránkozik:

...Milyen romlottak a mai gyerekek! Még ki sem bújtak egészen a tojásból, és máris szerelmek... Bezzeg a mi időnkben!... (Pardon! Itt álljunk meg! A mi időnkéről ne beszéljünk, — gondolja —

mert akkor be kellene vallanunk, hogy nincs jogunk a botránkozásra, mert mi sem voltunk különbek a deákné vásznánál, és mi is éppen olyan szerelmesek voltunk, mint a mai nagyfiúk... Ezért... hagyjuk tehát a mi időnkét... Beszéljünk csak a jelenről... A mi multunkat úgyse tudják ezek a gyerekek, mert hiszen még nem is éltek akkor...) Szóval... Nem helyes az, ha egy diák, mihelyt egy kicsit kinyílik a szeme, mindjárt a lányok után futkos... Persze, a tanulás, a kötelességteljesítés nem kenyeré ezeknek a szerelmes kamaszoknak... Ha egy kislányt meglátnak, úgy viselkednek, mint a daxli a hentesáru üzlet kirakata előtt: Folyik a nyáluk és nagyokat nyelnek... A mi időnkben — jaj, már megint arra csúszott a nyelvem! — szóval, a mi időnkben persze jól a nyakunk közé csördítettek volna, és adtak volna nekünk lányokat, ha el nem ugrottunk volna... (Az igazság azonban az, hogy ezeknek a botránkozóknak be kellene vallaniuk, hogy ők csak azért nem kaptak a diákszerelem miatt nyaklevest, mert nem kötötték szívügyeiket az akkori hős botránkózók orrára, mint amilyen botránkozó a jelen díszpéldány is... De ezt nem vallja be, hanem tovább botránkózik.) Szóval: Mit ért a szerelemhez az ilyen éretlen kölyök?!... Ennek még az anyja szoknyáján a helye, nem pedig egy kislány után járni, mint az árnyék!... És aztán csodálkoznak az emberek, hogy milyen romlottak a mai fiatalok...

És aztán zuhatagoz belőle tovább a botránkozás...

*

Engem, fiam, nem érdekel ez a botránkozás... De mivel tudom, hogy sokszor találkozik vele a szerelmes nagyfiú, azért megkérdeztem olyan nagy-

fiúkat, akik már végigszenvedték a botránkozás viharait: Mondják meg maguk, mi a véleményük ezekről a botránkozásokról...

— A szüleim botránkozása csak *műbotránkozás* — mondja egy nagyfiú — ...Először nagyon komolynak gondoltam, de nem tudták jól játszani a szerepüket. Tudniillik csakhamar észre kellett vennem, hogy kettős célból „műbotránkoztak”:

Egyrészt el akartak riasztani a kislányoktól, mert a bizonyítványomat féltették, — és azt gondolták, hogy a botránkozással vissza tudnak kényszeríteni a könyveim mellé.

Másrészt, — de ezt csak gyanítom és nincs rá bizonyítékom, de azt hiszem, azért rendezték azokat a műbotránkozásokat, mert visszagondoltak a „mi időnkre”, vagyis az ő szerelmükre, sőt a lehetséges hajótörésekre, — és ettől akartak engem megóvni...

De meg kell mondanom:

Ha beleláttam is a kártyáikba, nem bántott eljárásuk, mert tudtam, hogy ha önző szeretetből is, de irántam való szeretetből is „műbotránkoztak”...

A másik nagyfiú már csipősebben válaszolt:

— Tetszik tudni... Rendesen azok botránkoznak farizeus módon a szerelmes szívű ifjúságon, akik irigylik a kislány-szembe feledkező nagyfiú boldogságát, de csak azért, mert ő mellettük már elhalad Ámor a nélkül, hogy érdemesnek tartaná megfeszíteni az íját.

Ezért aztán:

A szülők szeretettel féltő műbotránkozását megértjük, de az Ámor hadseregéből kiszuperált irigykedők botránkozásait megvetjük, mert az irigykedésen kívül semmi közük a mi szerelmünkhöz...

Egy harmadik ezt mondta:

— Nem értem ezeket a botráncozókat... Mintha az Isten vaksággal verte volna meg őket... Hát ezek nem tudják, hogy a szerelem az Isten terve?!... Vagy talán az Isten életformáló tervein is botráncoznak?... A lelki vakok ne akarják vezetni azokat, akiket esetleg elvakít a nagyfiús szerelem... Ne botráncozzanak... Nekünk olyan felnőttek kellene, akiknek odaadhatjuk a szívünk legféltebb titkát is... De az ilyen fölösleges és rövidlátást eláruló botráncozásokkal csak elriasztanak bennünket... Mert a botráncozás nem szakítja szét azokat, akik szeretik egymást, — de bizalmatlanságot azt akkorát szül, hogy ez több kárt okozhat egy nagyfiú lelkében és életében, mint tíz diák-szerelem...

... Különben mi nagyfiúk csodáljuk, hogy nem félnek ezek a botráncozók, hogy egyszer a tisztelet hangján, de őszintén megmondjuk, hogy ne botráncozzanak a mi szerelmünkön, mert úgyis tudjuk, hogy ők is átestek ezen a „fiatalkori betegségen”, — és abban az időben ők se szerették, ha megneveltő felnőttek botráncoztak szerelmes szívük boldogságán...

*

— Fiam! Ne keseredj el! Botráncozók mindig lesznek... Addig nem kell félned a botráncozóktól, míg tiszta nagyfiús szívvel, hűséges kötelelességteljesítéssel jársz az Isten terveinek az útján... Hadd botráncozzanak... Mondd meg nekik, ha még nem tudnák, hogy a te szívedben az Isten mágneses működik, és hogy te csak engedelmeskedsz az Isten és az élet törvényeinek...

De jól jegyezd meg:

Eddig védtelek a botráncozók ellen.

De ezt megkívánom tőled:

Sohase tégy olyan nagyfiús szerelmedben, amin jogosan megbotráncozhatnak, még azok is, akik egyébként nagyon is megértik a szerelmes szívű nagyfiút. Mert az, amin jogosan botráncozik meg még a lelkiatya is, az sohase lehet Isten tervének szolgálata, hanem csak „Isten mágnesével” való hitvány visszaélés.

II. RÉSZ:

**AKIK MÉG CSAK JÁTSZANAK
A SZERELEMMEL**

Kisfiú játszik a homokban. Várat épít. Alagutakkal és szép hidakkal...

De nem tudja, miért játszik. Csak játszik, mert valami kényszeríti rá.

És csodálatos — mégis oly könnyen elfelejti a játékot, ha jól kijátszotta magát...

*

A kamasznak is játék kell. Homokkal már nem játszhatik... De megjátssza a szerelmét...

Még nem tudja, mi az, de már hallott róla. Elképzeli azt a kislányt (kinek talán még a nevét sem tudja), aki majd az ő lovagvárának úrnője lesz... Talán meg is dobban a szíve, de inkább csak azt játssza meg, amit a szerelemtől hallott vagy olvasott. Szerelmes hős akar lenni, és lesz belőle a kislányok körül ólálkodó, aranyosan ügyetlen medvebocs... Nincsenek szerelmi élményei, de a szerelem Hány Jánosává lesz, hogy magát is, másokat is boldogíthasson elképzelt szerelmi kalandjaival... És mindenki „ellenségévé lesz”, aki ki akarja józanítani ezt a „kis szerelmes kakadut”.

Pedig nem is kell nagyon kijózanítani. Kijózanodik ez magától is, ha kijátszotta magát a szerelmesdi játékkal.

Mert az Isten akarja így.

Az Isten akarja, hogy egy kicsit már a kamasz szíve is megdobbanjon... Az Isten tud a kamasz szerelmesdi játékaról is... Jóságosan mosolyog rajta... És ez a mosoly mintha ezt mondaná:

— Játsszál csak, fiam!... Én adtam ezt az égi játékot a kezédbe... Csak arra vigyázz, hogy sárba ne ejtsd ezt az istenakarta játékot... Mert ha sárba esik, akkor sáros lesz a te játékos, de hamvasan tiszta lelked is...

*

... És a gyerek gondtalanul játszik a szerelemmel az életet teremtő Isten lábai előtt...

— Én se zavarom meg ezt a kedves játékodat, fiam!

Hajcibálástól — az első „ébredésig”

A tudósok, akik a lélek rejtelseiből is nevelési „tudományt” csinálnak, köteteket vitatkoztak már össze arról, hogy mikor kezdődik az életben a szerelem.

— Érdekel ez téged, fiam!?...

...A tudomány is az Isten nyomdokain jár, mikor ezt a kérdést kutatja, de statisztikát készít, grafikonokat rajzol, forrásmunkákat idéz, és a végén megállapítja tudományosan azt, amit tőled, a médiumtól kapott, ezt:

...Emlékszel?... Talán még nem is emlékszel arra, hogy valamikor te is úgy voltál a lányokkal, mint az a kisfiú, aki ijedve vallotta be édesanyjának, hogy nem tudja megmondani, fiúkkal vagy lányokkal játszott-e a Balaton homokján, mert mindannyian *csak* fürdőnadrágban voltak...

...Ne mosolyogj!... Igenis volt idő a te életedben is, hogy a kislányok csak annyiban különböztek előtted a fiúktól, hogy a lányok szoknyában jártak, ti fiúk pedig nadrágban.

...Ekkor a leány, mint leány még igazán nem érdekelt se téged, se más hasonló korú társadat. Játsszótárs volt, de csak annyiban különbözött a többi játszótársaidtól, hogy ő ügyetlenebb és szelídebb

volt, mint a fiúk, és mint ahogyan te szeretted volna szilaj gyerekjátékaidban...

... Ártatlan, játékos gyerekkor...

Az elemistát és a kis gimnázistát sem érdekelték túlságosan a kislányok, hacsak olyan formában nem, mint az én komáromi kisdíákjaimat. Tudniillik ott olyan paradicsomi állapotok uralkodtak, hogy a fiúk és a lányok együtt jártak iskolába rendes tanulóként...

... Tizenhét lány volt az első osztályomban... Félttem... Mi lesz itt, — aggódtam — ha ezek egy kissé összeszoknak?...

És érdekes tünetek mutatkoztak:

Először idegenkedve, félős tisztelettel néztek az ugyanolyan korú leányokra... De aztán mikor néhány kislány beszekundázásából észrevették a „tragikus diáksorsközösséget” — és azt, hogy a kislányok is csak földi lények, akik éppúgy kaphatnak négyest latinból, mint a készületlen fiúk, megtört a félő tisztelet hideg jege. A sorsközösség közelebb hozta egymáshoz őket. Nem a szívük, hanem a diák-balsors...

De ez a szolidaritás se tartott sokáig...

Mikor már a lányok egy kicsit megbátorodtak, csipogva előjogokat követeltek maguknak a fiúktól (— az örök Éval!). Az igazságtalanságot azonban nem bírja el a demokratikus diáksors, — és elkezdődött a hadiállapot: A fiúk ott, ahol csak lehetett, ártani akartak a leányoknak... Hangosan nevettek, ha egy kislány elhibázott valamit. Ha pedig erre elsírta magát a kislány, kigúnyolták szíve puhaságáért... Sőt, mikor az osztályfőnök távollétében kitört a nyílt háború, — ide lovagiasság, vagy oda — bele-

kapaszkodtak a hajukba, és bizony kegyetlenül megcibálták a lányok haját.

... És ki tudja, mi volt a háborús hajcibálásnak a végső forrása?! ...

... De még hajcibálva is csak játszottak a kislányokkal... Ők is, — és te is boldog voltál, hogy a jó Isten külön azért növesztette meg a lányok haját olyan hosszúra, hogy te jól megcibálhasd... (Kissé önkényes magyarázat a női haj hosszúságának okáról, de arra mindenesetre jó volt, hogy meg-

nyugtasd magadat, hogy a „háború” izgalmaiban ilyen haditényeket is kényszerültél alkalmazni...)

... De aztán még tovább is jutottak ezek a gyerekek. Sajnos, nem jó irányban (mondanak sokan, akik még sohasem láttak mélyen a gyerekszívbe). Mert tessék csak elképzelni: A háborús, hajcibálós hangulat „nőgyűlöletté” fejlődött a kamaszaimban!... Oh, borzalom!?! ...

... Azonban nem kell nagyon megijedni.

Talán te is ismered ezt a „nőgyűlölő” hangulatot, — és te is tudod, hogy nem is olyan veszélyes betegség ez. Mert aki mélyen néz a „kamasz” lelki világába, az észreveszi, hogy nem is annyira „gyű-

lőlet"-ről van itt szó, hanem csak arról, hogy a „kamaszt” igenis érdekli a kislány. Csakhogy: Amint más dolgaiban is alaktalan forrongásban van, az újonnan feltárult szívrekesz tartalmával sem tudja, mit csináljon. Szerelmes? Dehogy szerelmes. Sőt: Mivel fiús, sokszor durva és kemény játékaival már nem tudja használni a kislányt (ki már közben sokkal nagyobb testi és lelki fejlődésen ment keresztül, mint az ugyanannyi idős fiú), — és mivel neki túlságosan megnőtt a kamaszos férfiöntudata, fölényesen lenézi a leányt, mint olyant, akivel nem lehet semmi fiúsat kezdeni. Lenézi a kislányt törekénységéért, mert neki most az erő az ideálja. Bosszantja, hogy a leány — talán éppen előbbrehaladott lelki fejlődésénél fogva — nem vállalkozik azon kamasz kielégésekre, melyeknek ő hőse szeretne lenni. És: Ha a kislány ezt még nyíltan is a szemébe mondja, — no, akkor vége van a kislánynak, sőt talán az egész női nemnek, mert megkezdődik a „nőgyűlölet” szomorú korszaka.

... Szomorú ez a korszak, legalább is a fiúknak... Öntudatlanul, de érdekli a lány. Utána jár, hogy észrevegye, és ha észrevette, boldog, de kifelé játssza a „nőgyűlöletet”. Imponálni akar neki (erejével, ügyességével, hősiességével), de ha már észrevették, fölényesen kimutatja, hogy nincs szüksége a bámulatra... Ha pedig a kislány nem honorálja törekvéseit, — ha a kislány fölényes vele szemben, akkor szomorú, mint aki hősi csatát vesztett, — és „nőgyűlölő”.

... Szegény „nőgyűlölő” kis kamaszom...

... Nem vagy te nőgyűlölő... Sőt most mozdult meg a szíved... Valld be magadnak, hogy érdekel az a kislány... A magad módján szeretnéd is ki-

mutatni azt, ami a szívedben ébredszik, de nem megy. Nem találod meg a formát... Valami megmozdult a szívedben, de magad sem tudod, hogy mi... Ha azt mondanám, hogy a „szerelem”, akkor — vagy kamaszos hősként örülnél ennek az új szerepnek, vagy pedig elbújnál a szerelmeddel egészen addig, míg te is úgy nem járnál, mint az egyik diákom:

... Ibolyanyíláskor történt... Már más virág is csodálta az ibolya bőjti ruháját, mikor a két család tavaszi kirándulásra indult... Az öregebbek nehezen szuszogtak fel a hegyoldalon, de boldogan feküdtek hozzá a kirándulás legfőbb attrakciójához: a konyhaművészet remekeihez... A gyerekek sem vetették meg ezt, csak hogy ők gyorsabban végeztek. És míg a felnőttek dohányoztak és heverték, a gyerekek, akiknek még nem esett annyira nehezükre a hajuldozás, ibolyáztak...

... A Béla gyerek, — talán nem is tudta miért — állandóan az Ági mellett szorgoskodott... Csa-csogtak... Beszélgettek... Ibolyáztak... Ági kis kosara nemigen akart telleni... Béla észrevette ezt... Eltűnt...

... A kislány elszomorodott...

... De amikor meglátta újra a Bélát, ujjongva hívta:

— Béla! Ide jöjjön... Jaj... Hol volt?... Úgy kerestem!...

... Béla röpült a kislány felé... Csak mikor már közeledett, állt meg és dugta két kezét a háta mögé...

— Hol volt?... És miért dugta el a kezét?...

— Találja ki!...

— Madárfiókat fogott!...

— Nem! Hanem, nézzen ide, Ági... Ezt magának hoztam...

... És a kislány kötényébe önti a sapkájából a sok szép, illatos bőjti virágot...

— Köszönöm, Béla... Maga olyan aranyos...

... Felmelegszik a gyerek szíve... Nem tudja, mi történt... Hazafelé csak Ágit látja... Csak mellette akar lenni... Olyan jó Ági hálás tekintetével találkozni... És Ági olyan jó... Olyan aranyos... Most megtenne érte mindent... Oh, de szívesen szedné akár százszor is tele a sapkáját ibolyával, hogy még egyszer hallhassa: Köszönöm, Béla... Maga olyan aranyos!...

... Sőt mikor már elváltak, akkor sem tud megnyugodni... Nem tudja, mi van vele... De olyan jó kedve van, hogy madarat lehetne vele fogatni — természetesen csak az Ágicának...

... Boldog... Vágyódik, hogy újra Ági közelében lehessen... Lélekben új kirándulásokat él végig Ágival... És mikor az egyik vasárnap ismét a hegyekbe készülődik a család, önkénytelen kicsúszik a száján a kérdés:

— Édesapám, Ágiék is ott lesznek?!...

... Az édesapa nagy szemeket mereszt, de lefékezve magát, nyugodtan mondja:

... — Nem... Nem érnek rá...

... Elszomorodik a Béla gyerek... Nem tudja, miért... Csak azt érzi: Az ő számára elmosta az eső a kirándulást... És kívánja is, hogy zuhogjon az eső, ha az Ági nem jöhet velük kirándulásra.

... És nem tudta, hogy azért szomorítja el az Ági nélküli kirándulás, mert megmozdult a szíve, — és ébredszik benne — öntudatlanul — az Isten terve: a szerelem...

*

... Fiam! Átestél te már ezen az ébredésen?! ...

... Nem?! ... Ne félj..., Téged is megtalál majd... Neked is átmelegszi majd a szíved, — és észreveszed, hogy boldoggá tesz, ha egy sapka ibolyát önthetsz az Ágid kötényébe...

A szívedben lehet, hogy még csak szunnyad a nagy isteni terv... Lehet azonban, hogy csak egy ibolyanyílásos tavaszt vár, — és te is érzed, hogy megdobbant a szíved...

A tudósok pedig vitatkozhatnak, hogy a gyerekszívből mikor és hogyan születik meg a szerelem...

Bukfenc a jégen

A kamasz egy nagy kiforratlanság. Állandó alakulás. Napsütés — és jégverés. Mosoly és lehangoltság. Külső és belső forradalom.

A 14—15 éves fiú szerelméről se gondolja senki (legkevesbbé egy IV-es vagy V-es gimnazista), hogy ez a szerelem már kész, kiforrott diák- vagy férfiszerelem. Dehogy az. Hiszen — érdekes — a kamasz szerelemről ábrándozik már akkor is, mikor még meg se dobbant a szíve. Játsszani akar ezzel az Istentől eredt és Isten céljait szolgáló játékkal, csak azért, mert ilyesmiről hallja suttogni az osztálytársait azokban a kuncogásos, tanárfüleket óvatosan elkerülő tanácskozásokban.

Sőt: Tipikusan ilyen formálódási folyamatot mutatott az a kamasz fiam is, aki nagy boldogan és nem is olyan nagy félelemmel ujságolta:

— Már én is szerelmes vagyok!...

— No, *kibe*, én drága hősszerelmesem?!...

— *Még nem tudom!*

— Hát?!...

— Csak *úgy* érzem, hogy szerelmes vagyok, és — azt hiszem — hamarosan megtalálom azt is, akibe szerelmes leszek.

...Szegény kisfiam! Te még azt gondolod és ott tartasz, hogy a szerelem úgy kezdődik, hogy először érzed, hogy szerelmes vagy, — és utána kikeresed azt az álomhercegnőt, akire majd nagy-

lelkűen ráborítod a szerelmed ezerszínű, bársonyosan finom és meleg palástját?!...

... Nem igazi szerelem, fiam, ez a személytelen szerelem (vagyis az a szerelem, mikor érzed, hogy szerelmes vagy, de még nem tudod, kibe). Ez a személytelen szerelem csak azt mutatja, hogy fesseleg benned valami, — és a szíved bizsereg. Kopogtat a szíved ajtaján a nagy életformáló isteni titok, és bebocsátást kér... És te beengeded, pedig még nem is tudod, ki ez a vendég. Beengeded, pedig azt sem tudod, hogy áldást vagy átkot hoz-e az életedbe. Gyerekes kíváncsisággal kitárod a szívedet, és egyszer csak érzed, hogy bizsereg és megpezdül a szíved... De mivel a személytelen szerelem nem tarthat sokáig, a szerelem viszont újra meg újra megdobbantja a te kicsi szívedet, keresel valakit, akinek megmondhasd, hogy szereted. — Vagy ha nem is mered ezt nyíltan megmondani, legalább arra törekszel, hogy hódolatoddal, lovagias szolgálataiddal valakinek a lába elé rakhasd a szívedet...

Oh, igen... Ez a tipikus kamasz tempó: Leánykeresés, hogy legyen valaki, akit szerethessen... Istenem, mennyi ostobaságot követtek el, ti gyerekek, ebben a nagy keresésben.

Például:

Negyedikes gimnazisták voltak a gyerekeim akkor. Nyolc-tíz gyerekkel együtt szoktam menni a jégre. Az elején még együtt nyargalunk a jégen. Együtt csináljuk meg a „jégvonatot”, — és nagyokat kacagunk, ha kisiklik a jégvonat, és a „gyerekvagonok” szanaszét gurulnak és csúsznak a jégen... Harsog a jókedv. De egyszerre csak észreveszem, hogy fogynak a „vagonok”... Persze, a felnőtt nem mindenben megfelelő játszótárs... A gyermekeim

kezdenek széteszlani... Egy-két kisebb csoport alakul, és vadul száguldozni kezdenek a jégen... Félek, hogy ebből a nagy száguldozásból még botrány is lesz...

...Alighogy a botrányra gondolok, máris ott a botrány: Az egyik jóképű, erősen fejlett kamaszom a vad rohanásban elcsúszik a jégen, — és „véletlenül” oly szerencsétlenül esik, hogy az utána köröző három gimnazista kislány keresztülbukfenczik a száguldozásában eléjük zuhant kamaszomon...

... Kíváncsian várom, mi lesz most... De mikor látom, hogy a fiú a lovagiasság szabályai szerint elintézi a dolgot, nem is figyelek többé az eseményekre...

... De csak addig, míg 4—5 perc múlva egy másik fiammal nem történik meg ugyanaz a „szeren-

csétlenség". Mikor már én is észreveszem a „stiklit”, már jönnek is a „hölgyek”, — és bepanaszolják a fiúkat, hogy nem engedik nyugodtan korcsolyázni őket...

...Megígérem nekik, hogy rendet csinálók a „zuhanási fronton”, — de azért kötődve megkérdem a kislányokat:

— Mondják meg, igazán haragusznak a zuhanásért? Én azt hiszem, hogy unalmas lenne a leányoknak a játék, ha a fiúk nem „foglalkoznának” velük...

— Hát igen... Tetszik tudni, ez igaz... Csak a fiúk olyan vadak...

... És kacagva, kuncogva elkorcsolyáznak melőlem, hogy elkészüljenek egy újabb bukfencre.

... Pedig ebből az „újabb bukfencből” nem lett semmi... Mert még ott a jégen összefogódtam az én „zuhanós” kamaszaimmal és komolyan, de szeretettel kikérdezem őket, hogy mire való ez az újabb kamasztempó.

... Nem sokáig kellett faggatnom őket. Az egyik aranyosan nyílt szívű kamaszom nyíltan megmondta:

— Osztályfőnök úr, azok a kislányok *érdekelnek* bennünket. Már régóta járunk utánuk... Szeretnénk megismerkedni velük, hogy együtt korcsolyázhassunk... Mert olyan jó lehet egy kislánnyal korcsolyázni...

— No és?!...

— Igen... És mi szándékosan odaestünk eléjük, de csak azért, hogy mikor átbukfenceztek rajtunk, akkor lovagiasan felsegítjük őket, és udvariasan leverjük a havat a ruháikról...

— És mindez miért?!

— Azért, hogy a kislányok látva a mi udvariaságunkat, szeressenek bennünket, — és hogy így legyen módunk hivatalosan is bemutatkozni nekik.

— De, drága jó fiaim, hát a bemutatkozásnak ez a módja? Mióta tanulták el a diákok a kültelkek apacstempóit?

— Hát...Osztályfőnök úr, akkor hogy kezdjük el velük?!

— Így semmiesetre sem... Tudomásom szerint ti lelkileg is úrigyerekek vagytok, és ezért nem ismerkedhettek meg egy kislánnyal apacs módon.

— De hiszen akkor sohase ismerkedhetünk meg velük!...

— Hát szeretnétek megismerni azokat a kislányokat?!

— Igen, osztályfőnök úr, nagyon szeretnénk...

— Akkor gyertek!

...Összefogódzom az én „zuhanós” fiaimmal. Egy-két kört csinálunk... A lányok vágyva-félnek, hogy mikor lesz a következő bukfenc... De nem lesz... Mert csak arra várok, hogy a pálya egy kissé elhagyottabb részén szembefordulhassak a gyerekeimmel a kislányoknak... Stoppolunk... Szikrázik a jég... A kislányok sikítanak... De nincs zuhanás, hanem bemutatom a fiaimat a kislányoknak és viszont, és megkérem a kislányokat, hogy engedjék meg, hogy a fiaim egy-két körben korcsolyázzanak velük... És mikor bekonferálok nekik, hogy a fiaim jó korcsolyázók, és hogy bizonyára jól fogják érezni magukat, a fiúk hálásan pillantanak rám, a lányok szeme pedig ezt mondja:

— Köszönjük, hogy átsegített bennünket a bukfenceken...

... És boldogan, kacagva, gyerekesen szépen és

ártatlanul röpködtek a jégen, mint tavasszal a pillangók a virágos réten...

Egy darabig figyeltem őket. Lassúbb lett a tempó... Most beszélgetnek... És milyen boldogok... Mennyi mondanivalójuk lehet... Pedig talán csak apró hiábavalóságokat csacsognak... De hallják egymás hangját... — És közel lehetnek egymáshoz...

*

Hiszem, hogy én is nyugodtan kihallgathattam volna ezt a csacsogó beszélgetést...

Másnap a gyerekeim külön megköszönték, hogy bemutattam őket a kislányoknak...

Én se féltem, hogy rosszul cselekedtem, mert tudtam, hogy az én kamaszaim még csak játszanak a szerelemmel, — és ebben a játékban a természet rendje szerint még nincs nemiség, hanem inkább csak játékos romantika — és ébredező isteni terv...

Ólálkodás a leányiskolák környékén

Valahogyan a kamasznak is ki kell élnie a maga szerelmét: tehát sokszor „ostobaságokat” csinál.

Ezekről az „ostobaságokról” a jégpálya beszélhetne legtöbbit. (Buktatások, túvel való észrevétlen szurkálás, a kislányok hőemberré dobálása stb.)

Az ember azt szeretné gondolni, hogy elolvad majd a jég, — és akkor majd elolvad a kamasz jégpályai rajongása is.

A gyerek azonban, aki már észrevette a lányokat, sőt: akinek már viszonzották is gyerekesen a szív-megdobbanását, az nem túlságosan búsul azon, hogy elolvad a jég, — és nem fél attól, hogy a jéggel együtt megsemmisül a szerelme is.

Nem fél ettől, mert, bár senki sem mondta meg neki, mégis tudja, hogy a tél után jön a bimbófakadásos tavasz, — és ekkor a virágnak megtiltani nem lehet, hogy ki ne nyíljon... De egy szerelmes kamasznak sem lehet ám megtiltani, se tavasszal, — sőt még nyáron se, — hogy a jégpályaihoz hasonló, de az évszakhoz jobban illő „ostobaságokat” ne csináljon...

Mert igenis csinál ostobaságokat...

Mi „rideg és leszerelt öregek” persze nem tudjuk megérteni, hogy mikor megkezdődik a természetben a „tavaszi futás”, — amikor csupa virágillat minden

és muzsikál a virágban, a szívben az élet, — a kamasz sem tudja kivonni magát az élet törvényei alól: és nála is elkezdődik a futás — a lányok után.

Mert igenis: szinte szószerint kell venni: Valami futásra kényszeríti ezt a szerelemmel először találkozó és gyerekesen játszó gyereket... Nem bír otthon maradni... Menekül hazulról... Valami titkos ösztön hajtja, mint tavasszal a fészükbe visszatérő madarakat, arrafelé, ahol a kislánnyal találkozhatnak... És ha csak alázatosan köszönhet, ha csak egy mosolygó pillantást kap a vele „véletlenül” találkozó kislánytól, akkor boldog, nagyon boldog. De ha hiába volt a nagy szerelmes „futás”, akkor boldogtalan. Megcsaltnak érzi magát és keserűnek az életet...

És kinek volna kedve ilyen hangulatban latint vagy matematikát tanulni?!... És folytatódnak az ostobaságok: Másnap rosszul felel. A szülők előtt elhallgatja... Az értesítő kiskönyvében egyik barátjával iratja alá a latin négyesét, — vagy még nagyobb ostobaságot csinál: olyan durván kopírozza a rossz feleletről tanúskodó beírás alá édesapja nevét, hogy már az az egyáltalán nem detektív osztályfőnök is *kénytelen* észrevenni ezt a kamaszos ostobaságot.

De mit izgatja ez azt a „szerelmes” 14—15 éves fiút? Mit törődik azzal, hogy a „szerelme” a hazugság sikos talajára lökte?!... Folytatja az „ostobaságokat”...

Mert:

Alig csöngetik le az utolsó órát, titokban elszökik a sorbaállás elől, — és rohan a legközelebbi leányiskola felé, ahová Ő jár... És elkezdi ólálkodni az iskola körül, mint egy holdkóros... Szeme hol

az Ő osztályának az ablakain, hol a kijáraton kitódulók között keresgél... És dühös, ha az apácák büntetésből benn tartják az iskolában a „kisasszonyokat” és toporzékolnak, ha a civil tanárnők, akik magukról is tudhatnák, mi a szerelem, nincsenek tekintettel egy IV-es vagy V-es gimnazista szívérzelmeire.

De mindent elfelejt, ha végre megjelenik Ő... Elfelejtí még azt is, hogy a leányiskolák ablakaiból „szigorú” nővérek és szigorú tanárnők talán kíváncsian figyelik, hogy mely iskolába járnak azok a lovagok, akik az intézetük környékén mernek ólálkodni, — és „elcsavarni” az ő szigorúan fogott leányaik fejét. Csak egy a baj: Figyelik a dolgot, és keresik a sapkákat, hogy a diáksapkáról megállapítsák a fiú gimnáziumát, de hiába, mert az árulkodó sapka már akkor a kabátzsebbe került, mikor a diák befordult a leánygimnáziumhoz vezető utcába...

A gyerek — így sapka nélkül — biztonságban érzi magát — és rohan a másik „ostobaságba”: Kedveskedik a kislánynak... Viszi a könyveit... Csevegnek kedvesen... Kacagnak gondtalanul — egészen addig, míg egy „ostoba pech” nem éri őket. Mert igen könnyen érheti őket. A tanároknak ugyanis a jó Isten adott egy rendkívüli érzéket: mindig ott és akkor jelennek meg „véletlenül”, ahol egy kamasz diák „ostobaságokat” csinál: például teszi a szépet egy szökeloknis kis „angolnának”.

És ha történetesen eléri ez a kellemetlen pech, mit csinál? Mit?!... Folytatja az „ostobaságokat”.

Most *hős szeretne lenni* a leány szemében.

Jön a szigorú tekintetű osztályfőnök. Természetesen csak „véletlenül”, a hatodik érzék alapján. Mit csináljon most a szegény szerelmes kamasz?

Meglépjen? Nem. Ezt gyávaságnak minősítené a kislány?... De... Mi lesz holnap latin órán?!... Sőt!... Mi lesz, ha most megszegyenít, itt a kislány jelenlétében?!... Remeg... Kényszeredetten mosolyog, mikor a kislány — élvezve a kellemetlen helyzetet — figyelmezteti a fiút:

— Nézze, Gyuri, ott jön az osztályfőnöke... Mi lesz most?!...

... És huncutul rákacsint a fiúra.

— Nem lesz semmi! — Megyünk tovább együtt... És ha lesz valami, magácskáért akármit elszenvedek...

... És valóban tovább mennek együtt... Mikor találkoznak, tisztelettel köszön a „szigorú” osztályfőnöknek. És nem dül össze a világ. Tovább megy mindegyik a maga útján. A fiatalok szíve lassabban ver, hogy elkerülték a nyílt megszegyenítést. Az osztályfőnök pedig, mikor már elkerülte a gyerekeket, jóságosan elmosolyodik, és ez a megbocsátó mosoly mintha ezt mondaná:

— Szegény, szerelemmel játszó kis kamaszom... Én nem bántalak, hisz az Isten dolgozik a szívedben... Csak játsszál, hiszen gyerek vagy... De tudom, hogy eljön majd az idő, amikor félsz attól, amivel most játszol... Addig azonban vigyázz! Ne rontsd el ezt az Istentől küldött, szívet megdobogtató, szép játékot...

... És mosolyogva megy tovább... És visszagondol azokra a szívnyitogató tavaszokra, amikor ő is ugyanígy kamaszkodott...

A Gyuri azonban már benne van a hősi szerepben. Kiszínezi, hogy mi vár rá holnap az iskolában. De hősieken kész a mártíromságra. Sőt annyira

könnyedén veszi, hogy a kislány egyszer tréfásan megkérdezi:

— Mondja, Gyuri, hát igazán annyira haragszik az osztályfőnökük, ha magukat kislányokkal látja?!...

— No, nem! Azért nem esz meg bennünket... Csak kellemetlen az embernek a vele való találkozás, különösen itt, a leányiskolák környékén...

... Aztán villamosra ülnek... Beszélgetnek. Csendesen. Ūri lélekkel. Mikor elérnek az utcához, ahol a fiúnak le kellene szállni, a kislány figyelmezteti a fiút:

— Gyuri, nem száll le?!...

— Ha megengedi, szeretném haza kísélni... Különben is: Mutassa meg a számtanpéldáját... Ugye nehéz a házifeladat?... Adja ide nekem... Én délután megcsinálom, — és ha találkozunk este felé, átadom és megmagyarázom, hogy jelesre felelhessen holnap...

... És valóban kinyílik a könyvestáska, és Gyuri boldogan veszi át a számtanfűzetet.

... Nagy zökkenéssel megáll a villamos... Gyuri lesegíti a kislányt és hódolva súgja:

— Kezét csókolom, Ditke!... Mikor találhatom meg?!

— Hat után, mert májusi litániára megyek...

— Ott leszek én is, és hozom a kész számtanpéldát... Kezét csókolom!...

... És boldogan néz a kislány után...

... Délután pedig szerényen bekopogtat a „szigorú” osztályfőnökhöz és megkérdezi tőle, hogyan kell megoldani a számtanpéldát... Az osztályfőnök csodálkozva néz a gyerekre:

— De hiszen holnap nincs is mennyiségtan óra!... És mi nem is ezt az anyagot tanuljuk!...

— De a Ditke igen...

...Kicsúszott a száján... Megijed... Mi lesz most?!

...Az „oszi” elmosolyodik. A Gyurka vállára teszi a kezét... Szemébe néz szeretettel... Aztán jószágon elmosolyodik, és csak ennyit mond a gyerekeknek:

— Jól van, fiam! Játsszál csak... De vigyázz!... Össze ne törd az Istennek ezt a gyönyörűséges játékszerét...

...És megsimogatja a gyereket...

...Gyurka boldog a megértés e pillanatában. De akkor érezte magát igazán a hetedik mennyországban, mikor este megmagyarázta a kislánynak a kidolgozott számtanpéldát, és a kislány hálásan rámosolygott és szeretettel csicseregte:

— Köszönöm, Gyurka! Maga igazán aranyosan jó fiú!

A szerelem Hány Jánosai

Amint a katonaéletnek és vadászatnak, úgy a diákszerelemnek is megvannak a maga Hány Jánosai.

Nem fog ártani, ha bemutatom a szerelem Hány Jánosát, és lelki fényképét adom azért, hogy *esetleg* magadra ismerj erről a Hány-képről.

Tehát:

A szerelem Hány Jánosa is diák, mint te. 14—15 éves, mint te. Közben-közben rosszul felel, mint te. Kamaszkodó gyerek, mint te... És szeszélyes egész lelkében legalább úgy, mint te.

Ez a kamasz, akit mint „jó pofát” bevettetek a társaságtokba, egyre ott alkalmatlankodik közöttetek. Tekintélye nem nagy ugyan, — még előttetek se — mert már ti is észrevettétek, hogy szája nagy van, de „nincs mindig szerencséje az igazsághoz”... De azért megtűritek magatok körül, mert jó pofa, mert mulattat benneteket, mert kihasználjátok...

Ez a gyerek egyszer észrevette, hogy ti őt még „kölyöknek” tartjátok, aki még az anyja szoknyáján ül. Ez szörnyen felbosszantotta. Így gondolkodott: Engem — „pubi”-nak gondolni... Ez már mégis sok!... Majd megmutatom én, hogy nem vagyok „kölyök”...

Igy füstölgött, és azon törte a fejét, hogy megmutassa a barátainak, hogy ő nem „kölyök”, hanem *térfi*.

Sokáig nem talált ki semmi okosat, — és ezért túrta a kegyetlen „kölyök”-sorsot... De egyszer a véletlen segítségére jött. Észrevette, hogy a társaság egyik tagja suttogva elmondta, hogy szerelmes lett egy kislányba. Azt is látta, hogy az a fiú ezzel az elbeszélésével óriási sikert aratott a fiúk között, és szinte látni lehetett, hogyan nő a férfitekintélye a kompánia előtt...

— Hopp! Megvan! — kiáltott fel örvendőve...

— No, mi van meg, te modern Archimedes — kiált rá a hős „férfi”...

— Semmi közöd hozzá!... Majd megtudod... De már el is ugrott, hogy a lendülő „férfikar” el ne érje, mert akkor a pofon nyomán kitört volna a gyalázat... Így most még megmenekült ettől, — és nyugodtan eltűnhetett...

...Körülbelül másfél hétig nem mutatkozott a fiúk között. Készült... Tanulta a szerepét... Mert ennek sikerülnie kellett... Hogyne!... Hiszen ettől függ, hogy tovább is „kölyök” marad-e, vagy pedig hős lesz...

...Aztán mikor készen volt, megjelent a fiúk között...

— Na, hol voltál, kölyök, hogy ennyi ideig nem láttunk?!... — kérdi a „bandafőnök”.

— Foglalt voltam! — mondja szinte közömbösen...

— Mit nyafogsz?!... Foglalt voltál?... Te?!... Ugyan ne járasd a szád!... Aztán miért voltál foglalt?...

— Nem értem rá eljönni, mert egy kislány...

— Mi?!... Micsoda?!... Kislány?!... Csak nem vagy szerelmes?!

— De igenis az vagyok! ... Sőt tudjátok meg ... És a Hány János elkezd beszélni ...

És mivel jó fantáziája van, kikerekített egy olyan mesét, hogy szétállt a gyerekek füle a sok szép hazudozástól ... Hallgatták is olyan „áhitatosan”, amilyen odaadással csak egy kamasz tud hallgatni ilyen „csiklandós” kis meséket ... Hány pedig mikor észrevette, hogy hittel hallgatják a meséit,

és hogy folyton nő a tekintélye, a „kölyök”-volta pedig egyre olvadozik, — merészebb kezd lenni: olyan dolgokat mesél „ájtatos” hallgatóinak, hogy már irigykedni kezdenek rá a többiek ... De ő boldog egészen addig, míg akkorát nem hazudik arról a modern francia királykisasszonyról, hogy az a multkori szerelmes, aki közben nagyon meghűlt az egyik randevún, nagyot nem prüsszent ...

... Felhorkan erre a mi hősünk:

— No, csak ne prüsszögj! Talán nem hiszed el, amit mondtam?! ...

— Igenis, hogy nem hiszem el... Mert most is csak a szád jár... Hazudozol... És kölyök vagy...
... És erre megkezdődik a kegyetlen vallatás...
És kisült:

Először csak valami nagyot akart mondani, hogy a „kölyök” jelzőtől megszabaduljon és tekintélye legyen a fiúk között... Kitalálta tehát, hogy szerelmes. De csak azért, hogy imponáljon... Kikeresett tehát egy kislányt... Beszélni nem beszélt vele... De járt utána... Köszönt neki, és boldog volt, mikor az a kislány zavartan visszabiccentett a fejével...

...Egyszerre „szerelmes” lett... Róla ábrándozott... Ezerszer kiszínezte a megismerkedést... Az első alázatos kézcsókot... Mindent... És egyszer csak azt vette észre, hogy bár semmi komoly élménye nem volt, a fantáziájával oly élénkké teremtette a képzelődéseit, hogy már maga is elhitte magáról, hogy szerelmes...

...Ezért tudott olyan valószerűen beszélni a szerelméről... És nem is lett volna baj, de a sike-reire irigy barátai keresztkérdések alá fogták, és ekkor kisült, hogy mégcsak nem is beszélt azzal a kislánnyal, kiről ezt a szerelmi történetet hazudta.

...Nem is kellett több a fiúknak:

— Mars innét!... Te hazudozó fráter! Hitvány Hány János utánzó!... Kölyök!... Pfuj!...

... És kinevették a hőst!...

*

Fiam! A felnőtt Hány Jánosokat, mert jól tudnak hazudni, először szívesen meghallgatják, talán mulatnak is hazudozásain, de aztán semmibe se veszik... Kinevetik...

Te ne vágyódj a Hány János sorsra...

Ez a szégyenletes hazudozó szerep nem áll jól neked... Én téged másnak szeretnélek tudni. Szeretnélek megóvni attól, hogy téged is rajtakapjanak szerelmi hazudozásaidon, — és megvessenek érte, mint hitvány, hazudozó kölyköt.

Inkább nézzenek le azért, hogy még nem vagy szerelmes, mintsem hogy hazudozó, megbízhatatlan fráternek tartsanak...

De a becsületed féltése mellett vigyázz arra is, hogy felelőtlenül hírbe ne keverj kislányokat. Nem úri dolog az, ha egy hazudozó gyerek szájára veszi egy kislálynak a becsületét, és olyanokat hazudik róla, amiket biztosan egy jó szájonvágással intézne el a kislány apja, ha megtudná, hogy miket hazudoztál össze a lányáról... De így, titokban, felelőtlenül hírbe hozni egy kislányt, fiam, nem neked való szerep...

Sőt:

Gondolj arra is, hogy mennyi *idegen bűnnek* lehet az okozója, hogy ilyen kiszínezett szerelmi háriádát „mesélsz” el felelőtlenül éretlen kamaszoknak, akiknek finom csemege ez a Háry Jánoskodás... És ne is véd magadat azzal, hogy te nem akartál bűnre tanítani mást... Te nem tudhatod, hogy ki, mikor, hogyan csinál bűnt abból, amit te csak azért hazudoztál össze, hogy imponálj azoknak, akik téged még kölyöknek tartottak azért, mert te még nem voltál szerelmes...

Inkább tartsanak csak „kölyöknek”, mintsem hogy fékezetlen kamaszfantáziával kiszínezett háriádák miatt elveszítsd a becsületedet.

... Ne éld bele magadat ilyen meg nem történt kalandokba, mert nevetségessé leszel, ha kisütik

rólad, hogy nem leányszív hódító hős vagy, hanem csak ügyesen hazudozó Hány Jánosa a szerelemnek.

... Ezt akarod?!

... Ha nem akarsz hazudozó Kamasz Hány lenni, akkor várd meg, míg a jó Isten valóban megdobbantja a szívedet, — és akkor tudom, leszel annyira úri lelkű, hogy nem Hány Jánoskodol, hanem lovagias lélekkel hallgatsz, nemcsak a kislányról, aki megdobbantotta a szívedet, hanem a — szerelmedről is...

Korai szerelem

Szinte panaszképen mondta egy kamaszkorban lévő diákom:

— Már majdnem mindenki szerelmes az osztályban, csak én nem... Mindíg erről beszélnek egymás között... És látszik rajtuk, hogy boldogok... Valami igen jó dolog lehet szerelmesnek lenni! Engem meg lenéznek, mert én még nem vagyok szerelmes... Atyám!... Én is szeretnék szerelmes lenni!... Tessék megmondani: Mit tegyek, hogy én is szerelmes legyek?... Nem akarom, hogy a többiek kölyöknek tartsanak azért, mert én nem vagyok szerelmes... Akarok szerelmes lenni!...

...Csakúgy dült szegényből a panasz...

...De én nem tudtam megállni, hogy el ne mosolyogjam magamat ezen a naivságon. Mivel azonban nem fölényes elutasítással szoktam elintézni a problémákat, ezt se hagyhattam megválaszolatlanul, akár-milyen mosolyt gerjesztő naivságnak látszik is ez a kamaszprobléma.

Tehát beszélgetni kezdtünk:

— Te, Sanyi! Aztán miért akarsz mindenáron szerelmes lenni?!...

— Azért, Atyám, hogy ne nézzenek kölyöknek az osztálytársaim. — És azért is, mert én is szeretném tudni, hogy mi jó lehet a szerelemben, amitől olyan boldogok azok a társaim, akik már szerelmesek...

— És te azt gondolod, fiam, hogy csak ki kell mondanod, hogy szerelmes akarok lenni, és akkor az élet házhoz szállítja neked a boldogító szerelmet? . . .

— Nem, ezt nem gondolom . . . De miért ne lehetnék én is szerelmes, mikor már annyi osztálytársam fülig szerelmes . . .

— Sanyi! Te nem ismered azt a mondást, hogy: A virágnak megtiltani nem lehet, hogy ne nyíljon, hogyha itt a kikelet?! — De tudod-e, hogy a virágnak viszont megparancsolni sem lehet, hogy nyíljon akkor is, mikor még nincs itt a kikelet?! . . . Jól jegyezd meg tehát:

A szerelem és a diákszerelem is az Isten titka. Azt sem én, sem te meg nem indíthatod . . . Sőt nem is erőltetheted . . . Még akkor se, ha százszor kölyöknek mondanak is a társaid. Tehát ne gondold, hogy én most a te kérdésedre valami olyan csodamódszert ajánlok, amittől te holnap már fülig szerelmes leszel. Nem ajánlhatok ilyet, mert az Isten dolga, hogy mikor simogatja meg a szívedet . . .

— De, kérem, mintha azt hallottam volna a fiúktól, hogy az ember keres egy kislányt, akibe szerelmes akar lenni, aztán jár utána, és aztán megjön a szerelem is.

— Fiam! Ne légy naív! . . . A haditerv szerint előteremtett szerelem olyan, mint a művirág: Még csak nem is szép, nemhogy illata volna . . . Azoknak a fiúknak is csak a szája jár a szerelemtől, de még sohasem érezték, mi a szerelem . . . Nyíltan megmondom: A legtöbb osztálytársad még csak játszik a szerelemmel, de nem szerelmes. Játszik a műszerelemmel, mert kamasz, — és valamit harangozni hallott a szerelemtől . . . Játszik, mert felfedezte az Isten

teremtmenyei között a leányt, — és most izgatja ez a felfedezés... Sokat beszél is róla, mert kamaszosan hősködni akar, és mert éreztetni akarja nagyfiús voltát azon „kölykök” előtt, akik még nem játszanak a szerelem művirágával...

— De hát akkor mi lesz velem?!...

— Én csak azt tanácsolhatom neked, fiam, hogy: *Ne erőlted a szerelmet*... El fog az jönni magától is, akkor, amikor az Isten jónak látja... De jól jegyezd meg: Akkor se én adok tanácsot a megindításra, hanem a jó Isten dobbantja majd meg a szívedet...

— De... Atyám!... Hát azért mégis valami baj lehet velem... Hiszen annyi osztálytársam szerelmes már...

— Fiam! *Ne irigyeld mások szerelmét!* Mégpedig azért ne, mert gyerekes dolog ez az irigység, — és egy műszerelemmel úgyis hiába akarnál versenyezni a többiekkel, mert legfeljebb csak még nagyobb kölyöknek tartanának...

Ne irigyeld azonban azért se, mert ha majd valóban átmelegíti diákszerellemmel a szívedet az Isten, akkor úgyse fogsz eldicsekedni vele társaid előtt még akkor se, ha százszorosan kölyöknek tartanak is. Pedig a te szívedet is meg fogja simogatni az Isten... De addig *ne erőlted a korai szerelmet, sőt félj a korai szerelemtől!*

— Nem értem, Atyám!...

— Dehogynem... Figyelj ide:

A korai szerelem olyan, mint a korán érett gyümölcs: *majdnem mindig férges*. Kívülről szép, színes, kíváncsú lehet egy korai szerelem is, de majdnem biztos, hogy baj van egy IV-es vagy V-es szerel-

mével, ha az már teljes komolyságával jelentkezik nála...

De hogy ne érthetetlen általánosságokkal zavarjalak, nyíltan megmondom:

Rendes körülmények között a kamasz szerelme csak játék a szerelemmel és nem is olyan „halálosan” komoly, hisz nincs benne semmi ösztönösség, sem pedig domináló nemiség. Ha azonban ebben a korai szerelemben már megvan az ösztön űző hatalma, akkor jobb lenne, ha nem is lenne meg ez a szerelem. És én azt hiszem, ha egy fiú tudná azt, hogy a korai ösztönös szerelem azt mutatja, hogy az illető vagy *fajiságánál fogva nemileg korábban érett és érzékenyebb*, mint mások, — vagy hogy az *ily korán jelentkező ösztönös szerelem feltételezi, hogy lelkileg és nemileg „koravén”* — és esetleg már sok mindenben túl van az illető, — akkor, hidd el, fiam, nem dicsekednék el ez a fiú a korai szerelmével, hacsak egyenesen nem destruálni akar azok között, akik oly irigykedve és oly vágyón hallgatják „szelelmi” meséit, mint ahogyan te is, fiam...

Ne irigyeld tehát ezt a *félelmes hátterű korai szerelmet!*

De ne is siettesd!... Mert:

A kamaszkor úgyis elég sok komoly problémát vet fel a lelkedben. Alakulsz. Formálódsz. Jó és rossz kavargog egyszerre benned. A nemiség is ezer és ezer formában kopogtat az életed ajtaján. — Ennek a formálódó, alakuló nemiségnek a ritmusa lüktet az ereidben és követelődzik a vágyaidban. Menynyi bajt, mennyi kísértést, mennyi bűnt sodor magával a te életre pezsdülő, kamaszvágyaktól korbácsolt véred is... És jaj neked, ha ebbe a sodrásba belekerül a nemiséggel már szaturált korai szerelmed!...

Fiam! Én tudom, hogy az Isten jó — és ismeri lelked teherbíró képességét. Tudja, hogy milyen nagy lelki teherpróba lenne az egy önmagával viaskodó kamaszgyereknek, ha a viharzóna ezer problémája közé odaengedné a már nemileg színezett szerelmet is...

Látod... Ez az oka annak, hogy az Isten sok IV-es, V-es diákban még fel sem ébreszti a szerelem ösztönét, vagy ha kelt is benne rózsaszínű vágyakat, nem nemiségtől színezett korai szerelem ez, hanem csak játék az élet rózsás álmaival...

Mennyire szerethet téged a jó Isten, hogy még eddig megkímélt a szerelem viharától!... És te mégis panaszkodsz?!... És te mégis türelmetlenül szeretnél szerelmes lenni, hogy „kölyöknek” ne mondjanak azok, akiknek jobb lenne, ha örökre hallgatnának korai, félrecsúsztatott fiatalságuk szerelméről!...

Ne siettesd a szerelmet!...

Legalább érik, erősödik a lelked a viharzóna embertformáló viharáiban. Ne félj, majd ha a te már nehéz harcokat megállt lelked is megerősödik anynyira, hogy szolgálni tudja az Isten terveit, és elbírja a szerelmet is, akkor, de csak akkor kopogtat a szerelem is a szíveden, mert akkor már az Isten is akarja...

... Addig azonban várj türelemmel! ...

A bukott bizonyítványú kezdő szerelmes

Már mondtam azt, hogy a kamasz sok „ostobaságot” csinál a szerelméért. Ki is használják ellene. A szülők is, az iskola is. Különösen ennél az „ostobaságnál”, amiről most szeretnék beszélni veled: A szerelmes kamasz romló tendenciájú bizonyítványáról.

De előre megmondom:

1. A szerelmes diák sokszor észrevétlenül, öntudatlanul jut el odáig, hogy a szülőknek egy osztályisméltést követelő bizonyítványt kelljen aláírniok.

2. Másrészt a szülőknek nem akkor kellene kígyót-békát kiáltaniok egy gyerekre és szerelmére, mikor az a bukott diák remegve nyújtja aláírásra elrontott bizonyítványát, hanem már akkor szeretettel kellene hóna alá nyúlniok a gyereknek, mikor az még nem is tudja, hogy máris készíti a négyesekkel díszített bizonyítványát...

Mert bizony *lassan készül* az ilyen bizonyítvány, de egyszerre tör ki a botrány a szülők részéről.

A dolog lefolyása körülbelül ez:

Latin órán vagyunk. Zoli felel... Azaz csak felelhetne... De nem megy... Hogyan is lehetne egy szerelmes ötödikestől azt kívánni, hogy megtanulja azt a rengeteg latin szót, ami szükséges ahhoz, hogy

megértse, hogy kelt át Hannibál az Alpokon?... Különben is mit érdekli őt Hannibál?!... Őt most más érdekli... És ez a *másvalaki* annyira érdekli, hogy bizony nem jut a figyelméből az acc. c. infinitívokra és a rejtélyes gerundium gerundivumokra...

— Mi van teveled, Zoli, az utóbbi időben?! — csodálkozik a csak Hannibálért lelkesülő tanár... — Te nem így szoktál felelni!...

— Tanár úr, kérem, én készültem — nyögi ki szinte dacosan Zoli, és úgy néz a tanárra, mint aki a legnagyobb igazságtalanságot követte el ellene...

— Ugyan, Zoli, hagyd már ezt a sablont. Már a kőkorszakbeli diák is ezzel védekezett volna, ha a bölényvadászat rejtelsei helyett az ablativusz abszolutusról kellett volna számot adnia...

— De én tanultam! — kesergi dacosan... És talán már itt kitört volna a botrány, ha a tanár egy másik (csak most tanári) sablonnal le nem zárja a vitát:

— Nem tanulni, hanem tudni kell!... Mehetsz!... Beírod! És ha így megy ez sokáig, majd itt felejtelek az ötödik osztályban, hogy necsak tanuld, hanem tudd is Hannibál átkelését az Alpokon...

... Az ítélet elhangzott... Összeszorul a Zoli torka. Néma. Pedig úgy szeretne beszélni... Úgy szeretné elmondani valakinek, hogy

— Tegnap is ott ültem én annyi ideig a könyvek mellett, mint akármelyik szorgalmas tanuló... Akartam én tanulni... Erőltettem is a dolgot... Hányszor elolvastam én a latin szavakat!... Mégse ment... Nem ment, mert ha eltettem a latin szavakat, és elővettem a történelmet, egyszerre csak azt veszem észre, hogy nézem a könyvet, de nem betűket látok, hanem Őt... Elhessegetem... De újra csak odabújik

az algebra-könyvembe és a képletek helyett az Ő aranyos mosolyát látom... El vele! — kiáltok rá magamra... Holnap megint beszédem... És két kezembe temetem a fejemet, hogy bevághassam a képleteket... De hiába fogom be a fületem, egyre csak az Ő hangját hallom: Zoli, jöjjön!... Tudja-e?... Megígérte, hogy találkozunk?!... Jöjjön!...

— De nem mehetek, mert holnap ismét botrány lesz az iskolában...

— Na, Zoli, én kérem, jöjjön egy kis sétára!...
— És nem tud ellenállni ennek a láthatatlan csábító-nak, és ezért csak ennyit mond:

— Anyukám! Kimegyek egy kicsit sétálni... Kiszellőztetem a fejemet!

— És a leckék?!...

— Hiszen látta anyukám is, hogy eddig a könyv mellett ültem...

...De azt már nem teszi hozzá, hogy: Ott ültem testileg, de az eszem másnál volt. Akartam tanulni, de nem tudtam, mert nem volt akaratom, hogy elhessegessem azt a búzavirágszemű csábítót... — És elindul, bár tudja, hogy nem tud még semmit...

— No majd az éjjel — és kora reggel! — mondja megnyugtatta magát és elindul...

...Mint egy detektív járja az utcát. Őt keresi... Őt várja... És nem jön... Már elfárad a csavargásban, de Ő nem jön, mert talán az anyukája észrevette ezt az éretlen játékot és kegyetlenül ott-hontartja... De ha az ablak függönye mögött megjelenik egy pillanatra, és bájosan lebiccent a fejével a „sétálva” hódolóra, akkor boldog Zoli, akkor nem sajnálja, hogy órákat lopott el a „hódoló sétáival”, akkor csak azt érzi, hogy fáradt, és hogy minden fáradság ellenére rohanni kell haza, hogy el ne kés-

sék és a szüleinek fel ne tűnjék, hogy olyan soká tartott a fejkiszellőztető séta.

... Számonkérés nélkül megvacsorázik ...

... Előveszi a könyveit ... Még az édesapának is feltűnik a nagy buzgalom. Nem zavarja ... Hadd tanuljon ... És tanulna is, de az álmodástól úgy bólogat, mintha a könyv minden szavát bókoló fejhajtással kellene jóváhagynia.

... És anyuka megsajnálja:

— Erigy aludni! Majd reggel tanulhatsz! ...

... És elindul mint egy alvajáró az ágy felé ...

... De mivel elfelejtette a könyveket a vánkosa alá tenni és így a lecke nem mehetett a fejébe, másnap a kis ábrándos szerelmesnek mindenki ellensége az iskolában, talán még a pedellus is ... És mivel a tanároknak nincs érzéke a romantikához, a konferencián rovákkal akarják magához téríteni a szerelmes kamaszt ... Mikor azonban ez sem használ, a tanulási kedv pedig még inkább lelohad, megtörténik a nagy eset: Az egykor éveken át jórendű Zolit bizony ott marasztalják az V. osztályban, hogy megtanulja jól Hannibál átkelését az Alpokon ...

... És otthon? Kitör a tragédia ... Persze későn. ... Hullik a könny az édesanya szeméből — és a szemrehányó fenyegetés a papa szájából.

... De nem ez volna a legnagyobb baj ... Hanem az, hogy ez az előrelátott csapás összeroppantott benned is valamit: *az önbizalmat és a munkakedvet.*

... És lógatod a fejedet ... Forr benned a keserűség ...

— Nem jól van ez így, fiam!

Hol az önérzet? Hol az a férfiasság, mely azt mondatja veled: Kölyök voltam! Ábrándozó majom.

...De: Csakazértis megmutatom, hogy kimászom ebből a gyalázatból...

Hol az akarat? Nem tudnád te megmutatni, hogy tudsz parancsolni magadnak, és tudsz nemcsak ülni a könyv mellett, hanem komolyan tanulni is, akár-mennyire csalogat is ki az életzsémitő tavasz...?

Hol az önfegyelmzés? Nem lenne tebenned annyi lelki erő, hogy ki tudnád mondani: Első a kötelesség, a munka, — és csak azután jön a játékos szerelem?

Vagy:

Mit szólnál hozzá, ha az a kislány, aki kedves volt hozzád és becsült, most, mikor megtudja a szégyenletes bizonyítványromlásodat, így szólna hozzád:

— Na hallja, Zoli!... Mi ez?... Tudja, nekem az a véleményem, hogy csak az a fiú udvaroljon, aki nem gyerekes kötelességmulasztó, hanem aki dolgozni is tud annak a kedvéért, akit szeretni akar.

... Ugye, fiam, te nem várod meg azt, hogy egy kislány így beszéljen veled?!

Játsszál csak a szerelemmel... Tudom, hogy kell neked ez a játék, hisz ez is színezi a te romantikus világodat... De legyen első még e színes játék előtt is — a kötelesség, mert jól jegyezd meg, fiam:

A szerelem, különösen a kamaszos játékszerelem elmúlik, de a bukás nyoma egy életen át megmarad a bizonyítványban...

Szerelmed „ellenségei”

— Hát vannak ilyenek is?! — kérdezhetnéd.

— Bizony vannak. Mégpedig elég szép számmal. Ne is csodálkozz, fiam. A szerelemért meg kell harcolni (még egy 14—15 éves fiúnak is), ha igazán megmozdult a szíve. Sőt: Ha az az V-es gyerek nem tartja szükségesnek „harcolni” a szerelméért, hanem hagyja, hogy az „ellenség” könnyű diadalt arathasson fölötte, akkor éppen azt mutatja ki az ilyen fiú, hogy csak „szájjal” volt szerelmes, de szívvel még soha, és így oly messze van a szerelemtől, mint a férfikortól...

— Jó, Atyám, inkább elfogadom, hogy vannak ellenségei a szerelemnek, mintsem, hogy rám is küssse, hogy még nagyon messze vagyok a szerelemtől... De kik azok az ellenségek?...

— Már az előző fejezetben is céloztam rájuk: *A szülők és az iskola*, de ez a kettő valójában csak egy...

— Ez igaz, Atyám... Eleget berzenkednek a szüleim a „szerelmem” miatt. Folyton arról beszélnek nekem, hogy nagyfokú *beképzeltség* kell ahhoz, hogy egy ötödikes gyerek azt gondolja magáról, hogy szerelmes... Az édesapám meg azzal akar durván letorkolni, hogy fölényesen ezt mondja: Inkább a szád és az orrod közötti „területet” tartsd rendben, minthogy éretlenül egy kislánynak tedd a szépet!...

— De még jó, ha csak gúnyolnak... De tudom,

hogy sokszor csak azért teszik nevetség tárgyává a szívügyemet, mert ők csak a bizonyítványomon keresztül nézik a kamaszéletemet és annak eseményeit. ... Azt hiszem, ha a bizonyítványommal nem lenne baj, és így a szüleimnek nem kellene kilincselniök a tanároknál, és szégyenkezni a rokonság és az apuka barátai előtt, — akkor nem törődnének az én szerelmemmel, hanem visszagondolva az ő fiatalságukra, jóságosan mosolyognának, hogy a drága csemetéjük olyan jó gyerek, hogy még ebben is követi drága jó szüleit ... De így?! ... Mikor a konferenciák után a rovót kell aláírni, persze, hogy kitör a vihar ...

De azt mégse gondoltam volna, hogy addig fejlődhessék a dolog, mint a legutóbbi rovóaláírás után. ... T. i. éppen Óvele sétáltam, hogy felejtsem, hogyan bántak velem otthon a konferencia után ... És íme, „véletlenül” szembejön velem az édesapám. Nem menekülhettem. Már meglátott. Lesz, ami lesz. Mikor odaér hozzánk, megállít és ó, borzalom! Ezt mondja a kislánynak: „Tudja mit, kislány, ne fogadja el egy olyan kölyök széptevését, aki hanyagsága miatt rovókkal keseríti a szülei életét!” ... Hozzám pedig: „Mars haza! Majd adok én neked!” ...

... És kitört az egyoldalú háború otthon ...

— És szerelmed „ellenségeivé” lettek a szüleid!

De ne gondold, hogy csak ők az „ellenségeid” ...

Sokszor az osztálytársaid, a barátaid is lehetnek ellenségei a szerelmednek.

Nem vetted észre, hogy azok az osztálytársaid, akik még nem voltak „szerelmesek”, mert még egy kislány sem mosolygott rájuk, folyton piszkálnak a szerelmeddel? Folyton megjegyzéseket tesznek rád és a kislányra azért, mert a sárga irigység nem

hagyja nyugodni őket? ... Hányszor „húznak” téged azzal a kislánnyal csak azért, hogy ők jól mulathassanak azon, hogy te oly hevesen véded azt a kislányt és a szerelmedet! ... Nevetségessé tesznek szerelmeddel együtt, és gondoskodnak arról, hogy jó néhány ízléstelenséggel elvegyék a kedvedet attól a kislánytól ... Sőt, ha még ez sem elég, áskálódnak ellened a kislánynál csak azért, hogy kajánul örülhessenek annak, hogy a félrevezetett kislány kiadja az útleveledet, és nem fogadja el többé hódolatodat ...

— És „ellenségeimmé” lettek a barátaim ...

— Hát igen, fiam! ... De nehogy biztonságban érezhesd magad, megmondom, hogy még más oldalról is fenyegetheti veszély a szerelmedet ...

— Honnét? ...

— *A kislány barátnői részéről ...*

— Nem értem! ...

— Nem érted, mert még nem ütköztél össze a női hiúsággal ... Egy kislánynak szörnyen rosszul esik az, hogy a barátnőjének már van „udvara”, már vannak „bolygói”, — ő pedig csak hidegen, egyedül ragyogó csillag. Ezért aztán a barátság színe alatt (valójában azonban sárga irigységből) ellenségeskedést szít közted és a kislány között ... Pletykál, hírt hord ... És néha-néha *egyénileg színezi* ezeket a híreket ... Te már csak akkor látod a veszélyt, mikor már késő. És akkor ijedten veszed észre, hogy olyan helyeken is tárgyalják már a te szívügyeidet, ahová azt gondoltad — sohase fog eljutni szívhullámozód (a szülők ... az iskola) ... De eljutott, mert a barátnők összeesküdtek a „szerelmed” ellen ...

— De, Atyám, én megharcolok az „ellenségeim-

mel", de szeretném tudni a módot, hogyan lesz eredményes ez a harc...

— Hát idehallgass!

... A fiúkkal szemben, ha túlságosan komolyan veszed az ugratásokat, csak veszthetsz. Mert ha észreveszik, hogy nagyon jól ugratható médium vagy, akkor csak azért is ugratnak, hogy mulathassanak rajtad. Ha pedig túlságosan véded az ügyedet, akkor ők mindig találékonyabbak lesznek abban, hogy újabb és újabb dolgokkal bosszanthassanak. Viszont, *ha tudsz fölényes lenni*, ha látják, hogy leperreg rólad az ugratás, ha nem nyújtasz nekik módot arra, hogy mulathassanak rajtad, akkor vagy megbecsülik benned a férfias erőt, vagy mint ugratásra rossz médiumot, magadra hagynak...

A fiúkkal szemben tehát a férfias fölény a legyver.

A leányokkal szemben nem neked kell harcolni, hanem annak kell megharcolnia a maga harcát, akit te szeretsz. És ne félj! A lányok is tudnak ám harcolni a maguk módján... Sokszor talán keményebben és kitartóbban, mint a fiúk... Bíz tehát csak rá az ügyet, majd ő elintézi a szerelmeitek közös ellenségét... A magad részéről csak annyit kíván ez a harc, hogy nem hiszel a hírhordónak, mert tudod, hogy csak azért suttog neked ő róla bizonyos dolgokat, hogy a szakadékot mélyítse közted és a kislány között... Tehát józanul *kellő mértékre* szállítsd le a híryanagot, mert tudod, hogy csak „háborús” propagandáról van szó...

— És a szüleimmal hogyan harcoljak a szerelmemért?!

— A szülőkkel szemben a *Kötelességtudás*, a *Nyíltság* és a *gyermeki Bizalom* szereli le az ellenséget.

— Ne gondold, hogy a szüleid ellenségeid... Nem ellenségeid még akkor sem, ha a bizonyítványodon keresztül nézik is a te életedet. Mert mi lenne, ha tétlenül néznék azt, hogy a *te szerelmesdi játékod miatt* hogyan züllik le a te bizonyítványod?... Nekik joguk, hogy a kamaszkor felelőtlenségei között előkészítsenek téged a jövőre... És hidd el: Ha majd a kötelesség lesz neked is az első, ... ha majd nem rovókat kell aláírniok, ... ha majd nem látnak az utcán csatangolni akkor, mikor tanulnod kellene, — akkor majd ők sem lesznek ellenségeid, mert felelősségük tudatában megengedhetik, hogy az ő kötelességtudó fiuk játszhasson a szíve rózsaszínű álmaival is...

Sőt én még mást is mondok: Ha a kötelességteljesítéshez nyíltság és bizalom is járul, — akkor a szüleid sohase lesznek ellenségei szerelmes játékodnak addig, míg ez a játék nem árt a te forrongásban lévő lelkednek... Mert ha ők észrevennék, hogy a lelkednek árt ez a játék, és szólnának azért, sőt megakadályoznák azt, remélem, ezért a tettükért nem „ellenségnek” tartanád őket...

Mert jegyezd meg:

A valóságos „ellenséggel” küzdj meg lovagiasan, de ne képzeld ellenségnek azokat, akik szerelmes kamaszfiukért felelősek Isten és az élet előtt...

A kamasz – és a szerelem

A kamasz sok mindenben, ami a naggyálevés viharaiban körülötte viharzik, tanácstalanul áll. Csodálatos-e, ha a kamaszszerelem problémáját se tudja maga megoldani? De míg sok problémájával mer másokhoz fordulni megoldásért, az ébredező szerelem kérdésével a legritkábban fordul olyanokhoz, akiktől olyan felvilágosítást kapna, melyet az Isten is helyeselné. Attól pedig az Isten mentse meg minden naggyálevő fiamat, hogy a diákszerelem problémájára szentségtörő szájú cimboráktól kapjon feleletet és utasításokat.

— De mit csináljak?! — panaszkolta egy jóindulatú kamaszfiú... — Kihez menjek?!... A felnőttek nem veszik komolyan az én szerelmemet... Gúnyosan elhúzzák a szájukat, egyet unottan legyintenek, és jól hangsúlyozva kifizetnek így:

— Majd kigyógyulsz belőle, öcskös!...

— És ők azt gondolják, hogy ezzel véglegesen el van intézve e kérdés... Bár volna elintézve... Én is szeretném... De nincs elintézve... Mert igenis én érzek valamit a kislányokkal szemben, amit azelőtt sohasem éreztem... Máskor a lányok nem érdekeltek. Sőt bizonyos szempontból lenéztem őket... Ma már túlságosan is érdekelnek... Sokszor gondolok rájuk, — és nem úgy, nem olyan gyerekesen, mint régen... Ha nem keresem is, gyakran eszembe jut az a kislány... Vágyódom utána...

Szeretnék mindig mellette lenni, hogy beszélgethesünk, ... hogy halljam a hangját, ... hogy a szemébe nézhessek ... És ilyenkor tele vagyok izgalommal ... Nem tudok a helyemen maradni ... Csak menni, menni ... és látni Öt ...

— A felnőttek persze nem hiszik ezt ... És én, hogy ne halljam fölényes gúnyolódásukat, elrejttem előlük a szívemet problémáival együtt ... De ez sem megoldás ... Mert a kérdések ott követelődznek a lelkemben: Hát valóban nem szerelem ez?! ... Miért fölényesek ebben a kérdésben a felnőttek?! Talán bűn az én szerelmem?! ... Vagy talán a kamasz még nem is lehet szerelmes?! ... Hogyan bánjak én az én szerelmi problémáimmal?! ... Kihez menjek?! ...

— Látod, fiam, mennyi gyötrő kérdés nyüzsög a lelkedben ... Én nem megyek el fölényesen e kérdések mellett. Felelek rájuk, hogy megnyugtassalak, — és hogy megmutassam, hogyan bánj a már IV—V-es korodban esetleg jelentkező szerelemmel.

Tehát:

Vedd tudomásul: Neked is megmozdulhat a szíved, mert — igenis — *van úgynevezett kamaszszerelem is.*

Csak a szemmértéked legyen jó. Vagyis ne gondold, hogy a te szerelmed már olyan komoly, mint a férfi szerelme. A jó Isten nagyon jól tudja, hogy te még nem bírnád el a férfi szerelmének a felelősségét, — s ezért nem is bizza rád a szerelem komolyságát, hanem csak úgy bánik veled, mint az anyamadar a fiókáival. Ez a madár röpteti a fiókáit azért, hogy kipróbálja és előkészítse őket, hogy ősszel már tengereket tudjanak átröpülni. De nem volna nevetséges, ha egy kismadar azért, mert már körül tudja repülni a fát, melyen a fészek van, azt gondolná

magáról, hogy ő már olyan jól tud repülni, hogy az óceánnak is nekimehetne?

Igy vagy te is a diákszerelmeddel. Van diák-, sőt kamaszszerelem is, de ez még csak szárnypróbálgatás. Ne gondold azonban, hogy ezzel a szerelemmel már átrepülheted az élet azon óceánját, mely a gyerekkor és a férfikor között végtelenkedik...

És ha már tudod és érzed, hogy van diákszerelem, akkor tudd meg azt is, hogy *az Isten akarja, hogy legyen, és az Isten terve valósul meg benned*, ha átmelegszik a szerelemtől a szíved.

De ebből következik is valami:

Mégpedig először az, hogy nem lehet önmagában rossz és bűnös az, amit az Isten akar. Nem kell tehát szégyenkezned és félned, ha megdobban a szíved... Csak a durvalelkűek gúnyolódhatnak a te szívmegegyezésoddal. — És csak azoknak a véleményétől kell félned, akik nem az Isten szemével nézik a te kamaszkorod eseményeit, viharait és életed alakulását. Én nem nézek ferde szemmel a te szerelmedre, nem szekállok vele, nem gúnyollak miatta, mert tudom, hogy most is az Isten nagy gondolata működik öntudatlanul benned... De te se félj, te se gondold romlottnak magadat csak azért, mert a lányok már érdekelnek, és nem tudsz oly közömbösen nézni rájuk, mint valamikor néztél.

De...

Más is következik abból, hogy az Isten akarja, hogy megdobbanjon a te szíved is. Tudod-e mi?... Hát ez: *Ha az Isten ajándéka a diákszerelem, akkor bánj úgy vele, mint ahogyan az Isten ajándékával kell bánni.*

Vagyis:

Légy hálás a jó Istennel szemben, és néha-néha köszönd meg, hogy már bontogatja szívedben a szerelem szárnyait.

Ne rontsd el az Isten szép ajándékát, mint a rossz gyerek a karácsonyi Kis Jézus ajándékait tönkreteszi hol kíváncsiságból, hol rombolási ösztönből.

Ne vigyen téged se a kíváncsiság, se az ösztön olyan utakra, ahol már nem az Isten terveit szolgálod, hanem a bűn leskelődik, hogy bűnalkalommá tegye a te ébredő szerelmedet is.

Nézd, milyen jó az Isten! Mivel tudja, hogy még nem bírnád el a szerelem vérforraló kísértéseit, úgy rendezte el végtelen bölcsességében, hogy a te ébredező szerelmedből még majdnem teljesen kizárta a nemiséget és a vér ösztönös rohamait. Vagyis: Te még szerelmes lehetsz a nélkül, hogy e szerelemnek az ösztönös nemiség lenne a rúgója. Te még belefeledkezhetsz egy kislány ragyogó szemébe a nélkül, hogy piszkos vágyak támadnának a szívedben... Neked még gyerekesen átmelegedhetik a szíved a nélkül, hogy ösztönös vágyak korbácsolnák fel a véredet rohanásra...

Del

Mivel éppen a te korodban indul meg az ösztön élete, és éppen e korban kezdi színezni a nemiség egész gondolatvilágodat és vágyaidat: VIGYÁZZ!

Ne engedd közel az Isten gyönyörű tervéhez, a te ártatlan gyerekszerelmedhez ezt a kéjvágyó szörnyeteget!...

Ne hallgass olyan beszédeket, melyek közönységessé tennék előtted az Istennek ezt a szép ajándékát!

Ha úgy érzed, hogy kísértés formájában felébredt benned a nyujtózkodó nemiség, menekülj, űzd el a kísértést és ne engedd, hogy a te ártatlan szerelmed közelébe férközzék...

És:

Légy úri gondolkodású a te ébredező szerelmedben is!

Ne tégy, ne beszélj, ne gondoldj olyant a kislányról, ami az ő finoman ártatlan, úri lelkét bánatná. Tudom, hogy ehhez önfegyelmzés kell, de hozd meg az önmehtagadás áldozatát azért, hogy a szerelmed ártatlan maradhasson. Istenem!... Hány kamaszgyerek rontja el az Isten terveit, és gyalázza meg első szerelmét, csak azért, mert „nem volt lelki előszobája”, mert oly közönséges és hitvány a kislánnyal szemben, mintha az Úr Isten egyenesen azért dobantotta volna meg a szívét, hogy kölyök módra itt élje ki ébredő nemiségét és kölyök-kíváncsiságát.

Én téged többre becsüllek, fiam!... Tudom, hogy a te ártatlanul úri lelked elúzi a nemiség durva kísértéseit, és nem rontod el az Isten gyönyörű terveit.

De még egyet szeretnék mondani:

Eddig én komolyan vettem a te első szerelmedet. Most mégis azt mondom: Te ne vedd „halálosan” komolyan a kamaszszerelmet... Csodálkozva nézel rám, és e csodálkozó tekintet mintha ezt kérdezné: Dehát miért ne vegyem komolyan?!... Jó, fiam, felelek erre is:

Az Isten akarata, hogy esetleg már ilyen korán felébredjen szívedben a szerelem. De az is az Isten rendelése, hogy ez a korán felébredt szerelem talán nem is sokára véglegesen elmúljon...

— Kárl... — sóhajt gyerekes őszinteséggel...

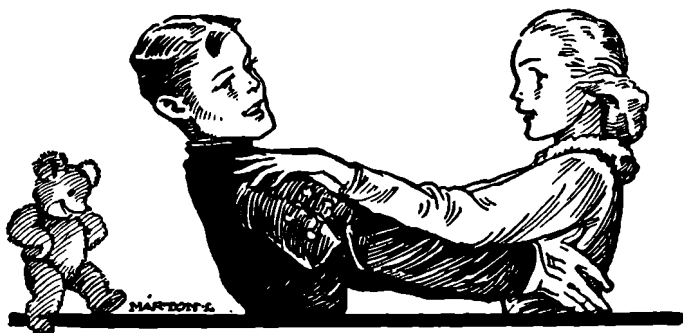
— Nem kár, fiam, mert ha valahol, akkor itt áll igazán a mondás: Gombház, sej, ha leszakad, egy helyébe ezer is akad . . . Mert az az életed sora, hogy szerelmes leszel, kiábrándulsz, el is felejtet, hogy szerelmes voltál, — és amikor már azt gondolod, hogy immunis lettél a szerelemtől, akkor újra, de talán komolyabban megdobbán a szíved . . .

Fiam! . . . Azt kérdezted az elején, hogyan bánj a te ébredező szíveddel . . . Feleltem rá . . . Most ezzel végzem ezt a részt:

Fiam, ha krisztusibbá tett a te kamaszkori szerelmed, légy boldog akkor is, ha elpárolgott, mint a színes álom, mert jobbá tett és méltóvá arra, hogy egykor — talán hosszú évek múlva — a férfi szerelmével kopogtathass a teremő Isten műhelyének ajtaján . . .

III. RÉSZ:

**AMIKOR MÁR IGAZÁN
MEGDOBBAN A SZIVED . . .**

A homokkal játszó gyerekből ifjú lett.

A szerelmesdi játék ezerszínű nagyfiús szerelemmé változott...

Már nem légvárakat épít... Már ismeri Öt... Már benn van a szerelem sodrában...

A ruhája elegáns, gondozott, mert mit szólna Ő egy rendetlen külsejű szerelmeshez... A szíve lobog, de vigyáz, hogy a szenvedély lángja meg ne pörkölje a lelkének gyöngyházaz lepkeszárnyait... Szerelmesen elábrándozik. Boldog, ha Vele lehet... Egy kézsókjával a lelkét szeretné a kislány kezébe lehelni... Rajongó bámulással néz rá, mint egy Mária-képre...

És már komolyan feldereng előtte a jövő:

...Elindulok az életforrás felé... Boldogan, rajongóan, szerelmesen... Mellette lépdel az, aki-ről azt hiszi, hogy egykor az ő boldogságának, gyermekeinek szent Grál-edénye lesz: az a kacagós szemű, csilingelő hangú, aranyos szívű kislány, aki most rózsaszínű vágyakkal dobogtatja meg a szívét...

De tudja, hogy addig még „messze van odáig”.

És mégis azt hiszi, hogy „halálosan“ komoly a szerelme. Ha mások kimosolyogják is ezért, a jó Isten adja neki ezt a nagyfiús naivitást. És — hála Istennek! — hogy adta. Mert ezen a naivitáson alapuló komolyságból indul ki a harc, hogy legyőzze a benne is felfortyogó nemiséget csak azért, hogy méltó legyen Hozzá... Ez a „halálosan“ komoly-nak gondolt szerelem teheti kötelességteljesítővé, finommá, udvariassá, lovaggá, Krisztust tükröző lelkűvé...

Ha egy ilyen fehérlelkű, szerelmesen rajongó fiú ártatlan boldogságát és szerelmes életrekészülését látom, szeretném odakiáltani az embereknek:

— Emberek! Ne bántsátok az én szerelmében is Isten útját járó nagyfiamat!... Ne ébresszétek fel, mert kijózanodva e szent mámból, egy gyémántosan csillogó álommal lesz szegényebb!...

... Én meg melléje állok ennek a boldog szerelmében alvajárónak, és vigyázok minden lépésére, hogy tisztán, ártatlan lélekkel, boldogan jusson el az istenakarta úton az életforráshoz...

Tánciskolában kezdődött . . .

Hetedikesek voltak akkor a diákjaim. Még most is élénken emlékszem azokra a mozgalmas napokra, melyekben a tánciskola megnyitására készülődtek.

Nagy szenzáció volt ez: *Valódi* leányokkal táncolhatni . . . Ó! . . .

Alig várták, hogy vége legyen az utolsó órának . . . Most még az ebéd se ízlett . . . Nem értek rá . . . Készülni kellett . . . Elegáns, élesre vasalt sötét ruha . . . Kesztyű . . . A körmök tisztára keféelve . . . A frizurájuk borbélycsoda . . . Hű, mennyit olajozták, kefélték, míg elkészült . . . A nyakkendő! Juj, mennyit kellett ugrálni a tükör előtt, míg aztán végre jól állt . . . Lakkcipő . . . A kabátzsebből kikandikáló, csipkés, illatos díszzsebkendő . . . Talán már készen is van . . . De nem! . . . Lehet, hogy anyuka megszid a kölniért, de most ez is kell . . . — És szinte eltűnik a parfőmfelhőben . . . Mielőtt elindulna, hizelegve odaáll édesanyja elé: „Anyukám! Nézz végig . . . Rendben vagyok?! . . . Jaj de izgulok . . . Kezét csókolom . . .” — és már rohan is az első táncórára . . .

Már hat óra előtt lementem én is a táncterembe . . . A fiaim csoportokban tárgyalnak . . . Közben mindegyik a másikat mustrálja végig . . . Izgulnak, — és ügyetlen kedvességgel köszöntik az érkező lányokat . . .

Mikor megszólal a táncóra kezdetét jelentő

csengő, betódulnak a terembe, — és mint azok, akik reflektorfénybe kerülnek, csodálkozva elfoglalják egy csoportban a — majomszigetet... Talán nagyon kellemetlenül éreznék magukat ezen exponált helyzetükben, ha a tapasztalt tánctanár rögtön kezébe nem kapja a gyeplőt... Beosztás... Fiú, leány... Fiú, leány... S máris szól a zongora... És megindul a tánc...

De jó, hogy jobban izgultak a fiaim, semhogy látták volna, hogy az osztályfőnökük elmosolyodik, és ez a borzalmas mondás hagyja el fogai sövényét: Jaj, de kedvesen ügyetlen medvebocsok az én drága fiaim!... Milyen kedvesen groteszk minden mozdulatuk... Hogyne! Valódi kislányok!... Ez után vágytak mindig... S most mily groteszkül mozognak még séta közben is a kislány mellett... Nem is mernek ránézni... Még a latin órán sem tudtak ilyen csendben lenni... Torkukon ragadt a szó. S mikor a tánctanár nyíltan felszólítja őket, hogy hát beszélgessenek kedvesen, az egyik majdnem így kezdte:

— Évike! Tetszik szeretni a sajtot?!...

Mosolyogtam, de szívemben ez élt: Aranyos medvebocsok!...

Már egy-két hete jártak a tánciskolába. Délelőtt pedig órákra... Az egyik napon bőszen magyarázom nekik Vergilius Alvilágát... Eljutok ahhoz a régióhoz is, ahol a csalódott szerelmesek keseregnek. S íme, egyszerre csak egy borzasztó dolog történik: A hátsó padok valamelyikében önfeledten, boldogan fütyölni kezdi az egyik fiam a tánciskola érzelmes táncdalát... Egy pillanatra dermedten megállok magyarázat közben... Az én fiam ön-

feledten tovább füttyörész, az osztály pedig dermedten várja, hogy mi lesz most... De mikor látják, hogy elmosolyodom, és azt mondom: Szerelmes kakadúl — kitör az egész osztályban a kacagás, a füttyörésző nagyfiam pedig csodálkozva kérdezi a mellette ülőt: No, mi az? Mit röhögsz?!...

... És ez az elmúlt három-négy hét hogyan átalakította őket: Az én ügyetlen medvebocsaim ügyesen, elegánsan, szépen, férfiasan mozognak a táncteremben, a kislányok oldalán... Most már beszélgetnek, de nem az időről és nem a sajtról... Kedvesek... Lovagok...

De azok a latin órák! Kit érdekel a latin régiség-tan vagy az érthetetlen algebrai példák?!... Egyre gyakrabban veszem észre, hogy a gyermekeim a latin lecke helyett megtanulták és egyre gyakrabban gyakorolják a *párhuzamos szemmel való nézést*: amikor ábrándozva semmit sem látnak fizikailag, de lelkükkel ábrándosan bámulják és megtestesítve látják — Ót!... Ó, milyen boldog, önfeledt mosollyal tudnak belebámulni a semmiségbe...

De külsőleg is mintha még többet törődnének magukkal, mint azelőtt... Tudom, hogy néhány, akinek nem jut pénz a gyakori nadrágvasalásra, éjjel rajtaalszik a nadrágján... Tudom, hogy akik idáig megvetették a kozmetikai ügyeskedéseket, most szívesen akarnak még áldozatok árán is jómegjele-nésűek lenni, hogy tessenek Öneki. Tükör, fésű, körömmolló stb. — mind ott bújik meg a zsebükben...

De más változás is van:

Kezdem észrevenni, hogy mikor táncoscsere van, és a tánctanár véletlenül nem azt mondja: „Egy-gyel tovább!”, — olyan versenyfutás kezdődik

néhány fiam részéről, hogy megérdemli, hogy megkapja azt a táncost, akiért ezt a versenyfutást rendezte. És már kezd kialakulni a kép: Bizonyos fiúk mindig csak bizonyos kislánnyal akarnak ilyenkor táncolni. Azzal, akiért mindenkin keresztülörtöttek...

A délelőtti tízpercekben klikkek alakulnak a „versenyfutókból”. — Nem veszélyes, hiszen csak a lányokat és a „győzelmeiket” tárgyalják meg...

De ezek már nem a „medvebocsok”. Annyira nem, hogy az egyik táncóra után odamerészkedik az egyik volt „medvebocs” a leányát gardírozó mamához, — és egy kissé dobogó szívvel, de elszántan mondja:

— Néni, kérem, én is arra megyek hazafelé, amerre a néniék, tessék megengedni, hogy hazáig elkísérhessem az Etust...

És a mama, bár tudja, hogy szigorú rendeletek tiltják ezt, mégis megengedi. És bár azt is tudja, hogy a fiúnak jó nagy kerülőt kell tennie, hogy Etusék felé hazajusson, beleegyezik... És miért is ne engedné meg ezt az „ártatlan” kis dolgot a néni, hiszen ezzel és ebben éli újra kislánykorát a néni is.

A fiam pedig boldog... De milyen boldog... Mennek a kislánnyal... Mintha minden ívlámpa csak nekik világítana... Mintha minden csillag csak rájuk mosolyogna... Csacsognak... Nevetgélnek gondtalanul... A fiú néha-néha mintha egy kissé egyensúlyát vesztené, hogy egy pillanatra hozzásimulhasson a lányhoz... Az anyuka pedig jóágosan mosolyog...

És az én fiam ma először búcsúzott így a kapuban Etustól: Kezét csókolom, Etuska!... És nézett... Nézett addig, vágyódva, míg az írgy ház el nem

nyelte az Etuskát. De aztán... Fűtyülni szeretett volna, mint azon a latin órán... Unfeledten, boldogan...

Mikor hazaért, édesanyja csodálkozva kérdezte:

— Hát eddig tartott ma a tánc?! Ilyen későn hazajönni!...

— Nem, anyukám, a tánc ma este is csak nyolcig tartott, de hazakísértem Etust... No, ne ijedj meg, anyukám... Engedélyt kértem rá, és Etus anyukája is velünk volt...!

Kisímul az anyuka gondráncos arca és mosolyogva, tréfásan megfenyegeti:

— Te, te... Nem lesz még korai ez a játék?!

— Nem, anyukám, sőt sajnálom, hogy eddig is nem tudtam erről a boldogságról... Tudod, Etus olyan kedves... Milyen jól táncol!... Aztán meg szép is... És engem már felnőttként kezel... És most is, mikor elbúcsúztunk, milyen bájos volt... Huncutul a szemembe nézett ragyogó szemeivel és úgy, hogy a néni ne hallja, ezt súgta nekem: Köszönöm, Pista! Ugye máskor is hazakísér?... Jaj, anyukám, te nem is sejtet, mi ez...

Aztán átnézte még egyszer a leckéit és lefeküdt. De az álomtündér nem akart jönni... Nyitott szemmel feküdt az ágyon... Sötét volt már, de ő tisztán látta Etus ragyogó szemét... Lélekben kivilágosodott a táncterem... Hölgyválasz van... Etus rohan feléje... Mosolyog... Mosolya a mennyország... Megrészegetik Etus hangjától: Pista, szabad egy táncra?!... És már lejtik a táncot... Úgy ver a szíve... Etus huncutosan odahajtja fejét a vállára... Forog a táncterem... Pista meg lehajol... Alázatos hódolattal megcsókolja Etus kezét... Köszönöm Etuska!...

Talán tovább is tartana, de az álomtündér megirigyelte ezt az ártatlan, napsugaras boldogságot és elrabolta Etust, csak a Pista édes mosolyát felejtette ott az alvó, nagyfiú-arcon...

... És megdobbant egy nagyfiam szíve. A szív a boldogsághimnusz morzézza... Az Isten nagy terve csendesen kopogtatott a nagyfiam szívéen... És erre boldogságban úszva elmosolyodott az én Pista fiam...

... És jóságosan mosolygott az Isten is...

A jégen folytatódott . . .

Jégünnepély van az intézet korcsolyapályáján... Színes lampionok pislognak a kifeszített drótokon. Kacagó gyereksereg nyüzsög a pályán... Pierók — és Pierettek „bógniznak” a jégen — álarcosan... „Nyalka huszárok” teszik a szépet a szép magyarruhás lányoknak... Táncdalok zúgnak a hangszóróból... Egy cowboynak öltözött diák gyönyörű jégtáncot lejt egy „tiroli” kislánnyal a zenére... Kacagás... Jókedv... Rakéták pukkananak... Lobogó fáklyákkal száguldvá köröznak a kisebbek... De nem beszél senki, mert nem akarják, hogy a hang elárulja azt, aki az álarc mögé rejtőzött... De ez nem zavarja a széles jókedvet... Itt a Jóságtündér és a Fiatalság vette át ma az uralmat...

A jégpálya szélén — kívül a drótkerítésen mamák és papák élik újra végig boldogan gyermekeik boldogságában a maguk fiatalságát... Ők is összebújnak... Egymásra mosolyognak és talán emlékeznek — az első jégünnepélyükről...

... Zúg a hangszóró... Bógnizó párok... Aranyos jókedv... De egyszerre — mintha megbabonázták volna a korcsolyázókat — mindenki a pálya bejárata felé néz... Nem is csoda... Most libben a pályára az életté vált álomkép: ragyogó fehér prémes ruhában, fehér cipőben, villámló korcsolyával, csillogó hópelyhes, fehér hócsillagos dérkoroná-

val a fején most száll a földre az álarcos jégkirálynő... Szép... Senki se választotta meg, — és mindenki hódol előtte... Zúg a taps... És ekkor: a pálya másik végéből rohanva száguld az árvalányhajás, kerekkalapú, szép fekete, pörge bajszerű csikóslegény piros pruszlíkban és lobogó fehér csikósruhában, piros mintás csikóskendővel a derekán a jégkirálynő felé... Szikrázik a jég korcsolyája alatt, mikor hirtelen fékezve megáll a tündércsoda előtt... Összevágja bokáját... Cseng a csizmáján a sarkantyú... És hódol a jégtündér előtt, — és mielőtt bárki is megakadályozhatta volna, felkéri egy körre a tündért... és belevegynének a korcsolyázók tömegébe...

De mivel a jégpályán is áll a szabály, hogy minden csoda csak három napig tart, a jégtündér is csak 3 percig volt a jégpálya csodája... Megszokták...

Örült ennek a „csikós”... Legalább nem zavarták... Némán bógnizott a néma jégtündér mellett... De csikorgott, mikor más daliák leváltották a jégcsodát, és ők köröztek Vele... De utánuk száguldott, és — bár még a kör végére sem értek — máris ő körözött mellette...

Végre eljött az idő, hogy levethessék az álarcokat. A jégcsoda előtt meghajol a csikósnak öltözött „szerelmes medvebocsm”: a Pista — és ábrándosan áradozik:

— Kezeit csókolom, Marika... Tudtam, hogy maga az... Megéreztem... Gyönyörű ebben a maszkban... Remek az a ragyogó csillag a jégkorona tetején... De... de... Jaj, de szép. Igazi királynő a jégen... Szabad lesz — a hűséges jobbálynak — egy kört kérni a királynőtől?!...

— Persze hogy szabad, Pista... Szívesen, akár három kört is... Jöjjön... „Angyalkázzunk”...

... És ellibbennek ... A szép „angyalkázó” táncfigurával úgy tűnnek fel, mintha játszanának, inceselkednének egymással ...

... Nézem őket ... Már megkerülték a pályát. Itt robognak el előttem ... Korcsolyázom én is ... 2—3 lépéssel mögöttük körözők az egyik nagyfiammal és hallok: Beszélnek, kuncognak ... Hajladoznak ... És boldogok ...

... Vajjon mi történt, hogy a tánciskola óta annyi mondanivalójuk van ezeknek a bohó, boldog fiataloknak?!

... Mi történt? ... Semmi ... Csak két szív megdobbant, és szívritmusukkal az Isten terveit dobolják ...

... Mert ki csodálkoznék azon, hogy sok mondanivalójuk van? Ha megkérdeznék tőlük, hogy mi olyan sok megbeszélőnivalójuk van, talán maguk se tudnák megmondani ... De most csak csacsognak, mert jó egymás hangját hallani ... Ragyog a szemük ... Boldogok, mert egymás kezét foghatják és valami csodálatos szíváram át meg átszágul rajtuk ... Boldogok ... Száguldanak, — és nem is tudják miért, de boldogok, ha egy-két korcsolyafigura közben összébb símulhatnak ... De ...

Az én szívemben is gonoszok gondolat támadt: Kipróbálom az én hódoló lovagfiamat ...

... Egy-két erősebb tempó, — és máris ott van a jégtündér mellett egy VIII-os:

— Szabad, Marika, egy körre?! ...

A jégtündér kényszeredetten mosolyog, a Pista meg szikrázó szemekkel áll félre ... Elindulnak, de én csak a Pistát figyelem ... Előttük megy ... Hátrafelé köröz, hogy mindig őket láthassa ... Látószólag nem törődnek vele ... A gyerek szeme szik-

rázik... Miket gondolhat ez magában arról a VIII-osról?!...

Egy kört sem mennek végig, intek a VIII-osnak és az átadja Pistinek a jégtündért, de gyorsan a fülébe súgja:

— Pista, azért ne légy féltékeny... Nem vagyok rivális...

Visszajön hozzám a VIII-os és mosolyogva mondja:

— Boldogok! Irigylem őket...

Pista is mosolyog és mindketten könnyedén, mintha a boldogság emelgetné őket, ellibegnek...

Aztán eltűnnek a szemem elől...

De mikor a pályazáraskor bemegyek az öltözőbe, meglepődöm... Mintha egy középkori jelenetet látnék... Egy apród térdel az úrnő előtt... Az édesanyja mellett ülő Marika lábáról épp most csatolja le Pista a korcsolyákat... Alázatosan térdel, de boldog, mikor térdelve törölgetheti a havat a korcsolyáról, — és befűzheti Marika hosszúszárú cipőjét...

Mosolygok...

És tudom, hogy Valaki éppen úgy nem ítéli el Pistát e szolgálai munkáért, mint ahogyan én se tudok haragudni rá ezért a lovagi szolgálatért...

Bundákba bújnak... Elindulnak... Elöl a jégtündér és „csikós” lovagja... Két-három lépéssel mögöttük az anyuka és az apuka... Ma gyalog nem mehetnek sokáig, hiszen jelmezben vannak... De míg a taxi jön, beszélgetnek:

— Pista, a jövő szombaton zsúr lesz nálunk... Ugye eljön? Szeretném, ha ott lenne... Nem sokan lesznek...

— Bárcsak én magam lehetnék!...

— Na hallja! Ne legyen ilyen önző! ...
— De... de... engem bánt, ha ...
— Csak nem féltékeny!? ... Pá! Pista! Várom!
Ugye eljön? ...

És amint a taxi elrobogott, Pista is elindult hazafelé ...

Nem látott, nem hallott mást még az ágyban sem, csak a jégtündért hófehéren és a zenét ... és a

Marika bájos csacsogását... Lélekben ott kering a jégen... Egyszercsak hangosan felkacag...

— Istenem! Minek örül annyira az én nagyfiam?! — kérdem magamban.

... Ő talán még nem is öntudatosította, de én tudom: Sodorja az Isten nagy tervének az árja... Készülődik az Isten teremő műtermébe — rózsaszínű játszadozásaival... És ki haragudnék ezért a játékért az én nagyfiamra?!... A jó Isten semmi-estre sem, mert oly fehér volt ez a szombatesti játék a jégen, hogy az én nagyfiam másnap — *gyónás nélkül is* — fehér szívvvel térdelt le az áldozatátorácshoz...

Ábrándos jövőtervezés – lefekvés után . . .

— Csak este ne volna soha! . . .

E szavakkal tör ki sokszor a panasz a nagyfiamból. És mivel már sok nagyfiútól hallottam a panaszt, most teneked mondom el, fiam, azokat a dolgokat, amiket ezekről a panaszkodó nagyfiúkról tudok. Miért mondom el? Csak azért, hogy majd ha te is eljutsz odáig, tudd, hogy mit kell majd akkor tenned. Mert félttem minden nagyfiamat, téged is, az esték sötétjétől . . .

*

Pereg a film:

Korcsolyáztál ma este . . . Vele . . . Vagy talán nem is korcsolyáztál . . . Csak Vele sétáltál . . . Boldog voltál . . . S most itthon vagy . . . Ruháidat szépen a székre raktad . . . S most: aludni szeretnél . . .

De nem megy az alvás. Meleg a párnád. Nem bírod. Megfordítod . . . Erőlteted az alvást . . . Nem megy, . . . mert hol a korcsolya fénye villan a szemedbe, hol pedig az Ő mélytüzű szeme zavarja ki az álmot fáradt szemeidből . . . És ilyenkor ébren álmodsz . . . Őt látod . . . Őt érzed mindenhol, mindenben . . . És ki űzne el ilyen bájos kísértőt?! . . . És egyszerscsak azt veszed észre, hogy úgy beszélgetsz Vele, mintha ott ülne az ágyad szélén.

Álljunk meg itt egy pillanatra!

Eddig is el fogsz jutni, fiam... Talán más formában, más színezetben, de téged is meglep az ábrándozás kísértete... Mert ha egyszer igazán megdobb a szíved, nem tehetsz róla, hogy te is belesöpöppentél, hiszen talán még nem is tudatos ez az ábrándozó gyötrődés, és nem is tudod, hogyan, miért indult meg benned.

Éppen ez az öntudatlansága bizonyítja ösztönös eredetét. És ha megmarad ez az ábrándozás az erkölcsi törvények határai között, akkor ne félj, még nem a bűn robbant bele a lelkedbe, mert az Isten tervei-
ben benne van a te ösztönös ébredésed is...

Mert jegyezd meg jól: Az egészen kicsi gyermekek ösztönösen megjátsszák a családot... Az egyik lesz a papa... A másik a mama... A baba pedig a gyerek... Még nem tudják, hogy az élet nagy gondolataival játszanak, — és hogy e játékkal is az Isten életformáló gondolatát szolgálják... Csak játszanak... Boldogan... Minden hátsó gondolat nélkül... És nem ítéli el őket senki addig, míg veszélyes területre nem csúsztatják át ezt a játékot...

Te már nagy gyerek lettél. De a nagyfiamban, annak első szerelmében is az Isten tervei alakulnak.

Te is, nem tehetsz róla, ábrándozó leszel, — és ábrándozásaidban ébren végigálmodod az életedet — Vele...

Hogyan is szokott ez lejátszódni?... Így:

Nem tudsz elaludni... Nem látod, de ott érzed magad körül Őt... És szívedben egy furcsa érzés, vágy támad: Adni... Neki... Boldogságot adni...

... Boldoggá fogom tenni... Tudom, hogy most ezt még a valóságban nem tehetem... De tanulok... Leérettségizem... Az egyetemen is érte dolgozom... Küszködöm, törtetek, hogy jó állásba jussak...

És ha meglesz a jó állás, akkor dolgozom, fáradok, hogy az én királynőmhöz méltó boldogságotthont teremtek... Szép lakás... Szép otthon... Autó... És mindig csak dolgozni, hogy mosolyt csaljak az ajkára... Az Ő boldogsága az én boldogságom lesz... És milyen jó lesz... Együtt ülünk a kis túrakocsiban... Én vezetek... Ő meg csak boldogan mosolyog... Ó, de szép az élet... Érte mindent...

... És én nem tudom, hogy mi okozta: a fáradság-e vagy az álomautó motorjának a dübörgése, de elaludtál. De én örülök, hogy elaludtál azelőtt, mielőtt az autód veszélyes területre vagy a bűn szakadékához sodort volna.

— Aludj most csak... Majd ha felébredsz, akkor mondok valamit...

*

... Ébren vagy már? Ott ülök az ágyad szélén... A szívem a szívedet keresi... Szeretnék beszélgetni veled...

Fiam! A fantáziád autója elragadott. Örülök, hogy ma még nem sodort a bűn szakadékához. De féltetek, mert ki biztosít engem, hogy holnap is elalszol a boldog jövő-tervezésed közben előbb, mint veszélyes, lelkileg veszélyes területekre nem sodródnál?...

Mert jegyezd meg: Bűnalkalom lehet számodra ez az ábrándos tervezetés, mint a kicsinyek számára a papa-mama-játék. — Ó, hány nagyfiam lelke felett robogott már el a bűn jégverése, — és hány nagyfiam első, tiszta szerelmét mocskolta be az ösztönös fantázia csak azért, mert nem fékezte a fantáziája tüzes paripáit...

Fiam! Te is ismered a mondást, hogy az ábrándozás az élet megrontója. *Fékezd a fantáziádat, ha*

bűnös útra akar térni. Imádkozz, ha a te bűnre vágyó véred színezi ezeket a fantáziaképeket. Ne engedd, hogy ezek a fantáziaképek méltatlanok legyenek a te krisztusian úri lelkületedhez és ahhoz, akit te szívedből szeretsz!

Uralkodj a fantáziádon... Ūzd el a veszélyes ábrándképeket imával... És ha nem megy imával? ... Akkor tégy úgy, mint az egyik nagyfiam:

Szenvedélyes futballista volt... És ha a bűnszakadék felé sodorta az esti ábrándozás, lélekben rögtön összeállította a csapatát, és megkezdődött az izgalmas meccs... Center volt... Irányította a csapatot... Küzdött a labdáért... Nagyszerű helyzet: G-ó-l! És eltűnt a göndörhajú, mosolygós ábrándkép...

Téged nem a futball érdekel? Nem bánom... Ez csak példa volt... Vedd elő azt, ami téged érdekel, csak azt ne engedd, hogy a te lelki életed megrontója legyen az ábrándozás...

És még valamit.

Szállj le az ábrándozás felhőiből a valóság földjére.

Mert komikus dolog az, hogy míg nagy hősies pózzal munkáról, egyetemről, állásról ábrándozol, addig nyugodtan elbuzs az érettségin. Mert ábrándozni kitűnően tudsz, de azt, amiről ábrándozol, megvalósítani nem tudod. Te is úgy gondolod ugyanis, hogy könnyebb a megfeszített munkáról ábrándozni, mint megfeszítetten dolgozni, hogy az ábránd valósággá legyen.

Azután:

Gyerekes dolog az életút végéről ábrándozni akkor, mikor még az életút elejének a munkáját, előkészületeit sem végezted el...

Neked most nem az a dolgod, hogy a jövőd vikkendautójáról gondolkodj... Neked most az a kötelességed, hogy ifjúságod viharai között ép maradj testben és lélekben. Neked most meg kell tanulnod a latin és a matematikai leckét akkor is, ha a hátad közepének sem kell, csak azért, hogy ki ne kacaghasson mint bukott diákot az a kislány, akivel kapcsolatban arról ábrándozol, hogy megfeszített munkával boldogságot fogsz neki adni... Neked most az a feladatod, hogy *testileg és lelkileg jól felkészülj* arra az *életszolgálatra*, melyet talán nem is azzal a kislánnyal élsz majd végig, akiről most olyan gyerekesen és komolytalanul ábrándozol esténként egy-egy séta vagy korcsolyázás után...

✱

Fiam! Kiábrándítottalak? Ne haragudj rám. Nem tépem szét durván a te szép álmképeidet, de mivel szeretlek, nem engedhetem, hogy a fantáziád robogó autója a bünszakadék szélére ragadjon.

Az én nagyfiam ura még az ábrándozásnak is, mert az ábrándozás helyett komolyan készül az életszolgálatra...

És te?!

Hiszem, hogy megértettél...

Tud-e a lelkiatyád a szerelmedről?

Hatodikos volt a Laci fiam. Nagyfiú, de a javából. Jómegjelenésű, nyíltszívű, kötelességtudó gyerekek.

Szerettem ezt a gyereket nagyon, mert kisdíák korától kezdve a tenyeremen hordtam a szívét. Ő maga adta oda egészen. Tudtam az örömeit (és milyen boldogan osztotta meg velem őket!), de tudtam a lelki nehézségeit is (és milyen bizalommal közölte ezeket is velem a maga meztelenségében!).

Nem volt tehát feltűnő az, hogy egy május este bekopogtat hozzám. Emlékszem: Az íróasztalomnál ültem... A lámpa ernyője csak az írásomra dobta a fényt... A Laci arca félhomályban maradt... A kölcsönös köszöntés után én szólítom meg:

— Na, „öreg”, mi ujság?!

— Beszámolni jöttem... Már majdnem egy hónapja nem voltam itt...

— Nő és mi jót hozol?...

— Ahogy vesszük, Atyám...

... És beszélt nyílt szívvel az elmúlt hónap lelki eredményeiről — és eredménytelenségeiről... Nem kellett faggatni... Egy nyíltszívű nagyfiú alázatos lélekfeltárása volt ez... Nem csodálkoztam, hiszen megszoktuk mi ezt a gyónásszerű beszélgetést... De ő sem elfogódott... Beszél, mint a jóbarát a legjobb

barátjának... Egy szép, napsugaras, néha-néha küzdeses, de az isteni kegyelemmel mindig diadalmas nagydiákélet bontakozik ki ebből a szívodaadó beszélgetésből...

... Gyönyörködve hallgatom...

De mi ez?!... Egyszerre csak elhallgat az én Laci fiam... Ránézek... De a gyerek most nem bírja el a tekintetemet. Lehajtja mélyen a fejét, hogy ne lássak szép nagy szemén át a lelkébe...

— Mi az, Laci?! Miért némultál el?!... Miért hajtod le a fejedet?!...

... A gyerek nem szól... Meglepett a dolog... Némán csak mélyebbre hajtja a fejét... (Ó, ha akkor röntgenszemekkel beleláthattam volna ennek a nagyfiúnak a szívébe!... Láttam volna azt a nagy harcot, melyet ennek a szegény nagyfiúnak meg kellett vívnia a szégyenérzettel, a félelemmel és azzal a jó szívvel, mely még e nagy harc közepette is csak ezt dobogta: *Ezt is oda kell adnod a lelkiatyádnak!*...)

— Fiam! — mondtam — te eddig nem szoktál előttem elhallgatni semmit... Te tudod, hogy ezért szerettelek. — S te is boldog voltál eddig, hogy megosztottad velem minden titkodat... Mi történt?!... Miért hajtod le a fejedet olyan szomorúan?!...

... Nem felel, csak még mélyebbre hajtja a fejét... Felkelek az íróasztal mellől... Odaállok a gyerek mellé... Vállára teszem a kezemet:

— Laci, akarom tudni, mi történt veled!...

A gyerek rám néz. Csupa könny a szeme... És látom a könnyes szemében, hogy ezt gondolja: „Mi lesz velem, ha ezt is megmondom?!... Nem, nem mondhatom meg, hisz ezt egy pap nem értheti meg... Mit szól majd hozzá?!... Nem... Nem merem” — és küzd szegény...

— Laci, nem bízol bennem?!... Fiam, mi történt veled?!

... Rám emeli könnyfátyolos szemét, és mint az olyan ember, aki már a legrosszabbra is elszánta magát, csak ennyit mond:

— Szerelmes vagyok...

... És szinte összeroppant... Azt hitte szegény, hogy most aztán rászakad az égbolt... Mint mindenre elszánt áldozat várta, hogy a pap, aki nem értheti meg, mit jelent az, hogy egy nagyfiúnak szerelmesen megdobbant a szíve, keményen, ridegen, fenyegetve, kemény szavakkal végigkorbácsolja a lelkét.

... Ő ezt hitte... Én meg közelebb lépek hozzá. ... Egyik kezem a vállán, a másikkal felemelem a fejét, hogy a könnyáztatott szemébe nézhessek, s ezt mondom neki:

— Te Laci, aztán szép az a kislány?! ...

... Felcsillan a szeme ... Elmúlt a vihar ... Egyszerre mosolyog és sír a szeme ... Boldogan, bizalommal, de szinte szent áhítattal mondja:

— Gyönyörű! ... Atyám! Gyönyörű! ...

... Te, aki olvasod e sorokat, mit gondolsz, mit mondtam én ennek a nagyfiamnak? Ezt:

— Köszönöm, fiam, a bizalmadat! Köszönöm, hogy legyőzted a kísértést, mely be akarta zárni a szívedet ... Köszönöm, hogy a szíved legnagyobb titkát is megosztottad velem ...

... Nézd, fiam, neked lesz jó, hogy én is tudok erről a nagy titokról ... Tudom, hogy attól féltél, hogy egy pap nem érti meg egy nagyfiú első szívmegegyezését, és ezért ridegen csak el akar ijeszteni attól a kislánytól, mintha attól félne, hogy az a kislány fogja nyitogatni neked a pokol ajtaját ... De ne félj ... Nem ítélek el ... Tudtam, hogy ez is el fog jönni egyszer ... Kicsit későbbre vártam ... De nem lehet róla tenni, hogy neked már most megdobbantotta az Isten a szívedet ... Ne félj ... Nem állok útjába a te első fehér szerelmednek ... Tudom ugyan, hogy ez a te szívmegegyezésod is csak rózsaszínű álom lesz, mint a legtöbb első szerelem ... És mégsem állok elébe ... De, Laci, nézz a szemembe:

... Te eddig becsületes és tisztaszívű nagyfiú voltál ... Légy az első szerelmedben is az ... Te eddig tiszta szívvel, fehér vágyakkal néztél minden kislányra ... Ezen első szerelmedben nézz úgy Ő-reá is, mint egy Mária-szoborral Te eddig még úr voltál, és nem nyúltál becsstelenül egy kislányhoz sem ... Légy úr első szerelmedben is, és ne közelíts hozzá becsstelenül sohase ... Te eddig beszámoltál

nekem mindenről... Laci, úgy tudni fogok ezután a te első rózsaszínű álmodról is?!...

...Most már boldogan mosolygott. Most már aranyos nagyfiú-bizalommal mondta:

— Beszámolok erről is... Most már nem lesz nehéz... Most már úgy örülök és olyan nyugodt vagyok, hogy Atyám is tud a dologról... Legalább van valaki, akivel megoszthatom ezt a titkomat, aki megért, és aki nem neveti ki az én első rózsaszínű álmomat...

...És így is lett... A beszámolómban ezután már mindig szerepelt Ő is... Lassankint megtudtam a kislánynak a nevét is. Elmondta, hogy melyik ruhájában tetszik neki legjobban... Felolvasta nekem első szerelmes verseit is... Tudtam, hogy mikor és hol szoktak találkozni... Tudtam mindent... És óvтам az én Laci fiam szerelmes boldogságát.

...De egyszercsak elhallgatott az én Laci fiam. ...Nem beszélt a szerelméről, pedig a beszámolók most is megtörténtek. Aggódtam: Mi történhetett? Miért némult el az én Laci fiam?...

Nem akartam erőszakkal berontani a lelke szentélyébe, ezért vártam. Hónapok múltak el. Nyugtalanított a dolog... Végre is (egy félév múlhatott el azóta, hogy elnémult) nyíltan megkérdeztem:

— No, Laci fiam! Mi van az X Y-nal? Már oly régen beszéltél róla...

...Szomorúan, fájón elmosolyodott és csak ezt mondta:

— Vége! A rózsaszínű felhőt elfújta az élet szele...

— No és fáj?!...

— Fáj... Nehéz elfelejteni...

— Laci, mondd: Tiszta maradtál?!...

— Igen, Atyám! ...
— Hogy néztél rá, míg boldog voltál?
— Mint a lovag a hölgyére ...
— Bánt-e a lelkiismeret, hogy nem voltál úr,
míg szeretett ...

— Nem ... Úr voltam a szerelemben is, mint
ahogyan Atyám kívánta azon a május estén, mikor
odaadtam ezt a nagy titkomat is ...

— Akkor az én fiam voltál ... Áldjon meg az
Isten, Laci! ... Elmúlt a rózsaszínű álom ... De légy
boldog, hogy krisztusian úri lelkű voltál első szerel-
medben is ... Férfikorodban is boldogan gondolhatsz
vissza erre a szép, rózsaszínű álmodra ...

... És elment ...

*

... Fiam! Te mikor fogod megmondani a lelki-
atyádnak, hogy megdobbant a te szíved is?! ...

... Ugye elmondod neki, mégha olyan nehéz
lesz is a megindulás, mint az én Laci fiamnak?! ...

... Én bízom tebenned is!

És a szüleid?! . . .

— És aztán a szüleid tudnak-e a Loli-ügyről? . . .

— A szüleim?! . . . — és majdnem pukkadozva elneveti magát. — A szüleim?! . . . Hát csak nem tesszik azt gondolni, hogy még a randevumra is elhívom édesapámat, hogy ő gardírozzon? . . .

— Azt tudom, hogy a randevura nem édesapádat hívod, de azt ismételten megkérdem: Tudnak-e a szüleid arról, hogy a Loli téged különösképen is érdekel? . . .

— Nem . . . És nem is akarom, hogy tudjanak róla . . .

— Csak ne ilyen szigorúan, barátom! . . . Aztán miért nem akarod, hogy tudjanak róla? . . .

— Miért nem?! . . . Csodálkozom, hogy éppen Atyám kérdi ezt tőlem . . . Azért nem, mert: — és felhúzza a zsilipet és ömlik a szó a szájából . . .

— Hiszen úgyis tetszik tudni . . . Édesapám jó ember . . . Szeret is engem . . . Szeretem én is, mert tudom, hogy mennyit dolgozik értünk, és mennyi mindenről lemond, hogy nekünk semmi se hiányozzék . . . Robotember. Érdekelhetik-e az ilyen szegény munkarobotost a fia szívügyei? . . . Nem, Atyám! Vagy kinevetne „gyerekes hóbortommal” együtt, vagy kölyöknek tartana, aki nem érti az apa nehéz gondjait, — és éretlenül csak szívügyeken törí a fejét . . . És én ennek a szegény, gondokban megöszült édesapának mondjam meg, hogy: Apuka, mit

szólsz hozzá? — Szeretem a Deák Lolit... Nem...
Sohase tudnám ezt megtenni...

— És édesanyád?...

— Ó, az édesanyám a világ legjobb édesanyja.
...Neki meg merném mondani, de neki meg *nem*
akarom megmondani...

— Nem értelek, fiam!...

— Nem akarom neki megmondani, mert anyuka
akkor mindjárt prédikációba kezd... Félt... Félt a
bizonyítványomat... Félt az iskolától és a tanároktól...
És prédikál... Jósággal, szeretettel, de örökké
predikál...

...Én pedig nem bírom a prédikációt... És ha
véletlenül megkérem, hogy ne féltsen, ne aggódjék,
akkor mindjárt könnybelábad a szeme és panaszosan
azt mondja, hogy már én se szeretem... És sír...
Sír keservesen...

...Én pedig ezt nem bírom... És ezért neki sem
mondom meg...

...És még egy dolog miatt nem mondom meg...
A szülők sokszor, sok dologban nem értenek egyet,
de abban édesapám is és édesanyám is egyet ért,
hogy: „Ennek a gyerekek (már mint nekem!) ki kell
verni a fejéből azt a lányos ostobaságot, mert szomorú
vége lesz ennek a dolognak az iskolában és a
bizonyítványban... Ezért szülői kötelességünk, hogy
vigyázzunk az ifiúrra.”... Így mondanák ki rám és
a szívügyemre az ítéletet...

És tudom: Kutatnának utánam, mint a detektívek...
Ha sétálni akarnék menni, félténének, hogy
a Lolival fogok találkozni, — és e találka miatt el-
marad a tanulás... És ha véletlenül (természetesen
csak „indispozíció vagy a tanár „pikkélése” miatt)
nem sikerülne a latin feleletem, és otthon egy ko-

moly, kövér szekundáról kellene beszámolnom, akkor, ha már nem is kapok mindent a régi kerékvágásba ütő atyai nyaklevest, de megindul a javító célzatú és szemrehányó prédikációsorozat ilyenén módon: Persze a Loli... Azok az örökös „fenzterlizések”... Persze, randevukon nem lehet latint tanulni... Mi lesz veled, te gyerek?... Micsoda szégyen lesz ez?!... Majd adok én neked szerelmes ábrándozásokat!...

... És édesapám ideges, édesanyám pedig sír... Ezeknek mondjam én meg, hogy nem tehetek róla, de nekem is megdobbant a szívem?!... Nem... Soha...

— Látod, fiam, ez a ti bajotok!... Ez a bizalmatlanság a szülővel szemben. Mintha igaza volna Du Gard-nak: Ha egy öreg és egy ifjú emberrel találkozom, akik egymás mellett mennek és nem tudják, mit beszéljenek egymással, akkor tudom, hogy ez a két ember: apa és fia...

... Miért kell ennek így lennie? Miért választja el rögtön ilyen nagy szakadék a szülőt és a gyereket, mihelyt a szív komoly problémáiról van szó?... A bizalmatlanság nem megoldás... Nem gondolsz-e arra, hogy ez a nagy titkolódzás a szüleid előtt talán jogosan azt a gyanút kelti bennük, hogy te tilos és veszélyes utakon jársz...

— De hiszen a lelkiatyám tudja, hogy nem járok tilos és veszélyes utakon még a Loli-ügyben sem...

— Igen, hála Istennek, a lelkiatyád tudja ezt, de én azt akarom, hogy tudják ezt a szüleid is!...

— Atyám, nem lehet... Nem merem... Nem értenek ők meg... De aztán el sem tudom képzelni, hogyan tudnám én ezt a titkomat megosztani a szüleimmel?!...

— Csak a „hogyan”-t nem tudod?! ... Ó, abban szívesen segíték ... Hallgass ide:

... A kisgyerek, ha valamit nagyon akar, vagy a szíve valami — szerinte — igen nagy titkát akarja megosztani, ravaszul kilesi azt a pillanatot, amikor anyukája a legjobb hangulatban van, és akkor aztán rajta: Olébe mászik, csókolgatja, hízeleg, dorombol mint a cica, és mikor már jól preparálta azt az aranyos édesanyai szívet, akkor kirukkol a nagy ágyúval ... És mondd, ellen tudna állni egy ilyen doromboló kisgyereknek az anyai szív? — Dehogyan állna ellen ... Az lesz, amit a lurkó akar, még akkor is, ha előbb a papát is meg kellene puhítani ...

... No és te nem tudnál tanulni ettől a kisgyerektől?! ... Te nem tudnál bízni az édesanyád jószágos szívében?! ...

Lesd ki te is a kedvező pillanatot, és mondd meg kedvesen, nagyfiús nyíltsággal az édesanyádnak: „Anyukám! Ugye nem nevetsz ki? Ugye rád bízhatom szívem legnagyobb titkát? Ugye nem ítélsz el? Kihez menjek, ha te nem értesz meg? ...” S ha ilyenkor jószágosan elmosolyodik, tedd a kezébe a szívedet: „Anyukám! Te tudd meg először: Nem vagyok már kisfiú ... Megdobbant a szívem ... Ismered a Deák Lolit? ... Tudod, anyukám ... Érdekel engem az a kislány ... Szeretem.” ... És nézz ekkor a szemébe ... Könnybelábadt? ... Ne félj ... Csak a megihatottságtól, mert neki adtad a szívedet ... Én hiszem, hogy megölel és megcsókol, mert bíztál a jószágos anyai szívében ...

... És ha eddig eljutottál, meséld el neki az egész történetedet. Tudjon ő mindent ... És ha úgy érzed, hogy már az édesanyád a leghűbb szövetségeseid ebben a rózsaszínű ügyben, akkor kérd meg, hogy

referálja — alkalmas pillanatban — apukádnak is a te Loli-ügyedet... Ezen kissé csodálkozni fog, de mégis csak ezt mondja:

— Na jól van, te kis huncut... Majd megpróbálok...

... És ha már anyukád vette a kezébe az ügyet, jó lesz itt minden... Neked csak arra kell törekedned, hogy valahogyan összehozd a Lolit az édesanyáddal, hogy megismerje... A többit csak bízd az édesanyádra... Jó politikus ő. Majd elintézi a ti dolgotokat...

... Egyszer csak majd azt hallod meglepődve az édesapádtól:

— No gyerek, hát aztán mi is van azzal a Loli-üggyel?!... és mosolyog, de most jóságosan...

... Aztán egyszer meglepődve hallod, hogy az egyik családi tanácson azt indítványozza édesanyád, hogy már illenék meglátogatni Deákékat...

... Egyszer pedig, a legnagyobb meglepetésedre, otthon, nálatok találod a Lolit, amint oly bizalmasan beszélget az édesanyáddal, mintha a lánya volna, — téged pedig huncutkásan mintha észre sem akarna venni... S utána tudod csak meg, hogy a nővéred hívta meg...

... De nem baj... Ne félj... Az édesanyád a szövetségese... De legyen a bizalmasod is... Az ő szívébe elrejtethsz mindent. És ha az ő szívébe teszed titkaidat, ... ha ő tud arról, hogy mennyire vagy a kislánnyal, ... ha ő meg van győződve, hogy az első szerelmed boldogságában is krisztusian úri lelkű vagy, akkor ne félj... Nem jönnek a prédikációk... Nem kutatnak utánad... Nem zárnak el a könyveid mellé a szobában... Nem korhol az édesapád, mert tudják, hogy nincsenek titkos utaid...

És tudják azt is, hogy a te első szerelmedben nem történik más, mint ami annyi életben ismétlődik: A virágnak megtiltani nem lehet... És hogy az Isten terveit nem megakadályozni, hanem szolgálniuk kell nekik is...

— Fiam, szebb lesz a te első szerelmed is, ha az édesanyád lesz a szövetségese, és a szüleid a bizalmasaid...

Az első szerelmes levél

Máriacellben voltunk sítáborban.

Közeledett a Szilveszter-este... Az egyik nap, mikor már javában pihentük az egész napi síelést, szerényen belép a szobámba az egyik nagyfiam... A legügyesebb, a legjobb síelő az egész táborban, de most olyan szánalmas formája van, hogy önkénytelenül elmosolyodtam:

— Mi van veled?! Olyan vagy, mintha valami szörnyű büntetéstől félnél...

— Tetszik tudni, hiszen elég szörnyű büntetés az rám nézve, hogy újévre levelet kell írnom a Piri-nek...

— Ugyan ne színészkedj... Miért olyan szörnyű dolog az?!... Vagy talán annyira elfáradtál a síelésben, hogy még ezt a négy betűt: Buék — sem tudod leírni?!...

— De éppen azért szörnyű dolog, mert én nemcsak azt akarom írni, hogy Buék... Hiszen úgyis tetszik tudni... A Piri érdekel engem... Neki *többet is* szeretnék írni... Olyan levelet, melyből kiérezze, hogy ha száz kilométerek választanak is el Tőle, a szívem azért Pest felé dobog... Csak az a baj, hogy én még sohasem írtam *szerelmes levelet*... Atyám, segítsen... Nem akarok éretlenkedő zöldségeket írni... És nem akarom megsérteni Pirit sem... De azt szeretném, ha a levelemben benne érezné a szívem dobogását...

De minek folytassam tovább. A szürke valóság ez: Ketten írtuk meg Pirinek a levelet.

*

Tudom, fiam, hogy te nálam nélkül is írsz a Pirinek, Évinek vagy nem tudom kinek. . . Nem is receptet akarok most adni neked arra nézve, hogy mit írj a szerelmes leveledben, hanem egy-két dologra szeretném felhívni a figyelmedet ezekkel a szerelmes levelekkel kapcsolatban.

Tehát:

1. Először is nem átkoznak ki az Egyházból, ha arra „vetemednél”, hogy ilyen szerelmes levelet írj. . . Erre nincs is jogom, de ha hallgatsz fám, akkor nem is lesz szükség erre soha. Sőt: Nem is tiltom meg, mert úgyis tudom, hogy eljön a te számodra is az az idő, amikor hiába tiltanám meg, hogy ilyen rózsaszínű tartalmú levelet írj, mert ez is csak olyan tünete és velejárója az első szívlángolásoknak, mint a többi tipikus jelenség. Olyan ellen pedig, ami önmagában még nem bűn, és ami ellen úgyis hiába küzdenék, nem pazarolok feleslegesen puskaport.

Tehát: Nem tiltom meg, hogy írj annak a kislánynak, aki megdobogtatta a szívedet. . . És nem is tartalak rossznak csak azért, mert ilyen leveleket már írtál és még írni is fogsz.

De:

2. Arra viszont kérlek, hogy ha ilyen levelet írsz, legyenek ezek a levelek *férfiisan ízlésesek*, és ne keresd a holdvilágosan érzélgős nyafogás férfiatlan ízléstelenségeit. Nincs csúnyább, mint mikor egy egészséges lelkű nagyfiú a beteges érzélgősség kifejezéseire menekül, hogy leírhatta érzelmeit. Légy te a leveleidben kedves, közvetlen, keresetlen. A

hangzatos frázisokról úgyse hiszi el egy kislány se, hogy azok szíved igazi érzelmeit tolmácsolják...

Azonban necsak arra törekedj, hogy ezek a leveleid férfiasan ízlésesek legyenek, hanem arra is, hogy *bűntelenek* és egy krisztusian úri lelkű nagyfiú lelkének tükörképei legyenek. A bűn semmi formában se lopódzzék közel a te Isten-akarta szerelmedhez...

Ha már egyszer írsz, írd azt — és csakis azt, amit a szíved diktál, — és úgy, ahogy azt a szíved diktálja. Mert ha tele van a szíved, akkor úgyis kicsordul magától, és nem kell rágnod a tollad végét... Ha pedig csak játék a szívügyed, és ezért csak úgy kellene kipréselni magadból azt, amit írni akarsz, akkor hiába veszel elő nyomtatásban megjelent „szerelmi levelezőt”, és hiába írod ki onnét a legszebbnek gondolt üres frázisokat, a kislány kiérzi belőle, hogy nem a te szíved ritmusát tolmácsolja a levél, csak „csengő érc és pengő cimbalom”, de nincs szíve az írásnak, mert nincs benne szeretet és őszinteség.

Tehát ha írsz, írd úgy, hogy ki ne nevéssen — mégpedig jogosan — az a kislány azért, hogy még leveledben is hamis tollakkal akarsz ékeskedni...

3. És még valamit:

Egy krisztusi lelkű nagydiák sohase ír olyan levelet, melyet ne merne megmutatni az édesanyjának — és a Szűzanyának...

Mindíg sajnálom azokat a nagyfiúkat, akiknek rejtegetniök kell a szerelmes leveleiket... Jó, nem azt akarom ezzel mondani, hogy minden leveledet cenzúráztasd át édesanyáddal... Ezt úgyis hiába kívánnám tőled... De azt igenis megkívánhatom tőled, hogy ne írd olyan levelet, amely nem bírja el a Szűzanya tekintetét... Mert ha ilyent akarnál írni,

akkor szeretném kiütni a tollat a kezedből és nyíltan megmondanám: Tedd le a tollat, mert még éretlen vagy arra, hogy az Isten nagy terve bontogassa bened szárnyait...

4. De nemcsak írsz szerelmes levelet, hanem bizonyára kapsz is...

Ó, azok a színes, illatos levelek!... Hány bújik meg belőlük ott a névjegytárcádban... a szíved fölött?!... Hányszor előveszed... Hányszor — újra meg újra — elolvasod... És ó, hány csókot lehelsz naponta azokra az illatos levelekre, melyeket te túlságosan is szerencséseknek tartasz azért, mert az Ő kezei érintették ezeket a leveleket...

Fiam! Becsüld meg ezeket a finom, illatos kis leveleket! Tedd el... De ne csinálj *totemkultuszt* ezekből a levelekből... Ne csodás amulettként hordozd őket a szíved felett... Mert nem férfias ez... Mert nem is amulettek ezek, hanem csak egy kislány kedves csacsogásai, melyeket meghallgathatsz, melyeket újra elolvashatsz, de pogányos istenkultuszt csinálni egy illatos levélkéből, gyerekes dolog.

De még gyerekesebb dolog, ha csak azért, hogy mások előtt eldicsekedj sikereiddel, kiszolgáltatód az Ő leveleit a hasonlóan éretlen társaidnak... Ó, ha látná az a kislány, hogy kiknek a kezébe jut az ő igazán csak neked szánt levele!... Ó, ha hallaná azokat a durva röhögéseket, melyek felharsannak, mikor egy-egy (csak a te szívednek szánt) mondatot felolvasnak hangosan...

Mondd, fiam, mivel érdemelte meg az a kislány, hogy ilyen durvalelkű fiúk röhögjenek az ő szívéreim?... Nem érzed, hogy az úri lelkű embert kötelezi a diszkrécio, a levéltitok megtartása?... Nem sajnálsz azt, hogy kiszolgáltattad azt a kislányt olya-

noknak, akik nem méltók arra sem, hogy csak rájuk is nézzenek?! . . . Ne tedd ezt, fiam! Túlságosan lovgiatlan — és közönséges eljárás volna, és nagy meglepetés nekem, mert én téged másképp ismertelek . . .

Mert:

Aki nem tud 100 %-os úr lenni a szerelmes levelezésében, az még kölyök . . . Az tegye le a tollat, és ne írjon . . . Az pedig, aki nem tud úri módon bánni egy kislány leveleivel, az megérdemli, hogy soha senki ne küldje el neki levélben a szívét . . .

Naplók — vallomások

Nem mindenkit áld meg az Isten azzal, hogy — mint mondani szokták — jó svádája legyen. Pedig ez az adomány manapság igen sokat jelent, még a szerelemben is. Egy „effetás” nagyfiú könnyebben boldogul a lányok körül, mert beszél „inperterrite”. Udvarol, hódít, bókol, szépeket mond, kedves, — és győz. Míg egy másik, kinek nem adatott meg ez a nyelvfelvágás, szomorkodva panaszolja fel sorsát, és fáj neki, hogy másnak minden sikerül, neki pedig még az se, hogy szépen, kedvesen el tudná mondani a kislánynak, hogy mit érez a szívében.

Nem egy képzelt nagyfiúról beszélek...

Jó gyerek volt. Csinos, férfias megjelenésű. A lányok „jóképűnek” mondták... Tehetséges és úri lelkű... Csak a lányok körül nem tudott könnyen forgolódni... Elfogódott volt... Talán a férfiassága miatt vetette meg, hogy lánytársaságban fecsegye azt a sok hiábavalóságot, amivel hasonlókorú társai hódítottak... Vagy talán túlzottan szerény volt?! Lehet ez is, de valószínűbb az, hogy csak a nyelve nem volt felvágva ahhoz, hogy érvényesüljön a leányok között... Pedig a szíve jósággal és kedves finomsággal volt tele... De mivel ezt nem tudta kimutatni, a lányok, akik a szívet nem igen szokták nézni, mogorvának, bumfordinak tartották... Még az is, akit pedig nagyfiúsan, de első lángolásával szeretett...

Fájt ez ennek a becsületes, jólelkű fiúnak... Azt még elviselte volna, hogy a többi leányok így bánnak vele, de fájt neki, hogy annak az egy Kis-lánynak sem tudja a szívét feltárni igazán, aki nem akar úgy bánni vele, mint a többi leány, mert belelátott egy kicsit a szívébe.

Mennyit kínlódott, hogy ezt a gyerekes elfogódottságot legyőzzel... Hányszor eltervezte, hogy mit fog neki mondani, és a vége mindig az lett, hogy ügyetlen, szörnyű ügyetlen lett a döntő pillanatban...

Ez elkeserítette...

De egyszer, mikor éppen ilyen szívkitáráásra készülődött, papírt vett elő, és írni kezdett... Ömlött a betű a tollából... Oldalakat írt tele... Megállni is alig tudott... És mikor az első lélekzetvételben elolvasta azt, amit eddig írt, elmosolyodott:

— No lám! Megoldódott a keleti kérdés... Napló... Persze hogy naplót fogok írni, — és azt fogom neki átadni vallomásként...

És elkezdődött a naplóírás... Itt feloldódott a

nyelve... Kitárta a szívét... Vágyak feszültek a sorokban... Hűségét, odaadását odaarakta a kislány lába elé... Szívkitáró vallomások bújtak meg a lapok között... És boldog volt a fiú, mert itt el tudta mondani mindazt, amire elnémult volna a szája a kislány előtt...

Csak az átadás okozott még gondot. De aztán egyszer az is megtörtént... Ó, és hogy várta vissza a naplóját!... Hányszor kérdezte magától: Tetszett-e Neki?!... Ir-e bele valamit?!...

Aztán ez is megtörtént... Visszakapta a naplót... Persze hogy írt bele a kislány is... Sőt ő ajánlotta, hogy vándoroljon a napló a fiú és a leány között, és naplónak mondják el azt, amit nehéz lenne élőszóval elmondani... És vándorolt a napló... És vándoroltak a vallomások... Egészen addig vándoroltak, míg be nem tellett a napló... És mikor tele írtak egy kötetet, a fiú elvitte a lelkiatyjához, és megkérte, hogy őrizze meg addig, míg a naplóíró kislány a felesége lesz... Akkor majd el fogja kérni, és újra elolvassák az egészet, hogy újra élvezzék első szívflángolásuk boldogító napsütését...

... És én eltettem az első kötetet és a többit is.

— Fiam! Irsz-e te is ilyen naplót?... Tudom, hogy sok nagydiák ír... De azt is tudom, hogy nem minden naplóíró nagydiák érett már arra, hogy rózsaszínű álmainak történetét naplóban örökítse meg. Mert ahhoz, hogy valaki első szerelmének a naplóját megírhasssa, ahhoz férfias komolyság kell. Mert hamis csengésű frázisokkal, kitalált eseményekkel teleírni egy naplót — gyerekeség. Eldicsekedni mások előtt a szívügyeimmel — férfiatlanság... Tudatosan előfelejtani, hitvány indiszkrécio...

— Fiam! Mégegyszer kérdem: Irsz te is ilyen naplót?! . . .

Ha igen, akkor fogadd meg a tanácsomat:

Vigyázz a naplódra!

Ne hurcold magaddal az iskolába. Sőt még ott-hon is úgy rejtse el, hogy még a testvéreid se találjanak rá. Az édesanyád megtalálja majd úgyis. De attól te ne féltse. Legalább így tudja meg azt, amit te úgyse mernél neki megmondani, hogy t. i. megmozdult a te szíved is. Ő majd szépen visszateszi a helyére, és nem szól, mert azt hiszi, hogy te nem tudod, hogy a naplód második leghűbb olvasója az — édesanyád.

Vigyázz a naplódra, hiszen a legbizalmasabb szívügyeid vannak benne. Ha pedig azok vannak benne, akkor azokat úgy kellene kezelned, mint a legbensőbb lelki dolgaiddat kell kezelned. Nekünk katolikusoknak nagy gyakorlatunk lehet ebben. Tudom, hogy te se szoktad másnak elbeszélni gyerekesen, hogy miről beszéltél a szentgyónásban a lelkiatyáddal . . . Az a gyóntatószék és a lelkiatyám ügye, — tehát ízléstelen mások előtt beszélni róla . . . Én a te helyedben a naplót is úgy kezelném, mint a gyónásomat, melyhez senkinek semmi köze a lelkiatyámon kívül — és azon kívül, aki számára íródott.

Dehát — azt kérdezhetnéd — miért hangsúlyozom én annyira, hogy vigyázz a naplódra?

Miért? — Azért, mert ismertem olyan nagyfiúkat, akik ezeket a vallomásnaplókat átolvasásra odaadták barátaiknak, vagy azért, mert nagyon bíztak bennük, vagy pedig azért, mert kölyök módon el akartak dicsekedni hódításaikkal.

— Fiam! *Te sohase add át átolvasásra a naplód!* Tudom, hogy túlzottnak tartod ezt a kéré-

semet. Pedig igazam van, mert a legjobb barátod is visszaélhet a bizalmaddal abban a pillanatban, mikor gyerekesen összevesz veled, és az utaitok szétválnak . . . És ha ez bekövetkezik, hogyan védheted meg annak az ártatlan kislánynak a jóhírnevét, aki csak neked írta vallomásait a naplódba, de nem a naplóddal visszaélő nyilvánosságnak . . . Vagy: Hogyan éreznéd magadat, ha egy ilyen bizalmaddal visszaélő „barátod” pellengérre állítaná a te legszentebb érzelmeidet, és azzal akarna téged heccelni, hogy más fiúk előtt felolvassná, kiforgatná a te vallomásaidat rejtő naplódat? . . . Szükséged van arra, hogy ez a napló-ügy a kislány szüleinek a fülébe is eljusson? . . . Hogyan fogsz védekezni, ha majd a kislány becsületét tőled vagy esetleg szüleidtől kéri számon?! . . .

Nem bánom: Irj csak szerelmi naplót, de azt szeretném, hogy arról senki se tudjon, csak a lelkiatyád, mert az hűségesen tud hallgatni még akkor is, ha majd úgy jársz, mint egy régi diákom:

Naplót írt ő is. A szíve és színes első szerelmének a története volt a naplóban. Diák korában hoztam hozta a naplókat azzal a kéréssel, hogy őrizzem meg az esküvőig, mert akkor ajándékként akarja átadni egykori szerelmének.

Őriztem is éveken át. Az én nagyfiamból férfi lett. Megnősült. Természetesen nem az lett a felesége, akihez a naplóvallomásokat írta. Mikor esküvő után felkeresett, vissza akartam adni neki a naplóköteteket, hogy megmutathassa a feleségének . . . De az én egykori szerelmes fiam megrémülve rám nézett és ezt mondta:

— Nem, Atyám! Ne adja vissza a naplóimat . . . Égesse el őket . . . Engem boldoggá tett akkor, mert

gyerek voltam. — A feleségem most félreértene, — és megzavarná napsugaras boldogságunkat...

... Én elmosolyodtam... Megértően veregettem meg a vállát: Bízzál bennem! — mondtam, és elégettem az első diákszerелем vallomásos szívkitárásait.

Mi van a levéltárcádban?

Csodálatosan tarkabarka összevisszaságok bújnak meg egy gyerek zsebében. Egész kirakodóvásárt lehetne rendezni egy gyerekzseb tartalmából. Kés és radirgumi, gomb és apró szög, madzag és bélyeg, csiga és színes üveggolyók, ceruzavég és patronhüvely, kiflivég és számológécédula oly művészi rendetlenségben sorakoznak egymás mellé, hogy a felnőtt csak mosolyogni vagy bosszankodni tud rajta.

De csak a felnőtt csodálkozik és bosszankodik a sok limlomon. A gyerek nem. A gyerek minden darabról tudja, miért van nála, — és számontartja. A felnőtt értelmetlenül áll a kirakodóvásár anyaga előtt. A gyerekben mindenegy kis színes üvegdarabhoz, minden patronhüvelyhez élmények, végigjátszott életdarab emlékei fűződnek. A felnőtt kegyetlenül ráparancsol a gyerekre, hogy ürítse ki a zsebét, és szabaduljon meg a „bacillus-telep”-től, a gyerek sír keservesen, mert valahogy úgy érzi, hogy a felnőttek kegyetlenek akkor, mikor ilyen parancsokkal megfosztják őt gyerekélete egy-egy színes emléket rejtő darabjától...

A gyerekzseb tarkasága érthetetlen ostobaság a rideg, gyerekéveiről már megfélemedezett felnőtt számára, de nyitott könyv azok számára, akik a gyerekzseb rejtelsei mögött meglátják a gyereklélek emlék- és élménydarabjait...

Ha tarka-barka a gyerekzseb tartalma, nem

kevésbé érthetetlenül összevissza hányt limlom a nagyfiú levéltárcájának a tartalma is. De ezen levéltárca előtt is csak az áll értetlenül, esetleg gúnyos mosollyal, aki még nem látta meg, hogy egy nagyfiú levéltárcájának összevisszasága mögött is egész történetek húzódnak meg, melyek alakították és alakítják is annak a nagyfiúnak a lelkét.

Én nem tudok gúnyosan mosolyogni egy nagyfiú levéltárcájának „kincsei” felett. Tudod-e, miért nem?! ...

Ezért:

— Józsil Megbízol bennem? — Add ide egy pillanatra a levéltárcádat! ...

— Ne, ne tessék kérni ...

— Bocsánat, nem akarok betörni a titkaid közé ... De azt hittem, hogy nincsenek a te levéltárcádnak oly nagy titkai ...

— Nincsenek, Atyám, nagy titkaim ... De félek attól, hogy a felnőttek belenézzenek a levéltárcámba, mert ők csak gúnyosan ledorongolni, vagy fölényesen leszidni tudnak azért, amit abban látnak ...

— Hát engem is ilyen felnőttek tartasz, Józsi?!

— Nem, Atyám, — és máris nyújtja a levéltárcát, — de ne tessék kinevetni! ...

... Kezembe veszem. Szép rendes. Látszik, hogy a gazdája is gondosan szereti. Jó tömött. Sok minden van benne.

— Mi ez, Józsi?! — kérdem, mikor elsőnek egy számla kerül a kezembe. (Egy virágszalonnak számlája.)

— Virágszámla — mondja nyíltan ...

— Hogy kerül ez hozzád?!

— Nevenapja volt az Irénkének, és én virágot vittem neki ... Elég drága volt ...

— De remélem, a te megspórolt pénzedből vetted?!

— Igen... De miért tetszik ezt kérdezni?

— Azért, mert akartam tudni, hogy te úri módon gavalléroskodol-e?...

— Miért?! Nem értem!...

— Azért, mert úri gavallérnak tartanád-e azt a nagyfiút, aki szép rózsacsokrot visz a kislány születésnapjára, de a számlát szülei eladott könyvtár-könyveinek árából vagy abból fizetné ki, amit különféle lehetetlen iskolai díjak címén pum-polt ki a szüleitől?... Mert lopott vagy kihazudott pénzből gavalléroskodni nem úri dolog...

— De remélem, Atyám, ezt nem tételezi fel rólam?

— Nem, Józsi, mert még nem adtál rá okot... De: Hát ez mi?!...

— Két mozijegy... Nekem és Neki... Megbeszéltük... Ne tessék félni, jó darab...

— Nem attól félek én, hogy rossz darabba mentek... Hanem, nézd, kisvárosban élünk... Itt mindenki ismer benneteket... Szájukra vesznek az emberek... Talán ki is mosolyognak... És a megjegyzések eljuthatnak a tanári kar fülébe, — és ők esetleg csak a rideg szabályokat nézik, és nem a szívedet... Akkor pedig tudod, mi következik...

— Milyen jó egy nagyvárosi fiúnak!... sóhajtott fel...

— Miért, fiam?!

— A nagyváros nem törődik azzal, hogy ki kivel megy a moziba...

— De azzal se, hogy egy nagyfiú lelke hol csúszik félre... És ebben a kis, finom levélben mi van?

— A randevu ideje és helye...

— Józsi, nézz a szemembe, és mondd, fiam: Tud erről az édesanyád?

— A legújabbról még nem tud... De azt tudja, hogy szoktam Irénkével találkozni... Utólag mégis csak meg szoktam mondani neki, mert tudja Atyám is, hogy az én jó édesanyám megért engem, sőt a legjobb szövetségesem a leányok körül...

— És nem aggódik édesanyád, ha sokáig elmaradsz?!

— Nem, mert nem szoktam sokáig elmaradni... Egyébként én magam se tenném ki Irénkét annak, hogy bárki is megjegyzéseket tegyen ránk... És különben is Irénke nem is maradna ki későig... Szolid kislány, — és az ő szülei sem túrnék...

— Hát ezek mik?...

— Fényképek... Az Irénkéről...

...Átnézem a csomó fényképet... Irénke nevet... Irénke virágok között... Irénke haragszik... Irénke kacérul kacsint... Irénke itt... Irénke ott... Irénke minden pozitúrában...

— Józsi, ugye nem szoktál fényképkiallítást rendezni a barátaid előtt?!

— Atyám, sokkal jobban szeretem Irénkét, semhogy kitegyem annak, hogy éretlen nagyfiúk ízléstelen megjegyzéseket tegyenek Rá... Én nem tartozom azok közé a nagyfiús Hány Jánosok közé, akik fényképekkel illusztrálják és bizonyítják, hogy nem háriáda az, amivel eldicsekszenek... Nálam hordom a fényképeket... Néha-néha meg-nézem őket... És egy tekintet rájuk sokszor erőt ad és megóv sok mindentől... Egyébként nem szoktam kirakodóvásárt rendezni belőlük.

— Ezekből se?... Ugye ezek az Ő levelei?!

— Igen...

— És nem félted őket?! Tudod-e, hogy sokszor az irigyek és az éretlen kíváncsiak sok kellemetlenséget okozhatnak neked is, meg az Irénkének is, ha kezükbe kerülnek ezek a levelek?!

— De nem kerülnek ám a kezükbe, mert én nem szolgáltatom ki nekik ezeket a leveleket, hanem elrejttem őket előlük...

— És biztos vagy abban, hogy ezek a levelek nem jutnak avatatlan kezekbe?... Gondoltál te már erre: Ugye tornaóra előtt levetkőztök?... És mindig akad néhány tornamentes... Tudom, hogy szigorúan tiltva van... De a rosszakarát és az irigy kíváncsiság előtt nem számít még a legszigorúbb tilalom se, — egyszercsak majd azt veszed észre, hogy hol itt, hol ott hallasz suttogni valamit magad körül, amit csak a te leveleidből tudhatnak... És akkor már késő...

— Erre igazán nem gondoltam, Atyám!

— De ebből azt is látom, hogy még európai állapotok vannak ebből a tekintetből az iskolákban. De azért nem árt egy kis óvatosság... Neked is, Irénkének is érdeke, hogy ezek az igazán bizalmas levelek sohase kerüljenek avatatlan kézbe...

... Aztán kutattam még a levéltárcában. Bélyegkek kerültek elő... Fürdőbérlet... Kivágott sportképek... Matematikai képletek... És egy szép Szűzanya-kép...

Visszaadtam a levéltárcát... Szelíden elmosolyodott az én Józsi fiam:

— No, Atyám, meg van elégedve velem?!

— Meg... És addig mindig becsülni foglak, míg

nem lesz olyasmi a levéltárcádban, amit nem mernél megmutatni az édesanyádnak...

— És a lelkiatyámnak is — ugye?!... — És huncutul, de jóságosan és bizalommal mosolygott...

Hallgass a szerelmedről!

Kiránduláson volt a VIII. osztály...

Kitűnő hangulat... Mintha eltűnnék az iskola félelmes fegyelmező ereje, — és a tanárral szemben mindig kötelező „*dreis Schritt vom Leib — und Seele*” elv is... Hancúroznak, mintha ismét kis gyerekek volnának... Nevetnek nagyokat, — szívből... Tréfásan szekálják egymást, de senki sem sértődik meg.

De...

Egyre gyakrabban hallom: Lala! Mi van az Őzikével?... Mikor voltatok utoljára a babakorzón?!...

Hangosan felharsan a nevetés... Csak az én Lajcsi fiam nevetése nem őszintén szívből-jövő... Kényszeredetten mosolyogva oda is szól:

— Ugyan, ne zöldüljetek!...

De a fiúk észrevették, hogy már ugrik, ezért aztán innét is, onnét is röpködnek a szó-petárdák:

— Mi van az ovodával?!... Megszelídült már az Őzike?!... Igaz-e, hogy a legutóbbi zsúron...? ...Hiába, nem vagy legény, Berci...!...

És zuhog a csipkedő megjegyzésföregteg. A Lala pedig megpróbálja elállítani a vihart, de mikor látja, hogy úgys hiába védekezik, kényszeredetten mosolyog.

Megsajnálom. Csendet intek, és tréfára fogva a

dolgot, mintha semmit se tudnék, megkérdezem, miről van szó...

A fiúk egy pillanatra megtorpannak, de egy huncutkás szemű fiam csakhamar elkezdí:

— Úgyis tudja, osztályfőnök úr... A Lala fülig szerelmes az Őzikébe...

... És megindul a szólavina... Csakhamar megtudom a sok tréfa és nevetés között Lala szerelmének egész történetét... Persze, színezik, hogy ug-rassák Lalát... Szegény gyerek nagy kínban van... Mosolyog ő is, de úgy érzi, mintha a lelkéről tépnék le a szentély függönyeit... Fáj neki, hogy legszen-tebb titkait és érzéseit ilyen kiméletlenül a nyelvükre veszik... De nem lehet megállítani a lavinát...

Mikor a Lala egyre jobban elszomorodó szemét észreveszem, engem is bánt a lelkiismeret, hogy én indítottam meg a lavinát...

Oda is szólok a lehangosabbnak:

— Te Gyuri, ne bántsátok már azt a szegény gyereket!...

— Bántani?! Osztályfőnök úr, nem bántjuk... Nincs joga megbántódni, hisz ő maga dicsekedett el az Őzike-üggyel... Tőle tudjuk mindazt, amit most itt hallott az osztályfőnök úr...

... És újra megkezdődött a csipkelődés...

... És ki tudja, mi lett volna a vége, ha felelő-ségem tudatában a sípomba nem fújok, és ki nem adom a parancsot:

— A két csapat feláll a futballhoz! A bíró: a Berkenyész!...

... A meccs aztán elfelejtette az Őzike-ügyet a játékosokkal is és a többi „dukkerré” átalakult osztálytárssal is. Lala hálás szemmel köszönte meg, hogy megmentettem...

...Már javában folyt a mérkőzés... Az egyik „meleg helyzetnél” odasomfordáltam Lala mellé, és csendesen ezt mondtam neki:

— Szeretnék beszélni veled, Lala... Holnap estefelé keress fel engem!...

— Igenis, Atyám... Ott leszek...

...És valóban eljött.

...Ott ül velem szemben az íróasztalomnál. Megmondom neki, hogy megsajnáltam tegnap, mikor a fiúk oly kíméletlenül tréfáltak a szívügyeivel... De mivel egy dolgot tegnap sem akartam elhinni, most nyíltan neki szegeztem a kérdést:

— Lala, igaz az, hogy te magad mondtad el a fiúknak az egész Ózike-ügyet?!...

— Igen, Atyám... Én mondtam el... Bíztam bennük... Boldog voltam, — és nekem is jól esett, ha mással is megoszthattam a boldogságot adó titkomat...

— Tehát igazuk volt a fiúknak?!...

— Igen... De nem gondoltam, hogy visszaélnék a bizalommal...

— Látod, fiam, ez a te bajod... Te becsületes, jó fiú vagy... Bízol vakon másban... És mivel azt gondolod, hogy más is olyan becsületes, mint te, megosztod velük szíved legnagyobb titkát is...

Dehát érdemes volt?!...

Én a te helyedben sohase beszélnék boldogító titkomról a gyerekek előtt, mert a gyerek csak gyerek, még ha a szívedet adod is át neki. — És mivel gyerek, a legszentebb titokból is játékot csinál, hogy magát és másokat is szórakoztasson... Azzal persze nem törődik, hogy ez a kegyetlen játék szívedet fájdtja meg...

— Bíztam a diszkréciójukban, Atyám!

— A gyerek még nem érti a diszkréció kötelességét és súlyát, mert még gyerek... Sőt: Annyira gyerek (még ha VIII-os is), hogy könnyen feltámad benne az irigység, és csakazértis nyelvére vesz téged, hogy feldúlhassa boldogságodat. Igaz, hogy ehhez már gonoszság is kell, de ettől se riad vissza, hogy irigységében bosszút állhasson rajtad... Hogy vagy te egyébként azzal a fiúval, aki tegnap a leghangosabban kezdte emlegetni az Özike-ügyet?!...

— Jól, Atyám!... Bár — mintha mostmár nekem is úgy tünnék fel, hogy nem olyan igazi jó barátom, mint amilyennek akkor gondoltam, mikor megosztottam vele a titkomat...

— Látod, fiam! Én is figyeltem tegnap azt a hangoskodót... Mily gyönyörrel élcelődött az „ovodáról” és a „babakorzóról”!... Nem vetted észre, hogy örült, mikor a többieknek is megjött a hangja, és vele együtt kórusban húztak téged?... Lehet, hogy a többiek csak a tréfán mulattak, de az élvezett irigységében, mert pellengérre állíthatta a szerelmedet... Mondd: Érdemes volt megbízni benne?!...

— Én nem gondoltam erre...

— Hisz ez a baj, hogy ti sok mindenre nem gondoltok... Például te arra se gondoltál, hogy milyen *gyerekes* dolog eldicsekedni más fiúk előtt a legbensőbb szívügyeddel. A férfi nem dicsekszik el férfiszerelmével, mert becsüli a kislányt, annyira, hogy nem engedi, hogy férfiatlan dicsekvése miatt szájukra vegyék az emberek azt, akit ő Isten oltárához akar vezetni... Te pedig gyerekes boldogságodban eldicsekedtél a barátaidnak... Persze, arra nem gondoltál, hogy ők arra használják fel gyerekes dicsekvésedet, hogy azt kiáltsák vissza neked: Miért

ne húzzuk egy kicsit, hiszen nem hazudunk, mert ő maga dicsekedett el ezekkel nekünk...

— Fájts is ez, Atyám!... De mit csináljak? A megtörténtet már nem lehet meg nem történné tenni?...

— Abban igazad van, hogy nem lehet visszaszívni, amit könnyelműen szétszórtál a még gyerekes barátaid között... De egy dolgot megjegyezhetsz a jövő számára. Gárdonyi az Isten rabjaiban azt mondja (János szerelmével kapcsolatban): Azért teremtette az Isten a szívet belül, hogy senki se lássa...

...Hallgass te is a szerelmedről! Ha igazán szereted azt a kislányt, akkor kíméld meg attól, hogy éretlen gyerekek a szájukra vegyék és ízetlenkedjenek vele, csak azért, mert te gyerekesen eldicsekedtél, felelőtlenül beszéltél előttük a te nagyfiús szíved boldogságáról... A kislányt kíméled, a szerelmedet véded, ha tudsz hallgatni a szíved megdobbanásáról... De önmagadnak ártasz, és a kislányt teszed ki az irigyek és a komolytalanok gúnykacájának, ha nem tartod meg férfiasan a szabályt: Azért teremtette az Isten a szívet belülről, hogy senki se lássa...

— Senki?! Atyám! Igazán senki?!

— Senki olyan, aki visszaél a bizalmaddal...

— Dehát ki nem él vissza?!

— A lelkiatyád — és a szüleid...

A szerelem „betegei”

Ezen is keresztül estél már, vagy ha még nem, akkor valószínű, hogy te is át fogsz esni rajta.

Amint a kamaszkornak is megvannak a maga tipikus betegségei, az első komolyabb szerelem is magával sodor bizonyos — inkább lelki — „betegségeket”.

Most e betegség *tüneteit* tárom fel előtted, hogy ráismerj és változtass rajta, ha majd rád is rád tör ez a betegség.

— Mi van veled? — szólítottam meg egy nagyfiamat... Olyan sovány vagy, mint az agár. A bordáid kilátszanak... A szemed fénylik, mintha szenvedélyek tüze égne benne. Az egész lényed egy ideges nyugtalanság... Mi van veled?!...

— Sokat sportolok — hiszen tetszik tudni... No meg aztán sok a munka is...

— Jó... Tudom, hogy van egy VII-esnek dolga, de valahogyan nem tetszik nekem ez a dolog... Máskor is sportoltál és tanultál is becsületesen, de azért nem voltál ilyen szánandó állapotban... Mintha sós levest sem ennél... Sokszor fáradt vagy... Elszórakozol... Nem megy a munka... Csak a szemed tüzel, mintha valami belső tűz visszfényét szórná sokszor...

— Szóval észrevette Atyám is?!... Lássa, sokszor láttam én már ezt magam is a tükörben...

Megijedtem... Édesanyám aggódva érdeklődött már az állapotom után... Félt... Orvoshoz cipelnék... De azok konokul megállapítják: Kutyabaja sincs... És az édesanyám mégis nyugtalan... Oh, hányszor kérdi aggódva: Mi bajod van, fiam?! Csak akkor nyugszik meg egy kissé, mikor helyettem édesapám felel: „Ugyan, ne aggódj! Szerelmes a fiatalúr egy kicsit, — és ez az egész!”

...Elmosolyodom, és csak ennyit mondok:

— Lehet, hogy édesapádnak van igaza...

A másíknál úgy mutatkoznak e „betegség” tünetei, hogy a holdvilágos esték hóbortos ábrándozójává lesz a szerelmes nagyfiú.

Felelevenednek benne irodalmi tanulmányai: Szeretne Júliája ablakánál modern Romeó lenni... Ó, hányszor megy el ilyen holdvilágos este Júliája kivilágított ablaka alá... És ha lehetne, szeretné kezébe venni a szívét, és e szívhúrokon kipengetni: Szeretlek... Szeretlek, nagyon... És milyen boldog, ha a függönyön megjelenik egy árnyék... Igen. Ez Ő... A loknis haja... Jaj, most bizonyára idenéz... Lát engem. Figyel... (Szinte odavan a nagy vágyódástól, — és epedve csókokat hint... Pedig csupán a cseléd lehetett az árnyék, mert betevődnek a spaletták, és vége...) Szeretné megátkozni a spaletták fáját, hogy miért nem átlátszók, mint az üveg... De azért még nem adja fel a reményt... Hiszen szeret... Tudom, hogy majd lopva kinyitja egy kicsit a spalettát... És járkál fel-alá!... És babonázottan a sötét ablakot figyelí egészen addig, míg egy szerelmes kuvasz keservesen fel nem üvölt a halvány holdra...

Ekkor ijedten körülnéz, hogy nem figyelte-e

valaki ábrándos csókhintését... Arra nem gondol, hogy a jó Isten látta. A kajánul vigyorgó halvány holdtól meg nem fél, mert tudja, hogy ez a nagy és örök kíváncsi látott már különb dolgokat is az ő vágyódó csókhintésénél... Mégegyszer utoljára feltekint... Hátha!... De nem... Alszik már bizonyosan...

És siet haza... Édesanyja aggódva kérdezi:

— Hol voltál, fiam?!... Mostanában annyiszor távol vagy este... Úgy aggódom...

— Aggódsz, anyukám?! Ne aggódj. (És nyílt szívvel ezt szeretné mondani: Ne félj, anyukám, nincs semmi baj... Csak megdobbant a szívem, — és „fencterliztem”... De nem meri ezt még édesanyjának sem megmondani, és ezért csak ennyit mond:) Ne félts, anyukám... Sokáig húzódott a cserkészgyűlés... Vagy: Tudod, hogy szerepelek a színdarabban, — és ma sokáig elhúzódott a próba...

De az édesanya szívét nem lehet becsapni... Elmosolyodik, és csak ennyit mond:

— Te!... Te!... — És kedvesen fenyeget az ujjával... — Tanulj, mert megmondom az X. kisasszonynak, hogy a lovagja négyesre felelt a fizikából...

És valóban beletanul a sötét éjtszakába, és még csodálkozik, hogy fáradt, ideges és olyan sovány, mint az agár...

De nem tud megnyugodni ilyen sikertelen „fencterlizés” után. A „betegségnek” egy újabb tünete is mutatkozik nála: Nincs „ziccflejse”. Mint egy mániákus kóborló megy... Rója az utcákat, mert Vele akar találkozni...

Már türelmetlen az utolsó óra végén. És szidja

magában azt a tanárt, aki pedagógiai túlbuzgóságból még lecsengetés után is gyömöszöli a tudományt az ifjúságba... Pedig az a tanár is tudhatná, hogy kár a gőzért, mert a gyerekek egy része lélekben már a közeli leányiskola előtt strázsál és vár... Vár türelmetlenül, míg csak tudomásul nem kell vennie, hogy a tudomány ma azt az áldozatot követelte tőle, hogy ne találkozzék az iskola után Övele...

De ő akar találkozni Vele... Majd estefelé... Majd sétán... De addig tanulni kell!

Ó, milyen unalmas ilyenkor még a világtörténelemnek a legvéresebb csatája is! Hogy unja a matematikát, és mennyire megveti a matematikusokat, akik órák hosszat gyötrik magukat nehéz számításokkal, csak azért, hogy a sok számítás végére boldogan odairhassák több óra munkájának az eredményét: a nagy nullát!...

Neki nem megy a munka... Nincs ziccflejse... Lélekben Vele van... Szeretne már menni... Kóborolni az utcájukban abban a reményben, hogy hátha véletlenül találkozik Vele... Kinek is volna kedve ilyenkor „magolni”?!... Alig várja, hogy odaállhasson édesanyja elé:

— Anyukám, kimegyek sétálni... Kiszellőztem a fejemet egy kicsit!...

És mikor az édesanya megkérdezi:

— És a leckék?!... — akkor fölényeesn csak ennyit mond:

— Ó, van még idő!... Kezét csókolom! — és már rohan is arra, amerre a szívét a „mágnes” vonzza... Holnap pedig kábultan, készületlenül megy az iskolába, — és „beüt a krach”, — és bosszankodik, hogy a tanárnak nincs annyi érzéke és tapintata, hogy ne gyötörné őt filozófiával akkor, mikor ő most

minden józan filozófia ellenére is szerelmes, és nincs „ziccflejse” ahhoz, hogy a száraz tudomány eredményeivel töltekezzék...

*

Mindez azonban még semmi, ha valóban magához rántja a „mágnes”. De jaj akkor mindenkinek, ha nem mosolyog rá valamelyik nap az a kislány...

Mert ha megtörténik ez a nagy szerencsétlenség, akkor a „betegségnek” egy új szimptómája tűnik rajta elő: Világfájdalmas lesz. Lehangolt. Ideges. Ingerült. És betegségét érezteti boldogboldogtalannal:

Mindenre ok nélkül felmordul. Kíméletlen még az édesanyjához is. Durva a beszédében. Még a kiskutyába is belerúg, mintha egyedül csak az tehetne róla, hogy Ő máma nem mosolygott bájosan az ifjúúrra.

Sőt:

Annyira boldogtalannak érzi magát, hogy mindenféle badar gondolat az eszébe jut (Minek is így élni?... Miért vagyok éppen én ilyen szerencsétlen?... Mindenki ellenségem!)... És jár fel-alá, mint a sebzett hímoroszlán... És szűk neki a ketrec: az élet, — és úgy szeretne valakinek elpanaszkodni, aki megértené...

*

Fiam! Én megértelek. Én nem csúfollak ki, csak férfiasan szemedbe mondom:

— A betegséget gyógyítani kell. Gyógyítani kell annál is inkább, mert férfiatlanság ez a betegség, és azért is, mert ezekkel a betegségi tünetekkel csak ellenségeket szerzesz a szüleid és a tanárok között magadnak és a szerelmednek is.

— Hát, mit csináljak?! — kérded... — Talán szakítsak?!...

— Nem! Csak férfiasan gyógyulj ki a szerelem gyerekbetegségeiből...

— De hogyan?!...

— Akaratneveléssel... Jelentkezik a „fencterlizés” tünete? Csakazértse leszek csókhintő kölyök, hanem csakazértis várok arra, hogy az élet majd úgyis összehoz... Nincs „ziccflejsed”? — Csakazértis tanulok, hogy gyerekes kóborlásaim miatt ne kelljen bukott diák bizonyítványát megmutatni Neki... Ideges, ingerült vagy? — Csakazértis lefogom indulataimat, hogy úr lehessen magamon, és méltó lehessen Hozzá!...

— Próbáltad ezt?

— Úgy, ahogy...

— Ki akarsz gyógyulni a „szerelembetegségből”?

— Szeretnék...

— Akkor rögtön orvoshoz! (Lelkiatyádhoz!) És vedd be az orvosságot akkor is, ha kemény munka lesz is az akaratnevelés...

Kötelesség és a — szerelem

Hányszor kellett már nagydiák szájából hallanom:

...A felnőttek ellenségeim... Ezek fölényesen nem akarnak megérteni... Ha meghallják, hogy én is eljutottam már odáig, hogy egy kislány(mégpedig csak egy meghatározott kislány: Ő) már nem közömbös számomra, akkor vagy egyáltalán nem férfi módon kigúnyolnak, vagy pedig — ami még rosszabb — farizeuskodóan botránkoznak, mintha ők nem mentek volna keresztül ugyanezen a tisztító-tűzön, melyben most én formálódok, hogy egykor majd méltó legyek Valakihez...

...A szüleim örökké prédikálnak, és e prédikációk tele vannak tilalmakkal és szörnyű fenyegetésekkel arra az esetre, ha szerelmes könnyelműségemben szégyent hozok a családra azzal, hogy egykét szekunda becsúszik a bizonyítványomba...

(Arra persze nem gondolnak, hogy én is tudom azt a nótát, hogy ne haragudj, édesanyám, utánad is járt az apám, — aki most azt szeretné bemagyarázni nekem, hogy ő mindig jeles tanuló és a kötelesség mintaképe volt. Pedig kár, mert kezembe kerültek már a bizonyítványai, és tudom, hogy azokban a bizonyítványokban nemcsak karcsú egyesek, hanem kövér hármasok is akadtak bőven...)

...De ezt még csak bírnám... De aztán jön az iskola, a tanárok... Ezek az emberek, mintha soha-

sem lettek volna fiatalok, egészen ellenségesen állnak szemben az én legintímebb szívügyemmel... Detektív módon lesnek rám az utcán, és jaj nekem, ha észreveszik, hogy egy kislánnyal megyek végig a város legforgalmasabb helyein.

(Arra persze nem gondolnak, hogy ha villámló tekintetükkel elűznek a város úri helyeiről, akkor oda menekülök a kislánnyal, ahová ők már nem jönnek... És én se mennék, de ők kényszerítenek oda...)

És aztán... Már félek ilyen találkozások után iskolába menni, mert fölényesen kicsúfolják érzelmeimet... Kapok olyan csipkedő megjegyzéseket, hogy ökölbe szorul a kezem... És ha ilyen hangulatban nem tudok felelni, akkor szinte ujjongva olvassák a fejemre:

— Persze, aki lányok után futkos, az nem tudhatja a leckéjét!... No, majd jön a konferencia, elbánozik én magával...

Igy... ilyen keserűen zuhog ki belőle a vádoló panasz... De még hozzáteszi: És még ők, az ilyen szülők és ilyen tanárok csodálkoznak a legjobban, hogy mi nagydiákok nem vagyunk bizalommal hozzájuk... Bizalom?! Az ellenségeinkben bízunk?!... Ha bizalmat akarnak, akkor először nekik kell megtenni az első bizalomlépést felénk, mert addig ellenségeinknek tekintjük őket...

*

Ugye — fiam! — mikor te ennek a nagydiáknak a lázadó panaszait olvasod, te is azt mondd:

— Tökéletesen igaza van annak a nagyfiúnak...

Tudom én azt nagyon jól, hogy te is, sőt igen sok szerelmes nagydiák együttérez azzal a lázadó

nagyfiúval, és mégis szeretnék valamit mondani neked...

— Csak nem akarja fehérre mosni a szerecsent?!...

— Nem. Nem állok be azok közé, akiket te se becsülsz örökös prédikálásaik miatt, — de felnőtt barátodnak tartottál eddig, engedd meg, hogy barátod lehessen most is...

Tehát:

Fiam! Én se tartom helyesnek, ha akadnak olyan szülők, akik, mivel értetlenül állnak azon tény előtt, hogy a nagyfiuk az életben már eljutott odáig, hogy az Isten kezdi előkészíteni benne a terveit, fölényesen tudni sem akarnak erről a nagy változásról... Én is helytelennek tartom, ha a szülők csak a bizonyítvány jegyein keresztül nézik a gyermekük életét és a család becsületét, de nem látják meg, hogy a kamaszból már férfivá növekedő fiú lett a férfi kezdődő problémáival...

De a legtöbb szülő nem ilyen vak és nem is ilyen fölényes. A te szüleid bizonyára nem ilyenek... A te szüleid szeretnek téged... És mivel nagyon szeretnek, azt akarják, hogy te olyanná fejlődj, amilyennek ők téged annyiszor megálmodtak, és amiért — talán — annyiszor imádkoztak a jó Istenhez... Látod... Ezért aggódnak érted... Ezért kérik számon, hol voltál, mikor otthon kellett volna lenned... Ezért aggódnak, mikor a folytonosan romló tendenciát mutató bizonyítványodat figyelik... Ezért keresik aggódva az okot... Ezért szeretnék, ha bizalommal tudnál lenni hozzájuk... Ezért tesznek kifogásokat az ellen, hogy te első szerelmedben ábrándozol, de a kötelességmulasztás árán...

Ha nem szeretnének, nem törődnének veled...

És nézz bele a lelkedbe: Nem jogos-e néha-néha a panaszuk ellened? Nem alakult volna-e másképp a bizonyítványod, ha megfogadtad volna a szavukat: *A férfinak első a kötelesség, és csak utána jön minden, — még az a ragyogó szemű kislány is...*

Ne lázadj azok ellen, akik jogosan féltének, mert nagyon szeretnek...

— Jó... jó... mondod erre... De az iskola? A tanárok?... Azoknak ki vagy mi ad jogot arra, hogy durván beletiporjanak egy nagyfiú legszentebb érzelmeibe?...

— No, no! Csak ne általánosíts! Te nagyon jól tudod, hogy nem minden tanárt mernél ezzel vádolni... Hiszen tudod, hogy vannak neked is olyan tanáraid is, akikre nyugodtan rábízna szívednek ezt az édes titkát is... Hogy aztán vannak más tanárok is?!... Ki tehet arról?... Ne csodáld azonban, hogy az ilyen nem ért meg téged...

... De — azt hiszem — azt sem kívánhatod, hogy az iskola, mely téged kötelességtudásra akar nevelni, és emberré akar tenni, szó nélkül elmenjen bizonyos dolgok mellett... Vagy talán azt kívánod tanárodtól, hogy megdicsérjen, mikor észreveszi, hogy egyszer az írásbeli feladataid nincsenek meg, más-kor pedig felelni nem tudsz, ismét más-kor pedig annyira nem vagy figyelemmel ott az iskolában, hogy boldog, mosolygós ábrándozásaiddal a hetedik mennyországban érzed magad, — és a mohamedán mennyország hurijaival való boldog játék után persze hogy nem tudod, hogy mik a Tacitust jellemző mondattani sajátságok...

Nem szeretne az iskola igazán, ha ezeket a dolgokat szó nélkül hagyná... Igaz, hogy ezen

probléma megoldásához nem egyedüli fegyver a fegyelmikkel való fenyegetés vagy a gyilkoló gúny. De az is igaz, hogy lázadni az iskola és a tanárok ellen azért, mert fel akarnak rázni és nem engedik, hogy a rózsaszínű álmokat eléje helyezd a kötelességnek, — nyíltan megmondom — *férfiatlan, beteges érzékenység*...

Abban igazad van, hogy némelykor a szülők is, a tanárok is *tapintatlanok a szeretetükben*. De ennek is sokszor az az oka, hogy minden szülőnek és minden tanárnak egyszerre olyan jó nevelőnek és lelkiatyának kellene lennie, akik már igen sok nagydiák lélekmélységébe beletekintettek... De kevésnek adatik ez meg, és ezért néha-néha nem tudnak elég ügyesen hozzányúlni a te férfiassá alakuló életed problémáihoz...

Azt neked is el kell azonban ismerned, hogy a kötelesség az első. És amíg igazuk van abban, hogy egy kislány miatt kötelességmulasztó voltál, addig méltatlan vagy ahhoz a kislányhoz, — és nincs jogod lázadni a felnőttek ellen...

— Ugye nem haragszol rám, hogy szemedbe mondtam az igazat?!...

Bízom abban, hogy megértettél, és elhiszed, hogy a szeretet és a kötelességre való serkentés mondatra velem ezeket...

Csak az Ő kedvéért . . .

Tudom, hogyha el is fogadod azt, amit az előző fejezetben a szerelemről és a kötelességről, a szülők és az iskola rosszalásáról mondtam, mégis mintha valami kis ellentmondás még ott huncutkodnék a szívedben, és egyre jobban kikívánczik belőle . . .

— Csak ki vele, barátom! — Én nem fojtom beléd a szót, mert tudom, hogy ezek a kifelé kívánczó „de“-k, ha elnyomják őket, megkeserítik a lelkedet . . . Azért, tehát csak ki vele! . . .

A gyerek csak rám meresztli nagy, okos szemeit, és csodálkozik . . .

— No, mit csodálkozol, és miért nem beszélsz?

— Hogyne csodálkoznék . . . Hát van olyan felnőtt is, aki elbírja egy nagyfiú ellenmondását is?! Hisz mi nagyfiúk azt szoktuk meg, hogy a felnőttek a diákszerellemmel kapcsolatban úgy szoktak beszélni, mintha a „Roma locuta, causa finita“ elvet egyenesen nekik találták volna ki, minekünk, nagyfiúknak pedig csak „hallgass!“ a nevünk, mert még mindig kölyöknek néznek bennünket . . . De, Atyám, most felnyitotta a zsilipet, és én a bizalomra bizalommal felelek . . . Hallgassa meg az én esetemet:

— Kezdetben igazuk volt a szüleimnek és a tanárainknak . . . Jogosan szidtak, mert engem is elkapott az első rózsaszínű álom gépszíja . . . Jeles tanuló sohase voltam . . . De becsületes szorgalommal kiverekedtem mindíg magamnak egy közepes, erő-

sen jó bizonyítványt... Szüleim se kívántak többet... Mindig első volt a kötelesség, és csak utána jöhetett a foci, a regény, a mozi és a többi...

...De aztán... Mikor megismertem Öt!... Első, komolyabb szerelmem volt... Függvénye lettem... Árnyéka... És bolygója ennek a ragyogó szemű Napnak... Azt hittem, abban áll a hódolat, hogy folyton Vele foglalkozom, folyton utána járok, folyton utána vágyódom... És jártam utána... És ha egyszer egy aranyos fejbiccentéssel bájosan rám mosolyogva elfogadta köszöntésemet, akkor nem érdekelt se a fizika, se az évezredes klasszikus kultúra... De nem érdekelték a szüleim aggódó korholásai sem... Sőt nem nagyon érdekelt az sem, hogy a tanárok csodálkozva kérdezték egy-egy kötelességmulasztás után, hogy mi van velem, — és mikor összeszorított fogaim ösvényét nem hagytam el egy szó sem, nyugodtan beírták a négyest...

...És az eredmény?! — Úgyis tudja, Atyám, hogy a konferencia után rovákat kellett aláíratnom...

...No és akkor megkezdődött a szüleim részéről a prédikáció-zuhatag... Szidtak, korholtak, fenyegettek... Bementek a tanárokhoz, és a tanárait is beszervezték a támadóim és a prédikátoraim közé...

...És ennek a koncentrált prédikáció-támadásnak az lett a vége, hogy félévkor elbuktam kettőből...

Ekkor történt valami...

A jégen voltunk... Boldogan táncoltam Vele egy szép jégtáncot... Majd, mikor vége volt a táncnak, „bógnizva” köröztünk a pályán... És ekkor egyszerre váratlanul csak azt kérdezi tőlem:

— No, Bandi, milyen volt a félévi bizonyítvány? Remélem, nagyon jól...

És nézett rám aranyosan, várakozva...

...Szemébe néztem... Nem, ezeknek a szemeknek még sohase hazudtam... De... Mit szól, ha megmondom az igazat?!... Nem hazudok... Nem tudok hazudni... Az a bájosan számonkérő szem legyőzött, és összeszorult torokkal mondtam:

— Megbuktam kettőből...

— Igazán? Ne mondjal... És mintha elszomrodott volna egy kicsit...

— Igazán megbuktam... Volt nagy ramazúri otthon... Sőt: az édesanyám még sírt is...

A kislány ekkor mintha erősebben szorította volna a kezemet... Megálltunk a bógnizásban... Szembefordul velem, és mennyországot tükröző nagy, ártatlan szemével szemembe néz és alázatosan, mintha koldulva kérne, így szól...

— Bandi! Javítsa kil... Az én kedvemért! Bandi, ugye kijavítja évvégére?!...

...Nem tudom, mit éreztem... Csak a szívem dobogott gyorsabban, — és az arcom tüzelt... De ezt kellett mondanom:

— Loncika, a Maga kedvéért... Kijavítom...

...Úgy hangzott, mintha esküdtem volna... És mikor biztatóan rám mosolygott és azt mondta:

— Köszönöm, Bandi!... Én bízom a maga férfiszavában, —

...én tudtam, éreztem, hogy az Ő kedvéért megtartom a férfiszót...

És amit nem tudtak elérni a szüleim örökös prédikációkkal, és amit nem tudtak kikényszeríteni a tanárok örökös fenyegetéseikkel, azt elérte ez a kislány egyetlen lányos kérésével.

Mert:

Mindjárt ott a jégen megegyeztünk: Ha a szívünk táján minden marad is a régiben, de ezután ritkábban fogunk találkozni... Csak vasárnap, a szentmise után...

Magam is féltem ettől a kemény ígérettől, mert féltem, hogy bírom ki a magányt, a munkát Nélküle.

De kötött a Neki adott férfiszó...

És ha nehezen ment a munka, és ha túlságosan mehetnékem támadt, hogy találkozzam Vele, legyűrtem a vágyat, és magam elé suttogtam:

— Az Ő kedvéért!... Tanulsz!... Férfiszó!...

És otthon maradtam. Tanultam. Igaz, hogy nehezen ment, mert sokat kellett pótolnom, és sok mindent nem értettem, mert mikor azt magyarázták az iskolában, gyerekesen Róla ábrándoztam... Nehéz, kemény gyötrődés volt...

Már majdnem feladtam a harcot, mert magam nem tudtam megbirkózni a nehézségekkel... De mégse... Egy mentő gondolat ötlött eszembe... Elmegyek Sanyihoz... Osztálytársam... Jóbarátom... Megkérem, hogy segítsen... Magyarázzon meg egy-két dolgot...

De alighogy megszületett ez a gondolat, máris ellensége támadt: Csak nem alázod meg magadat Sanyi előtt?!... Úgyis hiába már!... Mit fog szólni Sanyi?! — és gyötrődtem...

De a kislelkűségben is megjelent Loncika bájosan kérő szeme, — és ökölbe szorult a kezem és ezt sziszegtem:

— Az Ő kedvéért! — és elindultam Sanyihoz. Segített. Szívesen. Sőt buzdított.

És egyszercsak kezdett kialakulni a csoda:

Figyelni kezdtem az órákon a tanár urak ma-

gyarázatára. Délután is szívesen és kedvvel kezdtem tanulni... Sanyi hűséges barátként segített... Sétálni is alig mentem... Oh, hányszor tanultam bele a sötét éjtszakába!... De ha fáradni kezdtem, csak elővettem a varázsszót:

— Az Ő kedvéért!... Férfiszó!... Lonci bízik bennem! — És ment a munka mint a karikacsapás...

Közben-közben találkoztam Loncival is... Kedvesen mindig számonkért... Én meg csak szerényen, de a férfi boldogságával mondtam:

— Még állom a férfiszót!... Loncika! A Maga kedvéért!...

És még a találkozások után is boldogan mentem vissza a könyv mellé... Ambícióm ez volt: Dolgozom, hogy imponáljak Neki... Dolgozom, hogy bebizonyítsam Neki, hogy hihet a férfiszavamban...

És ment a munka.

A szüleim nem értették a változást. De elmaradt a sok erkölcsi prédikáció...

A tanárok csodálkoztak... Vagy talán örültek... Csak azt nem tudták, honnét fúj a szél.

Jött a konferencia. Nem történt semmi baj... A szüleim először nem akartak hinni nekem, de aztán, mikor az osztályfőnökömtől megtudták, hogy valóban nem kaptam rovót, az édesanyám megcsókolt, és könnyes szemmel csak ezt mondta:

— Köszönöm, fiam! Szeretlek... Az én fiam vagy!

... Boldog voltam, mikor édesanyám könnyes boldogságát láttam... Boldog voltam, mikor tanárain megdicsértek, hogy újra magamra találtam... De legboldogabb akkor voltam, mikor az évvégi bizonyítványosztás után először Loncinak mutathattam meg az egészen kifogástalan bizonyítványomat.

És Lonci aranyosan rám mosolygott, megfogta a kezemet, és csak ennyit mondott:

— No lássa, Bandi! Ugye, hogy lehet?!...
Köszönöm!... Büszke vagyok magára!

*

És te, fiam, aki olvasod e sorokat, még nem jutottál el addig, hogy az Ő kedvéért te is rendbe hozhatnál sok mindent?!...

... Hogy méltó legyek Hozzá! ...

Fiam! Megsúgok valamit:

A felnőttek, akikről ti néha-néha oly kegyetlenül tudtok beszélni, nem mindig megnemértő akadékoskodásból berzenkednek a nagydiák első komolyabb szerelme ellen... Ezek a berzenkedések bizony sokszor azért történnek, mert szeretnek, és ezért féltenek benneteket.

Ugye talán hitetlenül mosolyogsz, és az a vállrándító gesztusod, mintha ezt mondaná:

— Ugyan!... Hagyják már ezt a szerecsenmosást!...

Pedig nincs igazad.

A felnőttek élettapasztalatból tudják, hogy egy olyan nagyfiút, mint te is vagy, a te korodban viharok közé állított az Úr... Viharok közé... A test és a lélek viharai közé... A hús, a vér, az ösztönök viharai közé... A férfivánövés — és a jellem élet-halálharcai közé...

És azt is tudják, hogy ilyenkor igen nagy veszélyben forog a nagyfiú legdrágább kincse: az érintetlen ártatlansága, tisztasága... És az se ismeretlen előttünk, hogy a komollyá lett első szerelem felkorbácsolhatja a vért, az ösztönt, a vágyakat... És akkor *férfi* legyen az a nagyfiú, hogy marokra tudja kapni a vér, a vágyak, az ösztönök gyeplőit, hogy ezek a túlzabolt vágyak lejtőre ne rántsák a nagyfiú tisztaságát, mert ott a lejtő alján a félperces

örömök, az eltékozolt tiszta férfiúság fertője bűzlik...

... És mennyi hajótörött élet, mennyi feláldozott nagyfiú-ártatlanság, mennyi valamikor napsugaras fiatalság vergődik ott a fertő mélyén!...

... És látod, fiam! Akik szeretik a napsugaras lelkű és kacagó szemű fiatalságot, azok féltének benneteket, és félnek, hogy első komolyabb szerelmek rózsaszínű vágyai fertőbe taszítják ártatlan fiatal-ságokat... És látod, ezért óvnak a kislányoktól benneteket... Ezért kifogásolják fiatalos lángolá-saitokat... Ezért tartják korainak és veszélyesen céltalannak a ti — szerintük — „szerelmesdi játéka-i-tokat”... És mivel sok nagyfiú tiszta életének összeroppanásáról tudnak, féltik a tieteket...

És mondd, fiam: Nincs igazuk? Nincs igazuk, mikor azt mondják, hogy ráérték kislányok után járni akkor is, ha majd az élet már férfivá komolyí-tott benneteket? Nincs igazuk akkor, amikor feleme-lik tiltó szavukat akkor, mikor veszélyben látják a ti legdrágább kincseteket: az érintetlen, napsugaras tisztaságokat?...

... Az én nagyfiam komolyan rám néz. Nem ezt várta tőlem. De mivel tudja, hogy nem szoktam erővel elnémitani benne az ellenvéleményt, egy nagyot sóhaj, aztán megszólal...

— Atyám! Lehetséges, hogy igazuk van a felnőtteknek... Sőt: Tudok én is olyan eseteket, hogy csak a felnőtteknek volt igazuk százszázalékig... Ismerek nagyfiúkat, akik már valóban ott lenn, a fertő mélyén fetrengenek... Azt sem tagadom le, hogy tudok olyanokról is, akiket egyenesen az első rózsaszínű álmok és vágyak sodortak a fertő szé-

lére... És mégse tudok egészen igazat adni a felnőtteknek...

— Na, miben? ... Mondd... Kezd érdekes lenni a dolog...

— Hát abban, hogy *minden* szerelmes nagyfiút odasodor az első szerelme, amitől a felnőttek féltik... Sőt: Abban se adok igazat, hogy a diák-szerelmem csak arra jó, hogy veszélybe sodorja a nagyfiúk érintetlen ártatlanságát...

— De hiszen magad mondtad, hogy te is tudsz ilyen szomorú sorsú nagydiákokról!

— Tudok. De azok nem voltak igazán szerelmesek, és nem volt olyan lelkiatyjuk, mint nekem...

— No, no! ... Csak ne hízelegj...

— Nem. Nem hízelnék, de ma egy újszerű vallomással tartozom... Nem gyónásban beszélek... De ezzel a nyílt vallomással tartozom, hogy megbizonyítsam, miért nem értek egészen egyet ezekkel a rémlátó felnőttekkel...

És már záporoz is az önvallomás:

... Miért kezdjem nagyon messziről? Buksifejű, ragyogó szemű gyerek voltam én is... Nem voltak problémáim... Szívemben az Isten trónolt... Ereimben szelíd gyerekvér hancúrozott... Fehér volt a szívem, fehér volt az életem...

... Aztán... Engem is megcibált a kamaszkor formáló vihara... Még nem volt baj... Kamaszosan kacagó szemem a mennyországot tükrözte...

... Már észrevettem a lányokat is...

... Kamaszos játék volt az a kislány-ügy is. Ártatlan, bűnbe nem vivő próbálkozás...

... De mit tartogassam sokáig: Engem is elkapott a gépszíj... De nem az a kislány volt az oka... Az én robogó, követelődző vérem ragadt el... És jött

a bűn... Igen, az a bűn... Elvitt sokszor félpercre.
... A cimborák, akiktől nem féltenek úgy a felnőttek,
tűzeltek, és csábításaikkal újra meg újra olajat öntöt-
tek a tűzre...

... És zuhantam lefelé...

... Közben-közben egy-két napra megálltam a
zuhanásban... Addig, míg a gyónás kegyelme tar-
tott... De utána még vadabbul tört rám az önmeg-
rablás bűnös kényszere... Lelkiatyám akkor még
nem volt, csak gyóntatóm...

... És vergődtem... És zuhantam... Pedig ak-
kor még szerelmes sem voltam...

... Aztán egyszer nekem is megdobbant a szí-
vem...

... A bűn azonban nem hagyott el...

... De...

... Igen, tudja meg ezt is... Szombat délután
együtt sétáltam a Hildussal.... Kedves volt... Jó-
kedvünk volt... Boldogok voltunk úgy, mint két
játszózó gyerek... Egyszer csak hirtelen azt
mondja Hildus:

— No pá, Józsi, nekem dolgom van, megyek...

— Hová?! Szabad elkísérnem?...

— Ha elkísér egész addig, és még ott is követ,
akkor, kérem, kísérjen el...

— Hová megy?

— A templomba. Elvégzem a szentgyónásomat.

... Nagy szemeket mereszthettem, mert jóízűen
rám csapott:

— No, mi baja? Min csodálkozik? Azon, hogy
én gyónni megyek? Ezen ne csodálkozzék... A fehér-
fátyolos elsőáldozás óta minden vasárnap szívembe
száll az Úr Jézus... Nélküle nem ünnep nekem az

ünnep... És maga, Józsi? Mikor szokott gyónni menni?...

... Nehéz a felelet, de felelnem kell:

— Az iskolával...

— Szóval évente négyszer, parancsszóra... No és nem hiányzik magának az Úr Jézus?... Nem szükséglet magának az Úr Jézus?...

— Nekem a bűn szükséglet!... (Ezt kellett

volna mondanom, de nem mertem), hanem hozzá szegődtem és elkísértem a templomba... Mint egy angyal, úgy térdelt az oltár előtt... Meggyónt...

... Mikor kijöttünk a templomból, boldog vidámsággal ezt mondta:

— Józsi, imádkoztam magáért is... Hát maga imádkozott-e értem?...

... Várt egy pillanatra, aztán hirtelen:

— Ne, ne szóljon most... Majd ha fehér, Isten-

nel kibékült szívvel imádkozott értem, akkor szóljon...

... Mikor elbúcsúztam tőle, mélyen a szemembe nézett, és szinte hipnotizálóan mondotta:

— Ugye, Józsi, maga is meggyónik máma?!...

... Itt volt a fordulópont életemben... Nehéz volt a döntés: Meggyónok... Elmentem az egyik barátomhoz... Az Atyánál szokott gyónni... Jól kivallattam előbb... Aztán ő elkísért Atyához...

... A többit már úgys tudja...

— De azt még nem tudom, hogy mi adta meg a döntő lökést arra, hogy azt mondtad: Meggyónok!

— Mi? Igen az... Ott láttam térdelni a gyónás után... Szép volt, mint egy angyal... Fehér a szíve, mint a lilium... És ekkor rám meredt a kérdés: És te? ... Méltó vagy-e ehhez a fehérszívű kislányhoz? És ekkor egy pillanatra megrohant az önvád: Hitvány ember vagy! ... Hogy mersz közelíteni te ehhez a fehérszívű angyalhoz? ... Nem félsz, hogy minden szavad, minden vágyad bepiszkolja fehérségét? ... Ő azt mondta, hogy neki Krisztus szükséglet... Neked meg a bűn a mindennapi szükséglet... Eljön érted mindennap és elvisz egy félpercre... És ez az ártatlanságát megrabló nagyfiú akar közeledni Hozzá?! ... Nem... Méltó leszek Hozzá! ... Azt mondta: Józsi, ugye maga is meggyónik ma?! Igen... Ha ez az út, hogy méltó legyek Hozzá, akkor — az Ő kedvéért — rálépek erre az útra... Méltó leszek Hozzá!

... És meggyóntam.

... És azóta szebben süt a nap... Könnyebb a küzdés... És ha újra felrémlik lelkem előtt az ifjú életrombolás réme, újra meg újra megjelenik előttem az az oltár előtt értem imádkozó angyal, — és le tudom fogni a vágyaimat, le tudom csendesíteni sűrű,

fekete, ösztönös véremet, mert méltó akarok lenni
Hozzá! . . . És azóta nem szükségletem a bűn . . . Azóta
már sokszor megköszöntem Neki, hogy jóságával
kirántott a fertőből, és megtanított a szép napsuga-
ras nagyfiús életre . . .

Mert:

Csak azoknak bűnalkalom és lejtő az első rózsá-
színű álom, akik még nem tanultak meg küzdeni (ke-
ményen és férfiasan) azért, hogy méltók legyenek
egy aranyos szívű kislány ártatlan szerelmére . . .

Amantes — amentes

Régi mondás:

Amantes — amentes,
vagyis:

„Ha látsz fülig szerelmest,
Annak eszét ne keresd!”

Mondjuk ki mindjárt az elején: Nem minden szerelmes nagyfiú veszi el az eszét. Tehát nem mindenkre lehet rámondani: „Bolond”, mert hát szerelmes...

De mindjárt az elején kimondhatjuk azt is, hogy sok szerelmes nagydiákra áll ez a csak egy betűben különböző (amAntes — amEntes), de egyenlőségi jellel is összekapcsolható — és akkor is sok igazságot tartalmazó két szó...

Természetesen a „bolond” szót nem orvosi diagnózis alapján leszűrt eredménynek kell venni. Ez a „bolondság”, mely sok nagyfiút megszáll a szívmegegyenlőségek idején, inkább csak bohóság, bohémság vagy inkább egy bizonyos lelki állapot, mely nem mérhető a normális beszámíthatóság mértékével, mert a gyerek olyan lelki izgalomban, olyan egészen más, egyéni lelki hangulatban él, hogy nem tudja és nem is akarja magát a normális emberek életmértékével mérni...

Pedig talán nem is rossz az a gyerek még a „bolondságában” sem. Sőt: Talán nem is tudja, hogy

milyen állapotban leledzik, — és hogy a felnőttek mosolyognak, a szülők pedig kétségbeesnek a „boldonság” egy némely megnyilvánulása miatt. Csak azt veszi észre, hogy egyszer csak rázúdul az egész család: *Mindenki nevelni akarja* (hol „prédikációval”, hol pedig fenyegetésekkel). Mikor azonban ez a nagy nevelniakarási roham nem hozza meg a kívánt eredményt, orvoshoz cipelik a „pácienst”, — és könnyörögve kérik a doktort, hogy mentse meg ezt a *boldog szerencsétlent*. És ha tapasztalt „szívspeciálista” is az orvos, akkor csakhamar kimondja a véleményét:

— Hagyják csak ezt a gyereket! Majd kigyógyul... Az idő... A fejlődés... A lelkiatya majd elősegíti a gyógyulást. Mert nem is olyan veszélyes a baj, hiszen csak egy kis átvittértelmű szívalterációja van a gyerekeknek. Ennek pedig nem is annyira veszélyes, mint inkább a gyerekre kellemetlen tünetei szoktak lenni.

— Nézd, fiam, most én veszem át az orvostól a szót, és rámutatok a következőkben a szerelmes diák amentiójának némely tünetére. És mindjárt most jegyezd meg, hogy e tünetek nem *aggasztó* jelenségek, hanem csupán sok kellemetlenségnek az okozói, és sokszor még a gyerekességnek visszamaradott kórokozói, tehát neked még sok kellemetlenséget okozhatnak, ha nem gyógyulsz ki ebből a lelki-állapotból.

Tehát:

A szerelmi amentiójának tünete lehet a szerelmes diáknak az az ostoba életfelfogása, hogy a *szerelemből is meg lehet élni*.

Igaz, hogy nem öntudatosítja ezt az elvet, de a gyakorlatban e szerint él: Nem tanul lelkiismerete-

sen. E helyett ábrándozik a könyve mellett. Lányfejeket rajzol. Verseket izzad. Naplót és vallomásokat ír. Mikor pedig még egy csomó leckéje van hátra, nem bír ülve maradni, mert egy csodálatos mágnes vonzza, és nappal is holdkórossá lesz, és a nagy vonzás után elindul „fencterlizni“, hogy találkozzék, hogy sétálhasson Vele...

Másnap persze akkora négyest kap e szerelmes kötelességmulasztásért, hogy kilóg a négyes lába a tanár noteszből... És mivel ez a szerelmi amentia nem pillanatnyi betegség, a betegség krónikus kötelességmulasztássá fejlődhetik, aminek biztos jele a konferenciai intő, az esetleges évvégi bukás és a biztosan bekövetkező, csattanósan ható atyai gyógykezelés és a szemrehányó anyai sírás.

Ha már eddig jutna a dolog, kúrálj magadat, *mert szerelemből nem lehet megélni*. A kúra nem lesz könnyű, mert önfegyelmézést, komoly férfias munkát, lemondást kíván. De tudom, hogy vállalkozol erre a kúrára, mert imponálni akarsz annak a kislánynak, aki a konferenciai rovó után nyíltan megmondta neked: Na hallja, Pista!... Ugye kijavítja!... Az én kedvemért...

— És megindul a gyógyulás...

*

Egy másik tünet így alakult ki:

(Ennek az inkubációs ideje hosszabb, és ezért nem igen szokták kezdetben észrevenni még a jó diagnózták sem.)

... Szeretted azt a kislányt. És mivel — mint mondják — a kötődés a szerelem vitaminja, tiköztek is megkezdődött a „Haragszom rád, — én is té rád“-játék... És nagyszerűen ment ez a vitaminozó játék... És milyen édes volt utána a kibékülés...

Milyen jó volt megbocsátani, és újra egész szívvel szeretni.

Azonban...

Nem tudtál mértéket tartani a vitamin-adagolásban... Nem vetted ezt észre, sőt tovább is „l'art pour l'art” kezdél zsörtölődni, ... veszekedni. ... Újra kibékülni és újra összegubancolódni... Közben azonban nem vetted észre, hogy ez a kötődés-túladagolás elrontotta a ti rózsaszínű szerelmeteket. ... És csak akkor döbbsz a valóságra, mikor a kislány egyszer nyíltan megmondta:

— Hagyjon engem békén! ... Nem bírom ezt az örökös kutya-macska hangulatot, — és nyíltan szakított veled...

És ekkor már kezdtek mutatkozni a tünetek:

... Dühös voltál a kislányra... Néhányszor még megalázkodva is próbálkoztál „kibékülni”... De mikor láttad, hogy minden hiába, dühbe gurultál, — de most komolyan. — Sokszor bolondosan őrjöngeni szerettél volna, hogy bosszút állhass a hűtlensége miatt...

A bosszú azonban a szerelmi amentia biztos tünete...

Kigyógyulni! ... Fiam, kúrálj magad!

Tudom, hogy az orvosság keserű lesz, de meg kell gyógyulnod!...

Tehát:

Először is *legyen férfias önérzeted*, és ne fuss olyan kocsi után, amely úgysem vesz fel...

Legyen erőd bevallani, hogy te csúszttad a túlvitaminózással szakításig az ügyet, és tanulj belőle a jövőre...

Legyen férfias erőd ahhoz, hogy lefogd magadban a bosszúállás vágyát, mert aki haragszik, az nem

józan, és aki bosszúval akar a maga számára elégtételt szerezni, az nagyon kicsi ember és sokszor nem beszámítható . . .

*

Még csak egy tünetet:

A zsarnokokról azt mondták a régi ókorban, hogy általában nem normálisak. De akik szerelemből és a szerelmükben zsarnokok, azok „amentes” — vagyis sok bolondságot követnek el szerelmükben (sokszor szerelmük ellen is!).

Nincs igazam?!

A zsarnok féltékeny.

De nem féltékeny zsarnok-e az a szerelmes nagyfiú, aki egészen és kizárólagosan magának akarja lefoglalni azt a kislányt, aki megdobbantotta a szívét? Ezért nem tűri, hogy más sétáljon vele . . . A zsúron megkívánná tőle, hogy mindenkin nézzen át, és csak őt lássa meg, és csak ővele érezze jól magát, és csak őrá mosolyogjon . . .

A zsarnok önző.

De nem zsarnokian önző-e az a szerelmes nagyfiú, aki nem számol a női hiúsággal, és önzően csak magának akarja kisajátítani a kislányt. Vegyük például a kedves házimulatságot. Egy csomó kislány és fiú táncol grammofon-zenére. Jókedv villog minden szemben. Csak az önző zsarnok „örjög”, mert az a kislány merészelt mással is táncolni . . . Gyűlöli azt a szerencsés fiút, aki most táncolhat vele, — és remegve fél attól, hogy megint „le fogják kérni” a kislányt . . .

Pedig van ennek értelme?!

Ha normális volna az a szerelmében zsarnokká lett nagyfiú, akkor tudná, hogy nem szabad egy kislánnyal örökké, mindenhol együtt lenni, mert az

„örökös együttlét, egyformaság unalommá fajulhat, és ezzel fog ügye elbukni”.

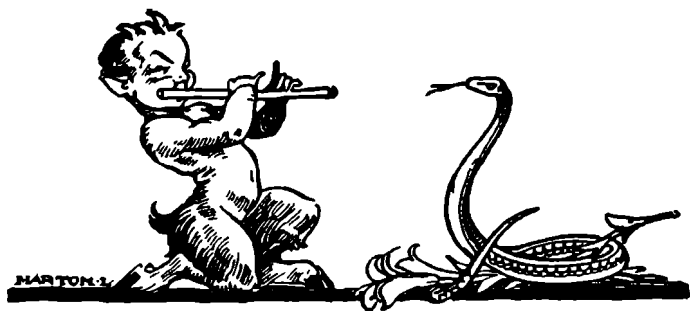
De ha esze után menne ez a féltékeny és önző zsarnok, akkor tudná, hogy „veszélyes harcba száll a női hiúsággal, mert a lányok büszkék arra, ha sok a táncosuk. Akkor mulatnak jól, ha kapkodják őket.” Tehát „ne akard ezt az ártatlan örömet elvenni tőle, mert könnyen ez lehet az elhidegülés indító mozzanata. Ha te mint mérges zsarnok állsz a mérleg egyik serpenyőjébe, könnyen lebillentheti a mérleget a maga javára az, aki mosollyal és vidámsággal, műveltséggel és ügyességgel áll a másik serpenyőbe.”

Tehát:

Nem „bolondulni”, hanem józan számítással és úri lélekkel férfias nagyfiúként viselkedni, — és akkor bármennyi komoly vagy komolytalan tünet akarja is igazolni a régi mondást, hogy a szerelmesek sokszor „bolondosak”, — te megcáfolod ezt azzal, hogy férfias önneveléssel kinevelsz magadból minden komolytalan bolondériát...

IV. RÉSZ:

ERKÖLCSI BARBÁROK

Tudom, hogy a diákok között kevesen vannak ilyenek. Hála Istennek! Először úgy volt, hogy kihagyom ezt a részt. De nem tehettem, mert a felelősség kényszerített arra, hogy valamilyen formában erről is szóljak.

Nem akarlak bűnökre tanítani, azért elégedj meg azzal, hogy csak egy-egy éles villantással reflektorozzák rá ezeknek az erkölcsi gengsztereknek a hitványságaira. De hiszem, hogy e reflektor-rávillanásoknál is meglátod hitványságukat, és megutálod azt a közönségességet, mellyel ezek meggyalázzák az Isten legszentebb gondolatait is.

Ezek a szegény szerencsétlenek nem akarják megérteni, hogy Goethe mondása az első szerelemre is áll: *Geniessen macht gemein*. Mert igenis: Aki az Isten terveit szolgáló szerelemben is csak idegizgalmat, bűnös vágyainak kielégítését, nemi ösztöneinek kiszolgálását keresi, az hitvány, az közönséges, az „erkölcsi barbár”.

Ezek letépi az Isten nagy titkáról a védőfátyolt és mivel („*Wer nicht gelernt in seinen jungen Tagen zu seinen Wünschen „Nein!“ zu sagen.*” — Fr. W. Weber.) nem tanulták meg első szerelmük idején

„nem”-et mondanl bűnös vágyaiknak, először az Isten terveit gyalázzák meg azzal, hogy szenvedélyeket felkavarják, beszennyezik az életforrást, aztán pedig „heves ál-ifjúsággal megölik önmaguk szép öregségét”. (Ady.)

Úgy lélek attól, hogy a nagyfiaim erkölcsi barbárok lesznek a szerelmük idején! . . .

Fiam! 1823-ban leégett a római Szent Pál-bazilika. És tudod, mi volt az oka? Ez: Egy munkás nem vigyázott a forrasztó lámpájára.

A kislány, akit szeretsz, a Szentlélek temploma. Vigyázz, fiam, a te forró véred lángjaira, mert az egyszerre két Szentlélek-templomot égethet fel . . .

Erkölcsi barbárok ne merészkedjenek az Isten nagy gondolata, a nagyfiús szerelem közelébe, mert „nem paráznaságra teremtette (őket) az Isten, hanem (arra), hogy megszenteljék” a szerelmet, vagyis azt az utat, amely az életforráshoz vezet . . .

Akik visszaélnek a Teremtő nagy gondolatával

Jó és csodálatosan bölcs az Isten, — és nyomortul kontár tud lenni néha az ember az Isten nagy gondolataival szemben.

Az Isten bort önt az ember serlegébe, hogy megvidámítsa az ember szívét. — Az ember oly mohón megy neki a vidámság serlegének, hogy az állatnál is mélyebbre aljasodik...

Az Isten aranyat és vasat rejtett a föld gyomrába, hogy ezek is szolgálják az embert. — Az ember bálványt és gyilkoló szerszámokat csinál belőlük, hogy ne legyen, akit szolgálhasson az Isten aranya.

Az Isten nemi erőt teremtett az emberbe, hogy az ember az Isten munkatársa lehessen az Isten országának benépesítésében. — Az ember egy-két perces örömek játékszerévé aljasítja az életszolgálat isteni eszközét...

Az Isten akaratot adott az embernek, hogy e nagy kincs szabadságával hódoljon a teremtő, kormányzó és számonkérő Isten előtt. — Az ember visszaél e nagy ajándékkal, és éppen szabadakarát használja arra, hogy lázadjon az Isten ellen.

Az Isten oltott az emberszívbe szerelmet is, hogy e titkos boldogsággal készítse elő az életszolgálatra azokat, akik majd munkatársai lesznek a teremtésben. — Az ember — ez a nagy kontár — visszaélhet

ezzel is, és forrongó vére és sikongó vágyai hitvány játékszerévé aljasíthatja az Isten azon nagy gondolatát is, melyet a szerelemben rejtett el...

A természet, az élettelen és élő teremtetett lények, a virág, a madár, a csillagok, mind-mind hűségesen, a beléjük dobott isteni törvények alapján, pusztán létükkel is szolgálják az Isten akaratát... És ezek között nincs egy sem, amelyik visszaélne az Isten gondolatával... A virág nyílik, ha jön a tavasz, és szépséges virágkehelyben kínál illatáldozatot az Istennek... Mikor szerelemmel telik meg tavasszal a kis madár szíve, trillázik, hogy örömmel jelentse: Uram! Kész vagyok a te szolgálatodra... A nyári éjszaka csillagmilliárdjai nem láznak, hanem ragyogással hirdetik: Dicsőség a magasságban az Istennek!...

És az ember?!...

Szomorú kiváltsága az embernek, hogy az Isten adományaival vissza tud élni. Még a szerelemmel is.

Ő és hányan vannak a fiatalok között is, akik visszaélnek az első komoly szerelem boldogító, isteni ajándékával is.

— Fiam! Ugye te még nem tartozol ezek közé?! ... Tudom, hogy téged is megkísért majd a lázadó véred és lobogó vágyad, ezért most ebben a fejezetben nyíltan megmondom neked, hogyan és miért jutnak el sokan a fiatalok közül odáig, hogy a nemiségük kiélésének szolgálatába állítják be azt a szerelmet is, melyet pedig oly kényes virágnak teremtetett az Isten, hogy a szenvedély első tüzes lehelle-tére elhervad és elpusztul.

Tehát:

Jegyezd meg ezt jól, fiam!...

Az a szomorú dolog, hogy valaki visszaéljen az Isten szívmengető adományával, a szerelemmel,

nem akkor kezdődik, mikor a szerelem már megdob-
bantja a szívet. Az Isten nagy gondolatával való
visszaélés már csak egy előkészített lelkiület meg-
nyilvánulása.

Mert nem ott kezdődik a visszaélés, mikor egy
nagyfiú nemiségének különféle kielégítését keresi a
szerelemben, hanem ott: mikor az a gyerek először
csúszott el a félperces bűnök szomorú útján... Ez a
visszaélés oda nyúlik vissza, mikor nyűgnek kezdte
tartani az Isten kemény parancsát, ... amikor már
szükséglet kezdett lenni a félperc bűne, ... amikor
hitvány és közönséges lett a felfogása a nőről a
folytonos bűnözés következtében, ... amikor teher-
tétel lett az élete számára az Isten és a szerelmet
védő isteni törvények, ... amikor cinikus lett és hit-
ványul, közönségesen kezdett beszélni az Istenről,
a szerelemről, a nőről, az élet fakadásáról, ... amikor
már teljesen kiábrándult — a folytonos bűn követ-
keztében mindentől, ami egy nagyfiú életét széppé,
értékké teheti...

Egy ilyen lelkiileg összeroppant (sőt talán már
romlott) nagyfiú természetes, hogy nem az Isten gyö-
nyörű gondolatát látja a szerelemben. Az ösztön kor-
bácsolja a vérét, a felkorbácsolt nemiség kielégü-
lésért követelődzik, — és ott él vissza az Isten életre
előkészítő tervével, ahol csak tud.

Előtte a nő nem az, aminek az Isten elgondolta,
hanem csak vágyainak szolgálója. A szerelem előtte
nem istentervezte boldogságos előkészület, hanem
csak jó alkalom, hogy közelebb férközhessen vágyai
kiszolgálójához... Sőt talán már szerelmet sem érez,
hanem csak játssza a szerelmet azért, hogy hitványul
csak ösztöneinek és bűnös vágyai kielégítésének
élhessen...

Istenem! De szomorú és lerongyolódott lélek lehet ez!... És mondd, fiam, te csodálkozol azon, hogy az ilyen elrontott lelkületű nagyfiú csak cinikusan, piszkosan, hitványul tud beszélni nőről, szerelemről, Istenről, házasságig tisztán megőrzött férfiságról és szent, isteni szerelemről?!... Ne csodálkozz!... Inkább remegj attól, hogy valamikor a te lelked is idáig durvuljon...

Mert ezeknek a lelki nyomorékoknak fokozatosan durvult a lelke addig, hogy most már így mernek beszélni:

... Mit farizeuskodnak a papok és az Egyház... A vér szava a természet szava... A természet szava pedig rossz nem lehet, hiszen a természet szavában ott bújik meg az Isten törvénye... Miért állítanak fel kemény parancsokat?!... Joguk van ehhez?!... Joguk van a vér szava és parancsa ellen VI. vagy IX. parancsot alkotni?!... Persze irigyek, — és a törvény szavába burkolják irigységüket... Mert igenis: Ha a vérem követelődzik, jogom van a vágyaim szolgálásához... Miért tiltakoznak ez ellen?!... Hiszen önmaguknak mondanak ellen!... Miért nem szabad a házasság előtt az, ami szabad a házasságban?!... Pedig a házasság előtt is és a házasság után is ugyanaz a vér diktálja a csókot, ... a vágyak kielégítését, ... a tüzes szerelmet...

— Lám!... Milyen lázadozva védi ez a szegény lélektorzó a maga bűnös szembehelyezkedését az Istennel!... És hányan hisznek ennek a vér szavától diktált furcsa önvédelemnek!... És hányan gondolják, hogy igaza van ennek a lázadónak, aki már ledöntött minden korlátot, és szabadon, minden boldogságkuviktól függetlenül éli a maga szerelmi életét úgy, ahogy a körülmények engedik, — és ahogyan

egy terrorizált, szerencsétlen leány feláldozza első, napsugaras, kislányos szerelmét...

...Hát, fiam, valóban igaza van ezeknek a lelkiileg már félrecsúszott fiataloknak?!... Nem gondolod-e már te is, hogy a vér szava az Isten szava?

...Jegyezd meg jól, fiam:

Ez a vér szavára alapított furcsa elmélet csak játék a szavakkal és hitvány menlevél arra, hogy jogos alapot teremtsen a bűnözés számára a lelkiismerete előtt (ha ugyan még funkcionál az az elrontott lelkiismeret!). Mert ezek a vér parancsát kiszolgálók is nagyon jól tudhatnák, hogy az Isten azért állította a VI. és IX. kemény parancsot a vér lázadó követelődzése elé a házasság előtt, mert tudja, hogy részint testileg még nem egészen alkalmasok az életszolgálatra ezek a még fejlődő korban levő fiatalok, másrészt pedig tudja, hogy ezeket a szegény lélektorzókat egyáltalán nem hatja át az a felelősségtudat, amit az életszolgálat megkövetel.

Az Isten nem állít tilalomfát a természet szava elé, ha a vér követelésének a célja a szent életszolgálat, — és ha a vér követelésének való engedelmeskedést egy emberéletre szóló szent eskü előzi meg. Mert csak ez lehet biztos alapja a férfi életekért való felelősségének...

Tudják ezt nagyon jól azok is, akik visszaélnék az Isten azon szent tervével, melyet a szerelemben rejtett el, de nem akarják szolgálni ezt a gyönyörű isteni gondolatot, mert a megroppant lélek már nem tud korlátokat szabni — Isten követelése szerint — a vér lázongásának...

Fiam! Ne irigyeld ezeket a lelki rokkantakat!... Ne irigyeld őket, hogy ők „már túl vannak minden!”... Ne irigyeld, hogy ők már csak a vér szavának engednek a szerelmükben is!... Ne higgy a

farizeuskodó elméletüknek! . . . Egy elrontott ösztön-ember, aki visszaél az Isten ajándékával, nem lehet a te ideáloed . . .

Irtózz még a gondolatától is annak, hogy a te szabadjára engedett ösztöneid szétrombolják azt a szép, rózsaszínű álmot, mely boldoggá tehet a nélkül is téged, hogy a vér, az ösztönök, a lobogó vágyak sarába rántanád le naponta az Isten gyönyörű gondolatát . . .

A virág az illatával, a csillagok ragyogásukkal hirdetik az Isten dicsőségét . . . Te a tisztán megőrzött szerelmeddel szolgálod az Isten életszolgálatos terveit.

Erkölcsei barbárok

Prohásztkával történt meg:

A nagy püspök szerette a Vértes-hegység szelíd dombjait és illatos erdeit. Nehéz apostoli útjai után szívesen menekült az erdőkkel koszorúzott Vértesbe, mert a virágos réteken elelmélkedett, és lelkileg a virágról Istenhez emelkedett, és a virágzó természetben Isten nagyságát, jóságát, szépségét csodálta.

Most is ott sétál a virágzó, tavaszi pompás réten. A reggeli harmat gyémántja még ott csillog a fűvön. A madarak trillakórusa fújja kitárt szívvvel a reggeli zsolozsmát... A püspök elmélkedve sétál... Vigyáz, hogy rá ne lépjen véletlenül se a mosolygó virágokra... Majd megáll egy teljes pompájában virágzó szép százszorszép előtt:

— Milyen nagy az Isten! — imádkozza... — Milyen jó az Isten!... Milyen szép lehet az az Isten, aki ennek a kis százszorszépnek is ennyi szépséget adott!... Azok a kezek formálták a világot is, az emberszívet is, melyek ennek a kis virágnak is formát, színt, illatot adtak... Ó, milyen jó is vagy te, Istenem!... A te művészkézed százszorszépből formált nekem virágszőnyeget, nem azért, hogy összehajtogassam, hanem azért, hogy meglássam, milyen jó vagy te, Istenem... Köszönöm, Uram, a kis százszorszépet!... Köszönöm a te jóságos szíved szeretetét...

És amint itt szinte elragadtatásban elmélkedik a

nagy püspök a kis százszorszépről, észre sem veszi, hogy egy legelésző ökör közeledik hozzá. Az ökör sem törődik az imádkozó püspökkel, hanem amíg az elemelkedik, ez egy nagyot kanyarít a nyelvével, és lelegeli a százszorszépét.

Prohászka megdöbben, és ez az egy keserű szó fut ki a száján:

— Barbár! ...

Az ökör nem érti a püspök botránkozását. Nyugodtan tovább legel ... De Prohászka már újra medítál:

— Az Isten az ember-rétet = a világot is teleszórta millió és millió százszorszéppel ... Egyik szebb, mint a másik ... Lelkes százszorszépek ... Nevük: leány, a nő ...

Majd így folytatja:

— Milyen jó az Isten, hogy a világot teleszórta millió és millió lelkes százszorszéppel, hogy az emberek szíve átmelegedjék ...

De:

— Mi az oka, hogy a mai fiatalság nem látja meg az Isten művészkését ezeken az élő, szívvel, lélekkel, ésszel megáldott százszorszépeken?! ... Miért nem látják meg, hogy az Isten a nőnek is szépséget adott, mint a rét százszorszépének?! ... Miért nem látják meg, hogy a kislány szépsége is az Istent dicséri, mint a százszorszépé?! ...

A nagy püspöknek fájtak a gyötrő kérdések. Ránéz az ökörre ... Az már kissé odébb legeli a százszorszégeket ... És Prohászka mindjárt megtalálja a feleletet a gyötrő kérdésekre:

— Az ökör sem látja a százszorszép szépségét. ... Az ökröt nem érdekli a százszorszép formája ... Az ökör nem emeli fel a szívét az Istenhez, hogy hálát adjon a százszorszépben elrejtett isteni jósá-

gért... Az ökörben, abban a „barbárban” csak az ösztön dolgozott... Éhes volt... Az ösztön parancsolt... Lelegette a százszorszépét...

— Ilyen „erkölcsi barbárok” — folytatja Prohászka — azok, akik mihelyt meglátják az Isten lelkes százszorszépét, a nőt, nem az Isten művészkézt és jóságát bámulják meg benne, hanem mindjárt feltámad bennük a sűrű, fekete, ösztönös vér, ... feltámadnak lázadó vágyaik és éhes ösztöneik, mint az ökörnek, és lelegetlik az Isten százszorszépét...

Fiam! Te sohase légy ilyen „erkölcsi barbár”. Különösen ne a szerelmed idején.

Az a nagyfiú, akiről én annyiszor álmodozom, nem fogja lelegetni sohase az Isten lelkes százszorszépét.

Az én szerelmes nagyfiam is meglátja a nőt, hiszen nem foghatja be a szemét, de nem a lábaszáránál kezdi észrevenni azt a kislányt, akit nagyfiús tisztelettel szeret. Észreveszi a kislány szépségét is, de nem aljasítja magát addig sohasem, hogy lelegető szemeinek, éhes vágyainak és ösztöneinek áldozatává tegye Isten remekművét.

Az én nagyfiamnak is tetszik — ó, hiszen nagyon tetszik — az a kislány, át is melegszik a szíve, ha látja, de nem lesz annyira „erkölcsi barbár”, hogy nyelvével csettintszen hozzá, mint az ingyencek a jó falathoz...

Az én nagyfiam meglátja a kislányban az Isten százszorszépét, de nem lesz annyira „erkölcsi barbár”, hogy vágyaival letépje a lelkes százszorszép szirmait: a ruháit...

Az én nagyfiam sohasem lesz olyan éhes „erkölcsi barbár”, hogy éhes vágyaival rátörjön arra a kislányra, akit féltő tisztelettel szeret...

Fiam! Irtózz ettől az „erkölcsi barbár”-típustól. ... Ne engedd, hogy a bűnös vágyak, a kaján örökök, a legelészni akaró ösztönök úrrá legyenek rajtad. Tudom, hogy te bensőbb, bizalmasabb viszonyban vagy azzal a kislánnyal. Könnyen feltámadhat benned is a gondolat, hogy éppen ezen belső kapcsolat miatt *neked több van megengedve*, mint másoknak, az Isten lelkes százszorszépével szemben.

Dehát igaz ez?!

Az valóban igaz, hogy több van megengedve neked, de csak annyiban, hogy több tiszteletet, több finom úri lelkűséget, több hódoló áldozatot, több kedvességet tanúsíts azzal a kislánnyal szemben.

De „erkölcsi barbár” leszel rögtön, mihamarabb állati ösztönök vonalán akarsz megengedni magadnak valamit is a kislánnyal szemben. Mert: A szerelem és a kölcsönös szeretet nem jogosít fel arra,

hogy úgy bánj el egy kislánnyal, mint az az ökör a százszorszéppel...

De:

En bízom benned... Én tudom, hogy te még nem vagy „erkölcsi barbár”... Én tudom, hogy a te krisztusian úri lelkületed még sokáig meg fog óvni attól, hogy valami „barbárságot” kövess el azzal a kislánnyal szemben, aki megdobantotta a szívedet... Tudom, hogy te uralkodni tudsz az ösztöneiden, és kéred az Istent, hogy úgy nézhess a te lelkes százszorszépedre, mint Prohászka nézett a rét bájos kis virágára... Bizom benned, mert tisztább szívű fiúnak tartalak, semhogy kéjencként éhes ösztöneidnek kiszolgáltass valakit...

De kérlek, hallgass ráml:

En azt is tudom, hogy a férfivá érés idején tebened is feltámadhat az „erkölcsi barbár”. Hisz nem kell tagadnom előtted, hogy a szerelem (éppen mivel aranyból és sárból — lélekből és ösztönösségből — földi és égi elemből van gyúrva!) sok salakot is hord magával... És ez a salak felszínre kerül akkor is, ha egy aranyos lelkű nagyfiú szíve dobban is meg.

Készülj fel tehát lelkileg is erre! És e készülés alapja ez legyen: Becsülöm azt a kislányt, akit szeretek, mint az édesanyámat... Vigyázok a szememre, kezemre, a vágyaimra, hogy hozzá ne érjek az Isten lelkes százszorszépéhez, mert egy „barbár” érintéstől vagy vágytól elhervadhat ez a kényes virág... A szerelmet a szívek összedobbanásában látom, és nem az ösztönös vágyak barbár kielégítésében... És a készülésem legbiztosabb alapja az lesz, hogy állandóan olyan lelkülettel leszek a kislány mellett, hogy az Úr Jézus rám is mondhassa: Ez az én kedves fiam, kiben nekem jókedvem telik...

Oh, bár így lenne ez!... Fiam! Menekülj, ha majd téged is meglep az ösztönök barbársága. Menekülj, és ne elégtételezd ki a te követelődző véred követeléseit, mert ez szétrombolja idealizmusodat és azt a tisztelő hódolatodat, amivel eddig a nőkkel szemben viseltettél.

És talán ez az „erkölcsi barbár” egyik nagy büntetése is. Lelegeli az Isten lelkes százszorszépét. Talán boldog is, hogy az „erkölcsi barbár” győzött... De nem veszi észre, hogy ezért a „győzelemért” nagy árat kellett fizetnie: *Elvesztette idealizmusát*... A nőben már nem az Isten lelkes százszorszépét, hanem a férfivágyak játékszerét látja... És ez a barbár lelkület majd megmérgezi a családi boldogságát is, mert ott csak szétválaszt az „erkölcsi barbárság”.

Fiam, Prohászka megborzongott, mikor az ökörszűz barbárságát látta. Megborzong az én szívem is arra a gondolatra, hogy valamikor te is „erkölcsi barbárrá” leszel a szerelmedben.

Fiam! — Mondd, ugye hiábavaló az aggodalmam?!... Mondd, hogy te sokkal úribb lelkű vagy, semhogy lelegeld az Isten százszorszépét... Mondd, hogy te tisztábban szereted azt a kislányt, semhogy bűnös vágyakkal, ösztönös erőszakossággal mernél közeledni ahhoz a kislányhoz... Ugye te nem tartozol azon modern „erkölcsi barbárokhoz”, akiket Prohászka oly emberien megsajnál?!...

Fiam! Az Isten ajándéka a szerelem... Az „erkölcsi barbároknak” nincs joguk, hogy sárbarántsák az Isten ajándékát... Az „erkölcsi barbárok” kéjenc bűnözők, de neked, fiam, ugye semmi közöd sincs ezekhez?!...

És ha valóban nem lesz közöd hozzájuk, akkor

boldog leszek, mert akkor a szerelmedben is azon az úton jársz, melyet az Isten a tiszta szerelemnek jelölt ki... És ez az út a gyertyafényes oltárhoz és a boldogsághoz vezethet...

A nő nem a férfivágyak játékszere

Egy igen furcsa és igazságtalan elmélet uralkodik a mai férfikorban lévő szerelmesek között. Mindjárt most jegyezzük meg azonban: Ez az elmélet már nem maradt meg a férfiak között. Aki nyitott szemekkel figyeli a már érettebb korú ifjúságot, az jól tudja, hogy már őhozzájuk is eljutott ez az érzékiséget szolgáló és lelket romboló elmélet.

És mi ez az elmélet?

Semmi más, mint az érzékiség és az ösztönök szolgálata a jogosság ürügyével kendőzve.

Ezen elmélet szerint a szerelem már feljogosítja a szerelmeseket arra, hogy *bizalmasabb* és *szabadabb* (vagy talán *szabadosabb*?) legyen az egymás közötti viszony. Ezen elmélet alapján olyan *előjogokat* és olyan *engedményeket* követelnek maguknak a bizalmas együttlét alkalmával, amilyeneket csak az „erkölcsi barbárok” engedhetnek meg maguknak felkorbácsolt ösztöneik lehető kielégítésére.

De amíg „az erkölcsi barbár” tudja, hogy bűnös és jogtalan az, amit ösztönei kiszolgálására tesz, ezek az ösztönök játékszerének tartják a leányt, és ebből kiindulva jogosnak tartanak mindent, amit akár csábítással, akár rábeszéléssel, akár a lángoló szerelem ürügyével ki tudnak csikarni a kislánytól.

Ők maguk tudják jól, hogy nem jogokról van itt szó, de a jog álarca alá bujtatják előjogos követeléseiket, hogy a kislány gyengeségét kihasználva, meggyalázzák az Istennek a szerelemmel célzott szent terveit...

Fiam! Én téged többre tartalak annál, hogy a szerelmedben *előjogokra* hivatkozva kihasználd a kislány gyengeségét, és így „erkölcsi barbárrá” légy. De tudom, hogy te is hallasz ilyen dolgokról, és éppen ezen hallottak miatt tebenned is feltámadhat a vágy, hogy előjogokat gyakorolj a szerelmedben, és arra kényszerítsd a kislányt, hogy olyant *előlegezz* neked, melyhez csak a jegyesség vagy a házasságkötés után lehetne jogod. De ne gondolj itt a legvégsőre. Nem mindig arról van itt szó. Ezer más formája lehet a követelésnek és az előlegezésnek, amelyet kicsikarhatsz joggal, és ami mégis megüti az „erkölcsi barbár” mértékét is.

Téged én nemes, úri lelkű nagyfiúnak szeretnélek látni. Úri lelkű, de krisztusian úri lelkű nagyfiúnak, aki *hitványságnak tartja egy kislány kényszerhelyzetének és gyengeségének kihasználását, és ezért ösztönös alávalóságnak tartja az előjogok hangoztatásával kicsikart előlegezéseket.*

Mert nem férfias hősiesség egy szerelmes kislány gyengeségének kihasználása, hanem hitvány gengszterség.

A kislány *előlegez* ugyanis, ha az alkalom és a kényszer szorítja,

1. mert hiszen ő is gyenge, és őt is ingerli egy eddig teljesen ismeretlen élmény ingere, — de ezt a gyerekes női kíváncsiságot kihasználni — nem férfiaság, hanem megalázás és bűnbetaszítás...

2. De az előjogokra hivatkozó szerelmesnek előlegez a kislány azért is, mert az a szerelmes kis-

lány van olyan naív és azt hiszi, hogy a követelt előleg megadása kötelessége, mert ezzel hatásosan hozzájárulhat a kölcsönös szerelem kimélyítéséhez.

— De ezt a naívságot kihasználva megrabolni egy kislány ártatlan szerelmét, — nem férfiasság, hanem bűntény, mint az a gonosztett, amit egy kisgyerek ellen követhet el, mivel az sem tudja mérlegelni a tett gonoszságát.

3. Előlegez végre a kislány azért is, mert gyenge, és ösztönösen fél attól, hogy ha nem adja meg az előleget, felbomlik a szerelem, melyről ő mindig azt gondolja (éppen női lelkületénél fogva), hogy az feltétlenül az oltárhoz vezet. Tehát: hogy szakításra ne kerüljön a dolog, engedelmeskedik, különösen, ha ismerve az egyedülmaradástól való félelmét, kihasználják ezt a gyengeségét is.

De egy kislány félelmét és gyengeségét kihasználni nem férfiasság, hanem raffinált tolvajlás.

Mert igenis... Jól jegyezd meg, hogy *ezekre az előjogokra hivatkozó „erkölcsi barbárok” raffinált tolvajok*, akik meglopják a szerelem fáját, és letépik a virágát azért, hogy ösztöneik sarába tiporják azt.

Fiam! Te ne légy ez a raffinált tolvaj. Hallgass azért rám:

Nem Isten terve szerint való szerelem az, melyben az előjogokra épített érzékiség dominál. A nő Isten elgondolása szerint — még a szerelemben se — a férfivágyak játékszere. Alacsony és hitvány gondolkodás az, ha valaki az „erkölcsi barbárság” kiszolgálóját látja a kislányban, — és gyengeségét kihasználva tönkre teszi azt az ideális szerelmet, amit az Isten gyújtott fel a szívében azért, hogy előkészítse a jövőendő életszolgálatra.

Fiam! A te szerelmedben lásd meg az Isten

gondolatát, és ne alázd meg ösztönösséged kiszolgálásával azt a kislányt, aki ártatlan leányszívének első tiszta szerelmével ajándékozott meg téged.

Gondolsz-e arra, hogy milyen szomorú egy megalázott kislány sorsa?!

Valahányszor egy gyerekszobába bemegyek, mindig összeszorítja a szívemet a szomorúság, ha a szoba sarkában, a sok limlom között összetört játékokat, szétszabdalt labdákat, szétdarabolt hintalovat látok. Valamikor ezek a játékok jelentették a kis Jézus ajándékát, a szülők jóságát és a gyerek ártatlan örömét... Aztán egyszer feltámadt a gyerekben a romboló ösztön vagy a mindenáron való tudásvágy, — és szétrombolta ösztönös gyönyörűséggel vagy mindent szétszedő tudásvággal az egykor mindent jelentő játékokat.

És a játékok megunva, szétszedve ott hevernek a szoba sarkában...

Valahogyan úgy érzem, hogy ilyen az Isten elrontott szép terve: a szerelem is, ha egy kislányt megaláznak, és az „erkölcsi barbárok” kiszolgálására kényszerítenek.

Csak azon csodálkozom, hogy egy nagyfiút nem fog el semmi szégyen vagy felelősségérzet, ha az Isten élő lelkes ajándékát a sarokba dobja, mert már tönkretéve nem becsüli tovább.

De nem csodálkozom mégse, mert tudom, hogy hitvány volt már akkor, mikor a szerelem előjogán nekirontott a szerelmének, és megalázva darabokra törte a szerelem isteni ajándékát a nélkül, hogy a legkisebb felelősséget érezte volna tettéért és a kislányért. De igaz: A tolvaj sem szokott felelősséget érezni azért, hogy lopása miatt legázolja a kert ezerszínű virágait...

Fiam! Az Isten a szerelmet előkészületnek szánta a házasságra.

Ugye te nem azzal fogsz készülni a házasságra, hogy hitvány elméleteken alapuló kéjvágyással teszed a férfivágyak játékszerévé azt, aki szerelmesen neked adta aranyos szívét?!...

Ne tedd ezt, fiam! Semmi újat nem ad majd neked a házasság, és akkori boldogságodat ásod már most alá, ha „erkölcsi barbárként” szétrombolod a te nagyfiús szerelmed hamvas érintetlenségét.

A csókok fajtái

Lelkigyakorlataim alkalmával ezerszer kérdeztek már tőlem a fiúk:

Szabad-e egy kislányt megcsókolni?!

Felvetem itt is ezt a kérdést, mert hátha te ezt eddig még nem merted nyíltan megkérdezni a lelkiatyádtól. De már most kérlek, hogy nagyfiús komolysággal nyúlj ehhez a kérdéshez, mert éretlen kölyköknek és mindenben csiklandósságot kereső kamaszoknak nem beszélek róla.

De a te kíváncsiságodat nem elégíthetem ki most rögtön és teljesen. Mert először osztályoznom kell a csókokat.

A magyarnak csak egy szava van a csókra: csók. Sokszor gondolkoztam rajta, hogy mi lehet annak az oka, hogy míg más nyelvekben (például a latinban is!) több, teljesen különböző szó és ige fejezi ki a csók mivoltát, addig a magyarban csak ez a rendes szó rá: csók — csókol. És ilyenkor — talán túlzó sovinizmusból, vagy talán fajtám jótulajdonságainak meglátni-akarásából — büszke magyar önérzettel állítottam fel a nem sok adattal támogatott elméletet, hogy: A magyar nyelvnek azért van csak egy kifejezése a csókra, mert az egészséges és még meg nem rontott vérű magyarság csak egyfajta csókot ismert: olyant, amelyre az Isten is csak helyeslőleg mosolyog, mert a paradicsomban is csak

ilyent látott. Ilyen tisztát... Ilyen ártatlant... Ilyen Isten terveit szolgálót...

De:

Ha csak egy szava van is a magyarnak a csókra, te is tudod, hogy egész skálája van a „modern” csóknak, amely annyira „modern”, hogy a már kétezer év előtti római ifjú is tudta, hogy van

1. *Osculum pacis* vagy *caritatis* = a békecsók vagy az édesanya csókja.

Szent Imre, mikor Pannonhalmára ment, megcsókolta a bencés szerzeteseket. A bencés szerzetes az ünnepélyes szentmisében Pax-ot = Békét ad tovább, békecsókkal. Az édesanyád, ha túlrad a szíve, megcsókol...

Ki merné érzékiességgel vádolni e csókokat?!

De ki merné elítélni azt a csókot is, melyet a latin nyelv

2. *savium* (v. *suavium*) *amicitiae*-nek, a szívbeli jóbarátság csókjának nevez?!...

Ha két szívbeli jóbarát megcsókolja egymást, mert hosszú idő után az élet ismét összesodorta őket, — hitvány ember az, aki ebben érzékiséget keres, de még hitványabb, aki ebben érzékiséget lát.

Nem merném azonban olyan könnyen elmondani ezt arról a csókról, melyet a latin nyelv

3. *basium voluptatis*-nak = a gyönyör csókjának nevez. Mert:

Itt már a vér diktálja a tempót. Ez a vér hajtja az Isten malmait is, mint ahogyan a Duna a molnárok vízimalmait, — és így az Isten terveit szolgálhatja. — De amint a Duna áradása, ha kilép a folyó az Istentől megszabott medréből, a malmokat is elviszi, és a népeket is koldussá teheti, a gyönyör csókja is rombolhat, ha nem az Isten akaratának szolgálatában áll.

Ez a csók igen könnyen az „erkölcsi barbárok” csókja lehet, és hitvány, érzéki nyalakodássá aljasodhat.

Talán már vége is lehetne ezekkel a csókfajtáknak. Pedig még nincs vége.

4. Van egy csók, amelynek nincs latin neve, mert a rómaiak még nem hívtak publikumot a csókhoz. Ez a *filmsztárok csókja*. Ez az a művészien megjátszott, stopper órával a közerkölcsiség nyárs-polgári erényeihez mért érzéki nyalakodás, mely a tömeg erkölcsi kisiklásainak igazolásán kívül kitűnően szolgálhat az érzékiség felkorbácsolására és arra, hogy az „erkölcsi barbárok” ebből a látványosságból tanulják meg a csókolódzás érzéki raffinált-ságát.

Csak egy a sajnos: A film egy hazug világ képét tárja a publikum elé, de egy oly igazán valódi erkölcstelenségre taníthatja meg a világot, hogy nem használ semmit az amerikai filmkirályok azon intézkedése, hogy csak ennyi és ennyi másodpercre szabad a szemek közprédájává tenni a filmsztárok bűnre tanító csókolódzását.

De hagyjuk e hazudott világ hitvány érzékiségét. Van szebb csók is a filmsztároknál. Például:

5. *A jegyesek csókja*.

Ez a csók nyilvánosan történik. Apák, édesanyák jelenlétében akkor, mikor a szeretet zálogát, a jegygyűrűt a kislány ujjára húzták.

Ez a csók szűzi és szent. Zálog. Csak lehellet. Ártatlan és megnyugtató, hogy most már tisztán, ártatlanul járulhatnak az Isten gyertyafényes oltára elé, mert elkötelezték egymásnak magukat. És ez az elkötelezettség jogforrás, mely megengedi a csókot, de csak azt, melyet nem a felkorbácsolt vér ritmusa

diktál, hanem amelyet a hűség, tisztelet és a hódoló nagyrabecsülés húz ki a jegyesek szívéből.

De ehhez a csókhoz semmi közük a szerelemmel érzéken játszóknak és a kéjéhes „erkölcsi barbároknak”.

Még csak egy csókot említék meg:

Az életszolgálat hősi vállalásával kiérdemelt, az Isten oltáránál letett, síríg kötelező esküvel szentesített csókot:

6. Az édesanyád és az édesapád csókját.

Ki merné azt a csókot a hétköznapióság porába rántani, melyet az Isten is jóváhagyott, és amelyet az életszolgálat hősi vállalásáért jutalmul és biztosítékul adott az Isten?!...

De ehhez a csókhoz sincs semmi közük a felelőtlen „érzéki barbároknak”, -- és az éretlen kölyköknek...

Végére is értem a csókfajták felsorolásának.

És mit vettél észre?!

Sehol sem említettem a szerelmes nagydiák csókját.

Van-e ilyen csók?

Fiam! Nem vagyok naív. Tudom nagyon jól, hogy egy szerelmes nagyfiút is könnyen elkap a hév, és bizony ezek szerelménél is cuppannak csókok. Sőt: Tudom azt is, hogy minden szerelmes nagydiák vágyik az első élményszerű csók után, mert azt gondolja, hogy szerelme akkor kezd komoly lenni, ha szerelmének ezt a zálogát megkaphatta és megadhatta.

Ez a tény.

De más kérdés a jogosság. Vagyis: Van-e joga egy nagyfiúnak ahhoz, hogy megcsókolja azt, akit nagyfiús szívének egész rajongásával szeret?

Fiam, ha *jogról* beszélünk, akkor nyíltan meg kell mondanom:

A csók csak akkor elfogadott — és megengedett a közfelfogás szerint, mikor ahhoz már joga van mindkét szerelmesnek, vagyis a nyilvános megkérés és eljegyzés után. De akkor is csak az az ártatlan, lehelletszerű jegyesi csók, mely irtózik attól, hogy érzékiséget keverjen ebbe a csókba. Sőt: Még ezzel a lehelletszerű, ártatlan csókkal is vigyázni kell, mert a finom csiszolású velencei tükrön a lehellet is meglátszik és elhomályosítja a fényt.

Ha tehát azt kérdezed tőlem, hogy *van-e jogod neked* mint szerelmes nagydiáknak megcsókolni azt a kislányt, kiért egész szíved rajongásával remegsz, — ezt felelem:

Jogról ezen a téren is csak akkor beszélhetsz, ha a jog alapja: az eljegyzés már megtörtént... De hol vagy te még ettől?!

De azt elismerem, hogy néha elragadhat benneteket a teljes boldogság után való vágy, és fellángolhat bennetek annyira a szerelem, hogy nem azt nézitek, hogy mit mond a jog, hanem a szívetek egész szerelmével megcsókoljátok egymást.

És tudom, hogy ilyenkor nem azt keresitek, hogy volt-e jogotok hozzá, vagy nem, hanem legfeljebb e meleg pillanatok után megmozdul a lelkiismeretetek, hogy bűnös volt-e e tetteitek vagy pedig nem...

Fiam! Nyíltan kell beszélnem: Ha már egyszer jogalapod nincs is ahhoz a boldogító csókhoz, egyet hadd kérjek tőletek:

Ha elragad is benneteket a csókos boldogság után való vágy, és olyan csókra vágytok, mely másabb a testvéri és baráti csóknál, — ne legyetek „erkölcsi barbárok”!...

Ha megcsókolsz egy kislányt, maradjon a kislány lelke ezen csók után is ragyogó velencei tükör, a te szíved meg olyan ártatlan, hogy a jó Isten mosolyogva bocsássa meg neked, hogy jogalap nélkül is ártatlan csókot „loptál”...

Bűn-e a csók?!

Ezt már rendszeren csak olyan nagyfiúk szokták megkérdezni tőlem, akik már csak a lelkiismeretüket akarják megnyugtadni — post factum.

Már az előző fejezetben is említettem, hogy sok nagyfiú nem kérdezi meg előre, hogy jogos-e a csókja, hanem ha felmuzsikál a két fiatal szív, nem tudnak ellenállni, hanem összehajol két embervirág, — és eltűnik körülük a világ minden jogi problémájával együtt...

De ha elmúlik a tavaszi mámor, — és lelkileg is becsületes az a kislány és az a nagyfiú, akkor felborzolódik a lelkiismeretük (mint az izguló cica szőre), — és — ha van lelkiatyjuk, akiben megbíznak, odadobják eléje a kérdést:

— Atyám! Tessék megmondani: Bűn-e a csók?!...

Mivel azonban azt is tudom, hogy sok nagyfiúnak nem „eső után köpönyeg”-ként kell a válasz, hanem valóságos probléma (— még a csók előtt!), — azért nyíltan felelek erre a kérdésre is...

Tehát:

Bűn-e a csók?!

Nyíltan megmondom: *Elméletileg* el tudok képzelni olyan csókot egy tisztaszívú nagyfiú és egy ártatlan lelkű kislány között, ami nem bűn. Mert mi teszi bűnné a csókot?! A csók *önmagában* lehetne egy olyan gesztus, mint amilyen a kalapemelés

vagy a kézfogás. Ki mondaná ezt bűnnek? Nem is magát a pusztá cselekedetet mondják bűnnek. Hanem: A csókot nemi vágyak, ösztönös idegrezgések, izgató gondolatsorok és képek veszik körül. Ha ez az ösztönös nemiség tudatosítódik, sőt akaratlan előidéződik, — ki merné azt mondani, hogy az ilyen körülmények között adott csók ment a bűntől? Mert: nem is kell csókolódnai, hanem elég, ha az ösztönös nemiséget tudatosan keresi valaki a házasságon kívül: bűnné lesz nemcsak a csók, hanem bármi más is, ami által meg akarja szerezni magának az ösztönös idegingert és vágyi gyönyörűséget. Mert nem a *gesztus* a fontos, hanem a bűnös élvezet.

Igaz azonban, hogy sok nagyfiú védekezik ezzel:

— Atyám! Én nem akartam bűnt!... Én nem akartam tudatos szekszuális gyönyörűséget!... Én csak megcsókoltam, és boldog voltam... De olyan ártatlanul éreztem magamat, hogy másnap nyugodtan, gyónás nélkül az áldoztatórácshoz mertem volna térdelni...

— Fiam! Én hiszek neked... Elhiszem, hogy a te csókod most még nem volt bűn, mert nem öntudatosítottad benned a nemiség, — és nem akartad a szekszuális gyönyört sem... De hogy megvolt ez is a csókodban (ha igazi szerelmes csók volt!), azt akkor is állítom, ha nyugodtan erősítetted az ellenkezőjét... Mert igenis ott volt a nemiség, de hála Istennek, még nem tudatosítottad, és ezért még nem kerested...

De:

Mivel nagyon jól tudom, hogy a csókban — akár tudatosan, akár öntudatlanul — mindig ott van a nemiség, nyíltan meg kell mondanom:

Nehéz dolog egy szerelmes nagyfiú számára az

ügynevezett plátói vagy ideális szerelem, mert téged is húsból és vérből gyúrt az Isten.

Ezért nagyon is a való értékére kell leszállítani egy nagyfiú önapológiáját, mikor így beszél:

— Én nem félek a bűntől a csóknál sem... Én csak a kislány *lelkét* szerettem... Az én szerelmem ideális, melyhez semmi köze sincs az érzékiségnek... Különben is: Még ha feltámadna is bennem az érzékiség, mindig lesz annyi erkölcsi erőm, hogy elnyomjam magamban a nemtelent, ami beszennyezhetné az én *ideális szerelmemet*....

— Szeretem, fiam, ezt a nemes erő- és öntudatot benned!... Oh, bár valósággá lenne ez a nehéz pillanatokban is!...

De valahogyan nem merek aggodalom nélkül hinni a te nagy erőtudatodban... Nem merek hinni fenntartás nélkül, mert a sok nagyfiúval való találkozás arra tanított meg, hogy még a legjobb akaratú nagyfiú számára is mindig

bűnalkalom a csók.

— Miért mondja ezt, Atyám! — kérdezte ezt az a nagyfiam, aki úgy érezte, hogy én rémeket látok, mert ő tudta, hogy bűnösen még sohase csókolta meg azt a kislányt, akinek a *lelkét* szerette...

— Miért mondom?!... Nem azért, mert rémeket látok, hanem mert a nagyfiúk tanítottak meg arra, hogy nehéz a borotva élén táncolni... Mert a csók tánc az ideális szerelem és a testi, érzéki szerelem borotvaélén...

— De Atyám, az én szerelmemben még nem volt érzékiség, és nem is akarom, hogy legyen, mert tudom, hogy akkor összeomlana a szerelmem...

— Fiam! Szép ez a hősi akarás... De megint nehézségem van... Félek ugyanis, hogy a te szerelmednél is a csók és a szerelem kezdődik — mint a

német mondás oly találóan mondja — *geistlich* = ideálisan, tiszta lélekkel, — és befejeződik *fleischlich* = bűnösen, érzékileg.

Ezért:

Nagyon kérlek arra, hogy ne áltasd magadat azzal a tudattal, hogy te majd mindig tudsz ideálisan, plátói szerelemmel szeretni.

Hiszen bárcsak tudnál! De te magad is tudhatod, hogy más dologban sem tudsz mindig százszázalékos lenni. Hát akkor hogyan tudnád éppen ebben a kényes és nehéz dologban esküvési biztossággal azt állítani, hogy te sohase fogod az aljas nemiséget közel eresztetni a te ideális szerelmedhez?... Hát nem számolsz az eredeti bűn következtében meggyengült akarattal és a rosszra hajló természeteddél?...

— Fiam! Ne játssz a tűzzel! A csók tűzével se!

— Sőt:

— Ne vágyódj annyira a szerelmed csókkal való megpecsételésére sem... Vannak nagyfiúk, akik a szerelmet csók nélkül el sem tudják képzelni, mert azt gondolják, hogy a csók a szerelemnek külsőleg is nyilvánított záloga.

— Én erre nyugodtan azt mondom, hogy igen sok nagyfiút ismerek, aki nem vágyódik erre a nyalakodásra, mert ezt a nyalakodó csókolódzást most férfiatlannak tartja. Tehát igenis, van sok nagyfiú, aki a diákszerelmét csók nélkül is el tudja képzelni, mert a szerelmét, a szíve hódoló érzelmeit másképp is ki tudja mutatni, mint csókkal...

— Tudom, hogy egy kissé fájni fog ez, amit most akarok mondani:

— Fiam! Te azt mondod, hogy te azért vágyódsz a csók után, mert a csókot tartod a szerelmed külsőleg is megnyilvánuló zálogának...

— Tudod mit mondok én erre?! ... Ezt:

— *A csók valóban zálog, de egy életre való lekötöttség záloga, — és nem a futó kalandok és rózsaszínű diákszerelmek záloga.*

— Ne haragudj azért, hogy ilyen keményen kimondtam a véleményemet... Meg kellett tennem, mert féltelek...

— Féltelek, mert a csókolódzások mögött örvények nyílnak meg, — és félek, ha nem hallgatsz a szavamra és rémlátónak tartasz, téged is elnyelhetnek ezek a mély örvények, meg azt is, akit most ideális szerelemmel szeretsz...

— De hát mik ezek az örvények?!

— Most csak szavakat dobok eléd: Érzékiség... Egy ártatlan kislány játékszerré aljasítása... Cinizmus... Bűnfertő...

— Gondolkodj ezeken egy kissé, — és hiszem, hogy megtalálod a helyes feleletet arra: Bűn-e a csók a diákszerelemben?...

„Noli me tangere” — úgy!...

Bár tudom, hogy le tudnád fordítani magyarra ezt a latin címet, — mégis: Biztos, ami biztos!... Lefordítom én magam. Tehát: Ne érints!

Ugye tudod már, miről akarok beszélni?... Erről:

— Van egy tüzelő — szép sárga virág... Elutasítóan arisztokrata a színe, de gyönyörű és diszkrétén elegáns a formája: a mimóza. Azt mondják erről a melegházi virágról, hogy „idegesen” összeborzong, ha közelednek feléje, sőt belepusztul, ha durván megérintik és összefogdossák...

Ezért aztán igen nagy kímélettel bánnak ezzel a finom, csodálatosan érzékeny mimózával.

— Miért mondtam én ezt el neked?... Ne felelj!... Én akarlak emlékeztetni... Emlékszel? A könyv ezen részében már virághoz hasonlítottam a szerelmes szívű kislányt. Azt mondtam, hogy az a kislány, aki felé a szíved dobog, az Isten lelkes százszorszépe... Most más virághoz hasonlítom: Most aranyosan pompázó mimóza, akire vigyáznod kell nagyon, hogy meg ne érintsd, mert idegesen beleborzong, — és össze ne fogdosd, mert belepusztul az érzékeny lelke...

Azt mondod erre, hogy rémeket látok, és hogy túlzó aggodalommal kezelem ezt az ügyet. Lehet. De nem kezelhetem másképp, mert nem te, hanem én hallottam kislányok szájából ezt a panaszt:

— Mi a mi szerelmünkért sok áldozatot hozunk... Mindazt megadjuk annak, aki szeret bennünket, amit az úri lélek és a tiszta lelkiismeret követelményein belül megadhatunk... De ne követeljenek tőlünk olyant, ami elé az Isten állított tilalomfát!... Mert igenis, mi bőkezűek vagyunk szerelmünkben addig, míg azt tudjuk, hogy a tiszta szerelem kér tőlünk... De összehúzódnak mint a mimóza, ha a nagyfiú szenvedélyeinek kiszolgálójává akar alacsonyítani bennünket... És ide tartozik a csók... A bizalmas ölelés... Az érintés...

És minden, amit a vér diktálhat... Ha tudná egy fiú, hogyan összeborzong egy leánylélek akkor, mikor észreveszi, hogy nem a szerelem, hanem az ösztönös kéjvágy diktálja a tempót, talán megborzongna ő is, és nem alázna meg bennünket így... Mert igenis: Ha egy kéjvágyó szerelmes ölelését kell eltűnőm, úgy érzem, mintha egy óriás hulló

tekerőzne rám, és sikoltani szeretnék a félelemtől és az irtózatától... És ha egy jólelkű nagyfiú át tudná érezni ezt a szörnyű lélekremegést és a megaláztatásunkat, akkor hiszem, hogy sohase közeledne hozzám úgy, hogy önvédelemből rá kelljen kiáltanom: Noli me tangerel...

— Fiam! Ezt nem én találtam ki... Mit szólsz te hozzá?!...

Már hallok is a védekezést:

— Természetes, hogy az a durva közeledés, melytől megborxad az Isten finomlelkű mimózája, — hitványság, — és ne is említessék a mi szerelmünkben... Ezt a „bizalmasságot” átengedjük az „erkölcsi barbárok”-nak, és sajnáljuk azt a kislányt, aki ezen „hüllők” tekergései és durva gyűrűzései között kétségbeesve vergődik...

— Köszönöm, fiam, ezt az egyenes választ... Neked még egészséges és úri a lelked... Ez a határozott vélemény is mutatja, hogy te még — hála Istennek — nem vagy „erkölcsi barbár”... De... Úgy látom, valami még kikíváncozik belőled... No, mi az?!...

— Atyám! Jól esett a dicsérete... De a lelkemben még ott él a probléma: Lehetetlen, hogy egy szelíd kézsimogatás és kézcsók... egy gyermeki összesimulás... illatosan omló hajának simogatása... egy szívből jövő tiszta ölelés bűn és „erkölcsi barbárság” legyen. Hisz nem fából faragott az Isten, és a „sóhajtozásokon” kívül valamivel csak ki kell mutatnom, hogy mit érzek a szívemben!...

— Állj meg, fiam! Azt mondtad, hogy *nem fából faragott az Isten téged*... Jó, hogy éppen ezt mondtad, mert éppen ebbe kapaszkodom bele, hogy nyíltan megmondhassam a véleményemet erről is.

— Azt kiérzem a szavadból, hogy te el tudsz olyan ölelést stb. képzelni, ami nem „erkölcsi barbárság”, nem bűn, és így nem pusztítja el az Isten lelkes mimózáját.

— Felelek erre is:

Ha valóban fából gyúrt volna az Isten, és az ereidben a forró vér helyett káposztalé csergedeznék, — vagyis, ha olyan érzéketlen tudnál lenni az ösztönös vágyakkal szemben, mint a fadarab, ... ha oly tisztán és szentül tudnál megölelni egy kislányt, mint amilyen szentül és tisztán megölel téged az édesanyád, akkor *talán* el tudnám képzelni a bűn nélküli ölelést is. De azt is megmondom, hogy a te szerelmedben (még a tiszta ölelésben is) egy jó adag érzékiség bújik meg még akkor is, ha te egyáltalán nem is öntudatosítod, és nem is akarod ezt a rejtett ösztönösséget.

— És mindez csak akkor állna, ha „fából faragott volna az Isten”. Pedig hát te is tudod, hogy téged sem fából faragott az Isten, hanem sárból és aranyból gyúrt, és az ereidben bizony sűrű, fekete, ösztönös vér robog...

— Elhiszem azt is, hogy könnyű ezt mondani: Én az én ölelésemben nem leszek „erkölcsi barbár”... A szeretetem nem válik olyan aljas bizalmaskodássá, hogy megborzongjon tőle a „mimóza”. — De éppen azért, mert tudom, hogy húsból és vérből gyúrt az Isten, félek és féltelek...

— Félek, mert nem tudom, hogy az önérzet, az úri lelkület meddig fog védeni az „erkölcsi barbárság”-tól, és mikor lesz a tiszta ölelésből durva ölekezés, amitől — ha merne — felsikoltana a „mimóza”: Noli me tangere!

— De féltelek is... Mert: Ezzel a dologgal nem szabad kísérletezned... Ezzel a dologgal nem

szabad lelki teherpróbákat rendezned . . . Lehet, hogy ma még kiállnád ezt a lelki teherpróbát, de mi lesz, ha holnap már az „erkölcsi barbár” lesz a te szemelyedben a kislány mellett?!

— Sőt:

— A rossznak megvan a maga aktivitása, vagyis olyan, mint a lavina: Egyre nagyobb erővel zuhan le, és közben elpusztít mindent, ami jó és szép volt . . . Mi lesz akkor, ha éppen egy ilyen bizalmaskodás következtében indul el a lélek-lavinád, . . . és zuhan . . . zuhan . . . és közben szétrombol mindent, ami szép, jó és értékes volt az életedben?! . . . És mi lesz, ha ez a lavina nem áll meg addig, míg „erkölcsi barbárrá” nem aljasít a szerelmedben is? . . .

— Fiam! Szükséged van neked erre?!

— Várj egy kicsit még „a tiszta és ártatlan” ölelésekkel és simogató bizalmasságokkal.

— Az ölelés és a bizalmasság — feltéve, ha nem bűnös szenvedély tudatos kielégítéséért történik — a jegyesek előjoga.

— Várj addig, míg a jegyesség neked is megadja ezt az előjogot . . . Addig pedig erősödj lelkileg, és nevelődj annyira krisztusivá, hogy a te akkori ölelésed oly nemes és tisztult legyen, hogy egy mimózealelkű kisleánynak se kelljen megborzongania tőle.

— Addig pedig nincs szükséged arra, hogy egy kisleány megborzongjon tőled, és szemedbe vágja: „Noli me tangere!”

— *Sok nagyfiam átélte már diákszerelmét a nélkül, hogy ölelgetésekben és érzéki simogatásokban élte volna ki magát, mert egészséges lelkű volt, és nem gondolt ezekre az ösztönösségekre . . . Miért*

akarnád éppen te, fiam, ezekkel a sokszor nem is egészséges lelkű és gondolkodású nagyfiúhoz illő bizalmasságokkal elindítani a léleklavinát?!

— Erkölcsi barbár akarsz lenni?! Nem?! Akkor ne várd meg, hogy egy kisleány ezt mondja neked:

„Noli me tangere” — úgy!

Hogyan táncolsz?

Heteseek voltak akkor a tanítványaim. A tánc-kurzus javában tartott. Már jól tudtak táncolni a gyerekek. A szülők is eljöttek már a táncórákra, hogy gyönyörködjenek gyerekeik fiatalos, vidáman szép szórakozásában.

Én is ott voltam.

Egyszer csak mellém szüremkezik egy mama, és a fülembe súgja:

— Nézze, tanár úr, milyen ízléstelenül és érzékiesen táncol az a fiú... Szóljon neki bizalmasan, mert én nem engedem, hogy a lányom ilyen táncossal táncoljon...

Először is utánanéztem, hogy nem máshonnét fúj-e a szél (sértett hiúság, ellenszenv a fiúval vagy a családjával szemben stb.)... De csakhamar látnom kellett, hogy ízléstelenül és valóban csúnyán, érzékiesen táncol az a fiú.

A szünetben már én sétáltam a fiúval. Azzal védekezett, hogy ő többször jár zsúrra, — és ott így táncolnak...

Elszomorodtam... Kérdések erőszakoskodtak bennem feleletért: Hát valóban így táncolnak a házibálokon?... Hát hol vannak a szülők?... Vakok a szülők, vagy nem mernek látni?!... Hol marad a nemesen előkelő, krisztusian úri ízlés a házibáloról?!...

És elképzeltem:

Hogyan táncolhatnak egy házibálon, ha oda meghívót kap a szerelem jogán magának előjogokat követelő „erkölcsi barbár” is?!

Mert:

Ez az „erkölcsi barbár” nagyon jól tudja, hogy egy ilyen házibálon nincs osztályfőnök, nincs az a nyilvánosság se, mint egy iskolai tánckurzuson...

Azt is tudja, hogy a háziak a vendégek kedvéért sok minden fölött szemet húnynak, mert kerülni akarják a botrányt, és nincs meg az az erejük, hogy szeretettel a szemébe mondanák: Fiam, az én házamban így nem lehet táncolni!...

Ha pedig az erkölcsi barbár még szerelmes is a házikisasszonyba, akkor azt hiszi, hogy neki több van megengedve, és gorombán kimutatja, hogy a szerelem jogán csak „erkölcsi barbár”, még akkor is, ha a legelőkelőbb famíliának félrecsúszott lelkű sarja is...

Fiam! Tudom, hogy ott kíváncsiskodik benned a kérdés: *Mit szólok én erkölcsi szempontból a tánchoz!*

Jó, ez elől se térek ki... Válaszolok:

Van erkölcsileg kifogástalan tánc, sőt szép tánc is. Egy ilyen táncot szépen, úrin táncolni nemhogy nem bűn, hanem hasznos is lehet, mert ez a nemes tánc eszköz lehet abban, hogy az én szögletes, ügyetlen „medvebocsaimból”, finom, előkelő, lelkileg is úri fiatalemberek legyenek. (Ezért küldtem valamennyit VII-es korukban tánciskolába.)

De:

Mivel azonban minden táncot lehet ízléstelenül és erkölcstelen lelkülettel táncolni, — és mivel a tánc és a kislány közelsége bármikor lángra lobbanthatja az elnyomott érzékiséget, — a tánc mindig

bűnalkalom lehet, — különösen a jellemtörpéknek. De ezek miatt a jellemtörpék miatt nem mondok átkot a tisztességes táncot táncolókra, csak azt kérem a fiaimtól: Vigyázzatok! A síkos táncparketten lelkileg is el lehet csúszni...

Arról pedig nem is akarok beszélni, hogy *erkölcstelen táncot táncolni bűn*. Ezt te is tudod... De tudd meg azt is, hogy lehet egy amúgy közömbös táncot is „erkölcsi barbár” módjára táncolni. De ez zsúron is, máshol is hitványság — és bűn.

Hogy mit jelent „erkölcsi barbár” módjára táncolni?! Fiam! Erre nem akarlak megtanítani, hisz a te krisztusian úri lelked úgyis észreveszi azt a határt, amelyen túl már csak egy erkölcsi barbár mer és szokott táncolni...

Fiam! Én tudom, hogy te nem vagy a táncban sem „erkölcsi barbár”... Tudom, hogy te nem is mernél úgy táncolni azzal, akit szeretsz, ahogyan az a lelkileg már régen lecsúszott nagyfiú „élvezi” a táncot... Tudom, hogy te jobban becsülöd azt a kislányt, semhogy a bűnöd eszközéül akarnád őt felhasználni...

Ezért:

Táncolj csak, ha időd van rá, és a körülmények módot adnak rá. De a tánc — a te számodra — legyen csak *úri lelkű szórakozás*.

Ne gondold, hogy a szolid és nemes tánc nem ad örömet, és hogy csak a „barbár”, érzéki tánc az igazi élvezet. Lehet, hogy a lelkileg félrecsúszottaknak már csak ez a fajta tánc nyújt élvezetet. De az életben se a félrecsúszott eszű emberek diktálják a tempót. — Hát akkor mi joga akarnak éppen a táncban tempót diktálni azok, akik — mert félrecsúszott és beteg a lelkük — csak beteg, ízléstelen,

bűnös táncokban és táncmodorban találnak kielégülést?

Ne keresd, fiam, az érzékies táncot, mert ízlés-telen és közönséges az a tánc, amelyik csak az állatot domborítja ki az emberben.

Sőt, szinte sügni szeretném neked:

Ma divatos a zsidóktól való irtózás. De érdekes, hogy ezek az irtózók a táncot és a táncmodort azoktól akarják tanulni, akik *faji jellegüket és keleties érzékiségüket* viszik még a táncba is. Ha ezek maguk között és a maguk táncába beleviszik a keleti érzékiséget, — ám tegyék! De ne akarjanak a magyar ifjúság tánctanítói lenni. Másrészt azonban a magyar ifjúságban is legyen annyi önérzet és krisztusi lélek, hogy nem ezen faj iskolájába jár táncot tanulni.

És:

Ha az „erkölcsi barbár” — talán éppen a szerelem vélt jogán — minden táncból bűnt csinál, és keletiesen kéjeleg is, — ne gondold, fiam, hogy az emberek nem veszik ezt észre. Észreveszik nagyon is, és ha szóvá nem is teszik, megvetik, és ha van még bennük (mint szülőkben) erkölcsi erő, akkor eltiltják kislányukat ettől a közönséges lelkű, keleti érzékiséget eláruló táncostól.

Szükséged van erre?!

Ne félj! Nem tiltalak el sem a zsúrtól, sem a táncról csak azért, mert képzelt rémeket látok.

Én is szívesen elküldelek arra a házibálra, amelyre — hogy úgy mondjam — az Úr Jézus is meghívót kap. Én is szívesen gyönyörködöm a táncotokban, ha úgy táncolsz azzal a kislánnyal (ugye tudod, melyikre gondolok?), hogy a Szűzanya is jóságosan mosolyogna a ti szép, ártatlan, nemesen úri táncotokon...

Mégegyszer felteszem azt a kérdést, melyet e fejezet címéül írtam:

— Hogyan táncolsz te, fiam?!

Ha csak úgy, mint az „erkölcsi barbár”, akkor sajnállak, — és féltelek.

Ha vidáman, szerelmes szívvel, de krisztusian úri lélekkel, akkor:

— Jó mulatást, fiam!

V. RÉSZ:

ÚRI LÉLEKKEL KÉSZÜLÖDÖM
AZ ÉLETSZOLGÁLATRA

Legyünk mindjárt az elején tisztában:

A lélek úri mivolta független attól, hogy aranyos bölcsőben vagy durva pólyában aludtad-e első álmodat. Őri lelkületű lehet egy nagyfiú akkor is, ha családfáját nem is lehet nyomon követni a Gothai Almanachban.

Az az úri lelkűség, amelyikről itt szó lesz, előkelőbb és régibb nemességen alapszik, mint amilyennel Európa legelőkelőbb és legrégebbi arisztokrata családja dicsekedhetik: az istenfiak nemességén, a Krisztus örököseinek nemességén.

Űri lélek = krisztusivá formált lélek.

A szerelem hímporos ártatlanságának megőrzéséhez nem elég a gyerekszobából hozott üres udvariasság és megtanult etikett, mert ezek mögött jól megbújt már sokszor és mindig is megbújhat az Isten terveit hitványan meggyalázó „erkölcsi bárbar”...

Legfeljebb csak raffináltabb, de annál gonoszabb lesz a „barbárság”...

De:

Hogy valaki Isten tervei szerint készülődhessen

az életszolgálatra, ahhoz lélek kell, melyben Krisztus az Úr, . . . melyben a megszentelő kegyelem gyémántja csillog, — mely a kegyelemtől annyira meg-nemesedett, hogy irtózik attól, hogy a szívében élő Istent bármi módon megbántsa . . .

Ez a krisztusi nemességből származó úri lélek észreveszi és tudja, hogy a szerelem nem bűnlehetőség, hanem Isten terveinek szolgálata.

Ez a krisztusian úri lélek a kislányban nem leszakítható virágot lát, hanem tudja, hogy ezek a kislányok az Isten akarata szerinti Grál-edények, akiknek kelyhében formálódik az Isten remekműve: az ember.

Noblesse oblige! Ez a krisztusi nemességen alapuló úri lélek követeli meg, hogy a vértől és nemiségtől túlfűtött vágyakkal senki se közeledjék az Isten lelkes százszorszépéhez.

Ez az úri lélek fékezi meg a szemét, a kezét, a vágyait, mert tudja, hogy a Teremtő Grál kelyhéhez nem közeledhetik kéjéhes szemekkel, foltot ejtő kezekkel és perzselő vágyakkal.

Ennek az úri léleknek a szerelem nem idegizgalom, hanem felséges istenszolgálat és boldogság közeledés az életforráshoz . . .

Hogyan bánj az első rózsaszínű álommal?

— *Gyerekjáték az egész!* ... — szokták mondani az első diákszerelemre.

— *És nem is kell olyan komolyan venni* — folytatják.

— *Majd kigyógyul belőle* ... — legyint unottan még sok nevelő is ...

Lehet, hogy van igazság is ezekben a fölényeskedő „kinyilatkoztatásokban”, de én nem egészen így gondolkodom. Mert:

Gyerekjáték?! Lehet, de a gyerekjátékot is megbecsültem, míg játszottam vele, — és büszkén mutogattam még férfikoromban is a hintalovamat, — és büszke voltam arra, hogy milyen szépen, épen megőriztem azért, hogy az unokaöccsök (akik már nem szerették úgy ezt a gyerekjátékot) hamarosan tönkretegyék ...

Igy vagyunk az első szerelemmel is ... Lehet, hogy csak gyerekjáték ... De úgy vigyázok az élet ezen első szívmelegítő élményére, mint egy törékeny, kényes gyerekjátékra, hogy férfikoromban is büszkén mondhassam el, hogy érintetlenül, tisztán megőriztem nagyfiús szívem boldogító „gyerekjátékát”, az első komolyabb diákszerelmet ...

És milyen érdekes: A felnőttek közül hányan nem mernek arcpirulás nélkül visszagondolni az éle-

tük májusára!... Vajjon miért? Sokan azért, mert elrontották az élet májusát, és azt is, ami az élet bimbófakadásakor kél a diákszívben, az első rózsaszínű álmot.

Ha megkérdeznénk azokat, akik elismerik, hogy nem szívesen gondolnak vissza az élet májusára, hogy miért nem akarnak visszatekinteni a Multba, — azt hiszem, ha mernének egyszer őszinték lenni, — akkor a többi ok között ott lenne ez is:

— Nem szívesen turkálók a multban, mert vádol a multam, hogy elrontottam az Isten terveit, melyeket boncolgatott bennem akkor, mikor megdobbantotta Valaki a szívemet... Fáj, hogy az első rózsaszínű álmot sem őriztem meg rózsaszínűnek, ártatlannak... És ez az elrontott szerelem most visszajár kísértőként és számonkér, hogy miért rontottam el az Isten terveit...

— Dehát, — kérdezhetnéd — mik az Isten tervei az első komolyabb szerelemmel?...

— Bizonyára nem az, hogy a szenvedélyek kielégítésének eszköze legyen. És az se, hogy éretlen nagyfiúk komolytalan időtöltése, sőt: talán bűnalkalma legyen.

Mert:

Az Isten terve ez: *Előkészíteni az életszolgálatra.*

Te leszel — éppen ezen szent életszolgálat alapján — *a híd a jelen és a jövő között.* A hidat azonban — mielőtt átadnák az élet szolgálatába — teherpróbával kipróbálják, hogy pontosan megállapítsák, meg tud-e felelni hivatásának. Téged is kipróbál az Úr: Vágyakat támaszt benned... Erőket hoz mozgásba, melyek eddig inaktívak voltak benned... Örömeket kínál... Hiányérzetet kelt benned, hogy kiegészülni akarj... Megmelengeti a szívedet... És

mindezt azért, hogy e lelki próbatétellel előkészítsen a nagy feladatra: teherbíró, az életszolgálat komolyságát elbíró hídnak lenni a jelen és a jövő között...

Ezt a fősleges próbatételt nem állták meg azok, akik nem mernek arcpirulás nélkül visszagondolni az élet májusára...

Mert, hogy is gondolnának nyugodtan vissza az első diákszerelmükre azok, akik nem bizonyultak teherálló hídnak, mert éppen a teherpróba idején belekontárkodtak az isteni Alkotó remekművébe, ... azok, akik még nem voltak elég komolyak ahhoz, hogy szentnek tartsák az Isten ezen szerelmes boldogságtól kísért teherpróbáját, ... azok, akiknél a szenvedély diktálta a tempót az egész isteni teherpróba alatt...

— Fiam! Ugye, te nem rontod el az Isten legszebb terveit!? ... Ugye te úgy bánsz ezzel a rózsaszínű álommal, hogy felnőtt korodban is boldogan és büszkén gondolhass vissza az életed májusára?!

— Szeretném, ha így lehetne — mondod, de látom, hogy valami még bújkál a szívedben. Tudom, hogy azt szeretnéd kérdezni, *hogyan kell viselkedned az első szerelmed idején*, hogy megállhasd az Isten teherpróbáját...

— Jó, fiam, felelek erre is:

... Ha úgy érzed, hogy egy kislány fekete-éj pillantása megdobogtatta a szívedet, tudd meg: Az Isten teherpróbája kezdődött meg benned... Köszönd meg az Isten jóságát, hogy egy kislányt küldött az életed útjába, hogy e találkozás boldogságot, örömet hintsen a te nagyfiús életedbe... Köszönd meg az új szívmengető érzés boldogságát... Köszönd meg, hogy nagy terveinek eszközéül választott ki téged is, és egy aranyos szívű kislányt állított mel-

léd, aki jóságával, nemességével, ártatlanságával segít téged is abban, hogy sikeresen megállhasd az Isten teherpróbáját...

...Ha meg tudod köszönni az Istennek az első rózsaszínű álmot, akkor rádöbbsz arra, hogy az Isten akarta, hogy megdöbbenj a szíved. És ha eddig eljutottál, akkor már csak egy lépés, hogy meg lásd azt, hogy az, amit az Isten akar a szerelemmel, szent, — és hogy most már terád is áll a fontos szabály: „Sancta sancte!” = vagyis, hogy az élet leg-szentebb dolgait a szent dolognak kijáró komolysággal kell kezelni... Tehát: A te szent dolgodat, a szerelmet is szentül... Procul este profani!... Takarodjatok! — szeretném Horatius-szal kiáltani — akik annyira profánok, közönségesek vagytok, hogy nem látjátok meg az Isten bontakozó terveinek szent voltát, mert féltem tőletek az Isten szent terveit, és féltem azt a kislányt is, akit elétek küldött az Úr!...

A szent dologhoz nem közeledhetem piszkos, szennyes vágyakkal... A szent dologhoz nem nyúlhatok becsstelen kézzel... A szent dolgot nem alacsonyíthatom le a szenvedélyeim játékszerévé.

Sancta sancte! Az első szerelmedet is *sancte!*

De még valamit:

Azt szeretném, ha ezen teherpróba idején *úr, lelkiileg úr* tudnál maradni.

Szomorú dolog, mikor egy nagyfiú olyan közönséges, olyan hitvány tud lenni az élet bimbófakadásakor. Nem tud felemelkedni a kislányhoz, és ezért aztán őt is lerántja abba a közönségességbe, ahol ő már eldurvult és a szenvedélyeinek hitvány rabszolgája lett...

Pedig nem ez a természetes. A természetes az lenne, hogy a szerelem formálja nemesebbé, finomabbá, krisztusibbá, munkásabbá, kedvesebbé azt a

kamaszkorból már kikerült, de még ezer szögletű, sokszor ki-kilengő, sokszor magáról is megfélemező nagyfiút. Mert az Isten ezt az életformálást is tervbe vette, mikor téged az életszolgálat teherbíráására akar előkészíteni.

Úrnak lenni, nemcsak származásilag, hanem lelkileg is, a szerelemben! Aki krisztusian úri, finom lelkülettel bánt az első szerelmével, az örömmel gondol vissza az élete májusára még 90 éves korában is, mert tudja, hogy nem dűlta fel az Isten terveit. — És ha csak „gyerekjáték” volt is az a szívmegegyező diákszerelem, boldog, mert nem törte ösztönösen darabokra azt az Istentől adott „gyerekjátékot”, hanem férfiasan, úri lélekkel megállta a teherpróbát. — És büszkén boldog, mert a férfiszerelem itt bontogatta először a szárnyait, és itt készült öntudatlanul az életszolgálatra...

Fiam! Ugye te nem téped le az élet fájáról durva lélekkel a szerelemvirágot csak azért, hogy darabokra tépd, mint a kihasznált gyerekjátékot?!... Ugye te előtted több lesz a kislány, mint a nagyfiú játékszere?!... Ugye úr maradsz szavaidban, vágyaidban, tetteidben?!

Sancta sancte! Szent dolog a te diákos szerelmed is, hiszen Isten akarja... Bánj a te első szerelmeddel oly szentül, oly krisztusian úri gondolkozással, hogy ha elmúlik is a gyerekkor, ha elszáll is a nagyfiúkorod rózsaszínű felhője, még 90 éves korodban is ezzel gondolhass vissza az életed rózsabimbó fakadására:

— Szép volt!... Köszönöm, Uram Jézus, hogy kiszínezted, mosolygósan széppé, szerelmesen boldoggá tetted fiatalságomat...

A lovag

A leányok legtöbbször csak így beszélnek rólatok: A Pista, a Laci, az X Sanyi...

A felnőttek azonban, akik már észrevették, hogy a kislány már szívébe zárt téged, gyakran beszélnek a kislánnyal így: Mikor jön a *lovag*? ... Mikor korzóztál utoljára a *lovagoddal*? ... Esetleg, ha nem tetszik nekik valami a fiú viselkedésében, akkor így: No, mondhatom, *szép kis lovag!* — és annyi lesajnálás van e mondatocska hangsúlyában, hogy az igazi lovag elsüllyedne szégyenében, ha ezt a mellékes hangsúlyú kis mondatot hallaná...

Szóval *lovag* vagy. Annak tartanak, — és el is várják tőled, hogy a *kislány körül is lovag légy*, mert ha nem, akkor rád is kimondják, hogy „Szép kis lovag!” vagy, — és ajtót mutatnak, és azt mondják: Kint tágasabb!...

...Akarod ezt? ... Nem?! ... Akkor légy, fiam, még a szerelmedben is lovag...

— De tessék már megmondani, mit értenek a felnőttek azon, mikor egy szerelmes nagyfiútól azt kívánják, hogy a kislánnyal szemben lovag legyen. és a szerelmében is tudjon lovagias lenni... Talán lovagnak lenni annyit jelent, hogy előkelő és udvarias legyek?!...

— Ezt is, fiam, de ez még nem minden.

A lovag szónak sokkal gazdagabb a tartalma.

És nemesebb. Emlékezzél vissza: Amikor a történelemből a keresztény középkort tanultatok, hallottatok a német és más népek lovagrendjéről. Tudom, hogy az, amit csak a szekundától való félelem miatt magoltatok be, az sohase érdekelt benneteket igazán. Ezért félek, hogy a keresztény középkori lovageszmény is csak lecke volt számotokra, és nem láttatok bele az intézmény lelkébe, és nem vettétek észre, hogy milyen kincseket lehet kibányászni a lovag lelkéből a nagyfiú számára...

De ne ijedj meg... Nem történelmi órát akarok tartani, csak emlékeztetlek, hogy ezek a lovagok a krisztusi középkor hősei voltak, akik, ha komolyan vették a lovaggá-ütéskor letett fogadalmukat, a Gottesdienst-et, a Herrendienst-et és a Frauendienst-et, vagyis hűségesen és lélekben szolgálták az Istent és a Hazát, — és krisztusi lélekkel tisztelték, szolgálták és védtek a nőt, — akkor megérdemlik, hogy a XX. század fiai is tisztelettel példaképül állítsák maguk elé ezt a krisztusi lelkületen nyugvó, előkelően úri, nemes lovageszményt...

... Ezt nemcsak úgy, falra borsóhányásként szeretném mondani...

Szeretem a ma nagydiákjait minden hibájával együtt... De sajnálom őket, mert ez a kíméletlenül durva öklöződő modern élet eldurvítja őket, és az önzés olyan kíméletlenekké teszi őket, hogy mind-egyiket a lovagi iskolába, az Úr Jézus mellé szeretném küldeni, hogy ott sajátítsa el azt a nemes, előkelően finom, krisztusian tiszta lovagi lelkületet, mellyel nyugodtan engedhetem az első nagyfiús szerelem boldogsága és veszélyei közé.

Szóval: *Nem ártana egy kis lovagi iskola a mai fiatalságnak se.* Testi képzés terén már eljutottunk a lovagképzés egy eszközéhez, a lovagi tornához,

de a lélekfinomításhoz még nem akarunk hozzányúlni. Ezért van aztán az, hogy egyre több szerelmes nagyfiúról mondják ma a felnőttek:

— No, mondhatom, szép kis lovag az „ifiúr”! . . .

Fiam! Nem szeretném, ha terólad is így beszélnének az emberek. Még a hétköznapi életben se beszéljenek így rólad, de annál inkább ne a te most nemrég megindult szerelmedben. Mert én nyíltan megmondom: *Az a fiú tudja megállni az Isten próbatételét, aki krisztusian nemes lovagi lelkülettel tud közeledni ahhoz a kislányhoz, akinek éjféletekete szeme* — nem is tudja mikor és hogyan — megbabonázta.

Szóval: *Légy lovag a szerelmedben is!*

Tudom, hogy azt mondod erre:

— Könnyű ezt mondani, de szeretném aprópénzre átváltva látni ezt a nagy értéket. Vagyis: Szeretném tudni, mit jelent a krisztusi lovageszmény gyakorlattá válva a nagyfiú szerelmében.

— Jó fiam! Nem futok meg a jogos követelésed elől. Ezért aztán nagy vonásokban megrajzolom a lovagot egy nagyfiú szerelmébe beállítva.

Tehát:

A lovag vallásos, még szerelmében is. Bűn tehát nem férkőzik a lelkéhez még a rózsaszínű rajongás napjaiban sem, mert tudja, hogy az Isten szent terveit nem szolgálhatja bűnös lélekkel, — és a kislányt is többre becsüli, semhogy bűnös vágyakkal, bűnös lélekkel merne közeledni hozzá. A bűn zavarja a lelkek összesimulását.

A lovag: úr. Nem származási okmányok szerint, hanem lélekben is. És csak úri lélekkel közeledik ahhoz, akit szeret. Tehát: *Úr a beszédében*, és nem lesz közönséges aljas beszédűvé. *Úr a gondolkodásában*, és nem feltételez a kislányról még gondolatban

sem olyant, ami azt megalázná. *Úr a vágyaiban*, és nem engedi, hogy a perzselő vágyak megégessék Őt. *Úr külső megjelenésében*, mert sokra becsüli azt, akiért külső formáját rendben tartja, és kerüli az alkalmat, hogy a kislányt társadalmi formák szerint kényes helyzetbe hozza.

A lovag udvarias. Szolgál készségesen annak, akit szíve sugallatára annyira becsül. De udvariasága nem betanult formák rideg gyakorlása, nem pojácaszkodó ugrálás és finomkodás, hanem a szív mélyéről jövő hódoló szolgálat annak, akit szeretek.

A lovag védi a nőt. Mégpedig nemcsak a gyengesége miatt áll pártjára, hanem mert férfias hűsége így diktálja. Védi a nőt, de nemcsak az „ellenségtől”: egy rivális hódolatától, hanem a saját szenvedélyeinek égető perzselésétől is. Védi a nőt nemcsak a hidegtől (mikor a tánc után gondosan ráteríti a selyemsálját, és óva inti, hogy vigyázzon, mert megfázik), hanem védi minden szótól, érintéstől, tekintettől, mely megfagyasztaná a lélek érzékeny virágát.

A lovag tapintatos. Nincs tehát terhére senkinek, legkevésbé annak, akit szeret. Nem zaklatja őt olyankor, mikor ez neki csak teher és áldozat. Nem kíséri árnyék-rendőrként. Nem kíván tőle olyasmit, ami neki kellemetlenséget és ostobán kívánt áldozatot jelent. El tud tűnni férfiasan, ha látja, hogy Neki vagy a környezetének terhére van. Nem hozza a kislányt soha olyan helyzetbe, amit más félremagyarázhatna, és így a kislánynak vagy szerelmüknek csak árthatna.

A lovag diszkrét. Nem viszi szerelmét a piacra. Nem Háry Jánoskodik. Nem bízza titkait és a kislány titkait olyan barátokra, akik csak durván élce-

lődni tudnak, és visszaélnek a rájukbízott titkokkal. Diszkrét, vagyis előkelő a gondoskodásában, és nem némely ízléstelen külső megnyilvánulásaiban keresi a szerelmet, hanem a szívek harmóniájában. Diszkrét, vagyis nem engedi, hogy a szerelmének minden fázisáról pontos tudomást szerezzenek azok is, akiknek egyébként semmi közük a két fiatal szívügyeihez.

A lovag tiszteli a nőt. Az ő szemében a Szűzanya a női ideál. Ezért oly nagy tisztelettel hódol az iránt is, aki az ő nagyfiús szívét megdobbantotta, hogy nem tud lealacsonyító, megalázó gondolatokkal közelíteni hozzá. Sőt: Olyan nagy tisztelettel van a nő iránt, hogy gyakorlatilag vallja, hogy a nő nem játékszer a férfivágyak szolgálatában, hanem az Isten lelkes százszorszépe, akit az Isten jókedvében azért teremtett, hogy szebbé tegye az életet.

A lovag gyengéd és nem erőszakos. Nem úgy kényszeríti ki magának a boldogság örömcseppjeit, hanem megvárja, hogy azt más öntse tiszta szíve aranykelyhébe. Nem erőszakos, tehát nem követelődző zsarnok, hanem hűséges hódoló. Nem erőszakos, tehát nem kényszeríti olyanra azt, akit szeret, amitől megborzongana lilomos lelke, vagy amitől visszarettenne úrian finom életfelfogása.

De minek folytassam tovább?! ...

Fiam! Akarod, hogy te örömmel gondolhass vissza az életed májusára? Akarod, hogy aranyos emlék maradjon számodra is az első rózsaszínű álom?

Ha igen, akkor: *Légy lovagja szerelmednek!* És sohase légy éretlen kölyök, aki csak játékot és idegizalmat keres a szerelemben.

Azt szokták mondani: Virágot lopni nem bűn!

De kitépni az Isten virágoskertjéből a legszebb virágot csak azért, hogy a szerelmes vágyak széttépjék az Isten százszorszépét, — ez bűn, és olyan messze van a krisztusi lovageszménytől, mint némely éretlen kölyök az igazi, lovagias szerelemtől.

Tiszta szerelemmel a házasságig

— Hiába! Atyám is csak pap... Nem ért meg bennünket, fiatalokat... Persze, sohasem volt igazán szerelmes, és ezért lát rémeket ott is, ahol csak egy nagydiák ártatlan diákszerelme húzódik meg...

— Hát tudod, Laci, ami azt illeti, hogy voltam-e szerelmes vagy nem, azt hagyjuk egyelőre... De hogy nem értelek meg benneteket, fiatal, első szerelmeseket, ezt egy kicsit furcsának tartom... Mivel tudod ezt bizonyítani?!...

— Mivel bizonyítsam? Hát nem elég az, hogy milyen szigorú vétót kiáltott, mikor az előbb elmondtam, hogy már nem bírom a méznyalást az üvegen keresztül, és ezért tettekkel is ki kellett valahogyan mutatnom, hogy szeretem a Valikát... Mert hát olyan nagy bűn az, ha szerelmesen összeborul két nyíladozó bimbó? Bűn az, hogy megcsókoltam?... Bűn az, hogy megsimogattam illatosan hullámos haját és ezt az élő, dobogó szívű Isten-virágát?... Ebben csak azok a papok látnak rémet, akik még sohasé néztek bele egy szerelmes nagydiák szívébe.

— De azok is veszélyt látnak ebben, akik nagyon jól tudják, hogy a szerelemnek ezen (ártatlannak mondott) külső megnyilvánulásai mögött nagyon nehéz féhéren, ártatlanul megőrizni a kegyelem-sugaras nagydiákszívet... És most nézz a szemembe... Laci, te őszinte szoktál lenni velem szemben...

Mondd, el mertél volna menni gyónás nélkül a szent-
áldozáshoz a multkor törtétek után?!...

Rám néz... Kellemetlen neki a kérdés... Küzd.
... De aztán nyílt, őszinte szemeivel rám néz, és hatá-
rozottan ezt mondja:

— Nem!...

— No látod, fiam!

— De, Atyám, akkor meg kell bolondulnom...
A vágyak üznek... És e vágyakat úgyse tudom el-
nyomni egészen a házasságig... Ó, hol van az még!
... Igaza van, hogy közben-közben nem olyan ártat-
lan a dolog, mint amilyennek én gondoltam... Tu-
dom, hogy közben-közben bűnök csúsznak be az éle-
tembe... De meg kell tennem... Valami úz, hajt...
Mert úgyis lehetetlen a házasságig üvegen keresztül
nyalni a mézet!...

— Lehetetlen?! Laci! Ne mondd ezt a szót!...

— Miért ne mondanám, mikor tudom, hogy lehe-
tetlen... Mások is így teszik... És már én is tudom,
hogy lehetetlen... Miért ne mondanám ezt ki?!...

— Azért ne mondd ki, fiam, mert akkor már
lelki szegénységi bizonyítványt állítasz ki magad-
ról, hogy nem tudsz férfiasan ura lenni az akaratod-
nak és a vágyaidnak...

— Vigasztal az, hogy mások se tudnak...

— Csak ne általánosíts, fiam! Elhiszem, hogy te
csak olyanokról tudsz, akik nem tudnak és már nem
is akarnak parancsolni a vágyaiknak, és éretlenül
szedik le a gyümölcsöt az élet fájáról... De tudod-e,
miért csak ilyenekről tudsz te?... Azért, fiam, mert
a rossznak van propagandája, és a rossz arcátlanul
kérkedik „hőstetteivel”. Azokról pedig, akik küzde-
nek azért, hogy a házasságig tiszta szerelemmel áll-
hassák meg a nehéz harcot a lobogó vágyaikkal
szemben, ezekről csak mi, lelkiatyák tudunk, mert a

jóság szerény, nincs propagandája, és nem is beszél szíve legbensőbb titkáról senkinek, hogy ne csaphasson fel mások vágyainak a szemetje ahhoz, akit nagyfiúsan, fegyelmezetten, tisztán szeret...

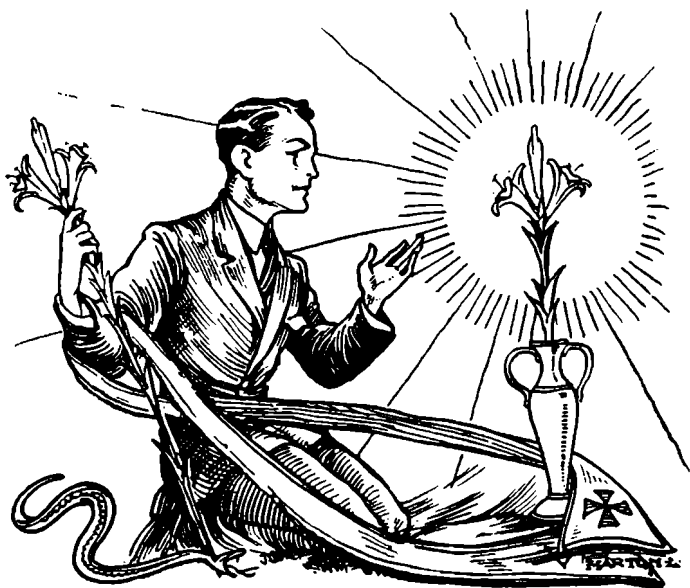
... De ha te nem is tudsz ilyen hősi nagyfiúról, én nyíltan a szemedbe mondom: *Indul már az a generáció, melynek ez a vezérelve: Tiszta szerelemmel egész a házasságig*... Nem teszek olyant nagyfiús szerelmekben, amit a vér, a vágyak, a bűn diktál... És te nem is tudod, hogy milyen sokan vannak már azok, akik vállalják ezt a hősi harcot a fel-feltámadó szenvedélyeik ellen... Hát csak te ne tudnád vállalni?! Csak neked volna lehetetlen?!... Laci! Én tudom, hogy milyen értékek rejlenek a te derék nagyfiús szívedben... Emlékszel?... Másra is mondtad te már azt, hogy lehetetlen... És most már küzdesz, és nem mindig lehetetlen... Csak ne ugorj be a rossz propagandájának, és ne az ő hitványságukkal vigasztald magadat, ha nem akarsz férfiasan küzdeni...

— De hát miért küzdjek én annyira az ellen, ami valójában a szívből jön és ezért jó...

— Laci, emlékszel? Mikor még gyerek voltál, leloptad a fáról az éretlen gyümölcsöt... Jó volt?... Dehogyan volt jó, hiszen csak beleharaptál és eldobtad, mert olyan éretlen és savanyú volt, hogy összehúzta a szádát... De ha akkor azt mondta volna valaki neked: „Laci, bűn az, amit tenni akarsz” és „Kár leszakítanod azt az éretlen gyümölcsöt, mert ártani fog a gyomrodnak” — akkor gúnyosan azt mondtad volna: Bízva azt csak rám! Nekem fáj, ha elrontom a gyomromat!... És mégis megtetted volna, mert nemcsak a gyümölcs volt éretlen, hanem te is.

... És látod, valahogyan így látom a helyzetedet most is... Én tudom, hogy csak az újszerűség után

űző kalandvágý és az ösztöneid berzenkedése visz arra, hogy meglopd az élet egy virágzó fáját... Azt is tudom, hogy nem élvezed igazán a szerelmetek fiatal fájáról lelopott éretlen gyümölcsöt... Sőt azt is nyíltan megmondom, hogy ennek a lopott, éretlen gyümölcsnek az „élvezése” most nem a gyomrodát, hanem a lelkedet rontja el... Ezt te is tudod nagyon

jól. De mivel, bár már a matura előtt állsz, mégsem vagy még elég érett arra, hogy fegyelmezni tudd a vágyaidat, — ezért aztán rám fogod, hogy én nem értek a dologhoz, és hogy irígylem egy nagyfiú szerelmének színes boldogságát...

Pedig:

...Nem irígylek tőled semmit. Csupán azt szeretném, hogy ne tépd meg bűnös kezekkel, bűnös szájjal, bűnös vágyakkal szerelmetek első virágos

fáját, mert ez a te lelkednek is és a Valika lelkének is ártana...

...Nem irigylek tőled semmit. Csupán féltelek téged is, a lelkedet is és a te rózsaszínűen mámoros szerelmedet is...

Mert:

...Nem félsz attól, hogy a Valika rögtön kiábrándul belőled, ha egyszer — ezeknél a tilos „lopások”-nál belelát a te kegyetlenül és önzően érzéki lelkedbe? ... Te azt mondtad nekem, hogy azt a kislányt azért is nagyon szereted, mert angyalian ártatlan és krisztusian úri a lelke? Nem gondolod, hogy megborzadva húzódik vissza tőled, ha észreveszi, hogy báránybőrben éhes farkast bocsátott maga közelébe? ...

...Ha pedig túri azt, hogy te felelőtlenül meglodp éretlen gyümölcsétől a fát, azt csak azért teszi, mert annyira naív, hogy nem veszi észre, hogy kígyót melenget. Vagy pedig azért, mert már annyira lecsúsztattad lelkileg, hogy az ő gyónásaiban is ott szerepel már ez az éretlen gyümölcs-élvezés. Ha ugyan meg meri mondani a lelkiatyjának!? ... És ki lesz felelős azért, hogy esetleg ide fog jutni az az egykor angyali lelkű, kis ártatlan Valika? ...

...De szabadjon még egyet mondanom: Te büszke vagy, és megköveteled, hogy férfiként kezeljenek... És mondd: Férfiasnak tartod te az érzéki *érzelgősséget* és annak különféle tettekben való megnyilvánulását? ... Tudod-e, hogy még a férfi is vigyáz a szerelmében, hogy érzéki érztelgősségével meg ne sértse, meg ne alázza azt, akit szeret... És te kamasz kölyök akarnál maradni már első boldog szívmegegdobbanásod idején is? ...

— De hát akkor semmit se szabad?

— De igen, szabad minden, amire a jó Isten is megadja a placetum divinumot...

— Na, köszönöm! — mondja lemondóan az én fiam. — Milyen örömtelen, milyen unalmas lehet az a diákszerelem, amelyikhez harmadiknak mindíg oda kell hívni az Úr Jézust!...

— Látod, fiam, most mondtad ki az ítéletet arról, hogy bűnnek kell tartanod mindazt (a szerelmed külső és belső megnyilvánulásaiban), ami nem bírja el az Úr Jézus tekintetét... És ebből kell következ-tetned, hogy szerelmedben — egész a házasságig — kerülnöd kell mindent, ami a lelketeket rontaná el — talán végzetesen...

— Lehetetlen! Atyám! A házasságig „drei Schritt von —“? Lehetetlen!

— Lehetetlen? Lacil! Ne mondd ezt, mert ezzel csak azt bizonyítod be, hogy lelkileg sem vagy még maturus, érett. És nemcsak a miatt nem vagy érett, mivel még csak júniusban lesz az érettségi, hanem azért se, mert te — úgy látszik — még nem érted meg azt, amit nem régen mondott nekem egy egyetemista fiam. Az a komoly nagyfiú ezt mondta nekem:

... Nem tudnék Hozzá nyúlni a kisujjammal sem, egy rossz gondolattal sem, mert szeretem, mert becsülöm, — és *mert hozományul úgyse vihetek más-t Neki, mint a házasságig tisztán, érintetlenül meg-őrzött szerelmemet...*

— Lacil! Milyen szép volt ez a férfias szó! Mi-lyen önfegyelmzés büjt meg e szavak mögött... És milyen férfias szerelem!...

— Férfias, de hideg szerelem!

— Nem, fiam! Nem hideg, csak fegyelmzett szerelem...

— És kibírhatatlan...

— Csak addig, míg hozzá nem férfiasodol...

— Hát lehetséges ez, Atyám?
— *Istenben bízva, önfegyelmeléssel — igen!*
— Vállalom a férfias önfegyelmet, Atyám!
— Ezt már szeretem!... Ezt vártam tőled!...
Áldjon meg az Isten a jóakaratodért!... A jelszó
tehát:

Tisztán a házasságig!

Találka?

Egy nagyfiú áll az íróasztalom előtt. Beszélgetünk. Léleklakatok pattannak fel, és ömlik az életregény mesemalmára a víz... Nem kell biztatnom, szívesen gyónik gyónás nélkül is az én nagyfiam... A meséhez azonban illusztrációk is kellenek... Előveszi levéltárcáját, és mutogatja a leveleket, a fényképeket... De nem tud eléggé vigyázni: Egy kislakú levélborítékon egy kislány nevét látom. Megkérdem:

— Bandi! Titok?! Mi van benne?!

A gyerek kissé zavarba jön, de aztán elszántan csak ennyit mond:

— Másnak titok, de itt nem titkolok semmit: Érdekel az a kislány... És... Az első találkát beszéltük meg a multkor iskolából jövet, és most ennek az idejét és helyét fixáltam ebben a levélben... Különben tessék! — és föltépve átadja a levelet.

Mikor elolvastam a levelet, úgy látszik, igen furcsán nézhettem, mert félve kérdezi tőlem:

— Nem tetszik?! Miért néz olyan furcsán rám? Talán azon csodálkozik, hogy randevúra megyek?...

— Olyan kérdészuhatagot zúdítasz felém, — mondtam — hogy nem is tudom, hogy melyikre feleljek először... Mert felelni akarok... — Tehát először is valóban nem tetszik az a levél...

— Miért?!... Talán valami bűnös van benne?...

— Nemcsak a bűnnél kezdődik az, ami nekem esetleg nem tetszik...

— Miért?!

— Azért, fiam, mert én tartottalak olyan úri lelkű fiúnak, és még e levél elolvasása után is tartalak olyannak, hogy nem strici módra keresed a találkozást egy kislánnyal... Téged most elkapott a szerelem gépszíja, és nem is látod, hogy milyen közönséges helyzetekbe sodorhat téged is és azt a kislányt is ez a levél...

— Nem értem, hogy miért tetszik ilyen sötéten látni ezt az ártatlan kis levelet?...

— Nem?! Hát figyelj ide: Úri lelkű kislánynak tartod te azt a kislányt, akit te ma randevúra invitálsz?...

— Igen...

— És aztán te azt gondolod, hogy abban az esti órában, melyet a levélben kitűztél, és melytől téged a fegyelmi szabály is eltilt, csak úgy „szingliben” megjelenhetik az utcán egy úrilány?...

— Hát csak nem azt tetszik gondolni, hogy az egész família elkíséri erre a találkára?...

— Azt nem, de azt se, hogy te máris ott tartasz, hogy francia módon s. b. jelzésű névjeggyel hívod meg a kislányt találkára...

— Nem értem, mi az az s. b.?

— Sans bagage = batyu, ballaszt nélkül...

— Most már még inkább nem értem: Micsoda ballasztról van itt szó?

— Ez a „bagage” a francia strici számára a szülőkét, a gardét jelenti.

— No és? De hiszen erre a találkára csak nem hívhatok gardét...

— No, én se így gondolom... Bár, azt hiszem, ha úgy kezdődött volna a ti életregényetek, ahogyan

én elképzelem az én nagyfiaimnál, akkor nem rémüldöznél a szülői „bagage”-tól... Mert ugye, ha ők tudtak volna arról, hogy a ti szívetek összedobbant, akkor talán éppen azzal adnál úri biztonságot a kislánynak, hogy ezen randevúknál a szülők nem lennének teherként jelentő „bagage”-ok.

— És mit tetszik gondolni?... Ha a szülők tudásával történt volna a kezdet, lenne ebből a randevúból valami?

— Nem! Nem lenne semmi, mert egy úri lelkű lányt ilyen esti órában nem engednek randevúra. És megkivánnák tőled is, hogy ne félj a naptól, ha a kislányukkal akarsz találkozni, mert ők is azt gondolják, hogy egy krisztusian úri lelkű fiú találkozásai elbírják a napfényt...

— És ebben igazuk is van!...

— De abban is igazuk van, hogy a lányukat nem engedik oda randevúra, ahová te invitáltad...

— Miért? — kérdi elcsodálkozva...

— Látod, fiam! Ilyenek vagytok ti a legtöbben. ... Nem vagytok ti rosszak, csak olyanok vagytok a rózsaszínű álmok idején, mint a fajdkakas dürgés-kor: Se nem láttok, se nem hallotok...

— Nem értem?!

— Úri fiúnak tartod magad?

— Igen!

— És volna lelked azt a kislányt a „csirkekorzóra” hívni randevúra? Vagy nem tartanád ízléstelennek, hogy esetleg egy sötét zugutca közönségeségebe rángatná bele azt a kislányt csak azért, hogy elkerüld a szülők és a tanárok tekintetét? Nem sajnálnád, ha a „csirkekorzó” egyáltalán nem úri lelkű viháncoló, vagy az elhagyott utcák késői járókelői megjegyzéseket tennének a kislányra, mintha ő is csak *olyan* volna?...

— Én nem is gondoltam ezekre... De így szokták ezt a nagydiákok...

— Így szokták azok, akiknek csak futó kaland egy randevú... De nem így szokták azok a nagyfiúk, akik Jézus szemével néznek a kislányra...

— Hát hogyan?! Tessék megmondani!

— Az én nagyfiaim randevúi elbírák a napfényt, elbírák a szülői tekintetet, és nem menekülnek olyan helyre (különösen nem este), ahová még fényes nappal se tanácsos vinni egy olyan kislányt, akit álmainkban királynőnek képzelünk... Egyébként itt a leveled... Adok egy új borítékot... Címezd meg újra, és küldd el oda, ahová úgyis akartad.

... Az én nagyfiam mintha szégyellné egy kicsit magát. Lehajtja fejét... A szeme könnyfátyolos mikor rám néz és mondja:

— Nem! Ezt a levelet nem küldöm el... Az én találkám kibírja a napfényt és a szülők tekintetét. ... Becsülöm azt a kislányt annyira, hogy ne rántsam hitványságok közé... Majd ha már a szülők is ismernek, majd találkozunk eleget, de nem valamely homályos utcában és nem is a „csirkekorzón“, mert a szerelem kényes virág: Életéhez nem jó talaj az utca aszfaltja, és megöli a sötétség... Napsugár... Isten szeme kell ahhoz, hogy széppé, pompázóvá nyíljék...

„Maga mafla! . . .”

Hetedikes volt az én nagydiákom. Elegáns, jóvágású gyerek. De nemcsak a ruhája volt mindig jólszabott és finom, hanem a lelke is krisztusian úri volt mindig.

A tánciskola után őt is meghívták egy előkelő család diákzsúrjára, mert a házikisasszony belehabarodott egy kicsit a szökén göndörhajú nagydiákba. Vagy talán azért, mert a házikisasszony el akart dicsekedni diáktársnői között, hogy ezt a jóvágású, jól táncoló nagydiákot is sikerült beterelni hódolói közé . . .

Az én nagyfiam se volt semmi jónak az elrontója: Jókedvűen tréfált a zsúron . . . Nem vonta ki magát egy-két pohárka bor szívvidítése alól sem . . . Decensen táncolt, . . . — és egyszercsak körülötte zsi-bong a zsúr . . .

A szülők már nem nagyon törődnek a táncoló fiatalsággal . . . A fiatalok pedig nem nagyon bánják, hogy a zsémbeskedő és az örökké erkölcsöt prédikáló öregek most annyira el vannak foglalva a hideg vacsora maradékaival, hogy nem érnek rá árgus szemekkel figyelni és fegyelmezni a fiatalokat . . .

A fiatalok ki is használják ezt: Szabados lesz a tánc . . . Szabados a beszéd . . . És csak egyértelmű a vicc . . .

A házikisasszony, akit a méltóságos papája a legelőkelőbb iskolában neveltetett, felhasználja eze-

ket a zűrzavaros pillanatokat, karonfogja az én nagydiákomat, és a fülébe súgja: Jöjjön!...

És ide jóneveltség vagy oda úri lélek: Eltűnnek a sötét alkóvban...

A fiú csak néz... A lány tüzel... Szinte felperszeli a fiút... (A bor, úgy látszik, megártott neki...) De mikor a fiú még a sötét alkóvban is úr marad nemcsak származása miatt, hanem lelkében is, a düh-től fuldokló lány magánkívül vágja oda a fiú szemébe:

— Maga mafla!... Még egy csókot se ád?!... Mit gondol, miért hívtam magát ide?!...

S dühösen hátat fordít neki, és ott hagyja egyedül az alkóvban...

A fiú észrevétlenül kiszökik az alkóvból... Kabátját veszi, — és „angolosan” távozik...

De mikor otthon lefekszik, nem tud elaludni, mert egymásután jönnek a kérdések: Hát megtehet ilyesmit egy úrileány? Mit gondolt: Talán rá lehet kényszeríteni engem arra, hogy én csókolgassam őt, mikor én nem szeretem?!... Vagy talán azt gondolta, hogy azzal, hogy meghívott, talán már az úri lelkületemet is megvásárolta? Hova lett ezekből az úrlányokból a krisztusian úri lélek?...

... Én még ebben a leányban is hódolva tiszteltem a nőt annyira, hogy hozzá nem mertem volna nyúlni egy kisujjal sem... De... — és elmosolyogta magát — ... Most megértem a lelkiatyámat, aki azt mondta egyszer: „A régi időkben az *édesanyák a férfiatól* féltették a leányaikat, ma akkorát fordult a világ, hogy a *lelkiatyáknak* sokszor a *leányoktól* kell félteni nagyfiaikat...”

Fiam! Ha nem is minden leány ilyen, én azt szeretném, hogy minden szerelmes szívű nagydiákom

ilyen úri lelkű lenne még a szerelmében is, mint ez a nagyfiam.

Ha szereted azt a kislányt, becsüld meg.

Ha megbecsüled, akkor nemcsak a társadalmi formákat tartod meg vele szemben, hanem a *krisztusian úri lélek* nem engedi, hogy szemeiddel levetkőztesd, ... hogy beszéded kétértelmű legyen, ... hogy vágyaid megrabolják, ... hogy csak a kisujjaddal is érintsd azt, akit te tiszta, rózsaszínű álmaidban ideálnak, eszményképnek terveztél el...

Úri lélek!

Ez fog megakadályozni abban, hogy ízléstelenül eldicsekedj szerelmed történetével pikáns csemege után éhező barátaid előtt...

Úri lélek!

Ez nem engedi meg, hogy kiszolgáltasd a „barátok” durva röhögéseinek azt a kislányt, aki megdobbantotta a szívedet...

Úri lélek!

Ez tűri el, hogy megkapja azt, hogy „Maga maflal”, azért, mert nem tud és nem is akar egy kislánnyal szemben oly közönségesen hitvány lenni, mint ahogyan a mai „lokál-etikett” megengedi...

Úri lélek!

Csak ez látja meg a szerelemben Isten fönséges terveinek életreválását. — A kislányban pedig, akit szeret, ez nem a nőt, a nőtényt látja meg, hanem az emberi életet színező boldogságot és a Teremtő áldozatos szívű munkatársát: a jövőendő boldogságmegosztó, csupaáldozat édesanyját...

És te?!

Hogyan bánsz azzal, aki először dobbantotta meg komolyan a szívedet?!...

Úr vagy-e ébredező szerelmed idején, vagy pedig olyan durvalelkű és közönséges zsúrfiú, akinek biztosan nem mondták volna azon a zsúron: Maga mafla!

Fiam! Te ne vágyódj *ilyen* babérok után! . . .

Pá, kicsikém!

A lánynak két fegyvert adott az Isten: szépséget és nyelvet. A szépség fegyverével győzelmes hadvezéreket is leigáz, a nyelvével pedig halálra sebezheti egy szerelmes nagydiák szívét is.

*

Nyolcadikos volt ez a nagyfiam.

A koedukációs nevelés — (úgye most ezt gondolod: Boldog paradicsomi állapotok!) — természetesen magával hozta, hogy az én Géza fiam fülig beleszeretett egy osztálytársnőjébe.

A gyerekek sokat ugratták, de ő „halálosan” komolyan vette ezt a szívügyét. A leány ugyan nem nagyon lelkesedett, de Géza ezt arra magyarázta, hogy csak azért olyan zárkózott, mert nem akar gúnytárgya lenni az osztálynak. Annál is inkább gondolhatta ezt, mert a leány közbe-közbe kedves, udvarias, bájosan mosolygó arcú volt vele szemben.

Ezek a bájos lánymosolyok egészen meggabalyították. Nem látott, nem hallott. Mindíg Vele szeretett volna lenni... Ó, hányszor nézett fel epedve az ablakára!... Kileste, mikor megy sétálni, — és „véletlenül” ő is arra sétált csak azért, hogy hódolva „Kezét csókolom, Magduská!”-val köszönthesse a leányt... Reggel először ment az osztályba, és hűségese lakájként várta, hogy lesegíthesse a kabátját, ha megérkezett Ő... Előadások után alig

várta, hogy az osztályfőnök elbocsássa a tömeget, Magduskához csatlakozott, hogy hódoló hordárként cipelhesse a könyveit, — és nem értette, mikor a leány udvariasan kitért ezen lovagias szolgálattevés elől... És milyen boldog volt, ha nem utasította el, és az út egy kis darabján (csak az Iskola-utca végéig) együtt mehetett Magduskával... Aztán ábrándozott. Jövőt tervezett... És e színpompás, boldog jövő királynője mindig Magduska volt. Géza pedig hűségesen hódoló rabszolgája ennek a szépséges királykisasszonynak...

Szóval: egészen belegabalyodott... De annyira ám, hogy nem vette észre, hogy Magduskát közben eljegyezték, és matura utánra már ki is tűzték az esküvő napját.

Az én Géza fiam azonban dürgött tovább, mint egy szerelmes fajdkakas.

És mennyit szenvedett!

Nem értette, mi lehet az oka annak, hogy Magduska az utóbbi időben túlságosan is hideg, rideg, sőt sokszor elutasító vele szemben. Nem értette ezt, de most annál inkább járt a lány után, mint az árnyék, hogy legalább egy pillantását elkaphassa, és hogy hódolva köszönthesse...

És ekkor történt az egyik nagy baj!

Megértette a lány ridegségét, mert a korzón Magduskával megjelent a vőlegény is. Géza szemei zöld fényben villámlottak: Szóval ezért! — mondta, és érezte, hogy vadul féltékeny... Azt nem tudta, hogy a vőlegény az a szerencsés ember, csak azt tudta, hogy szerencsésebb rivális. Megkeményíti a szívét: „Csakazértse engedem, hogy kiüssön a nyeregből!” — és elkezdte a hódító harcot, melyben neki kell győznie!...

Közben azonban Magduskának is terhes lett

ez a visszahódítási harc. Különösen azóta, mikor a vőlegény is észrevette az árnyékszerű üldözést, és megkérdezte:

— Ki ez az ábrándozó árnyék?!

Magduska bosszúsán válaszolta:

— Egy szerelmes kakadu! Egy gyerek... Egy osztálytársam! — De elnevette magát, mikor a vőlegény csak ennyit mondott:

— Csak? Józanítsa ki, Magduska!...

És megbeszélték a kijózanítás haditervét.

Május vége volt. Minden csupa virág. A korszón az egész kisváros. Magduska is ott sétál a vőlegényével... Géza döntő rohamra készül... Alig tudja áttörni magát a sétálók vasárnapdélelőtti tömegén, hogy szembekerülhessen Magduskával... De mégis sikerül... Villámló szemekkel néz a riválisra... Ha nem félné a botránytól, talán inzultálná is, ... de így csak hódolva köszön:

— Kezét csókolom, Magduska! Szabad?!

— Pá, kicsikém! Tacskó! Nem látja, hogy a vőlegényem...

A többi nem hallotta már Géza... A sétálók tovább sodorták Magduskát... Géza csak áll, — és mégegyszer meghallja Magduskáék gúnyos kacagását...

És utána összeroppanva jön hozzám...

Mit csináljak vele?! Én is kikacagjam? Nem, hiszen éppen az a gúnykacaj fáj neki legjobban... Azért aztán leültettem és beszélgetni kezdünk:

— Ismerd el, Géza, hogy hibáztál!...

— Igen, hibáztam, de Magdus mégis csak rettenetes... Így nem szabad elbánni egy nagyfiúval...

— Látod, Géza, ilyenek vagytok ti... Elismerem, hogy Magdus durván józanított ki, de nem jutottál volna eddig, ha szót fogadtál volna nekem... De engem morcos öregnek tartottál akkor, mikor azt mondtam:

— Ne légy vak, Géza! Ne fuss olyan kocsni után, amelyik nem vesz fel, de nem is vehet. Hiába mondtam én neked, hogy céltalan egy VIII-os fiú szerelme egy VIII-os lány iránt... Te számonkérően vágtaid hozzám: „Miért lenne céltalan?!“ — És én hiába bizonyítottam, hogy már az élet törvényei szerint is gyerek egy VIII-os fiú egy VIII-os lányhoz, aki már férjhezmenő sorban van.

— Emlékszel? Mondtam azt is, hogy azért is céltalan a te nagy szerelmed, mert Magduska már majdnem vén Vasorrú Bába lesz akkor, mikorra te meg tudod szerezni a diplomádat, és álláshoz tudsz jutni, mely anyagi bázist teremt a fészekrakáshoz.

— Te akkor magabízón válaszoltad: Magduska megvár engem.

— Emlékszel? Erre én azt mondtam: Géza, ne légy naív! Magduska egyáltalán nem vár rád, hanem, ha megjön a jó partit jelentő modern álomherceg, alig fogja várni, hogy leérettségizzék, — és az érettségi után talán egy hónapra maguk az érettségiztető tanár urak is előre köszönnek majd az utcán Magduskának így: Jónapot kívánok, nagyságos asszonyom!

— Te akkor hangosan felnevettél, és most mégis meg kell fájdítanom a szívedet: Tudom már, hogy Magduska július közepén esküszik az András-templomban...

Az én Géza fiam szomorúan lehajtja a fejét.

Odamegyek hozzá:

— Ne búsulj, öreg!... Tudom, hogy fáj... De kellett neked ez a lecke... Felejtsd el, ha nehéz lesz is a „Pá, kicsikémet!”... a Magduskát... azt a gyilkos gúnykacajt! — És most mutasd meg, hogy használt ez a gyilkos lecke... Férfivá értél közben... Legyen most első, hogy jól sikerüljön az érettségi... Aztán munkába temetkezni, hogy elfelejtsd, hogy vak és naív voltál. — És hogy örökre elfelejtsd Magduska gúnykacaját... Aztán az egyetemre!... Dolgozz sokat! Szerezz diplomát... Nőjj lelkileg is Krisztus felé... És ha majd eldicsekedsz, hogy milyen jól dotált állásod van, én hiszem, hogy akkor egy új, aranyosabb lelkű Magduska, vagy talán más — ska vagy — ske azt mondja neked:

— Gézukám! Nagyon... nagyon szeretlek!...

Addig azonban légy az Úr Jézusnak is, nekem is hű Géza fiam, — és még szerelmi dolgaiddban is bízzál a te jóakarátú, idősebb, de egyáltalán nem öregesen morcos barátodban...

Nem méltó hozzád . . .

Az egyik diákom ezzel a kérdéssel ront rám:

— Tetszik ismerni az X. Pistát?! . . .

— Ismerem. Derék, becsületes, vallásos, úri lelkű nagyfiú . . .

— És naív és vak, és . . . és . . . elefánt . . .

— Micsoda?! Elefánt?! . . .

— Na, igen . . . Ne tessék haragudni . . . Olyan elefánt, amilyent a felnőttek értenek „elefánt”-nak . . .

— Na és mit akarsz az X. Pistával? . . .

— Tessék magához hivatni azt a gyereket . . . És tessék megmondani neki, hogy nem hozzá méltó szerep az, amit most a körül a lány körül játszik . . . Pista jóbarátom . . . Valóban becsületes, úri lelkű nagyfiú . . . Szeretem . . . De tudom róla, hogy jó-hiszeműségében vak és naív a végletekig . . . Az ő szíve komolyan megdobbant . . . Rajongó . . . De az a lány visszaél a Pista rajongó szerelmével, mert az ő szemében az én Pista barátom csak a lány kapóságát biztosító „udvar” . . . Csak zsúrokra meghívott „taxitáncos”, hogy a lánynak egy pillanatig se kelljen „petrezselymet árulnia” . . . Csak „szükséges harmadik”, aki gardíroz, ha kell, — és alibit igazol, ha szükséges . . . — Ezért sajnálom én Pistát, — és ezért kérem, hogy tessék vele beszélni . . .

— De hát miért nem beszélsz vele te?! . . .

— Megpróbáltam... De hiába... Ezt vágta hozzám: Féltékeny vagy!...

*

Nem sokáig kellett várnom. Hívásomra megjelent Pista.

Nyugodtan beszélt akkor is, mikor arról a kislányról kérdeztem:

— Nem tehetek róla, szeretem... Szeretem még akkor is, mikor látnom kell, hogy másokhoz kedvesebb, másokkal — még az én jelenlétemben is — bizalmasabb, mint velem... Ez fáj, de kárpótol minden mellőzöttségért, mikor a zsúrjaikon sokat táncolok vele, — mikor vele lehetek én is sétáin és kirándulásain... És boldog, igen boldog voltam a nyáron... Én is ott nyaraltam, ahol Ő... És bár észrevettem, hogy más fiúval, különösen eggyel, többet foglalkozik, mint velem, sőt sokszor egész nap nem vett észre, pedig vele voltam, — mégis boldog voltam, mert közelében lehettem...

Aztán elmondott mindent, és nekem a mondotak alapján igazat kellett adnom annak, aki Pista ügyében nálam járt.

Megsajnáltam ezt a szegény, megalázott nagyfiút, és ezért nyíltan a szemébe mondtam:

— Pista, nem veszed észre, hogy az a kislány nem szeret téged, hanem csak kihasználni?!

Rémülten néz rám:

— Honnét és miből tetszik ezt gondolni?

— Abból, hogy az a leány kihasználja a te rajongó naivságodat, és méltatlanul bánik veled. Mert: Te nagyfiús szíved első megdobbanását neki ajándékozod... Kíséred, mint egy hűséges kiskutya... Leveleket írsz neki, tele rajongással. A

zsebpénzéből veszel el, hogy néhány szál virággal megörvendeztesd...

És Ő?!

Ő pedig egyszerűen kihasználna téged... Te csak arra vagy jó neki, hogy anyukája hiúságát és a lány dicsekvő kedvét kiszolgálhasd azzal, hogy te is az „udvar” tagja lehetsz, — és eldicsekedhetnek veled is, hogy mennyi udvarlója van a leánynak... Közben elnéznek a fejed felett, és várják az igazit...

Fiam! Nem méltó ez hozzád!...

De az sem, hogy te boldogan megjelensz a házi-bálon, és boldogan azt hiszed, hogy az est csillagának bolygója lehetsz te is, sőt csak te... És táncolsz bódult boldogan, és nem veszed észre, hogy csak arra vagy jó, és talán egyenesen csak azért hívtak, hogy a házikisasszonynak mindig legyen táncosa, és ezzel a szemfényvesztéssel te mint „taxitáncos” emeled a házikisasszony ázsióját.

Pista! Nem méltó ez hozzád!... Nem érdemelted te meg semmivel sem, hogy egy taxitáncos nívójára süllyessenek...

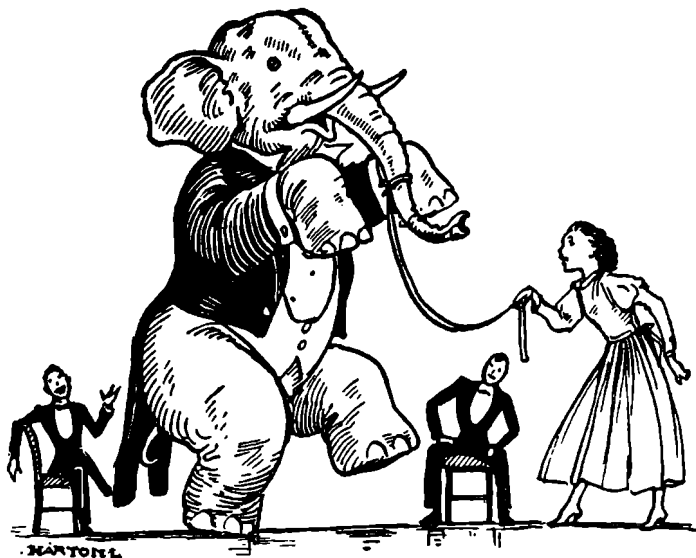
Sőt: ha nem lennél annyira szerelmesen naív, észre kellett volna venned a nyáron is és már azóta is, hogy neked az „elefánt” szerepet szánta az a lány. Te csak azért kellesz neki, hogy te légy az a „szükséges harmadik”... Kíséred hűségesen... Alibit igazolsz, ha kell... Közben azonban — szerinte — „Lázár lehetsz a csókok lakomáján”...

Fiam! Mért tűröd, hogy így bánjanak veled?!... Hol van az önérzeted, mely tiltakozik az ellen, hogy egy leány, kihasználva jóhiszeműségedet (és talán naívságodat), ilyen megalázó szerepre kényszerítsen téged?!... Nem veszed észre, hogy te, a VIII-os nagydiák csak a zsúrszoba bélelésére vagy jó az

igazi udvarló mellett? ... Nem tűnt még fel neked, hogy más körül forog a játék, te pedig csak „elefánt” vagy?! ...

Szegény nagyfiam! Sajnálak ...

De becsülni foglak, ha lesz erőd, és széttéped azokat a szálakat, melyekkel táncoltat téged az a leány ... Becsülni foglak, ha feltámad az önérzeted,

és nem vállalkozol erre a hozzád méltatlan szerepre ... Becsülni foglak, ha lesz erőd, és felszámold ezt az egész veled játszott kegyetlen és megálázó játszmát ...

Tamáskodva rázza a fejét:

— Nem lehet ... Nem bírom ki nélküle! ...

— Ugyan, ne beszélj így, Pista! ... Nem lehet?! ... Próbáltad? Nem bírod ki, hogy felszámold az első rózsaszínű álmodat? ... Férfinak gondolod

magad? ... A férfinak két legszebb kincse az erő és az önérzet ... És te túrnéd, hogy ma még csak a leány nevet ki a hátad mögött, holnap már az egész osztály nevéssen rajtad, az „elefánton”? ... Én többre becsüllek téged ... Ezért nyitottam ki a szemedet ... Ne menj el még búcsúzni se hozzá ... Nem érdemli meg ... Ne legyen alkalma arra, hogy még akkor is utoljára megalázhasson téged, aki lázadni mertél a téged megalázó szerep ellen ...

— Emlékszel a nótára: „Te még jobbra, hűtlen babám, — én meg megyek balra”? — Tedd meg önérzetesen, és hidd el, hogy jönnek még nyarak, ahol nem „a szükséges harmadik” leszel ...

— Ugye megteszed, fiam! ...

Rám néz ... Látszik, hogy sajog a szíve ... De azért kimondja:

— Megpróbálom!

Riválisod és te . . .

Még diákkoromban történt:

Már nagydiákok voltunk. Néhányan, akik nagyon jól megértettük egymást, igazi jóbarátok lettünk. Jóban-rosszban együtt voltunk. Tudtuk egymás ügyeit. Még a szívügyeit is. Becsültük, szeretttük egymást.

Ezért lepett meg bennünket, mikor a társaság egyik tagja ezt jelentette ki: „Ne haragudjatok rám . . . El kell hagynom ezt a baráti kört, ahol olyan jól éreztem magamat . . . Szervusztok! Gondoljatok azért néha rám jó szívvel, mert szerettelek benneteket” — és szomorúan elindult . . .

De nem mehetett egy lépést se, mert odaugrottam hozzá, megragadtam:

— De ne bomolj! Mi bajod van? Ki bántott? . . .

— Senki . . . Csak összevesztem Jencivel . . . És a harag nagyon komoly . . .

— Ugyan, ne nebáncsvirágoskodjatok! . . . — Mondd el, mi történt? . . .

— Azt kérdezzétek meg Jencitől! . . .

És elment . . .

De alighogy elviharzott, megérkezett közénk a Jenci.

Mikor faggatni kezdtük, hogy mi történt, szinte ránk mordult:

— Mi történt?! . . . Hát összevesztünk, de cudarul . . .

— Miért?!

— Nem *miért*, hanem *kiért!*...

— Igen?! Kiért?!... Na és ki az a boldog halandó, akiért két jóbarát ennyire összegubancolódik?!...

— A Sári!... Az N. Sári...

Először csak mosolyogtunk a két kakas összeveszésén... De komolyabb lett az ügy... A két fiú elmaradt tőlünk... Csak a gyónás előtt békültek ki... De igazi jóbarátok többé sohase lettek...

A Sári pedig egyiknek se lett a felesége.

*

Miért mondtam én ezt el neked?!

Csak azért, mert tudom, hogy a nagydiák ebből a szempontból ma is csak olyan, mint az én nagydiákkoromban volt.

— Vagy nincs igazam, fiam?! Légy őszinte és felelj:

Mennyi igazi jóbarátság bomlik fel ma is a fiúk között egy kislány miatt... Hányan lesznek már az iskola padjaiban ellenségek csak azért, mert nem tűrik a riválist az első szerelem mindent magának követelésében... Hányszor villant, mint a kardpenge a kemény szó: Vagy te, vagy én!...

És ellenségek lettek, de arra nem gondoltak, hogy ez a titkos harc, a szemek ezen ellenséges összevillanása csak a lány hiúságának hízeleg, mert hiúságát legyezi az, hogy nagyfiúk harcolnak érte komolyan... És talán örül is neki... Sőt talán ugratja is őket, hogy élvezhesse az érte folyó harcot...

De tovább is megyek:

Mennyi férfiatlan pletykázás, hírhordás, rágal-

mazás tapad ehhez a „vagy te — vagy én” harc-hoz...

Mert mi történik?

Mindegyik arra törekszik, hogy riválisát kiüsse a nyeregből a lánynál... Ezért aztán még a kereszt-vizet is levenné a riválisáról, ha már meg nem száradt volna az a homlokán... Sőt, hogy magát biztosítsa, gyanúsítja a riválist, — és még attól se riad vissza, hogy rágalmazza, ... hogy belenyúljon a családi ügyeibe, származásába, ... hogy más kislányokkal hozza hazugul kapcsolatba csak azért, hogy a rivális elveszítse a hitelét a leány előtt...

A leány pedig, akinek a kezében összefutnak ezeknek a furcsa lelkiismeretvizsgálásoknak az eredményei, csak olajat önt a tűzre, mikor számonkérőleg elmondja azokat az értesüléseit, melyeket — mint biztos tényeket — a másik fiútól hallott...

— Fiam! Nem szorult e már neked is ökölbe a kezed, mikor megtudtad, talán éppen a kislánytól, hogy miket mondott rólad a riválisod csak azért, hogy téged kiüssön a nyeregből?... Nem fájt-e neked is, ha az egyszerű származásod miatt azzal vádolt, hogy „nem volt gyerekszobád”?... Nem fájt-e neked is az, hogy műveletlenséggel vádolt azért, mert te nem tudsz „donzsuán” és szívdöglesztő „amorozó” lenni? És meg tudtad-e állni, hogy ne ilyen közönséges hazudozásokkal és rágalmakkal harcolj te is a riválisod ellen?!

— Fiam! Én bízom benned, hogy te vagy annyira krisztusian úri lelkű, hogy nem vállalkozol arra, hogy hasonló fegyverekkel küzdj a riválisod ellen... És bízom benned, hogy te már nem vagy olyan éretlen kölyök, aki annyira naív, hogy ilyen eszközökkel akarja az ellenfelét legyúrni... Én tudom, hogy teneked kinyílt már annyira a

szemed, hogy észreveszed, hogy bírod-e a nemes harcot a kislányért vagy nem... Sőt azt is tudom, hogy lesz erőd arra is, hogy közönségesség és feltűnés nélkül félreállj majd akkor, ha azt kell észrevenned, hogy legyőztek...

Mert itt nem áll a „csakazértis” elv...

Mert itt hiába harcolsz te olyan riválissal, akinek nagyobb sikerei vannak a kislánynál, mint neked...

Miért tennéd ki magadat annak, hogy kineveszen a hiábavaló harcodért az is, akiért kész volnál minden harcra...

És még valamit:

Legyünk őszinték egymással szemben: A te szerelmed még nem volt olyan vesztes és halálos, hogy ne tudnád elviselni azt, hogy kiütöttek a nyeregből... A te még csak ébredező szerelmed nem éri azt meg, hogy azok, akik jóbarátok voltak, örök ellenséggé álljanak szemben... Sőt nem is kell, hogy nagyon fájjon neked a legyőzésed, hisz talán a te legyőződnek is az lesz a sorsa, mint az én jóbarátom legyőzőjének: A te legyőződöt is kiüti majd a nyeregből az, akiről a leány tudja, hogy nemcsak fiatalos első rajongását rakja a lábai elé, hanem komolyan megalapozott családi boldogságot ígér neki...

... És akkor érdemes, hogy két rózsaszínű álmokkal játszó nagydiák szeme gyűlölettel villanjon össze? Érdemes annyira komolyan venni ezt a rivalizálást, mikor az a kislány, akiért ez a kemény harc folyt, oly hamar egyformán elfelejti a legyőzöttet, de a győzött is?...

Féltékeny vagy?

Mindíg harcoltam az ellen az állítás ellen, hogy a gyerek miniatűr férfi, szóval emberke. És tiltakoztam az ellen, hogy egy gyerekkel úgy bánjanak, mint egy férfitörpével...

És érdekes: mégis be kell vallanom, hogy sokszor a nagyfiaim problémáival úgy kell bánnom, mintha már a férfi állna előttem a problémáival. Mert: Bár még nem nőtte ki magát férfiassá a probléma, mégis megvan már. Él, megoldást sürget...

Ilyen az a probléma is, amit a címben írtam: a szerelmi féltés, a féltékenység. Még nem a férfi szerelmének válsága ez a probléma azokban, akiknek először dobbant meg igazán a szívük, de felüti a fejét, sok gondot okozhat egy nagyfiúnak, mert *alapjaiban* teljes egészében jelentkezhetik már a nagyfiú első májusi hangulatában is...

Hogy segítsek, azért írok erről a nehéz problémáról is. Mert hátha téged is megkísértett már ez a sárgászöld szemű szörny. — És én azt szeretném, hogy ismerve a veszélyt, le tudd győzni ezt a szörnyet, hogy ne kelljen tehertételként ezt is magaddal cipelni a férfikorba...

•

Egyik beszélgetésünk közben így panaszodik az egyik nagyfiam:

— Nem tudom, mi van velem... Tetszik tudni... A Ditke ügyével kapcsolatban...

— No, mi baj?... Azt tudom, hogy lovagja vagy... No és?...

— Nem értem magamat... Szeretem... És mégse vagyok boldog... Sőt sohasem szenvedtem lelkileg annyit, mint az utóbbi időben.

— Miért?... Talán ajtót mutatott neked?...

— Nem... De *szenvedek*, ha észreveszem, hogy máshoz is kedves... *Szenvedek*, ha az én rajongásomra hideg józansággal reagál... Kimondhatatlanul *szenvedek*, ha egy másik fiúval látom... *Szenvedek*, ha hiába várom, mert nem jön a megbeszélrt sétára...

De boldoggá tesz, ha egyszer rám mosolyog... Igaz, hogy csak rövid időre, mert ez a boldogság csakhamar átalakul *gyanakvássá*.

Gyanakszom, hogy csak azért mosolyog rám, hogy én ne vágjak körülötte olyan szenvedő ábrázatot... *Gyanakszom*, ha kedves hozzám, mert attól félek, hogy csak színéskedik... *Gyanakszom*, ha nem mehetek fel hozzájuk, mert azt hiszem, hogy azért nem mehetek fel, mert más, nálamnál szerencsésebb lovag részesül most előnyben...

És mivel már *gyanakszom*, természetes, hogy *nem is hiszek neki*. Még ha komoly okkal exkuzálja is magát, hogy miért nem tudott eljönni a megbeszélrt sétára, nem hiszek neki, mert *gyanakszom*, hogy csak mentegetődzik. Nem hiszek neki, — még ha váltig erősítgeti is — hogy csak a társadalmi illendőség miatt táncolt mással is a legutóbbi zsúron... Nem hiszek a szavainak, a mosolyának, a kedvességének...

És mivel epedve vágyom kedvessége után, hinni pedig nem tudok neki, *gyötrődöm és gyötröm*:

Gyötröm a detektíves kérdéseimmel... Gyötröm azzal, hogy nem hiszek neki... Gyötröm azzal, hogy kutatok minden lépése után... Gyötröm, hogy jeleket rögtönzök, és esküvéseket követelek tőle...

Öt gyötröm, de közben elrontom a dolgomat, és gyötrődöm, szenvedek magam...

— Szóval, féltékeny vagy!...

— Nem tudom, de szenvedek...

Mások talán kinevették volna az én nagyfiamat „gyötrődéseivel” és „szenvedéseivel” együtt. Sőt talán nagyképűen szemébe vágta volna: „Ugyan, menj, te féltékeny kamasz!” — és azt gondolták volna, hogy megoldották egy nagyfiú problémáját. De én nem gondoltam ilyen könnyen elintézhetőnek egy nagyfiú neki magának halálosan komoly problémáját, ezért szeretettel beszélgetni kezdtünk:

— Nézd, fiam, az, amiről te most panaszkodtál nem más, mint a *megszületett féltékenység*. De tudod-e, mi a féltékenység? Kicsiben már érezted, hiszen e miatt panaszkodtál... De mentsen meg az Isten attól, hogy férfikorodra teljesen kifejlődjék lelkedben ez az érzés. Mert tudd meg, hogy a felnőtt féltékenysége szörny, boldogságrabló, pokollá teszi az életet... A féltékeny férfi lelki beteg, detektív, — és a sorsa: feldúlt családi boldogság... Veszekedés... Elválás... Sőt talán még borzasztóbb dolog: gyilkosság — és öngyilkosság...

Látod, fiam, ez az első, amit szeretnék kérni tőled: *Irtsd ki szívedből a féltékenységnek még a csíráit is*. Ne neveld férfikorodra magadban szörnyé ezt az érzést, mert, ha ezt viszed magaddal a férfiszerelmedbe, tehertétel lesz ez, de akkora, hogy összerombolja a boldogságodat.

Most még lehet. Most még megteheted. Most

még végezhetsz e szörnnyel, mert még csírájában jelentkezett nálad. Tehát: *tanulj meg hinni az emberekben*. Ne gyanakodj. Vesd meg magadban a magánetektív-szerepet...

— De mit csináljak, ha okot ad rá, és Ő ébreszti fel bennem viselkedésével ezt a zöldszemű szörnyet...

— Fiam! Légy igazságos: Az a lány még nem kötötte le magát örökre neked. És ha mersz őszinte lenni, akkor be kell vallanod, hogy sok minden történhetik még addig, míg egy leányt örökre leköthetsz magadnak. Addig pedig az a kislány szabad. Tehet azt, amit akar. Még azt is megteheti, hogy egyszer váratlanul azzal lep meg: „Köszönöm a rajongást, a lovagi szolgálatokat, de most komolyan kérem, hagyja már abba, mert a szívem már másfelé irányzódik...” — És ha így bánna is el veled, nincs jogod féltékenykedni...

De én a te helyedben azért sem rendeznék féltékenykedési jeleneteket, mert az ilyesmikkel csak a magad dolgát rontod. Mert jegyezd meg: Ha én lennék az a kislány, és engem is folyton gyötörnél, és csak a féltékenységtől elgyötört szenvedő férfi pózában jelennél meg nálam, hidd el, csakhamar kiadnám az útleveledet, mert nekem sem kellene egy gyanakvó, bizalmatlan, örökké csak kutató nagyfiú széptevése.

Sőt még mondok valamit: A felnőtt, ha féltékeny, lelkileg beteg. Te még fiatal vagy. A szörny még nem tett lelki beteggé. Egészséges fiatal vagy. A fiataloknak azonban nem áll jól a féltékenység.

Fiam! Hagyjuk csak a féltékenységet a beteglelkű felnőtteknek. Tehozzád az illik, hogy ha jelentkezik a szörny, *tipord el férfiasan még csírájában*, hogy ne ronthassa meg férfikorod boldogsá-

gát... Az eltiprás pedig így történhetik: Ha érzed, hogy csak játszanak veled, mint macska az egérrel, egyszerűen nem leszel egér, akivel ezek a valamikor körülálmodozott cicák lelketlenül játszhatnak... Szóval: Egy erélyes lépés: szakítás!...

— És aztán?!...

— Meggyógyulsz... Nem szenvedsz annyit... És nem növeled, nem érleled magadban férfiboldogságod megőljét: a kicsinyes féltékenységet.

Ne gyóntass! . . .

— A felnőttek mindig azzal vádolnak bennünket, hogy mi még a szerelemben is gyerekek vagyunk, és csak játszunk a szerelemmel — mondta egy alkalommal egyik nagyfiam . . .

— No, és nincs igazuk?! — kérdeztem, hogy egy kissé ugrassam az én „fülig szerelmes” nagydiákomat . . . — Mivel tudjátok azt bizonyítani, hogy a ti szerelmes szívmegegyezéseitek több, mint a nagyokat utánzó nagyfiú játéka? . . .

— Hát még Atyám is kételkedik?! . . .

— Nem, fiam, de . . . szeretném, ha legalább engem meggyőznél . . . Tudom, hogy a te szíved is dobog már Valaki felé . . . Ezért szeretném, ha téged nem az élet nagy titkaival játszó nagygyerekek kellene tartanom . . .

— Nem tehetek róla, akárminek tart, én csak azt mondhatom, hogy komolyan szeretem azt a kislányt. A boldogságomhoz már hozzátartozik Ő is . . . És tudom, hogy az Ő szíve is rezonál az én szívmegegyezéseimre . . . Megértjük egymást . . . Szeretjük egymást . . . Bízunk egymásban annyira, hogy már titkunk sincs egymás előtt . . . Meggyóntunk egymásnak . . .

— Mit csináltak?!? — kérdezem szinte elképedve.

Az én nagyfiam, mintha a világ legtermészetesebb dolgát mondaná:

— Meggyóntunk egymásnak... Mégpedig legalább olyan őszintén, mint a templomi gyóntatószékben, csak részletesebben... Mindegyikünk elmondta a maga teljes multját... Hibákkal — bűnökkel — erényekkel együtt... És most boldogok vagyunk... Nincs titkunk... Sőt megígértük egymásnak, hogy ezután is hűségesen beszámolunk egymásnak mindenről... És olyan jó így... Ez a közös élettitokmegosztás a biztosítéka szerelmünk komolyságának...

— Fiam, mielőtt megmondanám, hogy helyeslem-e ezt a titokmegosztást, szeretnék mélyen a szívedbe nézni, és nagyon komolyan megkérdezni:

— Fiam! Miért tetted ezt?

Egy kissé megtorpan a gyerek. Látszik, hogy még önmagának se felelt erre a kérdésre. De azért nem ijed meg. Nyílt, őszinte szíve most is megnyílik, mint annyiszor máskor:

— Atyám! Nagyon nehéz lenne nekem okos feleletet adni arra, hogy miért tettük vagy tettem én azt meg. — Talán nem is az ész, az okoskodás hajtott. Mert ugyan ki okoskodik ilyen dologban. Inkább csak valami titkos érzés űzött, hogy megtudjam az Ő multját. Azt gondoltam, hogy ha nem lesz titkunk egymás előtt, ez a kölcsönös bizalom lesz a záloga érzéseink komolyságának... De talán az is űzött erre, mivel úgy hallottam, hogy akik egy útra készülnek egy életen át, jó ha ismerik egymást, és tudják, kihez kötik a sorsukat... Sőt: Meg kell vallanom, hogy azért is akartam ezt a közös gyónást, mert izgatott, hogy volt-e előttem már más is a szívében, vagy pedig én vagyok az első, egyetlen, boldog birtokos...

— És mondd, — kérdeztem tőle hirtelen, mikor

egy pillanatra megállt — mondd, most aztán boldog vagy, hogy tudod a multját?!...

— Boldog?! Talán az is, de inkább csak megnyugtat, hogy nincs titkunk egymás előtt.

— De most én is szeretnék valamit kérdezni: Mi az Atya véleménye arról, hogy mi meggyónunk egymásnak?...

— Akarod tudni röviden?! Ennyi az egész: Fiam! Ne gyóntass te senkit, legkevésbé azt, akit szeretsz...

— Miért, Atyám?!... Mi rossz van ebben?!

— Miért, fiam?! Hát azért, mert:

1. Ez a gyóntatási eljárás nem egy egészséges nagyfiú szokása. Mert a koravén, lelkileg már a felnőttekhez öregedett nagydiákhhoz se illik ez a komolytalan játék, de egy egészséges lelkű, egészséges idegzetű fiatalembernél csak a felnőttek majmolása ez az eljárás...

2. De tudd meg, hogy még a felnőttek közül is csak azon beteglelkűek vállalkoznak az ilyen gyóntatásokra, akik betegesen féltékenyek... Te, hiszem, hogy nem vagy betegesen, sőt sehogyan se féltékeny... Te az első rózsaszínű álmod zuhogó napfényében élsz boldogan... Ne engedd, hogy a szívedbe lopódzzék már ilyen fiatalon ez a szörny, mely megmérgezi a férfi szerelmét is, és akkor elégül ki rövid időre, ha agyongyóntatta azt, akit féltékenysége már gyanúsít...

3. És a te helyedben azért sem vállalkoznék erre a gyóntatásra, mert mögötte bizony nagyon sokszor csak gyerekes kíváncsiság húzódik meg... De ez a gyerekesség méltatlan először tehozzád, kiről tudom, hogy úri lelkű nagyfiam vagy, de méltatlan ahhoz is, aki megszínezte a te fiatal vágyaidat.

4. De azt is meg kell mondanom, hogy azért is

ellene vagyok ennek az életfeltárásnak, mert igen könnyen éppen ezek a gyóntatások rabolják el tőled ifjúságod első, ártatlan, rózsaszínű álmát... Ugye csodálkozol?!... Pedig így van... Hányszor kiábrándítólag hat ilyen lélekfeltárás, mert még nem bírjátok el ennek a komolyságát? Hányszor feltámad egy szerelmes nagyfiú szívében e gyóntatások után az ilyen gondolat: Hát csak ilyen az, akire én első szerelmem minden szeretetét pazarolom?!... És mivel nincs meg még benned a pap lélekismerete és megbocsátó jósága, kiábrándulsz. Szétfoszlik a rózsaszínű álom, és az ébredés keserű: megvetés, ellenségeskedés... Szükséged van erre?!

5. Vagy szükséged van arra, hogy egy esetleges szakítás után, az a kislány arra használja fel az előtte, Neki végzett gyónásodat, hogy tönkre tegye mások előtt, sőt talán éppen az előtt a becsületedet, aki miatt szakítottatok?!...

6. Sőt nyíltan megmondom: Nincs is jogod arra, hogy valakit gyóntatgass... Az ő multja és a te multad is csak az Isten és a lelkiatya elé tartozik...

Herczeg Ferenc Aranyhegedűjében azt mondja a regény hőse: Nem merek rányitani a multamra, mert tudom, hogy az ajtó mögött multam hullái hevernek... Miért akarnál rányitani, te fiam, egy kislánynak a multjára, mikor nem tudod, hogy mi rejtezik a mult ajtaja mögött?!...

— De, Atyám, a közös bizalom csak fokozza boldogságunkat!

— Lehet, hogy igazad van... De én még a felnőtteknek is ezt tanácsolom: A multat temetni kell, hogy ne mérgezze meg a jelent és a — jövőt is... Mert ma még talán a kölcsönös bizalom jelének látjátok ezeket a „gyóntatásokat”, holnap már talán magatok is megbánjátok, hogy turkáltatok más mult-

jában, magatokét meg fölöslegesen feltártátok olyan előtt, ki talán nem is volt méltó e titokmegosztásra.

Tehát:

Ne „gyóntass”, mert egy egészséges lelkű, úri lelkületű nagyfiúhoz nem illik ez a még felnőtteknél is beteges tünetnek mutató detektíveskedés más multja után...

Nem első, — de nem is az utolsó! . . .

Mogorva őszi délután volt. Mint szemfedődíszek hullottak a már halott nyár koporsójára a színes falevelek . . .

Az íróasztalomnál ülök. Siratom az ezerszínű virágos nyarat és minden örömét . . . — Valami — talán az örök elmúlás — elkedvetlenít, — és nem akar menni a munka . . . Szinte jólesik, mikor a félénk kopogás felzavar ebből a szomorú hangulatból.

— Tessék! — mondom szinte örömmel, de amint belép az egyik nagyfiam, egyszerre elvágják a jókedvemet . . .

— Mi van teveled?! Mi történt?! Olyan szomorú vagy, mintha temetésre mennél . . .

— Nem, kérem, nem temetésre *megyek*, hanem *temetésről jövök* . . .

— No, fiam, mondd, mi történt? Kit temettél?

— A boldogságomat!

— Igen. Ne tessék csodálkozni . . . Hiszen úgyis tetszik tudni, hogy nagyfiús szívem minden lángolásával szerettem azt a kislányt . . . Ő volt örömöm, boldogságom . . . Az Ő kedvéért dolgoztam . . . Ő miatta lettem jobb és tisztább . . . Szerettem és boldoggá tett, ha a közelében lehettem . . . És most összeomlott minden . . . Ma kijelentette: „Ne fáradj! A szü-

leim nem engedik! És én is úgy érzem, hogy az én szívem is másért és másnak dobog!"... Nem bírom!... Így nem lehet velem elbánni!... Kidobott... Hát ilyen minden lány?... Én angvalnak álmodtam meg őket, — és most duva kézzel összetépi ezt a szép álmot, és rádöbbszent a valóságra: Viperák!... És érdemes ezekért küzdeni?!... Szeretem... Én nem tudok felejtetni...

... És csak úgy zuhogott belőle ez a panaszosan lázadó halotti beszéd...

Én pedig csak elnéztem ezt a kétségbeesett, könnyfátyolos szemű nagyfiút. Ha fölényes felnőtt akartam volna lenni, akkor ezt mondtam volna neki: Látod, kölyök, úgy kell neked! Utánzod a nagyokat, de nincs meg benned a nagyok lelki teherbírása. Még kölyök vagy, semmi közöd a szerelemhez!

De én nem akartam még jobban összezúzni az én nagyfiam sebzett szívét, mert én mindig jobban szerettem, mint a fölényeskedő felnőttek, és ezért csak szeretettel akartam hozzányúlni:

— Fiam, fáj?!... Nagyon fáj?!

Rám emeli hálásan könnyes szemét:

— Nagyon fáj!...

— Látod, fiam, én nem csúfollak ki... Megértem, hogy fáj... Tudom, hogy most azt érzed, hogy üres az életed, és fáj, hogy megraboltak színes illúzióidtól, melyeket te csillogó valósággá aranyoztál ártatlan nagyfiús szerelmedben... Megértelek... Sőt azt is tudom, hogy érzéketlen nagyképűnek tartanál, ha most fölényesen azt mondanám, hogy dobod ki a szívedből még az emlékét is... Nem mondom, mert úgyis tudom, hogy most még nem tudod megtenni, hiszen a szíved még sokáig sajogni fog, és a régi boldogság vissza-visszajár majd kísérteni...

... De egyet azért szeretnék mondani ... Szívesen fogadod?! ...

— Tessék! Hiszen tudom, hogy szeret... Mi az? ...

— Csak annyit szeretnék mondani, hogy én már férfinak szeretnék tartani, és szeretném, ha ezeket a nehéz napokat is *férfiasan* tudnád elviselni. Ezért tehát:

a) *Ne légy asszonyosan érzelgős!* Mert ha mások észreveszik fájdalmaidat, kicsúfolják legszentebb érzelmeidet is. Ha pedig az a lány is észreveszi, hogy összetörte a szívedet, és ez neked nagyon fáj, akkor azt írja este a naplójába: Győztem! Egy férfiszívvel több hever lábam előtt a porban ...

b) *Férfiasan vedd tudomásul, hogy azt a kislányt nem neked rendelte az Isten.*

Tanultál valamit most is: Ti szegény nagyfiúk, mikor rátok mosolyog az első boldog szerelem nap-sugara, egy kicsit elvakultok. Nem veszitek észre, hogy az a kislány, aki lángra lobbantotta a szívedet, nem lehet hozzátok való, hiszen az igazi kislány, akire majd te vársz, most még talán elemibe sem jár ... És ezért csodálkoztok, hogy egyszercsak (meg-súgom, hogy akkor, mikor annak a kislánynak egy jó vőlegényjelölt képében megjelenik az álomherceg) — eloszlik a szerelem mint a buborék, — és ti szomorúak vagytok ... De fiam, ugye a *kisgyerek* megsiratja a szétpattant színes szappanbuborékot, de a *férfi* nem ... Tanuld meg te is férfiasan, hogy la donna e mobile, különösen akkor, ha a lány szívét egy fixfizetéses, nyugdíjas vőlegényjelölt foglalja le egészen.

... Sőt ezt is tudd meg: Ha az a kislány oly könnyen elfelejtett mindent, és otthagyt téged, akkor nem is szeretett igazán, hanem csak cicázott

veled, és arra voltál jó, hogy vetélytársnői előtt ki-
játszhasson téged, mint „lovagját”, a szívében pedig
sárgacsőrűnek tartott, és epedve várt egy *másikat*:
az álomherceget... És mikor az megjött, és téged ki-
ütött a nyeregből mint „gyereket”, nem is túlságo-
san sajnál az, akit te harmatos első szerelmeddel
körülrajongtál...

...Látod, fiam, így érted meg a nótát: Nagy a
feje, búsuljon a ló, egy (ilyen) kislányért búsulni
nem jó, gombház, sej, ha leszakad, egy (ilyen) he-
lyébe száz is akad... Ezer (ilyen) is akad...

...Ne búsulj, fiam. Az a kislány nem méltó arra,
hogy te szomorkodj miatta. Ha ez leszakad a szí-
vedről, akad majd igazi, — aki majd méltó lesz arra,
hogy mint *férfi, férfiasan* szeresd... Mert jól jegyezd
meg: Neked se ez volt talán az első igazibb szerel-
med, és megjósolom: nem is ez volt az utolsó. Mert
igaz, hogy van rá eset, hogy a diákszerelem válik
férj és feleség boldogságává, de valójában nem ez
az élet útja... Az Isten sokszor egy nagyfiú rózsá-
színűen hamvas diákszerelmét csak előkészületnek
szánja a férfi életszolgálatos szerelmére...

...Nézz ki az ablakomon... Hull a sárguló fa-
levél... Temetkezik a természet, hogy a tavaszi élet-
indító feltámadás lehessen... Az életed mesefájá-
ról lehullott egy sok színes álmot elvivő levél... De
...jön a tavasz, a férfiéleted tavasza, és hidd el...
akkor... újra megmozdul a szíved... És akkor majd
jön Valaki... És ha összecsendül a szívetek, fornni
fog bennetek az életindító tavasz...

...De addig... Mondd, fiam, mi lesz addig?
Bánkódsz és búsulsz férfiatlanul?... Bánod, hogy
jobbá, férfiasabbá, tisztábbá, vallásosabbá lettél ad-
dig, míg rád sütött a szerelem napsugara?... És most
vissza akarsz süllýedni?... Abba akarod hagyni a

munkát? . . . Oda akarod dobni megint magadat mind-
annak, amitől olyan nehezen tudtál szabadulni? . . .

. . . Ez férfiatlan lenne, és kitennéd magadat annak, hogy az a kislány kárörvendően kacagjon rajtad . . .

Tehát: Fel a fejjel! Búsuljon a ló! Ne szívd anynyira mellre ezt a dolgot . . . Lesz még tavasz neked is . . . És . . . muzsikál még boldogságot a te szíved is . . .

*

. . . Én megsimogattam a nagyfiamat, ő pedig egy nagyfiú alázatos hálájával megcsókolta a kezemet . . .

Az első „Szerelmed” lesz-e a feleséged?

Ezt kérdeztem egyszer egy nagyfiamtól (mert az igen komolyan hangoztatta, hogy „halálosan” szerelmes abba a kislányba, és komolyan hitte, hogy senki más nem lesz a felesége, csak Ő...).

— Igen... Én hiszem, hogy az Andrea lesz a feleségem... Úgy szeretjük egymást!... És komolyan... Már beszéltünk is róla... El sem tudom képzelni, hogy a mi „halálos” szerelmünknek valamikor vége lesz... És hogy mi... Nem, nem is folytatom... Az lehetetlen... Dolgozom... Elvégzem az egyetemet, és ha már lesz jó fizetésem, akkor...

— Esetleg más lesz a feleséged, és nem Andrea, akit most „halálosan” szeretsz...

— Tréfálni tetszik, Atyám!?!...

— Nem... Én „halálosan” komolyan mondom valamit neked... Mégpedig ezt:

... Jól van, fiam... Csak vedd komolyan a szerelmedet... Elhiszem még azt is, hogy most „halálosan” szereted az Andreát... Hidd csak azt, hogy Andrea lesz valóban a feleséged... Jól van ez így... Hiszen minden szerelmes nagydiák meg van győződve arról, hogy az első diákkori Szerelme lesz majd a felesége... De mivel én nem vagyok szerelmes diák, és mivel nem vagyok egészen meggyőződve a szerelmes diákok fenti tételének megdönthetetlen

igazáról, — azért egy bizonyos fokig kell, hogy kiábrándítsalak téged...

...No, csak ne rázd a fejedet... Tudod-e, miért lehetséges ez, hogy kiábrándítsalak?... Ezért:

...Nézd, fiam, ne is hozz fel példákat arra, hogy ez is, az is a diákkori Szerelmét vette el feleségül. Tudok én is ilyeneket. De ez csak ritka *lehetőség*... Az élet sora azonban nem ez... Az első diákszerelmet én rózsaszínű felhőhöz szoktam hasonlítani... Ez a felhő *van*... Tudomásul kell venni... De legtöbbször *csak felhő*... Szellő támad, ... és elhajtja a rózsaszínű felhőt... Az élet viharai sokszor szétépítik az első komolyabb diákszerelmet...

— Miért szomorodtál el, fiam!

— Hát ki nem szomorodnék el, ha legszentebb érzelmeit ily kíméletlenül tépázzák meg?!...

— Nem bántom kíméletlenül érzelmeidet, csupán *reális életlátásra szeretnék megtanítani*...

...Mert lehet, fiam, hogy neked is az első Szerelmed lesz a feleséged... De én azt hiszem, hogy igen kicsiny a valószínűsége annak, hogy ez a *lehetőség valósággá váljék*.

Mert:

1. Legtöbbször csak arra jó a diákszerelem, sőt az az elsőrangú hivatása, hogy az Isten előkészítse a szívedet arra, hogy valamikor Valakivel vállalkozni merj az *Isten tervezte életszolgálatra*... Az első szerelmedben tehát próbálgat az Isten, készítgeti elő a szívedet, hogy egykor majd elbírja az életszolgálattal járó nagy boldogságot és nagy terhet...

De: És ezt jegyezd meg nagyon jól: Ha a te első szerelmed megtette a kötelességét, ha elvégezte az Istentől rászabott feladatot, ha kipróbálta jövő férfiszerelmed tartó szárnyait, akkor ne csodálkozz, hogy a „halálos” szerelmed kezd elszíntelenedni, és roha-

mosan veszít intenzitásából, te pedig kezdesz lassankint kijózanodni az első szerelmesen boldogító mámorból...

2. De ne szomorkodj e kemény valóság előtt azért sem, mert hisz ez az élet sora... Nézd, fiam! Ma még diák vagy... Hány év kell neked még ahhoz, hogy te komolyan gondolhass Valakire?... Öt év?!... Kicsit kedvezően mértél a magad számára... De mondd: Mi történhetik még ez alatt az 5 év alatt is?!... Sok víz lefolyik az alatt a Dunán, sok minden történhetik még addig... Elsodorhat egymástól beneteket az élet... És hányszor valóban el is sodor... Míg te az életre készülődöl az egyetemen vagy máshol, Andrea sem zárkózhatik el hamupipőkeként a te kedvéért... És ha Andrea számára jön Valaki, ha ő akkor majd rádöbben, hogy teveled csak játszott, megparancsolhatod-e neki, hogy hűségesen várjon rád, és ne sodródjék el az új, nagy, halálos szerelem sodrásával?!... Ugye te is tudod, hogy nincs jogod erre?... De azt hiszem, hogy azért se tennéd meg, mert új világba készülsz te is, — és az új világban könnyű felejtetni, — és új csillagok után irányzódni.

3. És még valamit, de ezt csak igen bizalmasan: ... Gondolsz-e arra a lehetőségre, hogy kiábrándulhattok egymásból, és akkor kölcsönös teher lesztek egymás számára?... És ilyenkor esztelenség erőltetni azt, ami már csak szétválaszt és teherként!... Mert jó ilyenekre is gondolni... Nem gondolod?!

*

Nem gondolt az én nagyfiam erre, hanem talán csak arra: Ilyenek a felnőttek! Ilyenek azok, akik sohasem érezték, mit jelent: „halálosan” szeretni egy nagydiáknak...

És elszomorodott...

Már majdnem szó nélkül akart elmenni... Először azt gondoltam, hogy elengedem szó nélkül a keserűségével... De nem... Sokkal jobban szeretem, hogy szó nélkül elengedjem... Vállára tettem a kezemet, és a jóbarát hangján megsimogattam szavaimmal:

— Fiam! Fel a fejjel! Ne búsulj! Nem akartalak bántani... Szeretlek... És éppen azért meghagyom én neked az első szerelmedet, csak arra kérlek, hogy ne tartsd olyan halálosan komolynak ezt az első szerelmedet, — és ne gondold, hogy föltétlenül csak ez az első szerelem vezethet benneteket a gyertyafényes esküvői oltárhoz. E helyett légy hálás a jó Istennel szemben, és köszönd meg Neki az első rózsaszínű álmot... Sőt ha mered, kérd a jó Istentől, hogy ez az ártatlan, jóhiszemű első szerelmed ne legyen csak rózsaszínű felhő, melyet szétszór az élet, a valóság vihara, hanem legyen biztos út, mely a gyertyafényes oltárhoz vezet... És tégy meg mindent, hogy ez megtörténjék...

... De:

Készülj arra a lehetőségre is, hogy utaitok szétválhatnak egyszer... A férfi ezt is elbírja... A gyerekek gyerekesen jajgat és átkozódik, ha észreveszi, hogy már másra mosolyog az a szempár, mely valamikor neki a mennyországot ígérte... Légy férfi ebben is!... És tudd meg, hogy ha szét is foszlott az első rózsaszínű álom, az Isten tervei megvalósultak benned... Az Isten kipróbált és előkészített arra, hogy ha méltó leszel rá, — talán hosszú évek, sok munka és gond után — küld neked egy olyan Andreát, aki már nemcsak a rózsaszínű álomszövegetésben lesz társad, hanem a fészekrakás és az Isten-tervezte életszolgálat felelősségteljes munkájában is...

Addig azonban ne szomorkodj . . . Légy reális . . . Számolj a való élettel, és tanuld meg, hogy a nagydiák „halálos” szerelme nem is olyan vészes, hiszen sokszor csak arra szolgál, hogy az Isten előkészítse benned azt a szerelmet, mely erősebb a halálnál is . . .

Rám néz mélyen, bizalommal és csak ennyit mond:

— Nehéz lecke lesz, de megtanulom . . .

VI. RÉSZ:

A FÉRFI SZERELME

A férfi szerelme erősebb, mint a halál, de igazi férfit kíván.

Erről a kérdésről szándékosan csak távlatban mutatok be képeket neked, mert a férfi szerelme a maga teljességében nem e könyv keretei közé tartozik.

Egy csodás messzelátót szeretnék a kezébe adni, hogy a te nagyfiúkorodból beleláthass titokban a még messzelévő férfikor szerelmébe. És ha komoly lélekkel nézel ebbe a varázsmesszelátóba, csodás képeket láatsz.

Láss!

... Összeborul két embervirág ... Aranyos karikagyűrű köti össze az Isten e két tavaszi virágát ... Kéz a kézben ... Csókjukat az Isten sem tiltja, hisz tudja, hogy az csak az áldozatos életszolgálat záloga ...

... Boldogok ... De boldogságuk nem gondtalan, mint a gyermek boldogsága ... Félve, aggódva bújnak össze, mint az életfakasztó májusban két aranyos

kis gerle, kikre a fészekrakás gondja vár... Mert a fészekrakás felelőssége gyötri őket... A fiókáknak puha fészek... mindennapi kenyér... napsugár kell...

*És a két szerelmes fiatal meg-megremeg...
Félve kutatnak egymás szívében...*

Megszólal a leány:

— Mered vállalni az istenszolgálatos életet?!

— Teveled mindent merek — súgja a férfi.

— Megsegít bennünket az Isten...

... Könnybelábad a szeme... A férfi lecsókolja a könnyeket és megsimogatja:

— Ne félj... Jó az Isten!... Mi dolgozunk, élünk majd azokért, akiket majd ád az Isten... Az Isten megsegít bennünket... — Megáldja boldogsággal a szerelmüket...

... És elindulnak az életforrás felé...

... Gyertyafényes oltár előtt térdelnek... Kezüik eskümódra a feszületen, és remegő szívvel mondják:

*— Szeretem... Holtomiglan — holtáiglan...
Isten engem úgy segéljen!*

*

Fiam! Térdre! Itt az Isten jár!

Ha majd testben, lélekben megférftiasodol, az Isten majd téged is elvezet a szerelemmel a gyertyafényes oltárhoz...

Kopogtatás a Teremtő műhely- ajtáján

Fiam!

Ez az élet sora: A játékosan bohó, de boldogító diákszerelemnek is vége lesz lassan... Sőt nem is egyszer lesz vége... Ha el is fújta az élet szele az egyik rózsaszínű felhőt ma, a holnap újat sodor diák-szíved egére...

És így van ez jól. Hiszen az Isten akarja így... Te csak játszol a szíveddel... Hol komolyan veszed a megdobbanását, hol nem... De egy nagy szerencséd van: Észre sem veszed, hogy a te szerelmes játszod, vagy ha így jobban tetszik: a te komoly diákszerelmed eszköz az életformáló Isten kezében. Mert míg te elmerülsz egy kislány fekete szemébe, ... míg átmelegszik a szíved csilingelő kacagástól, ... míg boldogságban úszol, ha hódolva kezet csókolhatsz Neki, ... addig lassan az Isten teherpróbája végét ér, — és a nagy Alkotó kimondja, hogy alkalmas leszel-e hidnak és életforrásnak a jövő felé vagy nem. — Ha most még nem talált alkalmasnak, újra megpróbál, hogy lassan előkészítsen az életszolgálatra... Ha pedig az Ő szemében is jól álltad meg a próbát, akkor megindítja benned az *érést*.

Mert:

Lassankint befejeződik benned a *testiérés*. Megférriasodol... Eltűnnek a kamaszkor utolsó kelle-

metlen külsőségei... Megkeményednek, férfiassá szépülnek vonásaid... Izmaid acélosak... Vállad araszos, hogy bírja a terhet... Energiák feszülnek benned... Dühöng benned az egészség...

Ha a jó Isten rád néz most, azt hiszem, jóságoosan elmosolyodik, és ez a mosoly ezt mondja: Én akartam, hogy férfivá érj testileg... Én akartam, hogy duzzadjon benned az erő, az egészség, hogy alkalmas lehess az életszolgálatra... Én akartam, hogy beérj testileg is annyira, hogy az életforrás felkadhasson benned...

...De ez még nem elég neked... Nagyfiúkorodban szerelemmel ébresztgettem a szívedet, de nem kérdeztem, hogy kész vagy-e, érett vagy-e a szerelemre lelkileg is... De most *lelkileg is éretté* akarlak nevelni arra, hogy nemsokára méltóan szolgálhasd az én nagy élettervet...

És elkezdődik a lelkiérés...

A gyerek játszott a szerelemmel, mint ahogyan játszott valamikor a homokkal, — és felelőtlenül felépítette a maga álmvárait és álomboldogságát.

A férfinak lelkileg is érnie kell, hogy a felelőtlen játékszerelemtől eljusson odáig, hogy tudja, hogy a férfi szerelme felelősségvállalás Isten életterveivel és a Hazával szemben. El kell jutnia odáig, hogy csak lelkileg és testileg éretten kopogtathat a Teremtő Isten műhelyajtaján, ahová csak felelősséggel, Istentől formált alkotó lélekkel szabad belépnie, mert a kontároknak nincs helye ott. Lelkileg is meg kell érnie annyira, hogy megértse a nagy követelményt, mely szerint a férfi szerelmével felelős a Hazának is, mely nem felelőtlen szerelmi játékokat, hanem az életadás férfias kötelességvállalását kívánja a jövő 20 milliós magyarság érdekében...

... És folytatódik a lelkiérés:

A nagyfiú önzőn játszott a diákszerelmével. A férfinak meg kell érnie annyira, hogy az önzésnek át kell változnia benne *áldozattá* azért, akit férfiasan szeret, és azokért, akik majd szerelmüknek köszönik életüket... Lelkében az Én-ből Mi lesz... Játékos önzése átalakul áldozatvállalássá azokért, akikért Isten és a Haza előtt férfiasan felelősséget vállal...

És folytatódik a lelki érés...

A gyerek lelkének nincs meg az a teherbírása, hogy meg lehetne terhelni szerelmes lelkét ezzel a nagy gondolattal: *A férfi szerelme küldetés*... A férfi szerelme alázatos istenszolgálat — és ugyanakkor öntudatos fajszolgalat...

A férfinak azonban hozzá kell érnie ehhez a nagy, kettős gondolathoz... Az Isten érleli ezt a lelkületet is... Az Isten gyúrja át a nagyfiút férfivá, hogy a férfi kibírja az Isten nagy gondolatainak a teherpróbáját.

S ha a férfi belelát érés közben az Isten nagy gondolataiba, érdekesen mozdul meg a szíve:

A nagyfiú hívja a szerelmet, hogy játszhasson vele...

Az a kép jut eszembe, mikor a kisgyerek a virágos réten megpillant egy ragyogó szárnyú lepkét, és gyerekesen megkívánja, és gyerekszájjal hívja azt: Pille, pille, szállj le! — És hajszolja... A lepke meg mintha játszana vele: Virágról virágra száll a gyerek előtt... Csalogatja, de csak azért, hogy egyszer magasba szállva eltűnjék... A gyerek játszott... A lepke elérte célját...

Felvillámlik a diákszerelem aranyosan csillogó szárnya... A nagyfiú játszani kezd vele... Hívja... Boldog... Kacag... Aztán elmúlik... De nincs tragédia... Az aranyosan csillogó szárnyú diákszerelem

megtette a kötelességét: szolgálta az Isten életformáló terveit...

És a férfi?

A férfi is vágyik a szerelem után, készülődik rá... De megijed, ha valóban kopogtat a szívéen, mert fél a felelősségtől, az áldozatvállalás komolyságától — és a férfiszerelemmel együtt járó fontos küldetéstől...

És ezért ezerszer is meggondolja, hogy elég érett-e arra, hogy kopogtathasson a Teremtő Isten életműhelyének ajtaján... És meg is teszi ezt; hacsak nem akar férfi létére férfiatlanul játszani az Isten nagy gondolataival, hacsak nem akar visszaélni az Isten gyönyörű ajándékával: a szerelemmel...

Igy alakul át a férfi szerelme az Isten és a Haza alázatos férfiszolgálatává...

És most:

Fiam! Hol vagy te még ettől?!

... A férfi szerelmének a tükrében nézd meg a te első szerelmedet... No, miért komorodtál el?!... Nem akartalak bántani...

— Tudom, Atyám, hogy nem akart bántani... De érzem, hogy úgy bánt a szerelemmel, mint a kovács az üllőre tett tüzes vassal... Rávert a komolyság kalapácsával, és szikrázik a lelkem a komolyság pörölyütései alatt... És egy kissé szégyenlem is magam a „halálos”-nak mondott szerelmem miatt, ha a férfi Isten- és hazaszolgálatos szerelmét nézem...

— Ne szomorkodj, fiam!... Nem baj, ha még nem is vagy férfi a szerelmedben... Még nehéz lenne neked a férfi szerelmének áldozatos felelőssége... Az Isten se ezt kívánja tőled... Te csak gyönyörködj a szerelmed szivárványos boldogságában...

Örülj az Isten jóságának, hogy megpróbál, hogy megszínezi a te nagyfiús életedet, hogy talán éppen ezzel az ártatlanul szép diákszerellemmel véd meg nagyobb bajoktól az életed egyik veszélyes korszakában...

De:

Add oda a te szerelmes szívedet az Istennek, hogy jóságos művészkezevel előkészítsen téged is a férfi komoly, istenszolgálatos szerelmére...

A fészekrakás felelőssége

A Laci gyerek már negyedéves jogász lett. Most készül az utolsó szigorlatra, és türelmetlenül várja, hogy a neve elé odaírhassa azt a boldoggá tevő két betűt: dr. X László, a jog- és államtudományok doktora...

Hogy múlik az idő! Ez a Laci volt az, aki VI-os gimnazista korában oly nehezen vallotta be nekem, hogy „fülig szerelmes” egy bájosképű földi angyalba. ... És már-már „öreg” jogász... Doktorráavatásra készülődik...

De: Ha sok idő mult is el közben, az egykori Laci gyerek a mai napig is az én hűséges lelki fiam maradt... Ma is oly bizalmas és őszinte, mint volt VI-os gimnazista korában... Ma is oly becsületes fiatalember, mint amilyen krisztusian becsületes nagyfiú volt régen.

Egyik látogatása és bizalmas lélekkítárása után — hogy egy kissé ingerkedjem vele — nyíltan megkérdeztem tőle:

— Laci, mikor nősülsz már meg?! Vagy agglegény akarsz maradni?!

— Nem... Agglegény nem leszek. Engem nem elégít ki a gyümölcstelenül elszáradt fa életsorsa még akkor se, ha egyesek ma egyedül előnyös életstílusnak tartják is azt... De a nősülés?!... (És elkomolyodik.)... Nem merek még komolyan gondolni rá.

— Pedig... Emlékszel?... Mikor még érettségi

előtt álltál, hogy szerettél, milyen „halálosan”... Biztosan tudtad, hogy az az X lesz a feleséged... És ha terajta állt volna, akkor az érettségi diplomával a kezében mindjárt oltárhoz is vezetted volna... És — emlékszel? — hogy lázadoztál, hogy még nem vesznek komolyan a felnőttek, — és nem engedik meg, hogy diplomával (érettségivel) a kezében, 18 éves korodban nem veheted feleségül azt, akit „halálosan” szeretsz?... Emlékszel?... Mondtam, hogy nem biztos, hogy az első Szerelmed lesz a feleséged... Be is következett... De azt már nem értem, hogy most, mikor már sokkal közelebb állsz a lehetőségek megvalósíthatóságához, ma elszomorodsz, és az egykor fülig szerelmes nagyfiam ma azt mondja: Nem is merek — egyelőre — még gondolni sem arra, hogy megnősüljek...

— Miért csodálkozik ezen most, Atyám?!... Hiszen úgyis tudja, hogy akkor gyerek voltam és bohó... Akkor még csak játszottam a szerelemmel... Büszke voltam első szerelmemre, mint ahogyan büszke voltam első hosszú nadrágomra... De ha ma visszatekintek arra a nagyfiús játékra, hálás vagyok az Istennel szemben érte... Köszönöm az Istennek, hogy azt a szerelmesdi játékot küldte nekem azért, hogy az a kislány segítsen át a férfiválevés zökkenőin... De ma már megmondhatom: Míg gyerek voltam, felelőtlenül élveztem nagyfiús tiszta szerelmemnek napsugaras boldogságát... Hangsúlyozom: Gondtalanul, felelősség nélkül játszottam a szerelemmel, mert felelőtlen gyerek voltam... Ma, a férfikor első komolyságában *megrettenek a szerelem felelősségétől.*

...Nézzé, Atyám!... Sokszor ültünk mi már együtt így négyszemközt... Eddig mindig Atyám beszélt, — és szórta szívembe a jóság, a kegyelem

kincseit... Ma is négyszemközt vagyunk... Bizalomban... De engedje meg, hogy ma én beszélhessek... Hadd mondja el a férfitá erősödött Laci gyerek, hogy miért retteg ma a szerelem felelősségétől.

... Lássá, Atyám... Így változik az élet... Míg gyerek voltam, nem gondoltam arra, hogy *jogom van-e közelednem egy leányhoz*... Ma?... Ha megdobban is a szívem, mindjárt megszólal a felelősség: Komolyra mész-e, vagy pedig csak játék után vágyik benned az ösztön?... Sőt: Ha nem oltárhozvezetés a célod, akkor nincs jogod játszani azzal a kislánnyal, mert nincs jogod ahhoz, hogy hírbe hozd azt a kislányt, és így lehetetlenné tedd, hogy olyanok közeledjenek hozzá, akiknek férfiasan komoly szándékaik vannak...

... De — érdekes — még ha el is tudnám hitetni magammal, hogy már nekem is komolyan gondolnom kell erre a dologra, még akkor is feltámad a kérdés: Ki biztosít engem arról, hogy *valóban ezt a kislányt rendelte számomra az Isten?*... Vagy: Nem-e a szépség, a gazdagság, az érdek szól bele abba, hogy ehhez vagy ahhoz a kislányhoz vonzódom?... Lássá, Atyám, a gyerek nem gondolt ilyesmire...

... De arra se, hogy feltegye magának férfiasan a kérdést: Szerelmes vagy?... Jó!... De mondd: Feltetted-e már magadnak egyszer is a komoly kérdést: *Kibírja-e majd a szerelmed a hűség próbáját?*... És megdöbbenek... Mert tudom, hogy mikor gyerek voltam, bántott, hogy Atyám nem hitt abban, hogy a házasságig kitartok azon egy kislány mellett... És nem tartottam ki... A rózsaszínű felhő elvonult... De jött helyette másik... És nem éreztem felelősséget... És nem gondoltam, hogy hűtlen voltam... Most azonban már tudom, hogy felelősséggel tarto-

zom a szerelmemért, és hűségesnek kell lennem a sírig ahhoz, aki nekem ajándékozta a szívét... Atyám! Milyen jó a gyerekek!... A férfi már fél attól, hogy milyen nehéz lesz egy életen át hűségesen megtartani a leánynak adott férfias hűségesküt... Én még gyengének érzem magam erre...

... Sőt: Még ha erősnek érezném is magamat a sírig tartó hűségre, sokszor, ha komolyan a szerelemre gondolok, mintha mellém bújna valaki és a számonkérő lelkiismeret hangján ezt suttogja nekem: Vágyol az igaz szerelem után, hogy megnősülhess?! ... Jó ... *De méltó vagy-e arra, hogy életforrás légy?* ... Egészséges-e a tested? ... Nem kell-e félned, hogy egy irtózatos örökséget származtatol át azokra, akik majd csak nyögni fogják a te szerelmed felelősségnélküliségét? ... Nem pazaroltad-e el fiatalon és felelőtlenül azon életerőket, melyek most szükségese-
sek volnának a krisztusi családalapításhoz? ... Érett vagy-e már lelkileg is annyira, hogy vállalhasd a Teremtő munkatársának felséges szerepét? ... Elég erős vagy-e már lelkileg arra, hogy rád mint tartópillérre lehessen építeni egy keresztény család erős épületét... És ilyenkor félek ettől a számonkérő suttogótól... Szeretném elűzni, de nem lehet... Mert tovább suttog:

... Jó ... Tudom, hogy becsületes vagy szerelmedben. Tudom, hogy vigyáztál férfierődre... Sőt azt is tudom, hogy dolgoztál azon, hogy lelked is krisztusian szép és férfias legyen... De... (És most nagyon közel hajol.) ... De... Tudod-e férfiasan *anyagilag* is biztosítani a családi fészkek alapjait?... Dolgoztál-e már annyit, hogy arra a munkára építhess?... Van-e olyan állásod, mely teljes biztosíték a fészkek lakói számára?... Vagy talán apanázs-

vadász akarsz lenni?... Vagy talán te is a szülők kitartottja akarsz lenni?!... Akkor megvetlek...

... És látja, Atyám... Amíg nem tudom ezeket a suttogásokat elnyomni a lelkemben, ... amíg nem tudok az élet nagy kérdéseire igennel felelni, ... amíg nem tudom Istenben bízva férfiasan vállalni szerelmemért a felelősséget, addig védekezem a szerelem perzselése ellen... Addig készülök... Addig dolgozom... És várok... És a gondtalan szerelmes játékot átengedem az olyan nagyfiúknak, amilyen én is voltam valamikor...

... Ne szomorodj el, fiam, aki e sorokat olvasod. ... Nem bántani akartalak... Nem is akartam durva kézzel széttépni a te nagyfiús szerelmed rózsaszínű álmait... Csak azt szeretném, ha te is belenéznel az én Laci fiam lelkébe... Igaz... Nézz csak bele, és az ő férfias gondolkozásán mérd le a te szerelmed „halálos” komolyságát... És ha ezt megteszed, talán te is észreveszed, hogy a te szerelmed most éli a gyermekkorát, hogy a szív diktálja a tempót és nem a felelősség, a fészekrakás felelősségének komolysága...

De az se lesz baj, ha a te szerelmes szívedben is feltámad egy kis felelősség, mert így biztosan nem rontod el azt az Istentől szívedbe dobott szent érzést, melynek az a célja, hogy a szerelemmel játszó nagyfiút elvezesse a fészekrakás felelősségéhez...

Hol vagy te még ettől?! . . .

Nem bizonyítgatok. Azt úgyis unnád. Inkább elmondok két életsorsot. Csak azt ne gondold, hogy fantáziaszülemény az egész. Nem. Élet — és tükör, mely lelket mutat . . . És ha te is lélekkel olvasod, akkor néma kérdésekre találsz bennük feleletet.

Tehát figyelj rám! Mesélek:

Volt nagydiák is . . . Nem volt rossz tanuló . . . Küszködött és nehéz harcokat vívott azért, hogy az Úr Jézus aranyos lelkű nagydiákja lehessen . . . És ha történtek is kisiklások az életében, mégis Krisztus dominált a lelkében . . .

. . . És őt is elérte a sorsa . . . Boldogan mutatott egyszer egy fényképet: Egy álmodozó szemű kislány nézett rám a képről olyan ártatlan huncutsággal, hogy nem csodáltam, hogy az én Karcsi fiam egészen belegabalyodott — és így beszélt:

— Szeretem . . . Szeretem . . . (És tudom, hogy kimondta volna ezt is: Imádom — ha nem tudta volna, hogy én ezt a szót egyedül az Istennel kapcsolatban használom . . .)

. . . És rajongott . . . És szeretett . . . És udvarolt. . . Boldog volt, — és boldogan osztotta meg velem a boldogságát . . .

Még nem érettségizett, de már ábrándozva tervezett: . . . Dolgozom az egyetemi évek alatt . . . Kell dolgoznom, hiszen nem várhatom, hogy majd Ő tartson el . . . Igaz, hogy gazdag, előkelő, de nem foga-

dok el tőle semmit... Én magam harcolok ki magamnak mindent... Kell, hogy észrevegyenek... Kell, hogy észrevegyék a munkámat.... Szép kis családi ház... Jól fizetett, előkelő állás... Süppedő szőnyeges, pálmás szobák... És Ő e kis boldogságország királynéja... Autó... Boldogság... Szerelem... Mennysország...

...És ábrándozott...

...Aztán egyszer felébredt: Ott találta magát egy magyar tanya osztatlan iskolájában... Betűvetésre tanítja a kis magyarokat... Melengető szeretettel simogatja a gombszemű kis tanyai cselédgyerekeket...

...És most nem ábrándozik... Egy szerény tanító lett a felesége...

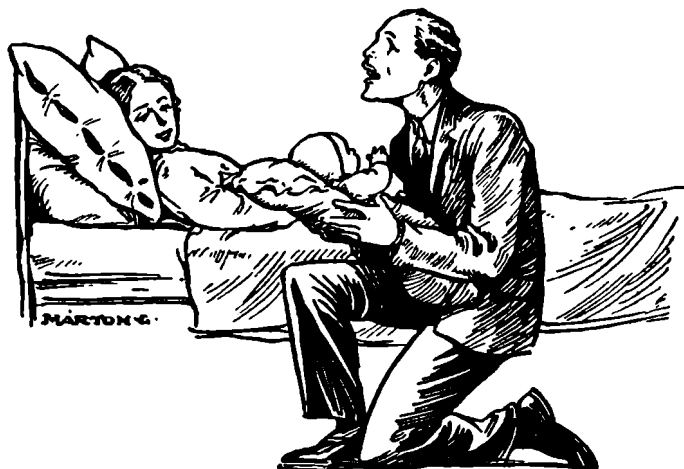
...Munkájával nem világokat ejt csodálatba, hanem csodálatos szerénységgel a gyerekek lélekvilágát színezi, gazdagítja úgy, hogy minden tudását, minden jóságát, minden magyarságát kiosztja köztük...

...A nagy szeretetosztásban egészen elfeledkezik arról, amiről régen álmodozott... Karrier? — mondja. — Hát nem a legnagyobb karrier az, ha magyar gyermekek szívébe elültethetem az Isten és a Haza szeretetét?... Az úri, süppedő szőnyeges családi házból csak a falusi tanító szerény, nádfödeles tanítóháza maradt meg... Az emberek nem veszik észre ott az Isten hátamögötti faluban, csak a gyerekek, de azok sem a nagy tudását, hanem a jóságos szívét... A felesége sem karrierlehetőség megindítója, de királynő, a családi fészek szerény, boldogságosztó királynéja...

...És ugyan ki venné észre ennyi boldogság között, hogy kopik már a ruhája, és bizony már rég átalakításra szorul... De nem lehet... Útban van a

„trónörökös” ... Tízszerezsen dolgozik a „trónörökösért” ... Nappal az iskolában, — éjjel a gazdasági irodában, hogy többet keressen ... Nem tartanak cselédet, hogy több maradjon a családnak ... Dolgoznak ők maguk a cseléd helyett is ...

... De most mintha valami beárnyékozná a boldogságát. Látszik a mindig vidám arcán, hogy nincs

ott egész lélekkel azon a tanfolyamon, melyet a falu legényeinek tart ... De hogy is lenne?! ... A szíve azon kórházajtó előtt remeg, ahol a fiatal felesége várja a trónörököst ...

... És mikor beengedik hozzá, megcsókolja a feleségét, kezébe veszi az élő istenajándékot, és térdreborulva köszöni meg az Istennek a gyermeket, az ő gyermekét ...

... Könnyekre fakad a fiatal anya, de az előbb még aggódó férfi bársonyos kézzel megsimogatja: Ne félj, anyus! ... Nincs semmi baj! ... Jó az Isten ... Szeretlek, — és még többet dolgozom értetek! ...

(Diákszerelmében ábrándozó, szerelmet játszó
gyerek, — férfiszerelmében szeretteiért élő, magáról
megfelelő hős...)

*

De tudok egy másik „mesét” is:

...Deres hajú öregember...

... Valamikor ő is álmodott szépeket... Bohó,
bohém volt ő is... Azt hitte, hogy az élet csupa csók
és ölelés és szerelem... Tudta később már, hogy az
élet egy nagyüzem, „Getriebe, melyet mozgat a *Hun-*
ger és a *Liebe*”... Azonban eleinte csak a másodi-
kat (Liebe), a szerelmet vette egészen komolyan, —
és csak szeretni és szerettetni akart... De amikor
igazán megdobbant a szíve, a felelősség új utakra
vezette.

... Agyondolgozta magát... Csak azért, hogy a
fészek lakói szükségét ne lássanak... És szívesen
tette... A fészeklakók boldogsága volt a jutalom a
szeretetrobotért...

... Ő, hogy megtanult értük lemondani... Neki
nem jutott új ruha, mert a gyerekeknek kellett. Sőt:
Milyen nyugodtan tűrte, hogy a nagy darab kamasz-
szá nőtt fiainak kinőtt ruháiból csináljanak neki hét-
köznapi ruhát... És nem bosszankodott... Tudta,
hogy ezt kívánja tőle az élet és a szeretet... És mo-
solygott...

... Mosolygott akkor is, mikor először kellett
ketté törnie a cigarettát, hogy becsapja magát: t. i.
annyiszor gyújtott rá, mint máskor, de csak felét
szította el a napi adagnak, hisz csak fél cigarettára
gyújtott... A gyerekek csodálkozva, szomorúan kér-
ték: Ne tegye ezt, apus! — De az apus csak mo-
solygott: Hagyd csak, fiam... Öregszem... Árt a
sok cigaretta... És csak mosolygott... És akkor volt

boldog, mikor a fél cigaretták árán, a feláldozott pohár sör árán örömet, boldogságot adhatott a fészeklakóknak...

...Az élet nem kímélte meg. Ezüstsálakat font a hajába, gondbarázdákat rajzolt az arcára... De nem törődött vele... Ha belefájdult a küzdésbe a szíve, ezzel vigasztalta magát: Felelős vagy értük... Az élet nemcsak a csókok tüzeiben való szívmengetés... A szeretet dolgozik, küzd, lemond, mindent odaad azokért, akiket szeret... És ő szerette őket, a családját, akikért férfiszerelmével felelősséget vállalt...

...Öregre, ezüstös hajúra áldozta értük magát. ...Egyszer aztán a fiatal fészeklakók kiröppentek... Kiki a maga új életébe... És a régi fészekben ott maradt a két kopott, öreg madár...

...Szomorúak... Csak akkor boldogok, ha a gyerekeik boldogságáról hallanak...

...Ilyenkor aztán leülnek... Ó, már kialudtak a lángok... Könnyes a szemük... Vigasztalni akar az asszony:

— Sajnálak... Te feláldoztad mindenedet értünk... Nem törődtél magaddal... Életedet, fiatal-ságot, férfierődet, örömeidet adtad értünk... És mi mivel viszonztuk áldozatos jóságodat?... — Ó, ne haragudj... Köszönöm... Az Isten áldjon meg érte. ... — és öregesen sír...

...A férfi is kitöröl titokban egy előtörő könnyet, de férfi marad most is:

— Ne sírj!... Igaz, hogy az életünk nem volt rózsás álom... De jó volt az Isten... Érdemes volt. ...Megérte azt a sok-sok kölcsönös áldozatot, hisz nézd: A gyerekek boldogok... Az ő boldogságuk lesz az életörömünk addig, míg majd mi is alázatosan, elfáradva kopogtatunk a mennyei Atya ajtaján.

... És elhallgatott a két öreg... Talán az édesapád — és az édesanyád...

*

Fiam! Támadjon a szívedben félő tisztelet a szerelem iránt, ha az Isten megdobbantja a te szívedet is. A szerelem nem játék... Legalább is a férfi szerelme nem játék, hanem *életáldozat* azért, akit szeretek és akiket nekem ad, rám bíz az Isten.

Életáldozat! — Hallod ezt, fiam?!... Hol vagy te még ettől?!

... Nem baj, ha még nem áldozat neked a szerelem, hanem boldogság. — Csak: Ne gondold, hogy a te férfiszerelmed is csak csókos boldogság lesz. Nem. Áldozat lesz... Egy életen át tartó áldozat — szeretetből...

Ha komolyan veszed nagyfiús szerelmedet, akkor e szerelemmel is készülj, hogy hőse, életet áldozó hőse lehess majd a férfiszerelmednek...

Készülj!

Ha ezt a néhány előző fejezetet egy nagyfiú komolyságával és jóakaratával olvastad el, akkor szeretnék most a te bizalmat sugárzó szemedbe nézni, — és megkérdezni úgy, hogy más senki se hallja:

— Fiam! Mondd: Tudsz-e ezekután izetlenkedni a szerelmeddel?!... Mernél-e a szerelem Háry Jánosának a szerepére vállalkozni?!... Akarnád-e pusztá játéknak minősíteni azt, hogy az Isten a diák-szerellemmel megdobbantotta a szívedet?!... Volna-e bátorságod arra, hogy ösztönös vágyaidtól úzve, szétrombold az Isten életformáló terveit?!...

Ha így gondolkodnál, azt mondanám: Kölyök! Nem vagy méltó, hogy az Isten kopogtasson a szíved ajtaján...

De mivel tudom, hogy nem így gondolkodol, most, mielőtt elbúcsúznék tőled, még egyszer a szívedet keresem, mert abba akarom belevésni ezt a szót: **KÉSZÜLJ!** — Készülj a te férfiszerelmedre... Készülj a szerelem életszolgálatára... Készülj az életáldozatra azokért, akiket majd egész szíveddel, egész életáldozatoddal szeretni fogsz...

Tudom, — fiam — ha most szólni tudnál, azt mondanád: Atyám! Én bízom a jóságában az egész könyvön át... Most is bízom a szeretetében, de ne bocsásson el azzal az egy szóval: Készülj... Ez még nagyon tömör program így számomra... Atyám,

mondja meg, hogyan készüljek a szerelem férflas életszolgálatára?

— Jó, fiam, beszéljessünk tehát:

Készülj először testben! ...

Hogy életforrás lehess, — *egészséges testre* van szükséged, mert a tested — bizonyos szempontból — továbbadódik az utódokban. Sportolj — egészségesen, és ne rekordvágyból. — Edzd a testedet munkával és önmegtágadással, hogy az elpuhult test ne legyen veszély magadra — és másokra. — Szeresd a szabad levegőt, a virágos rétet, a madárdalos erdőt, a havas hegycsúcsot, a rohanó folyót, — és mindezt az Isten adományát állítsd be annak a célnak a szolgálatába, hogy a tested egészséges életforrás lehessen...

Hogy nyugodtan vállalkozhass az életszolgálatra, — *takarékoskodj azzal az életanyaggal*, amit az Isten az ösztön útján az élet szolgálatába akar állítani.

Sokszor hallottad már: Maradj ártatlan! Ne szórd el a félperc öröméért az Istentől beléd dobott életerőket... Ne paráználkodjál... Fékezd meg a te kéjrevágyó véredet... Légy tiszta!...

Ó, hányszor hallottad ezt!... És küzdöttél is... Voltak győzelmeid is... De ha egészen őszinte akarsz lenni, akkor be kell vallanod, hogy küzdöttél, hogy halálos bűnöket ne kövess el, de a parancsmegtartás nem volt elég őszöntzés mindig arra, hogy a parancsnak engedelmeskedj... Megtartottad a VI. parancsot, de ez a pusztá félelemből való parancsmegtartás örömtelen (legalább is neked az?) — és sokszor csak kényszerű engedelmesség volt. Vagyis nem láttad a miért-et...

És látod: Ha a férfi szerelmének életszolgálatos

kötelességéből nézed a kemény parancsot, egyszerre belelátsz az Isten terveibe és tudod:

Tisztának kell maradnom, mert takarékoskodnom kell az életanyaggal, hogy életforrás lehessenek...

Nem pocskolhatom el félperces örömökre azt a férfierőt, amit az Isten az élet szolgálatába akar állítani...

Nem alacsonyíthatom játékká azt, amit az Isten azért adott, hogy szolgálja az Isten teremtetveit...

Megtartom a kemény parancsot, mert ez a kemény, férfias önfegyelmelés tesz méltóvá arra, hogy férfiasan készüljek, és várjak a komoly férfiszerelemre...

Ha ebből a szempontból nézed az ösztönösséget lefogó kemény parancsot, akkor könnyebb lesz a férfias küzdés, — és megőrzöd frissen az életerőt azok számára, akiknek az Isten rendelte...

És ha ezt megteszed, akkor nem tartod furcsának azt a kérésemet se, hogy vigyázz a fiatalság viharában (különösen az érettségi után), hogy néhány perc gyönyöréért ne vásárolj magadnak olyan betegséget, melyért, mint kegyetlen örökségért, átkozni fognak azok, akik majd nem köszönik meg neked az életüket, hanem átkoznak azért, amit átörökléssel tőled kapnak...

Aki komolyan készül a férfias szerelem élet-szolgálatára, annak legfőbb programja ez lesz: *Tisztán, egészen a házasságig!* Mert aki kísérletezik, az, — noha orvosok vigasztalják majd — kegyetlenül fogja érezni fiatalos felelőtlenségének következményeit akkor, mikor már késő lesz, — és a kegyetlen örökség kétségbeejti a könnyelmű „örökség”-hagyót...

Tehát:

A készület első része az legyen, hogy erős, egészséges, ellenálló, életerőtől duzzadó, tisztán megőrzött férfiságot viszek a férfi szerelmének bázisául.

De ez még nem elég. Erre még nem lehet férfi-szerelmet, egy család boldogságát alapítani. *Lelkileg is készülnöd kell.*

A lelki készület alapja az a komoly meggyőződés, hogy *a szerelem nem idegizgalom, nem a nemek vonzódása, nem az állati ösztönélet kiteljesedése utáni vágy, hanem Isten terve, Isten akaratja, szent élettörvény, melyet Isten megszentelve az élet szolgálatába állított...*

Ezen magasztos felfogás nélkül idegizgalom, ösztönjáték, állatias vágyódás lesz a szerelem, mely csak addig a pillanatig érdekel, míg a kielégülés állatian boldoggá tesz...

De hogy Isten szent rendelkezését lásd a szerelemben, ahhoz a fiataalkorból a férfikorba is épen átmentett vallásosság kell.

Ha nem ez a vallásosság az alapja a férfi szerelmének, akkor nincs biztos alap, amelyre a férfi szerelmét építeni lehet. Sőt: Ezt a vallásos lelkületet azért is meg kell őrizni, és tovább nevelni a készület ideje alatt, mert ma már nem oktan feltevés az, hogy a szülők nemcsak testi diszpozíciókat adnak át az utódoknak, hanem lelkieket is. Tehát itt is a felelősség bújik meg a háttérben. Vagyis: Az én férfias vallásosságom — vagy elvesztett vallásos lelkülem is befolyással lehet bizonyos mértékben az utódok lelkületének az alakulására is.

Ez a megőrzött vallásos lelkület lesz aztán alapja annak is, hogy *a szerelmes férfi becsüli a nőt, sőt mélységes hódolattal tiszteli a nőt, mint Istentől*

rendelt élettársát és az Isten munkatársát a teremtés műhelyében.

Ha ezt a hódoló tiszteletet te is kineveled a lelkedben, akkor te se férfijátékszerzőt fogsz látni a nőben, akit félre lehet majd dobni, mint a megunt gyerekjátékot akkor, ha már leloptam az arcáról az ártatlanság, a fiatalság rózsáit...

Azért bomlik fel manapság annyi, Isten előtt esküvel biztosított életszövetség, mert csak ösztönös emberek mennek Isten oltára elé, akikben csak az ösztön ereje dolgozik, de hiányzik belőlük a komoly vallásosságon alapuló hódoló tisztelet a nő, — a feleség, — a gyermekeik édesanyja iránt...

És ha még a lelki készülethez hozzáveszem azt is, hogy az lesz férfi a szerelmében is, aki meg van győződve arról, hogy a szerelme nem lehet önző idegizgalom-csillapítás, hanem a legszebb élet- és hazaszolgálat, akkor már megadtam a lelki előkészület alapvonásait is.

— Látod, fiam! Egészen elkomolyodott a beszélgetésünk a könyv végén. De azért te ne mondd ezekre: Kemény beszéd, ki hallgatja ezt?!, — hanem alázatos lélekkel mondd az Úrnak: Uram! Én készülni akarok az életszolgálatra... Vállalom — Tebenned bízva — a testi és lelki előkészülés kemény munkáját...

De addig, ezalatt az előkészület alatt csak légy boldog. Játsszál csak nagyfiúsan a szerelem szírványos szappanbuborékaival... Ne félj, nem rontom el boldogító játékodat, mert ha az Isten elgondolása szerint játszol e színes, boldogító diákszerellemmel, — isteni lesz ez a játék, ... és az Isten is jóságosan mosolyog rajta, hiszen tudja, hogy ez a játékos diákszerelem is az ő céljait, isteni terveit szolgálja...

Játssz tehát csak ezzel az isteni játékkal! . . .

De jól jegyezd meg:

Az Isten teremtő műhelyébe csak az léphet be, aki testileg-lelkileg felkészül az áldozatos életszolgálatra, hogy így művészmunkatársa legyen a férfi szerelme által a Teremtő Istennek . . .

BEFEJEZÉS

Valakiért imádkozom . . .

Fiam!

Bevezettelek a Teremtő Isten műtermének előcsarnokába. Színes kalejdoszkópot adtam a kezébe, és megmutattam az Isten jóságából kiinduló ezer-virágú, boldogító szerelmet.

Szakadékokat is feltárt a kalejdoszkóp, de megfogtam a kezét, hogy meg ne szédülj. De szeretném tovább is fogni a kezét, hogy a jövőben se szédülj bele e borzalmas szakadékokba.

Távlatokat nyitottam előtted egészen a gyertyafényes oltárig, de férfiasan megmondtam, hogy neked még messze van odáig . . . Hogy méltóan léphess az oltárhoz, testben és lélekben készülnöd kell, — és a gyerek játékos szerelmétől el kell jutnod a férfi áldozatos, életszolgálatos szerelméig.

— És addig?! . . . Mi lesz addig?! — kérded aggódva . . .

— Addig?! — Mondd, fiam, hogy ez lesz:

Valakiért este imádkozom.

Imádkozom, — de *(még)* nem tudom, kiért.
Csak érzem, a lelkem messze-messze elszáll,
mert távolról hallom: Szívet adj szívért! . . .

Valakivel este beszélgetek.

Beszélgetek, — úgy halkan, csendesen,
hogy hosszú évek során mindenben megértsem
és én is megértsem az én kedvesem.

Valakit este megcsókolok.
Csókolom édes, szűzi ajakát,

és hiszem, hogy kettőnk kacagó szerelme
meghozza életem legszebbik dalát.

— — — — —

... Valakinek este üzenetet küldök.
Azt üzenem én is: Szívet adj szívért! ...
S miközben a lelkem messze-messze elszáll,
imádkozom, — de *(még)* nem tudom, kiért.

(Mikes István)

De míg ez a készülődő, Valakit váró imádság
tart, addig is vigasztallak:

Eljön majd egyszer az idő, amikor megtudod,
kiért imádkoztál. Ha addig tisztán meg tudod őrizni
a szívedet és a szerelmedet, mint Isten legszebb
ajándékát, — akkor boldog leszel, és nyugodtan
mehetsz az életforrás felé. Ott Isten vár rátok, és
az Isten mágnesse örökre összekapcsolja szerelmes
szíveteket. De addig jól jegyezd meg:

A szerelem az ajándékozó Isten csillogó drágagyöngye ...

*Ezt a drágagyöngyöt — fiam! — sohase dobd a
disznók elé ...*

Tartalom

Bevezetés

Miért írtam ezt a könyvet?	7
--------------------------------------	---

I. rész: „Az Isten mágnese“

A nagy titok	21
A szerelem analízise	26
Isten terve a szerelemmel	31
Bűn-e a szerelem?	36
Kell-e szégyellened?	41
Akik botránkoznak	47

II. rész: Akik még csak játszanak a szerelemmel

Hajcibálástól — az első „ébredésig”	59
Bukfenc a jégen	66
Ólálkodás a leányiskolák környékén	72
A szerelem Háry Jánosai	78
Korai szerelem	84
A bukott bizonyítványú kezdő szerelmes	89
Szerelmed „ellenségei”	94
A kamasz — és a szerelem	99

III. rész: Amikor már igazán megdobbán a szived...

Tánciskolábankezdődött	111
A jégen folytatódott	117

Ábrándos jövőtervezés — lefekvés után	123
Tud-e a lelkiatyád a szerelmedről?	128
És a szüleid?!	134
Az első szerelmes levél	140
Naplók — vallomások	145
Mi van a levéltárcádban?	151
Hallgass a szerelmedről!	157
A szerelem „betegei”	162
Kötelesség és a — szerelem	168
Csak az Ő kedvéért	173
... Hogy méltó legyek Hozzá.	179
Amantes — amentes	186

IV. rész: Erkölcsi barbárok

Akik visszaélnék a Teremtő nagy gondolatával	199
Erkölcsi barbárok	205
A nő nem a férfivágyak játékszere	212
A csókok fajtái	217
Bűn-e a csók?!	223
„Noli me tangere” — úgy!	228
Hogyan táncolsz?	234

V. Rész: Űri lélekkel készülődöm az életszolgálatra

Hogyan bánj az első rózsaszínű álommal?	245
A lovag	250
Tiszta szerelemmel a házasságig	256
Találka?	263
„Maga mafla!”	267
Pá, kicsikém!	271
Nem méltó hozzád	276
Riválisod és te	281
Féltékeny vagy?	285
Ne gyóntass!	290
Nem első, — de nem is az utolsó!	295
Az első „Szerelmed” lesz-e a feleséged?	300

VI. rész: A férfi szerelme

Kopogtatás a Teremtő műhelyajtáján	311
A fészekrakás felelőssége	316
Hol vagy te még ettől?!	321
Készülj!	327

Befejezés

Valakiért imádkozom	335
-------------------------------	-----

A rajzokat
MÁRTON LAJOS
festőművész készítette.

